

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANA BİLİM DALI
ESKİ TÜRK EDEBİYATI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

VEFEYÂT-I

AYVANSARÂYÎ

(İnceleme – Tenkitli Metin)

Hazırlayan
Ramazan EKİNCİ

Danışman
Prof. Dr. Âdem CEYHAN

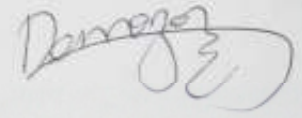
MANİSA 2011

Yüksek Lisans olarak sunduğum "Vefeyât-ı Ayvansarâyi" adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlâk ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin bibliyografyada gösterilen eserlerden oluştuğunu, bunlara atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih
26/04/2011

Adı Soyadı

Ramazan EKİNCİ



TEZ SAVUNMA SINAV TUTANAĞI

Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü 05.05.2011 tarih ve 9/EK1 sayılı toplantısında oluşturulan jürimiz tarafından Lisans Üstü Öğretim Yönetmeliği'nin 24. Maddesi gereğince Enstitümüz Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Ramazan EKİNCİ'nin "Vefeyât-ı Ayvansarâyî" Konulu tezi incelenmiş ve aday 20.05.2011 tarihinde saat 14.30'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra, 9... dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anabilim dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin,

BAŞARILI olduğuna	<input checked="" type="checkbox"/>	OY BİRLİĞİ	<input type="checkbox"/>
DÜZELTME yapılmasına	*	OY ÇOKLUĞU	<input type="checkbox"/>
RED edilmesine	**	ile karar verilmiştir.	<input type="checkbox"/>

* Bu halde adaya 3 ay süre verilir.

** Bu halde adayın kaydı silinir.

BAŞKAN

Prof.Dr.Adem CEYHAN

(Danışman)

Prof.Dr.Bilal KEMİKLİ

ÜYE

Prof.Dr.Kenan ERDOĞAN



Evet Hayır

*** Tez, burs, ödül veya Teşvik prog. (Tüba, Fullbright vb.) aday olabilir

Tez, mutlaka basılmalıdır

Tez, mevcut haliyle basılmalıdır

Tez, gözden geçirildikten sonra basılmalıdır.

Tez, basımı gereksizdir.

ÖNSÖZ

Tarih biliminin alt dallarından olan biyografi, tanınmış kimselerin hayat hikâyelerinden bahseden eserleri içeren bir türdür. Edebiyatımızda tezkire, *Şakâ'iku'n-Nu'mâniyye* ve buna yazılan zeyller ve vefeyâtnâmeler, biyografi türünün kapsamında değerlendirilebilecek edebî ve tarihî metinlerdir. Bu türde kaleme alınan kitapları yeni harflere aktararak günümüz okuyucusu ve araştırmacısının hizmetine sunmak, “bâkî kalan bu kubbede hoş bir sada” bırakarak “bekâ mülküne irtihâl eden” seleflerin hâl tercümeleri ve onların vücûda getirdikleri eserler hakkında yeni bilgiler ortaya koymak, ecdâdımızın gelecek nesiller tarafından doğru bir şekilde tanınmasına katkı sağlayacaktır. Biz de bu düşünceden hareketle XVIII. asırda yaşamış ve kaleme aldığı biyografik eserlerle edebiyat tarihimizde önemli bir yere sahip olan Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin vefeyât türündeki *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı eseri üzerinde çalıştık.

Anılan metni tez konusu edinmemizdeki en büyük etken, müellifin bu türde telif ettiği eserlerden *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl* ile *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*'nin karıştırılması ve bunun araştırmacılarca tek bir kitap sanılarak üzerinde yüksek lisans çalışması yaptığımız vefeyâtın yıllarca ihmal edilmesidir. Bu ihmal ya da karıştırmaları şu şekilde örneklendirebiliriz:

Diyanet İslâm Ansiklopedisi için Hüseyin Ayvansarâyî maddesini hazırlayan Semavi Eyice, Ayvansarâyî'nin eserlerini sayarken tek vefeyâttan bahseder ve bunun da Fahri Ç. Derin tarafından yayınlanan *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl* olduğunu bildirir. Bu vefeyâtın İstanbul Üniversitesi (TY. nu. 2549), Süleymaniye (Es'ad Efendi nr. 1375; Uşşâkî Tekkesi nu. 365) ve İstanbul Arkeoloji (nu. 1107) kütüphanelerinde dört yazma nüshasının bulunduğunu söyler. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'nde kayıtlı olan bir diğer nüshasının (TY. nu. 2464) bugün kayıp olduğunu aktarır.¹ Halbuki Fahri Ç. Derin'in neşrettiği vefeyâtın, tek nüshası olup o da İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY. 2549 numarada kayıtlıdır. Zikredilen diğer nüshalar ise tez konusu edindiğimiz *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı esere aittir. Kayıp olduğu bildirilen İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi TY 2464 numarada kayıtlı nüsha ise bulunmuştur.

¹ Semavi Eyice, “Hüseyin Ayvansarâyî”, TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları İstanbul, 1998, C. 18, s.529.

Hadikatü'l-cevâmi' ve *Zeylleri'*ni yayına hazırlayan Ahmed Nezh Galitekin, Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin eserlerini zikrederken *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı esere yer vermez.²

Atilla Şentürk ve Ahmet Kartal'ın hazırladıkları edebiyat tarihinin "18. Asır Osmanlı Sahası Mensur Eserleri" bölümünde, vefeyâtnâmeler hakkında bilgi verilirken Ayvansarâyî'nin sadece *Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl*'e değinilir.³ Ayrıca bu tezi hazırlama sürecinde çeşitli bilimsel toplantılarda karşılaştığımız birçok klâsik Türk Edebiyatı hocası, hangi konu üzerinde çalıştığımızı sorduklarında, verdiğimiz "Ayvansarâyî'nin *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı eseri" cevabı üzerine, bu çalışmanın Fahri Ç. Derin tarafından yayınlandığını belirtmişlerdir. Hocalarımızın bahsettikleri çalışma Derin'in neşrettiği *Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl*'den başkası değildir.

Tüm bu ihmaller ve karıştırmaları ortadan kaldırmak ve biyografi çalışmalarında araştırmacılara kolaylık sağlamak için adı geçen eseri, yüksek lisans tez konusu olarak belirledik. Bu vefeyâtnâmenin temin edebildiğimiz üç nüshasından hareketle tenkitli metnini hazırladık. Çalışmamız şu bölümlerden oluşmaktadır:

Giriş bölümünde, vefeyâtnâme türü hakkında bilgi vermeye gayret ettik. Türk edebiyatında vefeyâtnâmelerin yerini belirlemeye çalıştık. Müstakil bir eser olarak kaleme alınan vefeyâtnâme türünün ilk örneğinin ne zaman kaleme alındığı, türün ilerleyen asırlardaki gelişim çizgisi üzerinde kısaca durduk. Şehirlerle ve şahıslarla ilgili vefeyâtnâmeler bahsinde, bu alanda kaleme alınan eserler hakkında kısa bilgiler verdik. Bu konudaki yayınların sayısının bir elin parmaklarını geçmeyecek kadar az olması, değerlendirmemizin hacmini de etkilemiştir.

Çalışmamızın birinci bölümünü, Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin hayatı, edebî şahsiyeti ve eserlerine ayırdık..

İkinci bölümde ise *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* üzerinde durduktan sonra, söz konusu yazmanın adı meselesini tartıştık. Nüsha tavsifleri, tenkitli metin kurarken dikkat ettiğimiz hususlar ve tasarruflarımız üzerinde durduk. Eserin bütününe gözönünde bulundurarak bazı değerlendirmeler ve tespitlerde bulunduk. Sonuç bölümünün ardından kullandığımız transkripsiyon alfabesini gösterdik. Ayrıca vefeyatta hâl

² Hafız Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Satı Efendi - Süleyman Besim Efendi, *Hadikatü'l-cevâmi'* (haz. Ahmed Nezh Galitekin, *Hadikatü'l-cevâmi'*, İstanbul Câmileri ve Diğer Dinî-Sivil Mimârî Yapılar), İşaret Yayınları, İstanbul 2001, s.35.

³ Ahmet A. Şentürk - Ahmet Kartal, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2009, s.535.

tercümelerinden bahsedilen kişilerin, tezimizin hangi sayfasında bulunduğunu gösteren bir isim listesi hazırladık. En sonunda ise *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı eserin tenkitli metnini transkripsiyonlu şekilde verdik.

Tez konusunun belirlenmesinden nüshaların teminine, tenkitli metnin kurulmasından hazırladığımız çalışmanın tamamının kontrolüne kadar, yardımlarını esirgemeyen, kıymetli mesâîlerini harcayarak bu çalışmanın tamamlanmasını sağlayan muhterem hocam Prof. Dr. Âdem Ceyhan'a minnet ve şükranlarımı sunarım.

Ramazan EKİNCİ

Manisa, Nisan 2011

ÖZET

Biyografik kaynaklardan olan vefeyâtnâmelerin, edebiyatımızda müstakil olarak ortaya çıkışı, 17. yüzyılın sonlarına tekabül etmektedir. Bu dönemden itibaren, vefeyâtnâme türü gelişmeye başlamış, değişik yazarlar tarafından birçok vefeyâtnâme yazılmıştır. Bu türde eser kaleme alanlardan biri de 18. asrın önemli nâsirlerinden Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'dir. Müellifin, biyografi sahasında kaleme aldığı eserler; edebiyat, sanat-mimarî tarihi ve tarih araştırmacılarının temel başvuru kaynakları arasında yer almaktadır. *Hadikatü'l-cevâmi'*, *Mecmûa-i Tevârih*, *Vefeyât-ı Selâtin* ve *Meşâhîr-i Ricâl* adlı kitaplarıyla meşhur olan yazarın; âlim, mutasavvıf, şair ve devlet adamlarından 294 kişinin kısa hayat hikâyelerine yer verdiği *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*, *Tezkire-i Ayvansarâyî*, *Tercüme-i Meşâyihîn* gibi adlarla anılan eseri, bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

ABSTRACT

Biographical sources, the vefeyâtnâmes, the emergence of literature as a self-contained, 17 corresponds to the end of the century. From this period, started to develop the type of vefeyâtnâme, many vefeyâtnâme written by different authors. Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî is these kinds of works written one of the fields important writers in the 18th century. *Hadîkatü'l-cevâmi'*, *Mecmûa-i Tevârih*, *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl* are the famous author's books. The works that he wrote in the biography-writing area are among the most frequently used source books of the history of art-architecture and history researchers *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*, *Tezkire-i Ayvansarâyî*, *Tercüme-i Meşâyihîn* in which the poet gives places to the biographies of 294 people including people who are scientists, sheihs and statesmen are the subject of this thesis.

KISALTMALAR

age	:	Adı geen eser
agm	:	Adı geen makale
agmd	:	Adı geen madde
bkz.	:	bakınız
C.	:	Cilt
ev.	:	eviren
TDİA	:	Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Ansiklopedisi
E	:	Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi Nüshası
H.	:	Hicrî
haz.	:	Hazırlayan
Hz.	:	Hazret-i
İ	:	İstanbul Üniversitesi Nüshası
M.	:	Milâdî
Nu.	:	Numara
ö.	:	ölüm
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
TY.	:	İstanbul Üniversitesi Türkçe Yazmalar
U	:	Süleymaniye Kütüphanesi Uşşâkî Tekkesi Nüshası

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	IV
ÖZET.....	VII
ABSTRACT.....	VIII
KISALTMALAR.....	IX
GİRİŞ.....	1
A.VEFEYÂTNÂME.....	1
B. TÜRK EDEBİYATINDA VEFYÂTNÂME.....	2
1. ŞEHİRLERLE İLGİLİ VEFYÂTNÂMELER.....	2
1.1. BURSA VEFYÂTNÂMELERİ.....	2
1.2. EDİRNE VEFYÂTNÂMELERİ.....	5
1.3. BAĞDAT VEFYÂTNÂMELERİ.....	6
1.4. KIRIM VEFYÂTNÂMELERİ.....	6
2. ŞAHISLARLA İLGİLİ VEFYÂTNÂMELER.....	6
BİRİNCİ BÖLÜM.....	8
1. HÂFİZ HÜSEYİN AYYANSARÂYÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ VE ESERLERİ.....	8
1.1. HAYATI.....	8
1.2. EDEBÎ ŞAHSİYETİ.....	9
1.3. ESERLERİ.....	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	14
2. TERCÜME-İ MEŞÂYİHÎN / VEFYÂT-I AYYANSARÂYÎ / TEZKİRE-İ AYVANSARÂYÎ.....	14
2.1. VEFYÂTIN ADI MESELESİ.....	14
2.2. NÜSHA TAVSİFLERİ.....	15
2.3. TENKİTLİ METİN TEŞKİLİNDE GÖZETİLEN HUSUSLAR.....	18
2.4.VEFEYÂT-I AYYANSARÂYÎ HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER.....	22
SONUÇ.....	36
TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	37
VEFEYÂTTA HÂL TERCÜMELERİ SÖZ KONUSU OLAN ŞAHSİYETLER.....	38
VEFEYÂT-I AYYANSARÂYÎ (TENKİTLİ METİN).....	47

KAYNAKÇA.....	203
---------------	-----

GİRİŞ

A. VEFEYÂTNÂME

Arapça bir kelime olan vefeyât, “ölüm, fevt, mevt, merg”⁴ manâlarında kullanılan vefatın çokluk şeklidir. Divan edebiyatı türlerinden vefeyât; önemli şahsiyetler hakkında verilen çok kısa bilgidен sonra o kişilerden kimilerinin yalnız ölüm tarihlerinin, kimilerinin de nasp, nakil ve azil tarihlerinin verilip nereye defnedildiklerini bildiren eserlerdir.⁵

Klâsik Türk edebiyatı araştırmalarında, edebiyat tarihçilerinin temel başvuru kaynakları arasında şuarâ tezkireleri başta olmak üzere vefeyâtlar, *Şakâiku'n-Nu'mâniyye* tercümeleleri ve zeylleri, meslek mensuplarıyla ilgili tezkireler, nazîre ve şiir mecmuaları, seyahatnameler ve bazı tarih kitapları yer alır.⁶ Tanınmış tarih kitapları arasında padişahlar zamanında yaşayan vezirler, emirler, bilginler, şeyhler ve şairlerin ya her padişahın ölümünden sonra ya da her yılın olayları anlatılırken vefeyât başlığı altında biyografileri verilmiştir.⁷

Bazı “vefeyâtnâmeler, ilk bakışta biyografik eser görünümünde olmalarına rağmen aynı zamanda şehir monografisi hüviyetine de sahip bulunmaları sebebiyle ilim, kültür ve sanat tarihi yönünden büyük bir önem taşımaktadırlar.

Bu arada vefeyâtnâmelerin; tarih, ensâb, tabakat, terâcim-i ahvâl, destan, menâkıb, tezkire, mesâlik, şehrengîz, bilâdiye, seyahatnâme, hatırat, güldeste, salnâme gibi birçok türle yakından ilişkili bulunduğunu belirtmek gerekmektedir. Birinci derecede önemli bir kaynak niteliğindeki bu eserlerin diğer bir özelliği ise aynı zamanda birer şehir tarihi olmalarıdır.”⁸

⁴ Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2007, s. 1494.

⁵ Agah Sırrı Levend, *Türk Edebiyatı Tarihi*, TTK Yayınları, Ankara 2008, s. 422. Günay Kut, “Vefeyât-ı Ayvansarayî ve Nüşahaları Ya da Tezkire-i Ayvansarayî”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Volume 24/III, 2000, s. 151.

⁶ Daha geniş bilgi için bkz. Haluk İpekten, *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şuara Tezkireleri*, Erzurum 1988.

⁷ Mustafa İsen, *Ötelerden Bir Ses*, Akçağ Yayınları Ankara 1997, s. 170.

⁸ Kadir Atlansoy, *Bursa Şairleri*, Asa Kitabevi, Bursa 1998, s. 79.

B. TÜRK EDEBİYATINDA VEFYÂTNÂMELER

Vefyât türü ilk olarak tarih kitaplarının bir alt bölümü iken sonraları müstakil eserler şeklinde iki farklı hüviyette karşımıza çıkmaktadır. Şehir tarihi ve monografisi diye tavsif edebileceğimiz ilk gruptaki vefyâtnâmeler; bazı önemli şehirlerin; tarihî ve coğrafi güzellikleri, mimarî yapıları, o şehirde gömülü âlim, şeyh, şair, sultan, şehzade ve devlet adamları hakkında bilgiler veren eserlerdir. İkinci gruptaki metinler ise farklı meslek mensupları ve zümrelerden kimselerin hayat hikâyeleri ve ölümleriyle ilgili kısa bilgiler veren vefyâtnâmelerdir.

Edebiyatımızda vefyât türünün ilk müstakil örnekleri XVII. yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır. Türün gelişim çizgisi göz önünde bulundurulduğunda bu asırda kaleme alınan vefyâtnâmelerin ilki şehir tarihi ve monografisi sayılabilecek biyografik eser grubuna girer.

Vefyâtnâme türünü şehirlerle ve şahıslarla ilgili vefyâtlar olmak üzere iki gruba ayırabiliriz:

1. ŞEHİRLERLE İLGİLİ VEFYÂTNÂMELER

Edebiyatımızda şehirlerle ilgili yazılan vefyâtnâme özelliği gösteren biyografik eserler incelendiğinde Bursa, Edirne, Bağdat ve Kırım için yazılmış on yedi vefyâtnâme tespit edilmiştir. Yazılış tarihlerine göre şu şekilde sıralanmaktadır:

1.1. BURSA VEFYÂTNÂMELERİ⁹

1) **Baldırzâde Selisî Şeyh Mehmed – *Ravza-i Evliyâ***

Bursa şehrine dair müstakil ilk vefyâtnâme, Baldırzâde Selisî'nin H.1059 (M. 1649) yılında kaleme aldığı *Ravza-i Evliyâ* adlı kitaptır. Türk edebiyatı tarihinde türünün ilk örneği olan bu eser, kendisinden sonra kaleme alınan aynı veya benzer türdeki eserlere kaynak ve model vazifesi görmüştür. *Ravza-i Evliyâ*'da, Bursa'nın fethinden XVII. asrın ortalarına kadar bu şehirde vefat etmiş olan âlim, mutasavvıf ve şairlerin hâl tercümeleleri anlatılır. Elifbâ kaleme alınan eserde, nüshalara göre değişmekle birlikte, iki yüzü aşkın kişinin biyografisi yer almaktadır. *Vefyât-ı*

⁹ Bu kısım, Kadir Atlansoy'un *Bursa Şairleri* kitabının "Bursa Vefyatnameleri" bölümü özetlenerek hazırlanmıştır.

Baldırzâde adıyla da bilinen kitabın zeyilleri de vardır.¹⁰ Çeşitli kütüphanelerde birçok yazma nüshası bulunan *Ravza-i Evliyâ*, 2000 yılında Mefail Hızlı ve Murat Yurtsever yeni harflere aktararak yayınlanmıştır.¹¹

2) **Beliğ Seyyid İsmail**, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*

H.1135 (M.1723) yılında Beliğ Seyyid İsmail Efendi tarafından yazılan *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*, Bursa hakkında yazılan vefeyâtnâmelerin en önemlileri arasında gösterilir. *Baldırzâde*'nin *Ravza-i Evliyâ*'sına zeyl olarak yazılmıştır.

Yazar, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*'da, Bursa'nın feth edildiği 1326 yılından başlayarak kaleme alındığı tarihe kadar, Bursa'da yetişen, yerleşen, vefat eden padişah, şehzâde, vezir, mutasavvıf, âlim, şair, musikişinâs, hattat, nakkaş, meddah ve tabiplerin biyografilerine yer vermiş, şair olanların şiirlerinden de örnekler sunmuştur. Ayrıca *Baldırzâde*'nin eserine dahil etmediği kimselere ve *Baldırzâde*'nin ölümünden eserin yazıldığı zamana kadar Bursa'da vefat etmiş ünlü kimselerin hayat hikayeleri de ilave edilmiştir. Her birine “gülbün” adı verilen beş bölümden oluşan eserde, 491 kişinin hâl tercümesi bulunmaktadır. Türk ve dünya kütüphanelerinde on dört yazma nüshası bulunan birçok zeyil yazılmıştır: Eşrefzâde Ahmed Ziyâeddin, *Gülzâr-ı Suleha ve Vefeyât-ı Urefâ*; Mehmed Fahreddin, *Gülzâr-ı İrfân*; Gazzîzâde Abdüllatif, *Hulâsatü'l-vefeyât*.

Kasabzâde Mehmed Eşref tarafından 1302'de (M. 1884) Bursa'da Hüdavendigâr Matbaası'nda basılmıştır.¹² Abdülkerim Abdülkadiroğlu, 1998 yılında bu nüshanın tıpkıbasımını yayınlamıştır.¹³

3) **Derviş Hasan**, *Bazı Menâkıb-ı Meşâyih-ı Sâlife*

¹⁰ Abdülkerim Abdülkadiroğlu, “*Baldırzâde Mehmed Efendi*”, TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, C.5., s.8-9.

¹¹ *Baldırzâde Selisî*, *Ravza-i Evliyâ*, (haz. Mefail Hızlı, Murat Yurtsever, *Ravza-i Evliyâ Bursa Vefeyâtnâmeleri: 1*), Arasta Yayınları, Bursa 2000.

¹² Abdülkerim Abdülkadiroğlu, “*Güldeste-i Riyâz-ı İrfân*”, TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, C.14., s.238.

¹³ Bursalı İsmail Beliğ, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*, (tıpkıbasım, haz. Abdülkerim Abdülkadiroğlu), Anıl Matbaa ve Ciltevi, Ankara 1998.

Eserin müellifi hakkında fazla bilgi bulunmamaktadır. *Bazı Menâkıb-ı Meşâyih-ı Sâlife*'nin telif tarihi de tam olarak tespit edilememiştir. 1721'den sonra kaleme alındığı düşünülmektedir.

4) Süleyman Hâlis, *Vefeyâtnâme*

Bursa ile ilgili olan eserlerden birisi de Sahhaf Süleyman Hâlis Efendi'nin *Vefeyâtnâme*'sidir. 1752 yılında Baldırzâde'nin *Ravza-i Evliyâ*'sına zeyl olarak yazılmıştır.

5) Eşrefzâde Şeyh Ahmed Ziyâeddin, *Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ*

Müellifin bilinen tek eseri 1784 yılında yazılan *Gülzâr-ı Sulehâ ve Vefeyât-ı Urefâ*'dır. Bu vefeyâtnâmede 1722-1782 yılları arasında Bursa'da vefat etmiş olan şeyh, vaiz, vali, müderris, dede, şair ve hattatlardan 216 kişinin hâl tercümeleri yer almaktadır.

6) Gazzizâde Şeyh Abdüllatîf, *Ravzatü'l-muflihûn*

Bursa'da yetişen meşâyih arasında en fazla eser sahibi olanlardan Gazzizâde Şeyh Abdüllatîf¹⁴ tarafından kaleme alınan *Ravzatü'l-muflihûn*, 1813'ten evvel telif edildiği düşünülmekte olup *Gülzâr-ı Sulehâ*'nın zeyli niteliğindedir. Bu eser, müellifin Bursa hakkında kaleme aldığı vefeyâtnâmelerin ilkidir.

7) Gazzizâde Şeyh Abdüllatîf, *Hulasatü'l-vefeyât*

Gazzizâde tarafından 1815'te yazılan bu eser, özet mahiyetinde bir vefeyâtnâmedir. Bursa vefeyâtnâmeleri arasında, şehir monografisi özelliklerini en çok taşıyan *Hulasatü'l-vefeyât*'tır, denilebilir.

8) Bakırcı Râşid Mehmed, *Zübdetü'l-vekâyi Der Belde-i Celîle-i Burusa*

Müellifin bilinen tek eseri olan bu vefeyâtnâme, 1814 yılında kaleme alınmıştır. Kendinden evvel kaleme alınan vefeyâtnâmelerin hiç birine zeyil niteliği taşımaz. Kitabın orijinal tarafı tasnifindedir. Müellif, eserini bir "mukaddime", 30 "hutbe" ve bir "hatime" olarak tertip etmiştir.

¹⁴ Osman Türer, "Gazzizâde Abdüllatîf Efendi", TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, C.13., s.540.

Mukaddimede Abbasîlerin çöküşü, Alaâddin-i Selçûkî, Cengiz Han'ın ortaya çıkışı, Osmanlı padişahlarının sülalesi üzerinde durulur. Hutbelerde ise Osman Gazi'den II. Mahmud'a kadar gelen 30 padişaktan söz eder. Her hutbe bir padişaha ayrılmıştır.

9) Mehmed Fahreddin, *Gülzâr-ı İrfân*

Müellifin bilinen tek eseri olan *Gülzâr-ı İrfân*, Bursa vefeyâtnâmeleri arasında en hacimlisidir. 1847 yılında yazılmış ve Sultan Abdülmecid Han'a takdim edilmiştir.

10) Mehmed Şemseddin Ulusoy, *Yâdigâr-ı Şemsî*

Bursa Mısırî dergahının son şeyhi Mehmed Şemseddin Efendi tarafından 1913 yılında telif edilen *Yâdigâr-ı Şemsî*; Bursa'daki tekkelerle buralarda hayat sürmüş şeyhlerin hâl tercümelerinden oluşan önemli bir eserdir. Elifbâ sırasına göre tertib edilen eser basılmıştır. Bu kitap Mustafa Kara ve Kadir Atlansoy tarafından yeni harflere aktarılarak yayınlanmıştır.¹⁵

1.2. EDİRNE VEFİYÂTNÂMELERİ¹⁶

1) Abdurrahman Hibrî, *Enîsü'l-müsâmirîn*

Eserde, Edirne'nin alınmasından başlayarak şehrin kaleleri, sokakları, camileri, medreseleri, hanları, hamamları anlatılmakta; Edirne'de medfûn bilginler, sultanlar, kadılar ve şairlerin kısa biyografileri ve Edirne için yazılan şiirler yer almaktadır. Hibrî'nin bu kitabı Ratip Kazancıgil tarafından yeni harflere aktarılarak yayınlanmıştır.¹⁷

2) Bâdî Ahmed, *Riyâz-ı Belde-i Edirne*

Enîsü'l-Müsâmirîn'e zeyl olarak 1899 yılında kaleme alınmıştır. Müellif *Enîsü'l-Müsâmirîn*'deki yanlışları düzelterek eserini 3 cilt olarak tertip etmiştir.

¹⁵ Mehmed Şemseddin Ulusoy, *Yâdigâr-ı Şemsî* (haz. Mustafa Kara – Kadir Atlansoy, *Bursa Dergahları Yâdigâr-ı Şemsî I-II*), Uludağ Yayınları, Bursa 1997.

¹⁶ Edirne, Bağdat ve Kırım Vefeyâtnâmeleri bölümü Agah Sırrı Levend'in *Türk Edebiyatı Tarihi* adlı eserinin 407-416 sayfalarında yer alan kısmın özetlenmiş halidir.

¹⁷ Abdurrahman Hibrî, *Enîsü'l-Müsâmirîn*, (haz. Ratip Kazancıgil, *Edirne Tarihi - Enîsü'l-Müsâmirîn*), Edirne Valiliği Yayınları, İstanbul 1999.

1.3. BAĞDAT VEFİYÂTNÂMELERİ

- 1) **Nazmîzâde Hüseyin Murtaza**, *Gülşen-i Hulefâ*
Eserde Abbasîler döneminden başlayarak Bağdat'ın kuruluşu, halifeleri, Hülâgû, Timur, Karakoyunlu, Akkoyunlu ve Osmanlı dönemi anlatıldıktan sonra Bağdat valileri zikredilir. 1688 yılında kaleme alınan eser basılmıştır.
- 2) **Nazmîzâde Hüseyin Murtaza**, *Câmiu'l-envâr fî Menâkıbi'l-ebrâr*
Yu'şa peygamber, Hz. Ali, Hz. Hasan ve Hüseyin'den başlayarak Bağdat ve yakınlarında gömülü din büyükleri ve bilginlerin biyografisini içine alır. Müellif eserine 1681'de tamamlamıştır.
- 3) **Nazmîzâde Hüseyin Murtaza**, *Devhatü'l- vüzerâ*
Eser, Bağdat valilerinin hâl tercümelerinden oluşmaktadır.
- 4) **Nâsır**, *Menâkıb-ı Evliyâ-i Bağdad*
1699'da telif edilen eser Bağdat'ta yetişen velilerle şeyhlerden bir kısmının kısa hayat hikâyelerini ihtiva eder.

1.4. KIRIM VEFİYÂTNÂMELERİ

- 1) **Halim Giray**, *Gülbün-i Hânan*
1466'da Kırım hanı olan Mengli Giray'dan başlanarak 1800'de vefat eden son Kırım Hanı Baht Giray'a dek kırk dört hanın biyografisini kapsayan eser 1811'de tamamlanmıştır.

2. ŞAHISLARLA İLGİLİ VEFİYÂTNÂMELER

Vefeyâtnâmelerin ikinci grubunu ise farklı meslek grupları, din büyükleri ve belirli tarikat zümrelerine ait önemli kimselerin hâl tercümelerinin anlatıldığı eserler oluşturur. Telif tarihlerine göre bu gruba giren vefeyâtnâmeler şunlardır:¹⁸

¹⁸ Bu gruptaki vefeyâtnâmeler için bkz. Levent, age, s. 421-425 ; Şentürk - Kartal, age, s. 534-535.

- 1) **Alaybeyi-zâde Mehmed Emin**, *Vefeyât-ı Pür-iber li-Uli'l-elbâbı men ihteber*
1677 yılında kaleme alınan eserde ashâb, tâbiîn, tebe-i tâbiîn, padişahlar ve vezirlerden yedi bine yakın önemli kişinin hayat hikâyelerinden bahsedilir.
- 2) **Seyyid Hasîb-i Üsküdârî**, *Vefeyât-ı Ekâbir-i İslâmiyye*
Müellif bu eserde, Hz. Âdem'den başlayarak peygamberlerin ve halifelerin adları, Kocamustafapaşa ve Üsküdar'daki Hüdâyî tekkelerinde şeyhlerin, Hz. Peygamber'in hanımlarının, İslâm büyüklerinin, on iki imam ve çocuklarının, Osmanlı padişahlarının, şehzâdelerin, valide sultanların; sadrazam, şeyhülislâm, kadı, yeniçeri ağaları vb. pek çok devlet büyüklerinin adları cetvel halinde sıralanarak görev ve ölüm tarihleri gösterilmiştir.
- 3) **Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî**, *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*
Tez konusu edindiğimiz bu eser hakkında ileride ayrıntılı bilgi verilecektir.
- 4) **Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî**, *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl*
Bu vefeyâtnâme hakkında çalışmamızın “Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Eserleri” bölümünde bilgi verilecektir.
- 5) **Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî**, *Hadîkatü'l-cevâmi' ve Zeyleri*
“Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin Hayatı, Edebî Şahsiyeti, Eserleri” adlı bölümde bu eser hakkında da bilgi verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. HÂFİZ HÜSEYİN AYVANSARÂYÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ ŞAHSİYETİ ve ESERLERİ

Hâfız Hüseyin bin el-Hac İsmâil Ayvansarâyî¹⁹

1.1. Hayatı:

XVIII. asrın en verimli yazarlarından Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin doğum tarihi ve hayatı hakkında fazla bilgi yoktur. Geride biyografi alanında, İstanbul'daki camilerin hazirelerinde medfûn âlim, şeyh ve önemli kişiler hakkında hazırladığı değerli bir kaynak, Osmanlı devlet adamları, şairler ve mutasavvıfların hayat hikâyelerinden kısa bilgiler ihtiva eden iki vefeyât, çeşitli kitâbe örneklerini toplayan bir mecmua bırakan Ayvansarâyî; kendisi hakkında bilgi vermediği gibi onun eserine (*Hadikatü'l-cevâmi'*'ye) zeyil yazan şahsiyetler de bu hususta bilgi vermemektedir.

Babası Hacı İsmail Ağa, Sultan IV. Mehmed'in kızı Hatice Sultan'ın teberdârlarının kethüdasıdır. Müellifin eserlerine düştüğü temellük kayıtlarından anlaşıldığına göre tam ismi "Hâfız Hüseyin bin el-Hac İsmâil Ayvansarâyî"dir. Nisbesini, doğduğu semt olan Ayvansarây'dan almıştır. Dergâh-ı âlî yeniçeri sekbanlarının 15. ortasına bağlı olduğunu çeşitli eserlerinde özellikle belirtir.

¹⁹ Hüseyin Ayvansarâyî'nin hayatı, edebî kişiliği ve eserleri hakkındaki bilgi verilirken şu kaynaklardan istifade edilmiştir:

- Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1342, C. III s. 48-49.
- Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî*, haz. Nuri Akbayar, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, C.III s. 705.
- Fehmi Edhem Karatay, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu*, İstanbul 1961, C. I, s.418, s.461.
- Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl* (haz. Fahri Ç. Derin), İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978.
- Günay Kut - Turgut Kut, "Ayvansarâyî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri", *İ.Ü Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S: 33, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1982, s.401-439.
- Franz Babinger, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, Çev. Coşkun Üçok, Kültür Bakanlığı Yayınları, Mersin 1992, s.344-345.
- Eyice, agmd, s.528-530.
- Hafız Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Satı Efendi - Süleyman Besim Efendi, *Hadikatü'l-cevâmi'*, (haz. Ahmed Nezhîh Galitekin, *Hadikatü'l-cevâmi'*, İstanbul Câmileri ve Diğer Dini-Sivil Mimârî Yapılar), İşaret Yayınları, İstanbul 2001, s.35.

Ayvansarâyî'nin tahsili ve yetişme tarzına dair de elimizde bilgi yoktur.

H. 15 Ramazan 1201 (M. 1 Temmuz 1787) tarihinde bir akrabasının evinde misafir iken vefat eden Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, Zal Mahmud Paşa Câmii haziresine defnedilmiştir.

1.2. Edebî Şahsiyeti:

Ayvansarâyî'nin yetişme tarzı ve aldığı eğitimle ilgili bildiğimiz tek şey, hafızlığı ve yeniçeri sekbanlarından olduğudur. Kaleme aldığı eserler göz önünde bulundurulduğunda iyi bir eğitim aldığı anlaşılmaktadır. İstanbul'u iyi tanıyan, gezen, dolaşan ve gördüklerini, okuduklarını düzenli bir şekilde kaydeden gözlemci bir kişiliğe sahiptir.

Ayvansarâyî'nin birkaç eseri yazmaya birden başladığı ve bunları birbirine paralel bir şekilde yürüttüğü bilinmektedir. Meselâ *Mecmûa-i Tevârih*'ine H. 1179 (M. 1765-1766)'da başlarken diğer yandan *Eş'âr-nâme-i Müstezâd*'ı H. 1181 (M. 1767-1768)'de toplamaya başlamıştır. *Hadîkatü'l-cevâmi'*'yi kaleme almaya H. 1182 (M. 1767-1768)'de girişmiştir. Bunlar bize, müellifin farklı ilgi alanlarını aynı anda takip edebilecek kadar geniş kültürlü bir insan olduğunu göstermektedir.

Eserlerini nerede yazdığını veya tebyizini nerede yaptığını belirtmesi, Hüseyin Ayvansarâyî'nin bir başka önemli özelliğidir. Mesela *Eş'âr-nâme-i Müstezâd*'ın 144a-144b sayfalarında eserin yazıldığı yere ilişkin olarak "... Piyâle Paşa hamamının karşısında Kahveci Derviş Ahmed'in kahvesinde yazıldı." şeklinde bir ketebe kaydı bulunmaktadır.

1.3. Eserleri:

1. Hadîkatü'l-cevâmi':

Hüseyin Ayvansarâyî'nin eserleri arasında en tanınmış ve en çok bilineni *Hadîkatü'l-cevâmi'*'dir. Türkiye ve dünya kütüphanelerinde toplam 23 adet yazması vardır. *Hadîkatü'l-cevâmi'* ve *zeyilleri*'ni yeni harflere çevirerek yayımlayan A. Nezih Galitekin, bu eserin muhtevası ve zeyilleri konusunda şu bilgileri verir: "1182 (1768) yılına kadar İstanbul ve civarında bulunan 821 adet cami ve mescidi birer birer dolaşıp,

hepsinde bir veya daha ziyade vakit namaz kılarak inceleme yapmış ve bunların civarındaki tekkeler, medreseler, çeşmeler, sebilleri bunların vâkıfları, vâkıf-ı sânileri, minber koyanları, buralarda çeşitli vakıflar tesis edenleri, mezarlıklarında medfun bulunan meşâhiri, sahilsarayları, v.s.yi kaydetmiş ve 1193 (1779) yılında eserin temize çekilmesi tamamlanmıştır. Aradan 53 yıl geçtikten sonra 1248'de (1832) Ali Sâtı' Efendi bu esere bir zeyl yazmaya başlamış ve 1253'de (1838) tebyizini tamamlamıştır. Bu zeyl ile *Hadîkatü'l-Cevâmi'* yaklaşık iki kat genişlemiştir. Ali Sâtı' Efendi, zeylinde Ayvansarâyî nüshasındaki bazı mescidleri çıkarmış ve geçen 53 yıl içinde yapılan yeni camileri eklemiştir. Bu zeylin bitiminden 40 yıl sonra da Süleyman Besim isiminde bir zât, aynı usûl ile *Hadîkatü'l-Cevâmi'*'ye ikinci bir zeyl yazarak *Dürrehâü'l-Cevâmi' yahud Hadîkatü'l-Cevâmi'* ismini vermiştir. Bu zeyle eser daha da zenginleşmiştir. Bu üç eserden sadece Ali Sâtı' Efendi'nin yazdığı zeylli *Hadîkatü'l-Cevâmi'* 1281 (1865) yılında Matbaa-i Âmire'de iki cilt halinde basılmıştır.²⁰

Batılı Osmanlı tarihi yazarlarından Joseph von Hammer de *Hadîkatü'l-cevâmi'*'yi kısmen Almancaya çevirerek *Osmanlı Tarihi* adlı eserinde ek olarak yayınlamıştır.

Şeyhülislâm Sıtkî-zâde Ahmed Reşid Efendi (ö. 1835-36) *Hadîka'*yı esas alıp bazı ilâveler yaparak 1248 (1832-1833) yılında *Tuhfe-i Râgıbîn* adı altında bir eser meydana getirmiştir.

Tahsin Öz, bugünkü neslin *Hadîkatü'l-cevâmi'*'yi okuyup istifade etmesi için iki cilt halinde *İstanbul Camileri* adı altında 1962-1965 yıllarında yayınlamıştır.

İhsan Erzi, eseri *Camilerimiz Ansiklopedisi- Hadîkatü'l-cevâmi'* adıyla 1987 yılında iki cilt halinde yayınlamıştır.

Howard Crane 2000 yılında *Hadîka'*yı *The Garden of The Mosques* adıyla İngilizceye çevirmiş; bu çeviriye bazı açıklama, yorum ve notlar da eklemiştir.

Hadîkatü'l-cevâmi''nin en son neşri Ahmed Nezh Galitekin tarafından Ali Sâtı' Efendi ve Süleyman Besim Efendi'nin zeylleriyle birlikte tek cilt olarak *İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar* adıyla 2001 yılında yayınlanmıştır.

Eserin Türkiye ve dünya kütüphanelerindeki yazmaları şunlardır:

1. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 202

²⁰ Hafız Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Sâtı Efendi - Süleyman Besim Efendi, *Hadîkatü'l-cevâmi'* (haz. Ahmed Nezh Galitekin, *Hadîkatü'l-cevâmi'*, *İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*), İşaret Yayınları, İstanbul 2001, s.32-33.

2. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 2434
3. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8868
4. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8870
5. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8871
6. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 8872
7. İ.Ü. Merkez Kütüphanesi TY. 9593
8. İ.Ü. İbnü'l-Emin M. Kemal İnal Ktp.i Nu: 2613
9. İ.Ü. Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Kürsüsü Ktp. Q. 2609
10. Millet Ktp. Ali Emiri Böl. Tarih Nu: 925
11. Millet Ktp. Ali Emiri Böl. Tarih Nu: 926
12. Süleymaniye Ktp. Bağdalı Vehbi Nu: 1318
13. Süleymaniye Ktp. Esad Efendi Nu: 2247
14. Süleymaniye Ktp. Esad Efendi Nu: 2248
15. Süleymaniye Ktp. Fatih Böl. Nu: 4320
16. Süleymaniye Ktp. Yazma Bağışlar Böl. Nu: 241
17. Topkapı Sarayı Müzesi Ktp. Hazine Böl. Nu: 1568
18. Ankara Türk Tarih Kurumu Ktp.nr. 418
19. Marburg Devlet Ktp. Hs. or. quart 1107
20. Tübingen Devlet Ktp. Ms. or. quart 1047
21. Paris Millî Ktp. Suppl. Turc. 1084
22. Uppsala Üniversite Ktp. Nu: 673
23. Viyana Milli Ktp. Nu: 1284

2. Mecmûa-i Tevârîh:

Hüseyin Ayvansarâyî'nin *Hadikatü'l-cevâmi'*'den sonraki en meşhur eseri *Mecmûa-i Tevârîh*'dir. Müellifin kaleme almaya başladığı ilk eser olan *Mecmûa-i Tevârîh*'de; İstanbul'daki cami, mescid, türbe, medrese, çeşme, hamam, tekke, köprü vb. yerlerin kitabelerine yer verilmekte olup ayrıca bazı şehir, kasaba ve kalelerin fetih hikâyeleri ve şehzadelerin doğumlarına dair manzumeler de bulunmaktadır. Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine Bölümü Nu. 1565 ve Deniz Müzesi Kütüphanesi Nu: 55'de kayıtlı iki nüshası bulunan bu eser, Fahri Ç. Derin ile Vahid Çabuk tarafından

Latin asıllı yeni Türk harflerine çevrilip yayınlanmıştır.²¹

3. Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhîr-i Ricâl:

Osman Gazi'den Sultan I. Abdülhamid'e kadar gelen 27 Osmanlı padişahının doğum, cülûs ve vefatlarına düşürülen tarihlerin yanı sıra İstanbul'da medfun Osmanlı devlet ricâlinden sadr-ı azam, vezir ve beylerbeylerinin biyografileri, hayrâtı İstanbul'da, medfeni başka yerde olan ve hem hayrâtı hem medfeni İstanbul dışında bulunan ricâlden bazıları hakkında bilgiler veren bir eserdir. Tek nüshası İ.Ü. Kitaplığı Türkçe yazmalar bölümünde Nu. 2539'da kayıtlı bulunan eser, 1978 yılında Fahri Ç. Derin tarafından yayınlanmıştır.²²

4. Tercüme-i Meşâihîn / Vefeyât-ı Ayvansarâyî ya da Tezkire-i Ayvansarâyî

Tez konusu edindiğimiz bu eser aşağıdaki bölümlerde geniş bir şekilde ele alınacaktır.

5. Eş'âr-nâme-i Müstezâd:

Muhtelif divanlarda yer alan müstezâdlardan bazılarının bir araya getirilerek tertip edilen antoloji niteliğindeki bu eser, Hüseyin Ayvansarâyî'nin şiire olan ilgisini bizlere göstermesi açısından önemlidir. Tek nüshası bulunan ve İ.Ü. Merkez Ktp. Nu: 5466'da kayıtlı olan bu eserin 1b-49b varakları arası üzerine Reyhan Çınar, 50a-100b varakları arası üzerine Veliye Ay Uysal ve 100b-150a varakları arası üzerine Sonay Büyük, yüksek lisans tezi hazırlamışlardır.²³

6. Âşık Ömer Divanı:

²¹ Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, *Mecmuâ-ı Tevârih*, (haz. Fahri Ç. Derin – Vahid Çabuk), Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1985.

²² Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhîr-i Ricâl*, (haz. Fahri Ç. Derin), İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978.

²³ Burada isimleri verilen tezler, <http://tez2.yok.gov.tr> adresinden alınarak bitiriliş tarihlerine göre sıralanmıştır:
- Veliye Ay Uysal, **Hafız Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'âr-nâme-i Müstezâd Adlı Eseri (50a-100b)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2006, Danışman: Doç. Dr. Nihat ÖZTOPRAK.
- Reyhan Çınar, **Hafız Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'âr-nâme-i Müstezâd Adlı Eseri, (1b-49b)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2007, Danışman: Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK.
- Sonay Büyük, **Hafız Hüseyin Ayvansarâyî'nin Eş'âr-nâme-i Müstezâd Adlı Eseri (100b-150a)**, Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, 2009, Danışman: Prof. Dr. Nihat ÖZTOPRAK.

Hüseyin Ayvansarâyî'nin tertip ettiği bu divan, Sadettin Nüzhet Ergun tarafından geniş bir önsöz eklenerek *Âşık Ömer Hayatı ve Şiirleri*²⁴ adı altında İstanbul'da yayınlanmıştır. Eserin mevcut üç yazma nüshası aşağıdaki kütüphanelerdedir:

1. Konya Mevlana Müzesi Ktp. nu. 99
2. Süleymaniye Ktp. Uşşaki Tekkesi nu. 67
3. Süleymaniye Ktp. Uşşaki Tekkesi nu. 69

²⁴ Sadettin Nüzhet Ergun, *Âşık Ömer Hayatı ve Şiirleri*, Semih Lütfi Matbaa ve Kitapevi, İstanbul 1936.

İKİNCİ BÖLÜM

2. TERCÜME-İ MEŞÂYİHÎN / VEFİYÂT-I AYYANSARÂYÎ / TEZKİRE-İ AYYANSARÂYÎ

Hâfız Hüseyin Ayyansarâyî'nin *Hadîkatü'l-cevâmi'*, *Âşık Ömer Divanı*, *Mecmûa-i Tevârîh*, *Vefeyât-ı Selâtîn* ve *Meşâhîr-i Ricâl* adlı eserleri yayınlanmış; *Eş'ârname-i Müstezâd* ise yüksek lisans tezi olarak çalışılmıştır. Müellifin üzerinde yayın veya lisansüstü çalışma yapılmayan tek eseri birkaç farklı şekilde isimlendirilen *Tercüme-i Meşâyihîn / Vefeyât-ı Ayyansarâyî* veya *Tezkire-i Ayyansarâyî* adlı eseridir.²⁵

Vefeyât-ı Selâtîn ve *Meşâhîr-i Ricâl*'in 1978 yılında Fahri Ç. Derin tarafından neşredildiğini söylemiştik. Araştırmacı eserin girişindeki *Müellifin Hayatı ve Eserlerine Dâir* adlı bölümde, Hâfız Hüseyin Ayyansarâyî'nin tek nüsha olan ve Süleymaniye Genel Kütüphanesi Es'ad Efendi kısmında 1375 numarada kayıtlı *Vefeyât* adını taşıyan eserini Kültür Bakanlığı için neşre hazırladığını bildirir.²⁶ Aradan otuz üç yıl geçmesine rağmen bu eser yayınlanmamıştır.

Hâfız Hüseyin Ayyansarâyî'nin vefeyât türünde iki eserinin olması ve bunlardan birinin yayınlanmış olması, araştırmacılarca eksik ya da yanlış anlaşılmış; müellifin tek vefeyâtı olduğu sanılmıştır.

2.1. VEFİYÂTIN ADI MESELESİ

Hâfız Hüseyin Ayyansarâyî'nin bu vefeyâtının kaynaklarda birkaç farklı şekilde isimlendirildiği görülmektedir.

Eserin adlandırılmasıyla ilgili olarak, Süleymaniye Kütüphanesi Uşşâkî Tekkesi nr. 365'de kayıtlı nüsha 1b'de, isminin “Vefeyât-ı Ayyansarâyî, min te'lîfât-ı Hâfız Hüseyin Ayyansarâyî” bilgisi verilir. İstanbul Üniversitesi, TY. 2464 numarada kayıtlı nüshada

²⁵ Ayyansarâyî'nin hayatı ve eserleri hakkında makale kaleme alan Turgut-Günay Kut; bu vefeyât üzerine yapılan çalışmaları şu şekilde bildirirler:

- Kemal Arıca, *Ayyansaraylı Hâfız Hüseyin, Vefeyât I*. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Basılmamış Tez, 1974.
- Gülay Güney, *Ayyansaraylı Hâfız Hüseyin, Vefeyât II*. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Basılmamış Tez, 1974.

Bu tezleri temin ederek mahiyeti hususunda inceleme yapmak istememize rağmen adı geçen bitirme tezlerine ulaşamadık. Tezlerin yapıldığı tarihte eserin kaç nüshasının bilindiği, hangi ilmî usûllere göre bu tezlerin hazırlandığı, nüshalar arasında karşılaştırılma yapıp yapılmadığı konusunda sorularımız cevapsız kalmıştır.

²⁶ Hâfız Hüseyin Ayyansarâyî, *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl*, (haz. Fahri Ç. Derin), İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978. s. XIV.

11. sayfada, eserin adı “ Tezkire-i Ayvansarâyî ” şekliyle verilmiştir.²⁷ Bursalı Mehmed Tahir, *Osmanlı Müellifleri* isimli biyografik kitabında bu yazmanın adını, “Tercüme-i meşâyihîn veya Vefeyât” olarak kaydetmiştir.²⁸ “Kütüphane fişlerinde veya yazmalarda *Tercümetü'l-meşâyih*, *Tezkire-i Ayvansarayî*, *Tezkire-i Meşâyih* gibi adlarla da anılmaktadır.”²⁹

Müellif, kitabın mukaddimesinde veya başka bir bölümünde vefeyâtının adı hususunda herhangi bir bilgi vermemektedir. Eserde, hayatı hakkında bilgi verilen kişilerin tamamının şeyh olmaması sebebiyle *Tezkire-i Meşâyih*, *Tercümetü'l-meşâyih*, *Tercüme-i meşâyihîn* gibi adlandırmaların doğru olmadığı kanaatindeyiz. Bize göre bu isimlendirmeler, müstensihler ve kütüphane fişlerini hazırlamakla görevli araştırmacı ya da memurların tasarrufudur.

Yazmanın geneli incelendiğinde, kısmen tezkire üslûbunun özellikleri görülmekle birlikte, vefeyâtname üslûbuna daha yakın bir tarzda kaleme alındığı söylenebilir. Bu düşünceden hareketle, muhtelif isimlerle bilinen bu metin hakkında hazırladığımız yüksek lisans tezini, *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* olarak adlandırdık.

2.2. NÜSHA TAVSİFLERİ

Türkiye kütüphanelerinde Ayvansarâyî'nin vefeyâtının bugün tespit edilen dört nüshası bulunmaktadır:

1. *İstanbul Üniversitesi Merkez Kütüphane*, TY. Nu. 2464

244 x 168 (187 x 105) mm ölçülerindeki bu yazmanın her sayfası 13 satır olmak üzere tamamı 185 sayfadır. Talik yazı ile kaleme alınmış olup başlıklar kırmızı mürekkepledir. Kalın, aharlı, krem renkli, fligranlı bir kâğıda yazılmıştır. Kırmızı deri üzerine altın yıldız süslemeli Avrupa cildi vardır. Eser es-Seyyid Ahmed Tebrizî tarafından 10 Muharrem 1334'te (18 Kasım 1915) istinsah edilmiştir.

Eser 12. sayfada başlamakla birlikte 2-10 arasında mükerrer bir kısım vardır. 11. sayfada eserin ismi, “*Tezkire-i Ayvansarâyî*” olarak geçer. Bu nüshada ikisi mükerrer olmak üzere 294 şeyh, şair ve bilginin hâl tercümeleri kısaca verilmiş, daha sonra da gömülü oldukları yerler kaydedilmiştir. Şairlerin içinde dört padişah (I. ve III. Ahmed ,

²⁷ Nüshalarla ilgili olarak nüsha tavsifleri bölümünde ayrıntılı bilgi verilecektir.

²⁸ Bursalı Mehmed Tahir, age, s. 48.

²⁹ Günay Kut, agm, s.152.

II. Mustafa, III. Mehmed) yer almaktadır. Bu nüshada 2-10. sayfalar arasındaki mükerrer kısım dışında iki kişi de tekrar edilmiştir.

بسم... الحمد لله فى نعمة... اما عد و دين مبینك ظهوریله دولت نبوت ... (12) Başı

بزه ارفان منصبى پس حزب جهال اولمز (185) Sonu

Tekrarlar:

s. 76-77 Şeyh Hasan Feyzî Efendi s. 160'da tekrar edilmiştir.

s. 125 Neylî Ahmed Efendi s. 163-164'te tekrar edilmiştir.

2. Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi Nu. 1375

236 x 136 (145x54) mm ölçülerindeki bu nüsha 104 yaprak ve her varak 17 satırdır. Talik yazı ile kaleme alınmış olup 1b-2a yaldız, diğerleri ise kırmızı mürekkeple cetvellidir. Kâğıt aharlı, inceye yakın, kirli beyaz renkte, fligranlıdır. H. 19 Zilkade 1231'de (M. 11 Ekim 1816 Cuma) Yenişehir hâkimi Ebu Bekir Şefik Efendi tabiinden Mehmed Said tarafından istinsah edilmiştir. Eserin adı, “*Tercüme-i Meşâyih*” olarak geçmektedir. Bu nüshada 294 kişinin biyografisi yer alır. 1a'da bu kitabın 1231 tarihli Şefik el-Hasan tarafından yazdırıldığını gösteren bir kayıtla “istektebehu el-fakîr-Şefik el-Hasanî” notu, notta da Es'ad Efendi'nin vakıf mührü görülmektedir. 1b'de kenarda Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi 1107 numarada kayıtlı nüshada bulunan Ayvansarây ile ilgili şiir yer almaktadır. Daha sonra tarikatlerle ilgili 4 beyitlik bu manzume vardır.

Budur on iki ʔarîḫ-ı şūfiyān ey müstefiz
Müstefiz ol erenleriñ şöhretinden ol ‘aziz

Naḫşibendî Ḳādirî vü Şāzelî vü Mevlevî
Gülşenî Sa’dî Rifā’î Ḥalvetî vü Bedevî

Celvetî Bektāşi Bayrāmî şayilsun bi’t-tamām
Serlerinden eyle istimdād u mededi iltizām

Ba’zılar dir ki şayılmaz Bedevî Şāzilî

Edhemî Veysî bedeldür lîk eşâhdur evveli

Ayvansarâyî'nin eseri 104b'de sona erer. 105b-107a arasında kimi önemli tarihler yer almaktadır: Yedikule Kazlıçeşme tarihi (953), Çeşme-i Âşık Paşa (987) Eyüp'te Kasım Paşa Şadırvanı (1188), binâ-yı Mehmed Efendi Kethüdâ-yı Hadice Sultan.

Baş1 (1b): ...بسم...الحمد لله فى نعمة...اما عد و دين مبيتك ظهوريله دولت نيوت ...

Sonu (104b): بزه ارفان منصبنى پس حزب جهال اولمز

Tekrarlar:

39b'de bulunan Şeyh Hasan Feyzî 89a'da tekrarlanmıştır. Tekrar dâhil bu nüshada 293 kişi yer alır. Ahmed Neylî Efendi bu nüshada tekrarlanmamıştır.

3. Süleymaniye Kütüphanesi, Uşşakî Tekkesi Nu. 365

221x135 (165x76) mm ölçülerindeki bu yazma 10+1b-90b yaprak olup baştaki 10 varaklık fihristten sonra iki yaprak ve 1a fihrist için hazırlanmış fakat boş bırakılmıştır. 19 satırlı bu nüsha nesihle kaleme alınmıştır. Sözbaşları, cetveller ve rakamlar kırmızı mürekkeple yazılmıştır. Kâğıt aharlı, orta kalın, açık krem renkte ve fligranlıdır. Ebru ciltli, miklepli ve şirazelidir. Sertap ve sırtı koyu vişne renktedir. Başa konulan fihrist karelerin içine kırmızı mürekkeple yazılmıştır. 91a-120a arasında tahmisler vardır. Bu nüshada İsmail Na'îm Efendi ve Muhlis Mehmed Paşa ile ilgili kısım atlanmış olduğu için 292 kişi yer alır.

Baş1 (1b) حافظ حسين ايوانسرايى حاجى بايرام ولى انقره ده صول فصل ديمكله معروف قريه دندر

من تأليفات

Sonu (90b) بزه ارفان منصبنى پس حزب جهال اولمز

34b'de bulunan Şeyh Hasan Feyzî 89a'da, 59b'de bulunan Neylî Ahmed Efendi 80a'da tekrar edilmiştir.

4. İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi, Nu. 1107

193x130 (174x110) mm ölçülerindeki bu son nüsha ise, 42 yapraklı ve 29 satırlıdır. Nesih yazı çeşitiyle aharlı, orta kalınlıkta krem renkli ve fligranlı bir kâğıda yazılmıştır. Yazma vişne renkli deri cilde sahiptir. Ayrıca soğuk damga cetvellidir.

1a'da kütüphanenin mührü bulunmaktadır. Asıl eser, 3b'de başlar. 3a'da Ayvansarây hakkında yazılmış şu manzume ile karşılaşırız:

Lâyık-ı medh ü şenâdur 'âşık Ayvansarây
Şahn-ı aşhâb oldı cây-ı evliyâ Ayvansarây

Dergehi bâb-ı Ebî Eyyüb-ı Enşârî dinür
Açılır deryâya nâzır hõşnümâ Ayvansarây

Gel ziyâret eyle zaħr-ı âhiretdür mü'mine
Çeşm-i ħalbi ider pür-nür u ziyâ Ayvansarây

Bu şiirin başında 1209 tarihi görünmektedir. 42b-52a arası ve 54a beyaza boştur. 52b-54b arasında şiirler vardır. En son üç yaprak boştur.

Yazmanın başında *Tezkire-i Meşâyih* yazılı ise de eser içinde böyle bir isimlendirmeye rastlanmamıştır. Bu nüshada 294 kişi yer alır. Başı ve sonu Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi 1375 numarada kayıtlı nüsha ile aynıdır.

Eserdeki ilk isim Hacı Bayram, son isim Mehmed Müstakîm Efendi'dir. 16b-17a'da bulunan Şeyh Hasan Feyzî Efendi 35a'da, 26a'da bulunan Neylî Ahmed Efendi ise 36a'da tekrar edilmiştir.³⁰

2.3.TENKİTLİ METİN TEŞKİLİNDE GÖZETİLEN HUSUSLAR

Dinî, edebî ve tarihî metinler üzerinde araştırma yapanlar çoğu zaman müellifin kaleminden çıkan nüshaya ulaşamazlar. Müellif hattıyla kaleme alınmış yazma ya mevcut değildir ya da onun temin edilmesi güçtür. Bu gibi durumlarda araştırmacılar, meraklılarınca müstensihlere çoğalttırılan nüshalara müracaat etmek zorundadırlar. Müellif nüshası ele geçmeyen bir eserin, birden fazla nüshası varsa bunların tedarik edilerek birbirleriyle karşılaştırılması, farkların tespit edilmesi ve esas metnin ortaya konması gerekmektedir.³¹ Muhtelif nüshaları birbiriyle mukayese etme ve farklılıkları ilmî bir şekilde belirtme işine, “tenkitli metin kurma” ya da “edisyon kritik” denir.

Tenkitli metin kurmaktan maksat, mümkün olduğu kadar kusursuz ve mükemmel bir nüsha elde etmek değildir. Eğer müellif bir hata yapmışsa ve bu hata

³⁰ Kut, agm, s.152-154.

³¹ Yusuf Ziya Kavakcı, *İslam Araştırmalarında Usul*, Emel Matbaacılık, Ankara, 1976, s. 86.

sonradan herhangi bir bilgili müstensih tarafından tashih edilmişse, tabîdir ki neşredilen metinde müellifin sözü yerine başka bir şey bulunacaktır. Metin tenkidinin asıl gayesi müellifin kaleminden çıkan orijinal nüshaya en yakın neşri gerçekleştirmektir.³²

Üzerinde yüksek lisans tezi hazırladığımız *Vefeyât-ı Ayvansarâyî* adlı eserin müellif nüshası mevcut değildir. Türkiye'deki çeşitli kütüphanelerde kayıtlı dört nüshası bulunmaktadır. Yukarıda ayrıntılı şekilde tavsif edilen nüshalardan; İstanbul Üniversitesi, TY. Nu. 2464, Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi Nu. 1375 ve yine Süleymaniye Kütüphanesi, Uşşâkî Tekkesi Nu. 365'te kayıtlı nüshalar temin edilmiş olup İstanbul Arkeoloji Müzesi Kütüphanesi 1107 numaradaki yazmaya sarf edilen gayretlere rağmen ulaşılamamıştır. Müze yetkilileri, mevcut yazmaların Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi'ne intikal ettiğini bildirmelerine rağmen, Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi görevlileri kendilerine herhangi bir kurumdan yazma, basma türü eserlerin ulaşmadığını belirtmektedirler.

Ulaşabildiğimiz nüshalardan en eskisi H. 19 Zilkade 1231'de (M. 11 Ekim 1816 Cuma) istinsah edilen Süleymaniye Kütüphanesi Es'ad Efendi 1375 numarada kayıtlı yazmadır. Uşşâkî Tekkesi 365 numaradaki nüshanın istinsah tarihi kayıtlı değildir. İstanbul Üniversitesi TY 2464'deki yazma ise H. 10 Muharrem 1334 (M. 18 Kasım 1915) tarihinde yazılmıştır.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'nin nüshaları arasında en eski tarihlisi ve en hacimlisi olan Es'ad Efendi nu. 1375'deki yazma, aynı zamanda en fazla hatayı ihtiva eder. Cümleler arasında kopukluklar ve kelime atlamaları, isimlerde yanlışlıklar, şiir örneklerinde ve ölüm tarihlerini bildirmek üzere verilen terkip ve mısralarda eksiklikler, kelimelerin yazımında hatalar bulunduğundan bu nüsha bizde, cahil ve dikkatsiz bir müstensihin kaleminden çıktığı izlenimini uyandırmaktadır.

Uşşâkî Tekkesi nu. 365'te kayıtlı nüsha ise bir mecmua görünümündedir. Girişte ilk on yaprakta eserin fihristi yer alır. Mukaddimenin bulunmadığı bu yazmada, müstensihin bazı tasarrufları göze çarpmaktadır. Eseri istinsah eden kişi, kendince gereksiz gördüğü kısımları atlayarak eseri hulâsa etme yoluna gitmiştir. Şiir örnekleri, diğer nüshalara mukayese edildiğinde daha azdır. Hata oranı Es'ad Efendi nu. 1375'teki yazma ile karşılaştırılamayacak kadar azdır.

³² Ahmed Ateş, "Metin Tenkidi Hakkında (Dâsitân-ı Tevârih-i Mülûk-ı Âli Osman Münasebeti İle)", *Türkiyat Mecmuası*, C. VII-VIII, 1942, s. 256.

Vefeyâtın en geç istinsah edilen ve İstanbul Üniversitesi TY. nu. 2464'te bulunan yazma ise; hata oranının azlığı, şiir örneklerinin sayısı, hâl tercümesi verilen şahısların sayısı, tarih mısralarının yanında verilen rakamla çıkan sayı değerinin tutarlılığı vb. pek çok yönden adı geçen iki nüshadan daha dikkatli şekilde istinsah edildiği âşikârdır.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'nin yazarı Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin, müellif hattı olduğu düşünülen *Mecmûa-i Tevârih*³³ ve diğer eserleri incelendiğinde, iyi bir eğitim aldığı, tarih ve edebiyat bilgisinin ileri derecede olduğu sonucuna ulaşırız. Bundan dolayı yukarıdaki adı geçen nüshalardaki yanlışları müellife isnat etmek hata olacaktır. Kanaatimizce bu yanlışlar aceleci, dikkatsiz ve cahil müstensihlerden kaynaklanmaktadır.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'nin müellif hattıyla kaleme alınan nüshası mevcut olmadığından biz de temin edebildiğimiz üç nüshadan hareketle tenkitli metin kurma yoluna gittik. Bu üç nüshanın isimlerini şu şekilde kısaltarak kullandık:

1. Süleymaniye Kütüphanesi, Es'ad Efendi 1375'deki yazma: E nüshası,
2. İstanbul Üniversitesi, TY. 2464 numarada kayıtlı eser: İ nüshası,
3. Süleymaniye Kütüphanesi, Uşşâkî Tekkesi Nu. 365'de bulunan vefeyât ise U nüshası.

Yazmalar arasındaki farkları aparatta bildirdik. Tercih ettiğimiz kelime ya da cümleyi dipnotta ilk sıraya aldık, farkları ise nüsha isimleri arasında alfabetik sırayı göz önünde bulundurarak belirttik. Eserde geçen Arapça terkip şeklinde olan özel isimleri (Abdurrahman, Abdullah vb.) yazarken bazı tasarruflarda bulunduk. Arapça terkipleri çevriyazıya aktarırken yapılan işlemi özel isimler bahis konusu olduğunda uygulamadık. ('Abdu'llâh yerine 'Abdullâh, Sinânü'd-dîn yerine Sinânüddîn şeklini tercih ettik) .

Ayrıca bazı iki farklı şekilde okunuşu bulunan kelimeleri eser boyunca yazım birliği olması açısından tek biçimde yazdık. "Meḥmed/Muḥammed" kelimeleri nüshalar arasında farklı şekilde kullanılmıştır. Her üç nüsha da harekesiz olmasına rağmen bazı isimlerde okunuşun değişik olduğunu göstermek adına şedde kullanılmıştır. Lâkin bunda da bir yazım birliği yoktur. Aynı şahsın ismi E nüshasında şeddeyle (محمد) yazılırken İ nüshasında şeddesiz (محمد) yazılmış; bu da hangisinin tercih edileceği

³³ Günay-Turgut Kut, agm, s.407.

hususunda bizleri tereddüde düşürmüştür. Öyle ki kimi şahısların ismi başlıkta (محمد) iken metnin ilerleyen bölümlerinde (محمد) şeklinde yazılmıştır. Bundan dolayı biz de eser boyunca “Meḥmed/Muḥammed” isimlerinin geçtiği tüm bölümlerde metne bazı müdahalelerde bulunduk. Hz. Peygamber’in isminin geçtiği yerleri şedde kullanılsın ya da kullanılsın Muhammed olarak okuduk. Araplarda Mehmed şeklinde okunuşun bulunmamasından ötürü Muhyiddîn İbn Arabî’nin isminin geçtiği yerlerde kullanılan (محمد) kelimesini şeddeli veya şeddesiz olduğuna bakılmaksızın Muḥammed şekliyle belirttik. Bir de Sultan Mehmed Hân-ı Sâlis’in şiirinden örnek verilirken mahlasın geçtiği yerde vezin gereği Muḥammed olarak okuduk:

Ey Muḥammed mu‘cizât-ı Aḥmed-i Muḥtâr ile
Umarum maḡlûb ola a‘dâ-yı dîn ü devletüm

Bu zikredilen kısımların haricinde (محمد / محمد) kelimelerinin geçtiği yerler Meḥmed şeklinde okunmuştur.

Bir de (خدمت / خدمت) kelimelerinin geçtiği yerlerde bir yazım birliği yoktur. İ nüshasında (خدمت) şeklinde olan kelime, U nüshasında (خدمت) olarak geçmektedir. Kimi bölümlerde ise aynı şahsın hâl tercümesi verilirken satırın birinde (خدمت) olarak bulunan kelime, ilerleyen satırlarda (خدمت) şekliyle yazılmıştır. Tenkitli metin boyunca bir yazım birliği gözetildiğinden, aynı manadaki bu iki sözden (خدمت) şekli tercih edilmiştir.

Türkçe kelimelerle yapılan Farsça tamlamalarda, Türkçe sözün telaffuzunda beliren uzunluğu çevriyazıda da gösterme gereği hissettik. (Örnek: Hâcı Bayram-ı Velî yerine Hâcı Bayrâm-ı Velî şeklinde yazdık) Yer isimleriyle yapılan Farsça tamlamalarda, yer ismine nispet eki “î” geldiğinde, kendinden evvel gelen kısa heceyi uzun okuttuğundan çevriyazıda biz de uzun gösterdik. (Örnek: Şemseddîn-i Sivāsî yerine Şemseddîn-i Sivāsî şeklini tercih ettik).

Her şahsın hâl tercümesinin verildiği bölümün ardından bu şahısların hangi nüshada kaçınıcı varakta bulunduğunu gösterdik. Ayrıca hazırladığımız metnin kullanımını kolaylaştırmak için hangi şahsiyetin kaçınıcı sayfada bulunduğunu gösteren bir liste hazırladık.

Eserde anlatılan kişilerin, ölüm yıllarını bildirmek üzere düşürülen tarih mısra ve terkiplerinin sayı değerleri hesaplanmış olup metinde verilen rakamla uyum

göstermediği durumlarda dipnotta bildirilmiştir. Bu tarih mısra ve terkipleri ile metin içinde geçen eser isimleri italik olarak yazılmıştır.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de okunamayan iki kelime bulunmakta olup bunlar da metin içinde Arap harfli şekilleriyle verilmiştir.

Okumakta tereddüde düştüğümüz yerler (?) şeklinde gösterilmiştir.

Eser boyunca verilen şiir örneklerinin biri Arapça, biri Farsça olup geriye kalanın tamamı Türkçedir. Türkçe olmayan bu beyitler, metinde Arap harfleriyle yazılmıştır.

Nüsha tavsifleri bölümünde vefeyâta mükerrer kısımlar olduğu belirtilmişti. Bu mükerrer şahısların tüm nüshalarda aynı oluşu ve aktarılan hâl tercümelerinin kısmen, şiir örneklerininse tamamen farklı oluşu bizlerde, bunun müellifin tasarrufu olduğu izlenimini uyandırmıştır. Müellif, eserini vücûda getirirken herhangi bir elifbâ sırası veya ölüm tarihi gözetmediği için tekrar ettiği kişilerin farkında olmayabilir. Bu kişiler hakkında verdiği bilgilerin kısmen farklı ve şiir örneklerinin ayrı oluşu tahminimizi destekler mahiyettedir. Bundan dolayı mükerrer şahısları tenkitli metinden çıkarmayı uygun bulmadık ve bunların yerlerini muhafaza ettik.

2.4. VEFİYÂT-I AYVANSARÂYÎ HAKKINDA DEĞERLENDİRMELER

Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, kaleme aldığı *Vefeyât-ı Ayvansarâyî / Tercüme-i Meşâyihîn / Tezkire-i Ayvansarâyî* gibi isimlerle anılan eserini herhangi bir düzene tâbî tutmaksızın tertip etmiştir. Elifbâ sırası, şahısların ölüm tarihlerine göre veya ebced hesabına göre sıralama gibi hususiyetlerden uzak durarak karışık şekilde kişilerin hâl tercümelerini vermiştir.

Kaynaklarda eserin kaleme alındığı tarihle ilgili herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Telif tarihi, ancak müellifin eserinde bahsettiği kimselerin hayatlarından yapılacak çıkarımlarla olacaktır. Yapılan araştırmalarda Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî'nin vefat tarihi 15 Ramazan 1201 (1 Temmuz 1787) olarak tespit edildiğini belirtmiştik.³⁴ *Vefeyât-ı Ayvansarâyî*'de hayatı hakkında bilgi verilen kişilerden en geç vefat edeni, *Haft-ı şerîf 1199* (M. 1219) tarihinde rihlet eden Şeyh Seyyid Feyzullah Efendi'dir. Müellifin eserine dahil ettiği şahıslardan en geç vefât

³⁴ Ayrıntılı bilgi için bkz. Kut Günay-Turgut, agm.

edeni 1199 tarihine, kendi ölümü de 1201 yılına tekâbül ettiğine göre eserin bitiş tarihi, en erken 1199 (M. 1785) en geç de 1201 (M.1787) yılı olur.

Vefeyât-ı Ayvansarâyî, klâsik tertip hususiyetlerine uygun şekilde kaleme alınmıştır. Eserin mukaddimesinde yazar, besmele, hamdele ve salvele bölümlerine yer verdikten sonra, eserin sebep-i telif kısmına gelir. Müellif, İslâm'ın zuhûru ve Hz. Peygamber'in âlem-i bekâya irtihaliyle; peygamberliğin son bulduğunu, İslâm'ı takviye için zâhirî ve bâtinî ilimlere vâkıf sayısız âlimler ve şeyhlerin gönderildiğini, bu âlimlerin zahirî ilimleri dinî emirlere uygun şekilde sâliklere, talebelere öğrettiklerini belirtir. Şeyhlerin ise manevî ilimleri tesis ederek, bu yolda ilerleyenleri lâyük oldukları ibadet ve yüksek vazifeye eriştirerek kıyamete kadar insanlar arasında seçkin bir yere sahip olacaklarını aktarır. Ayvansarâyî, eserleri meşhur olan bu kişilerin adları, lakapları, nasıl yaşadıkları, makamları ve medfûn oldukları yerler hakkında verdiği bilgileri bu kitapta toplayarak o kişilerin ruhâniyetlerine intisap vesilesi olmasını temenni etmektedir: “ ... bu fakîr-i pür-takşîr Hâfız Hüseyn İbn el-Hâc İsmâ'îl el-Ayvansarâyî dâ'îleri daği beyne'n-nâs eserleri meşhûr ve sebep-i istînâs olup 'ulûm u ma'ârifle ihyâ-yı nâm iden eslâf-ı kirâm hazarâtınıñ nâmlarıñ ve eyyâmlarıñ ve medfen ü maqâmlarıñ 'alâ kadri't-tâka bu cerîdede cem' ve i'lâm u bâ'îs-i maqbûl ve intisâb-ı rûhâniyâta bâ'îs-i vusûl olmasını murâd idüp mübâşeret olındı.”

Eserde ikisi mükerrer olmak üzere toplamda iki yüz doksan dört kişinin hayat hikâyesinden ve bu kişilerin varsa şiirlerinden örnekler sunulmuştur. Mükerrer olan kişiler, Şeyh Hasan Feyzî ve Ahmed Neylî Efendi'dir. Bu kişileri de ikinci kez ele alırken farkında olarak ya da olmayarak değişik bilgiler ve farklı şiirlerinden örnekler sunmuştur. Meselâ Şeyh Hasan Feyzî Efendi'nin eserdeki ilk ele alınmış şekli şöyle:

Şeyh Hasan Feyzî Efendi Kıddise Sirruhu

eş-Şeyh Hasan Feyzî Efendi, pederi Mehmed Ağa şirmakeşbaşı olmuştur. Şeyh Abdülahad Nürî Efendi'den ve Hekîm Çelebi Tekyesi şeyhi Bosnevî 'Oşmân Nakşibendî'den daği aḥz-ı tarîkat eylemişdür. Hâric-i Sur'da vâқи' Emîr Buḥârî zâviyesine şeyh olmuştur. Hıdmet-i fuḳarâ[da] iken altmış altı yaşında rıḫlet idüp zâviyesi muḳâbilinde defn olunduğı Rüşdî Ahmed Efendi'niñ bu mıṣra'ıyla muḳayyeddür:

İde Feyzî cinâni cāy u me'vâ 1102

Āşārından tefsîre müte‘allik risâleleri ve *Mi‘râciyyesi* ve dîvân-ı eş‘ârı ve sâ‘ir âşârı vardır. Ez-cümle bu beyt bir gâzeliniñ maţla‘ıdır:

Nihân it derd-i ‘aşkı eyleyüp feryâd n’eylersün
Cihânı itdûñ ey dil âh ile berbâd n’eylersün

Eserin ilerleyen bölümlerinde Şeyh Hasan Feyzî Efendi bahsi yeniden açılır ve bu kez müellif, daha evvel yazdığı hâl tercümesindeki bilgileri okuyucuya farklı cümlelerle aktarır. Ayrıca verdiği şiir örneği de ilk şiirden farklıdır:

Şeyh Hasan Feyzî Efendi

eş-Şeyh Hasan Feyzî Efendi İbn Meħmed. Pederi şırmakeşbaşı olmuştur. Hekim Çelebi Zâviyesi şeyhi Bosnevî ‘Osmân Efendi’den ahz-ı tarikat-ı Naşşibendiyye ve hâric-i Şurda Emîr Buħârî Tekyesi şeyhi olmuştur. Şaferde vefât idüp zâviyesi civârında defn olunduğına Rüşdî Aħmed Efendi bu târihi dimişdür:

İde Feyzî cinânı cā-yı me’vâ 1102

yerine *zeyl-i ‘Atâyi* tertîb iden oğlu Meħmed Şeyhi Efendi zâviyedârı olmuştur. Āşâr-ı tabi‘atından bu müstezad-ı kebîrden iki beyt bu maħalle tezkîr için kayd olındı:

Ey pādşeh-i mihter-i iklîm-i risâlet
Ey sâye-i Sübhân
Ser-cümle sipehdür saña aşhâb-ı nübüvvet
Sen anlara sulţân
Geldi kapuña ‘acz ile Feyzî-i dil-figâr
Kıl aña terahħum
Yokdurur kerem u luţfuña çün hadd ü nihâyet
İhsânuña pâyân

Bu durum Ahmed Neylî Efendi için de söz konusudur. Şairin ilk ele alınış şekliyle ikinci kez anlatılışında farklar vardır:

Neylî Aħmed Efendi

Neylî Aħmed Efendi, isimleri Aħmed’dür. Pederi İstanbul’dan ma’zûl Mîrzâ Meħmed bin Hâbib Efendi’dür. Birâderi Şeyh Meħmed Efendi şeyhü’l-islâm olmuştur.

Kendileri şadr-ı Rûm'dan ma'zûl *Vâhidiyyü'z-zât 1161* târihinde rihlet ve Üsküdar'da pederi ve birâderi yanında medfûndur. *Cânibü'l-ğarbî* tercümesi ve dîvân-ı eş'ârı olup bu güfte-i münâcât anlardan yâdigârdur:

Maâf-ı enbiyâ beyt-i cenâb-ı Kibriyâdur bu
Gözün aç gâfil olma sen nazargâh-ı Hudâdur bu

Bu fırsat böyle kalmaz Neylî bir gün çıkar elden
Şarıl estâr-ı Beyte devlet-i bād-ı hevâdur bu³⁵

Vefeyâtın ilerleyen kısımlarında Ahmed Neylî hakkında şu bilgiler verilir:

Neylî Aḥmed Efendi

Neylî Aḥmed Efendi Şeyhü'l-İslâm Mirzâ-zâde Şeyḫ Meḥmed Efendi'niñ birâderidür. Şadr-ı Rûm ili kâdi-‘askeri olup ba‘de'l-azl *Vâhidiyyü'z-zât 1161* târihinde vefât idüp Üsküdar'da birâderi yanında medfûndur. Fuзалâdan olup âşâr-ı kâlemi çoḡdur. Müretteb dîvânı vardır. Bu güfte daḫi amîndur:

N'ola şerm ile düşsem ıztırâba yâ Resûlallâh
Ser-i mû gitmedüm semt-i şavâba yâ Resûlallâh

Düşürme keşmekeş-i intizâra merḫamet eyle
Çü Neylî muntazırdur fetḫ-i bâba yâ Resûlallâh

Eserin edebiyat tarihi açısından önemli olduğu söylenebilir. Her ne kadar kendinden önce ki kaleme alınan tezkire, tercüme-i hâl, *Şakâ'iku'n-Nu‘maniyye* tercümeleri ve zeylleri gibi kıymetli biyografik eserlerdeki bilgileri, bazı kısımlarda tekrar ediyorsa da ele aldığı her şahsın ölüm tarihini ve defnedildiği yeri bildirmesi esere, diğer kaynakları tamamlayıcı bir hüviyet kazandırmıştır. Ayvansarâyî'nin verdiği bilgiler arasında kısmen tashih edilmesi gerekenler de mevcuttur. Yunus Emre, Hacı Bayrâm-ı Velî ve Süleyman Çelebi'nin ölüm tarihleri hakkında eserde verilen bilgilerle bugünkü tespit edilen bilgilerimiz arasında farklılıklar bulunmaktadır.

³⁵ Neylî'nin bu gazeli, Nâbî'nin “ Sakın terk-i edebden küy-i mahbûb-ı Hudâdur bu/ Nazargâh-ı ilâhîdir makâm-ı Mustafadır bu” matlalı gazeline yazılmış bir naziredir.

Vefeyâtta zikredilen şahıslardan kimilerinin soyları, eserin telif edildiği zamanda devam etmektedir. Müellif, nesli devam eden kişileri özellikle bildirmeye çalışır. Eşrefoğlu Rûmî,³⁶ Şeyh Seyyid Seyfullâh Efendi,³⁷ Şeyh Sivâsî-zâde Abdûlbâkî Efendi³⁸ ve Şeyh Hasan Kenzî Efendi³⁹ nin nesillerinin devam ettiğini bildirir.

Eser, mûsikî tarihi açısından da değer taşır.. Müellif, hayat hikâyelerini anlattığı kişilerin şiirlerinden örnek verirken bazı tespitlerde bulunur. Güfteleri beste olan kişileri belirtir. Okuyucuya sunacağı şiirleri de mümkün olduğunca bu beste olanlardan seçer.

Eşrefoğlu Rûmî'nin hayat hikâyesinden bahsederken, birçok şiirinin bestelendiğini ve bunun halk arasında meşhur olduğunu söyler:

“Dîvân-ı ilâhiyyâtı olup andan niçe güfteler beste olunmuşdur. Beyne'n-nâs ma'rûfdur.”

Çelebi Halife'nin hâl tercümesinde ise şunlar yer alır:

“Çelebi Halife, Cemâleddîn-i Aşarâyî neslinden olup anlar daği nesebi Ebû Bekrî's-Şiddîk rağıyallâhu 'anha vâşıl olur. Bu sebebden Cemâlî maħlaşiyle ilâhiyyâtı vardır. Beste olmuş ilâhî güfteleri meşhûrdur. Ez-cümle şuffe-i şadrında:

Dâim 'âşıkîñ efkârı hû

Ve biri daği:

Tâ ezelden sen benümle 'ahd ü peymân eyledüñ

anlarıñ güfteleridür.”

Yazar, Şeyh Adlî Hasan Efendi'nin güftelerinin bestelendiğini şu şekilde ifade eder:

“ Şeyh 'Adlî Hasan Efendi İştib'den gelüp Koca Muştafâ Paşa şeyhi bulunan Yümnî Hasan Efendi'den inâbet ü hilâfetle Balat Câmî'i'ne şeyh olmuşdur. Beste olmuş güfteleri ve *Tergîbât* ve sâ'ir âşârları vardır. Ez-cümle:

Levh-i dilden okıyan 'ilm-i ilâhîden sebak

güftesi meşhûrdur.”

Şeyh Mehmed Vahyî Efendi'nin de bestelenen şiirleri vardır:

³⁶ Eşrefoğlu Rûmî, eş-Şeyh es-Seyyid 'Abdullâh Efendi, nesli hâlâ bâkîdür. bkz. s. 48.

³⁷ Şeyh Seyyid Seyfullâh Kâsım Efendi, mağâmında hâlâ nesli bâkîdür. bkz. s. 57.

³⁸ eş-Şeyh Sivâsî-zâde 'Abdûlbâkî Efendi, hâlâ nesli bâkîdür. bkz. s. 65.

³⁹ Şeyh Hasan Kenzî Efendi, nesli hâlâ bâkîdür. bkz. s. 72.

“Şeyh Seyyid Mehmed Vahyî, pederi Balat şeyhi Seyyid Nürî Hasan Efendi meşhûrdur. Anlarıñ rihletinde Vahyî Efendi cā-nişin olmuştur. Müretteb dīvānı olup beste olmuş ilāhileri vardır. Ez-cümle:

Göñül olsun nevalüñle muṭayyeb

Bizi luṭfuñla mesrūr eyle yā Rab

anıñ bir güftesi maṭla‘ıdır.”

Karamânî-zāde Şeyh Ahmed Efendi’nin şiirlerinden de bestelenen vardır. Bu bölümde zikredilen şiirin kim tarafından bestelendiği de bildirilir:

“eş-Şeyh Ahmed Efendi Karamânî-zāde. Pederinden ve Dede Çelebi Şeyh Mehmed Halvetî’den ahz-ı tarîkat ve taḥşil-i ‘ilm-i şerî‘at eyledükden soñra Ayvansaray kapısı dāhilinde vāқи‘ Emîr Buḥārî Tekyesi’niñ meşîḫati Şeyh ‘Osmān Efendi maḥlûlünden bunlara virilüp qaşaba-i Kāsım Paşa’da vāқи‘ Cāmi‘-i Kebîr’iñ cum‘a vā‘izi olmuş idi. Āşārından bu na‘t-i şerifiñ maṭla‘ı bu tertîbdür:

Senüñ zātuñ kamu medḫe eḫaḫdur yā Resûlallāh

Bu güfteyi Çalāk-zāde Şeyh Muştafâ Efendi ḫuddise sirruhu beste eylemişdür.”

Dede Ömer Rüşenî’nin şiirlerinden bir na‘t-i şerifin her makamda bestesi olduğu bilgisi verilir:

“ eş-Şeyh ‘Ömer Rüşenî, Aydın Güzelḫişār’ dandır. Āşār-ı manzûmesi çokdur. Cümleden bu na‘t-i şerifdür ki her maḫāmda bestesi vardır:

Çün toḫup tutdı cihān yüzini ḫüsnüñ güneşi”

Şeyh Zâkir Ahmed Dede’nin mûsikî de mâhir olduğu, bazı ilahilerinin ve na‘tlarının kendisi tarafından bestelendiği söylenir:

“ eş-Şeyh Zâkir Ahmed Rıfkî Efendi, Dragman zâkiri demekle ma‘rûfdur. Taḥşil-i ‘ulûm ve tekmîl-i rûsûm eyleyüp hemşiresini Dragman şeyhi ‘İsâ Efendi tezevvüc itmekle anlardan ahz-ı tarîkat eylemişdür. Mûsikîde daḫi kemâli olup na‘t-i şerif ve sâ‘ir ilāhiyyâtı beste eylediği meşhûrdur. Ṭab‘-ı şî‘risi olup maḫlaş-ı mezbûr ile niçe mecāzâne güftarı vardır. Ez-cümle bu beyt anıñ zāde-i ṭabî‘atidür:

Gülşende bezm-i nâlišimüz bülbüle beñzer

Ruḫsârı da ol ḡonce-dehānuñ güle beñzer

Baḫlandı dil-i Rıfkî diyü eyleme ṭa‘nı

Var mı görelüm bir daḫi ol kāmile beñzer”

Burnaz Ağa'nın da mûsikî-şinâs şâirlerden olduğu, "Hulûs" mahlasıyla yazdığı şiirlerini bestelediği vurgulanır:

" Burnaz Hâsan Ağa kîlâr-ı hümâyûndan çerâğ olup eş'âr u mûsikî ve sâ'ir ma'ârifde eli var idi. Hülûş maħlaşıyla na't-i şerîfleri ve niçe ilâhiyyâtı beste eylemişdür. Vefât idüp Edirnekapusı hâricinde defn olunduğı târihi Şeyhü'l-islâm Es'ad Efendi'niñ *Tezkire-i H'ânendegāni*'nda mezkûrdur."

Ayvansarâyî, eserinde sadece şiirleri beste olan şairlerden, mutasavvıflardan bahsetmez; şiirleri ve ilâhîleri olduğu hâlde bunlardan bestelenmeyen kimseleri de belirtir:

"Şeyh Sinân Efendi ismi Yûsuf'dur. Pederi Ya'kûb Efendi, Koca Muştafâ Paşa şeyhi iken Balağ zâviyesine ibtidâ mezbûr Sinân Efendi şeyh olmuştur. İlâhiyyâtı daħi vardır. Lâkin beste olmamışdur."

Müellif onlarca şahsın hâl tercümesi ve ölümleriyle ilgili bilgi verdiği hâlde bir kez bile "ölmek" fiilini kullanmamıştır.⁴⁰ Vefatı daha sıcak ve sevimli ifade etmek ayrıca anlatımda tekrara düşmemek için ölmek fiili mukabilinde tercih ettiği kelime ve kelime gruplarının eser içindeki kullanımları şu şekildedir:

"İrşâd-ı ibâd ile meşğûl iken *irci'î ilâ Rabbike* da'vetine lebbeyk-zen-i icâbet olup Ramazân'ıñ on yedinci gicesi vefât eyledüğine ..."

"İrşâd-ı 'ibâd hıdmetinde iken vefât eyleyüp zâviyesinde defn olunduğına ..."

"Hüdâyî âsitânesinde şeyh iken rıhlet eyleyüp ..."

"... dâru'l-bekâya rıhlet idüp anda defn olunmuşdur."

"... 'azm-i bekā eyledükde bunlar cā-nişîn olmuş idi."

"... zıkr-i devâmiyye mazhar bir mürşid-i mu'teber olup kırk bir sene enfâs-ı 'azîzesin rızâ-yı ma'sûkda imrâr ve şeyhi civârında cāy-ı karar eyledüğü ..."

"ba'dehu Rebî'ü'l-âhir'de vefât ve şeyhleri qurbünde 'azm-i 'Araşât eyledüğü ..."

"... mezâristânında 'azm-i cennet eylemişdür."

"... târihinde rıhlet-i cennet eylemişdür."

"... yanında 'azm-i cennât eyledi."

"... 'azm-i qubûr eylemişdür."

"... târihinde vefât ve 'azm-i 'Araşât eyleyüp ..."

⁴⁰ Vefat kayıtları için ayrıca bkz. Pervin Çapan, "Biyografik ve Edebi Değer olarak 18.y.y. Tezkirelerinde Vefat Kaydı", *Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Manisa 1997, s. 208-221.

“ ... zāviyesi dā’iresinde ‘azm-i beḳā ve müstaḳil türbede müstaḡraḳ-ı envār-ı liḳā olmuştur.”

“ ... ḳabri dā’iresinde ‘azm-i cinān eyledi.”

“... zāviyesi dā’iresinde ‘azm-i beḳā ve müstaḳil türbede müstaḡraḳ-ı envār-ı liḳā olmuştur.”

“...tārīhinde terk-i nāsūt ve zāviyesinde ‘azm-i lāhūt eylemiştir.”

“ ... enfās-ı ma’düdesi tamām ve ‘azm-i Dārü’s-selām eylediği ...”

“...rıhlet idüp cāmi’i civārında türbe-i maḥşūşada āsüde-i taḫt-ı cennetdür.”

Ayvansarāyî eserini kaleme alırken kendinden evvel yazılmış biyografi kitaplarından yararlanmışır. Bunu vefeyâtnâmesinin birçok bölümünde müşahede etmekteyiz. Bazı kişilerin hayatları hakkında bilgiler verilirken, diğeri biyografi türündeki kitapların isimleri zikredilir:

“ ... *Şaḳāyık*’da mezkûrdur.”

“ ... *zeyl-i Şaḳāyık*’da meştûrdur.”

“ ... Şeyhü’l-İslām Es’ad Efendi’niñ *Tezkire-i H’ānendegāni*’nda mezkûrdur.”

“Müderriş maḥlaşıyla tezkirelerde eş’arı vardır.”

“*Sālim Efendi Tezkiresi*’nde daḫi yazmıştır.”

“Sālim Efendi’niñ tezkiresinde zikr olunmuştur.”

Müellif şiir örneklerini sunarken de -tahminimize göre- anlatımda tekrara ve monotonluğā düşmemek gayesiyle farklı ifadeler kullanmayı tercih eder:

“Āşār-ı ḳaleminden bu meşhūr güfte anıñ güftāridur.”

“Güftelerinden ...”

“ ... güfte-i ilāhiyyātı vardır.”

“İlāhiyyātından ez-cümle...”

“Anlardan bu güfte bu maḥalde işāret olındı.”

“Āşār-ı ḳaleminden bu meşhūr güfte anıñ güftāridur.”

“Bu ilāhī daḫi ehl-i zikr beyninde meşhûrdur.”

“Güftelerinden bu maḥalde bu beytleri ĩrād olunmuştur.”

“ Āşārından mü’ellefātı keşret ve eş’arı daḫi vefret üzere olup cümleden bu na’t-i şerīf āşār-ı ḫāme-i kemālleridür.”

“ Āşār-ı ḳaleminden bu güfte sâ’ir güftelerinden intiḫāb olındı.”

“.. ez-cümle bu güftār anıñ zāde-i ḫab’-ı laḫifleridür.”

“... bu güfteyi inşâ eylemişdür.”

“... bu güftâr ma‘rûf ve ber-iştihârdur.”

“ Güftelerinden bu ilâhî beyne’l-fuķarâ ma‘rûfdur.”

“ Ez-cümle bu na‘t-i şerîf anlarıñ âşâr-ı kalemelerindendür.”

“Āşâr-ı şî‘riyesinden bu ilâhîsî dîvânında mezkûrdur.”

“Eş‘ârından bu ilâhî güftesi eşer-i hâmeleridür.”

“Ez-cümle bu na‘t-i şerîf ihtiyâr olındı.”

“Āşâr-ı kaleminden bu na‘t-i şerîf ber-güzârdur.”

“... elsine-i şelâşede eş‘ârı olup ez-cümle bu na‘t-i şerîf-i Türkî âşârındandır.”

“Āşâr-ı kaleminden bir na‘t-i şerîf meşhûrdur ki bu maħalle kayd olunup hüsni-şenâsına vesîle kılınmışdur.”

“bu târihi ile mersûm-ı cerîde teberrük kılındı.”

“dîvân-ı mürettebinden teberrük olınmışdur.”

“Āşâr-ı tabî‘at-ı nükte-şinâslarından bu ilâhî vesîle-i tezkîr-i nâm-ı nâmîleridür.”

“Āşâr-ı tabî‘atından bu güfteleri yâdigâr-ı aħbâb olmuşdur.”

“Āşâr-ı tabî‘atından bu ilâhî yâdigâr-ı ehl-i zikrdür.”

“Ba‘z-ı güfteleri olup ez-cümle bu güfte-i na‘t-i şerîf anlarıñ ehl-i tevħide yâdigârlarındandır.”

“Bu ebyât anlarıñ tab‘-ı laṭifindendür.”

“Ṭabî‘at-ı şâ‘irânesiniñ bu na‘t-i şerîf bir şemeresindendür.”

“Dîvân-ı eş‘ârından bu beyt-i ma‘rûf aħz olındı.”

“Āşâr-ı keşîresi olup ez-cümle bu na‘t-i şerîf anlarıñ âşâr-ı kalem-i huceste-raķamlarındandır.”

“Eş‘ârından bu güfte anlarıñ âşâr-ı ber-güzîdelerindendür.”

“İbtidâ vü intihâsı bu maħalle kayd olunup yâdigâr olmuşdur ki ıştîlâh-ı haṭṭ üzere inşâ eylemişdür.”

Yazar, bu kitabı kaleme alırken, sadece biyografik kaynaklardan temin ettiği bilgiyi aktarma yoluna gitmez; yeni değerlendirmelerde bulunur ve ek bilgiler de verir. Ayvansarâyî eserin bazı bölümlerinde düzeltmeler yapar, hatalı bilinen hususu tashih eder. Meselâ:

Şeyh Ya’kup Efendi’nin hâl tercümesinden bahseden yazar, ardından şiiirlerinden örnek sunar ve şöyle bir ek bilgi verir:

“ Āşār-ı kaleminden bu meşhūr güfte anıñ güftāridur:

Dil ü cān hıç qarār itmez tecellī eyle yā Allāh

Bu güfte İstanbul’da Koca Muştafā Paşa Zāviyesi’nde şeyh olan Ya’kūb Efendi’nin degüldür.”

Şeyh Abdülaziz Efendi’nin hayatı ve şiirlerinden kısaca bilgi veren nâsir, şu notu düşer: “ ‘Azizî maḥlaşıyla bunlardan ğayrı meşāyihdan kimesne yoĝdur.”

Şeyh Fenāyî Cennet Efendi’nin anlatıldıĝı kısımda ise “Fenāyî” mahlaslı başka şairlerin de olduĝunu belirten müellif, bu şairler hakkında da bilgiler verir: “eş-Şeyh Fenāyî Cennet Mehmed Efendi, bu maḥlaşla meşhūr, sâ’ir meşāyih daĝı vardır. Biri bunlardur ki ‘ehl-i cennet’ demekle ma’rūfdur.”

Şeyh Seyyid Ali Sırrî Efendi hakkında yaptıĝı deĝerlendirmelerin ardından şâirin şiirlerinden alıntılar yapan Ayvansarâyî, şöyle bir düzeltmede bulunur:

“Tālib-i Mevlā iseñ her kişiden himmet dile

Ġāfil olma maḥlabuñ var Sırrî Kır’ān’da ara

Bu münkatı’ beyti görenler tālib lafzını gördükde Devātçı-zāde Şeyh Mehmed Ḥalvetî’niñ olmaĝ üzere ve himmet lafzını görenler Şeyh Himmet’ündür zann idüp nizā’iderler. Ḥaĝĝ olan budur ki bu beytde maḥlaş, mezbūr lafızlar olmayup belki maḥlaş Sırrî kelimesidür ki mezbūr şeyh ‘Alî Efendi’niñdür.”

Mustafa Fennî Efendi’nin biyografisiyle ilgili bilgiler verildikten sonra şairin Dede Ömer Rûşenî’nin na’tına yaptıĝı tahmisten örnekler sunar. Bu na’t-ı şerîfin çok sevildiĝini, birçok kişinin anılan şiire nazîreler yazdıĝını ve bunların bilinmesini sağlamak için esere yazılan nazîreleri bir araya topladıĝını belirtir: “Ma’lūm ola ki bu na’t-i şerife çok kimesneler taḥmîs ü tesdîs ve perdāz-ı ḥıdmetler eylemişlerdür. Ma’lūmumuz olanlardan on dört kimesneniñ eserini cem’ itdük. Ḥayātda olmayanlarıñ nāmları ğüm olmamaĝ için tāriḥleriyle eserlerine işāret ve bu tarîḥ ile bir nev’ ḥıdmet eylemişüzdür.”

Zamîrî Mustafa Efendi’ni hâl tercümesinden bahsedilirken Zamîrî mahlaslı başka şairlerin de olduĝu bilgisi ilāve edilir: “Zamîrî Muştafā Efendi dīvān kātiblerinden olup tezkireci daĝı olmuşdur. Zamîrî daĝı müte’addid olup birisi daĝı Ahmed Efendi’dür ki bunlardan muḥaddem gelmişdür.”

Rüsûhî İsmâ’il Dede’nin eserleri zikredilirken, müellifin çok fazla eser kaleme aldıĝı ve *Mesnevî* şerhi olduĝu bilgisi verilir. Vefeyâtın kaleme alındıĝı zamana kadar

yazılmış *Mesnevî* şerhleri içinde Rüsûhî'nin haricindeki hiçbir şerhin tamamlanmadığı söylenir: “eş-Şeyh İsmâ‘îl Rüsûhî Dede, Ankaravî'dür. Ğalaṭa'da İskender Paşa Zâviyesi'nde şeyh oldu. Te'lîfâtı vardır. *Minhâcu'l-fuḳarâ* ve ğayrı velî kırk altı ‘adedince şaĝîr ü kebîr eşerleri vardır. Türki *Meşnevî* şerhlerinde bundan ğayrının şerhinde tamâm olmuş şerh yokdur.”

Eserin kayda değer bir özelliği de bir na‘t antolojisi hüviyetine sahip olmasıdır. Ayvansarâyî'nin, Hz. Peygamber'e duyduğu hürmet ve muhabbetin bir ifadesi olarak değerlendirebileceğimiz bu tutumu, eser boyunca göze çarpmaktadır. Vefeyâtta, na‘t kelimesi yüz bir kez kullanılmıştır. Ayrıca değişik çağlarda yaşamış seksen altı farklı şaire ait na‘ttan seçmeler sunulmuştur. Eserde na‘t olmayan şiirlerin büyük çoğunluğu ise dînî niteliktedir. Veyse'l-Karânî ile ilgili iki şiir bulunmaktadır. İlki Burnaz Hasan Aĝa tarafından kaleme alınan Veyse'l-Karânî medhiyesi şu şekildedir:

“Allâh ‘aşkına Allâhı seven
Hem Ḥabîbini cân ile seven
Üveysi sevsün bunları seven
Ulu sulṭândur Veyse'l-Ḳarânî

Hırḳa-i pâkini Ḥabîb-i Raḥmân
Ümmete du‘â itmekle her ân
Giydirüp aña eyledi iḥsân
Ulu sulṭândur Veyse'l-Ḳarânî

Ḥaḳḳıñ sevgülisi ulu ḳulıdur
Ḥudâ-perverlere aniñ yolıdur
Maḳbûl-i Rabb-i lem yezelîdür
Ulu sulṭândur Veyse'l-Ḳarânî

Ḥazret-i Ḥaḳḳıñ ḳurbünde ḳâ'im
Hem resûlünüñ fi'linde dâ'im
Senevî şavmına cân ile sâ'im
Ulu sulṭândur Veyse'l-Ḳarânî

Ḥaḳḳ tecellî-i zât itmiş añâ
Ḳulluğın her dem iderdi tenhâ
Ḥalka bigâne Ḥakk'a âşinâ
Ulu sulṭândur Veyse'l-Ḳarânî

Bu Ḥulûş ister Tañrıdan inâyet
Hem Ḥabîbinden luṭf-ı şefâ'at
Hem senden recâ şeyḥinden himmet
Ulu sulṭândur Veyse'l-Ḳarânî”

Veyse'l-Karânî medheden şiirlerden biri de Fehmî Ali Efendi tarafından yazılmıştır:

“Vâkıf-ı râz-ı nihân Ḥazret-i Veyse'l-Ḳarenî
‘Āşık-ı faḥr-ı cihân Ḥazret-i Veyse'l-Ḳarenî

Yandı pervâne gibi şu'le-i şem'î 'aşka
İtmedi sırrı beyân Ḥazret-i Veyse'l-Ḳarenî

Ṭûti-yi menkıbe-ḥvân-ı şekkeristân-ı kemâl
Bülbül-i bâğ-ı cinân Ḥazret-i Veyse'l-Ḳarenî

Raḥne-dâr itdi ḥadeng-i ğam-ı vaḥşet cismîn[i]
Ḳaddini etdi kemân Ḥazret-i Veyse'l-Ḳarenî

Sâlik-i 'ârif-i Ḥaḳḳ Fehmî o şâh-ı melekût
Nür-ı zât idi hemân Ḥazret-i Veyse'l-Ḳarenî”

Ayrıca eserde Kesbî Mehmed Efendi tarafından Ebû Eyyûb-ı Ensârî hakkında yazılmış bir manzume bulunmaktadır:

“Resûlüñ mihmândârı şadâkat-kâr u ğam-ḥvârı
Sezâ-yı raḥmet-i Bârî Ebû Eyyûb-ı Enşârî

Kebîr-i heft kişverdür Ḥaḳḳıñ luṭfına mazḥardur

‘Alemdâr-ı peyamberdür Ebū Eyyüb-ı Enşârî

Müsemmâ Hâzret-i Hâlid olupdur Zeyd aña vâlid
Cihâd-ı ekbere câhid Ebū Eyyüb-ı Enşârî

Maķâmı kıble-i âfâķ eşigi ka‘be-i ‘uşşâķ
Ziyâretgâh-ı her-müştâķ Ebū Eyyüb-ı Enşârî

Ķıl ey Kesbî münâcâtı gör envâ‘-ı kerâmâtı
Revâ eyler her hâcâtı Ebū Eyyüb-ı Enşârî”

Bu şiirlerin dışında okuyucuya örnek olarak sunulan şiirler ise nasihat-nâme türündedir. Çeşitli ahlâkî, dinî tavsiyelerin, telkinlerin manzum olarak kaleme alındığı bu şiirlerden bazıları şunlardır:

Şeyh Mustafa Vefâ Efendi tarafından yazılan dörtlükte doğruluğun önemi vurgulanır:

“Doğrulukdur doğruluk ey nîk-rây
Doğrıyı aç görmedüm egriyi bay
Doğruluğundan varur oķ menzile
Egrilüğinden ķalur yerinde yay”

Pir Mehmed Azmî Efendi’nin her işe besmeleyle başlanması gerektiğini, Allah’ı zikir etmekten geri durulmamasını, namaz kılmayı öğütlediği manzume şöyledir:

“Her işe ķıl besmeleyle ibtidâ
Zikrũn olsun dâ’imâ ģamd-i Ħudâ

Ĥâhir ol dâ’imâ şalâķı pîşe ķıl
Hem ‘azâb-ı düzaķı endîşe ķıl
Ķâhil olma ķıl namâza ihtimâm
Ĥur otur ehl-i şalâķ ile müdâm”

Şunu da belirtmek gerekir ki bu manzum nasihatnâme aşığı yukarı elli beyit civarındadır. Yazar örnek olarak birkaç beyit nakletmekle yetinmiştir.⁴¹

⁴¹ Azmî Pîr Mehmed divanı için bkz. Azmî Pîr Mehmed, *Divan*, (haz. Âdem Ceyhan, *On Altıncı Asır Osmanlı Âlimlerinden Azmî Pîr Mehmed Bey ve Dîvânı*), Manisa 2006.

Şeyhülislâm Ahmed Efendi'nin nazm ettiği rubâide ise nefsin isteklerine uyulmaması, kimsenin ardından kuyu kazmamak gerektiği ifade edilir:

“Nefsinüñ eline virüp kazma
Kimseniñ yolına kuyı kazma
Her ki ğayrıñ yolında kazdı kuyı
Düşdi ol kuyuya yüzün kuyı”

Seyyid Mehmed Buhârî'nin tevhid ve doğruluk üzerine kaleme aldığı şiiri şu şekildedir:

“Tevhîde gel haddün aşma
Toğrı yolından şaşma
Üç yüz altmış altı çeşme
Başdaki göl bizde olur

Pîr Sulţân bu yolda kuldur
Derdüñ okıyan bu dildür
Elif Hâkka doğrı yoldur
Mîm istersen dâl bizde olur”

Çizmeçi Şeyh Mehmed Efendi'nin namaz kılmanın faziletini namaz kılmayanlara anlatma maksadıyla kaleme aldığı beyitler şöyledir:

“İşit bî-namâz olana ol yüce Mevlâ ne dimiş
Çıksun yirümden göğümden ğayrı Tañrı bulsun dimiş

Çizmeçi miskîn ne dimiş Bârî'ye şükr eyle dimiş
Bu sözleri ‘acep dimiş vay ne ğâfildür bî-namâz”

SONUÇ

Vefeyât-ı Ayvansarâyî'de hayatı hakkında bilgi verilen kişilerden en eskisi *tedbîr* 616 (M. 1219) tarihinde vefat eden Feridüddîn-i Attar, en yenisi *Hatt-ı şerîf* 1199 (M. 1785) tarihinde ölen Şeyh Seyyid Feyzullah Efendi'dir. H. 616-1199 (M. 1219-1785) yılları arasında yaşamış ikisi mükerrer iki yüz doksan dört şahsın hayatı, ölüm tarihi, medfûn olduğu yerler hakkında bilgiler veren ve varsa şiirlerinden örneklerin sunulduğu bu eserin tenkitli metnini hazırlayarak başta edebiyat tarihi araştırmacılarının olmak üzere, klâsik Türk Edebiyatı sahasında çalışan akademisyenlerin, bu dalda eğitim gören lisansüstü öğrencilerin, tasavvuf tarihi araştırmacılarının ve tarikat erbâbının hâl tercümeleri hususuna ilgi duyan kişilerin işlerini kolaylaştırdığımız kanaatindeyiz. Ayrıca tez konusu edindiğimiz bu eserin kaynaklarca ve bu sahanın uzmanlarınca Ayvansarâyî'nin vefeyât türündeki diğer eseri *Vefeyât-ı Selâtîn ve Meşâhîr-i Ricâl* ile karıştırılmış olması probleminin, hazırladığımız bu çalışmayla ortadan kalkacağı ümidindeyiz.

TRANSKRİPSİYON ALFABESİ

Sesliler :

a) uzun : ā : ا, آ ī : ی ū, ō : و

Sessizler :

ء	'	ص	ş
ب	b, p	ض	đ, ž
پ	p	ط	ṭ
ت	t	ظ	ẓ
ث	s	ع	'
ج	c, ç	غ	ğ
چ	ç	ف	f
ح	ħ	ق	q
خ	ħ	ك	k, g, ñ
د	d	گ	g
ذ	ẓ	ل	l
ر	r	م	m
ز	z	ن	n
ژ	j	ه	h
س	s	و	v
ش	ş	ی	y

VEFEYÂT-I AYVANSARÂYYÎ'DE HÂL TERCÜMELERİ SÖZ KONUSU OLAN ŞAHSİYETLER

Şeyh Yūnus Ƙuddise Sirruhu	48
Hācı Bayrām-ı Velī Ƙuddise Sirruhu	49
Eşref-zāde Rūmī Ƙuddise Sirruhu	49
Akşemseddīn Ƙuddise Sirruhu	50
Çelebi Hālīfe Ƙuddise Sirruhu	50
Sultān Sūnbül Sinān Ƙuddise Sirruhu	51
Merkez Muşliḥüddīn Efendi Ƙuddise Sirruhu	51
Şeyh [‘Adlī] Ḥasan Ƙuddise Sirruhu	52
Şeyh Kerīmuḍḍīn Efendi Ƙuddise Sirruhu	52
Şemseddīn-i Sivāsī Ƙuddise Sirruhu	53
Nefes Anbarı [Şeyh ‘Osmān Efendi] Ƙuddise Sirruhu	53
Şeyh Maḥvī Efendi Ƙuddise Sirruhu	54
Şeyh Meḥmed Şālīḥ Şahvī Ƙuddise Sirruhu	54
Şeyh Sinān Efendi Ƙuddise Sirruhu	55
Şeyh Seyyid Meḥmed Vaḥyī Efendi Ƙuddise Sirruhu	55
Şeyh Seyyid Feyzullāh Efendi Ƙuddise Sirruhu	56
Şeyh İbrāhīm Naḫşī Sūnbülī Ƙuddise Sirruhu	56
eş-Şeyh Ƙoruklı Meḥmed Faḫrī Ƙuddise Sirruhu	57
Ƙoruk Şeyhi Seyyid Meḥmed Efendi Ƙuddise Sirruhu	57
Şeyh Seyyid Seyfullāh Efendi Ƙuddise Sirruhu	59
Şeyh ‘Alī Nazmī Ƙuddise Sirruhu	59
Şeyh ‘Abdülmecīd Efendi Ƙuddise Sirruhu	60
Şeyh ‘Abdülahad Nūrī Efendi Ƙuddise Sirruhu	60
Bülbülci-zāde Şeyh ‘Abdülkerīm Fethī Efendi Ƙuddise Sirruhu	61
Şeyh ‘Abdurrahīm Münīb Efendi Ƙuddise Sirruhu	61
Ƙaramānī-zāde Şeyh Aḫmed Ƙuddise Sirruhu	62
Tokādī Şeyh Meḥmed Emīn Naḫşibendī Ƙuddise Sirruhu	62
Şeyh Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi Ƙuddise Sirruhu	63
Ümmī Sinān-zāde Şeyh Ḥasan Efendi Ƙuddise Sirruhu	64
Şeyh Ya‘küb Efendi Ƙuddise Sirruhu	64
Şeyh Ḥasan Sezāyī Efendi Ƙuddise Sirruhu	65
Şeyh ‘Abdül‘azīz Efendi Ƙuddise Sirruhu	65
Şeyh Sivāsī-zāde ‘Abdülbāḫī Efendi Ƙuddise Sirruhu	66

Haķikī-zāde Şeyh ‘Oşmān Efendi Ƙuddise Sirruhu	66
Şeyh Cemāleddīn Seyyid Meħmed Efendi Ƙuddise Sirruhu	67
Şalāhaddīn ‘Abdullāh Efendi Ƙuddise Sirruhu	67
Sultān Muştafā Hān-ı Sānī	68
Sultān Aħmed Hān-ı Sālis	68
Dervīş Himmet Efendi Ƙuddise Sirruhu	69
Himmet-zāde eş-Şeyh ‘Abdullāh Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	69
eş-Şeyh Seyyid ‘Abduşşamed Efendi.....	70
Şeyh ‘Abdüşşekūr Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	70
Şeyh Şekūrī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	71
Şeyh Fenāyī Cennet Meħmed Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	71
Rūşenī Şeyh ‘Ömer Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	71
Şeyh Meħmed Üftāde Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	72
Ƙātib-zāde Meħmed Reffī‘ Efendi.....	72
Bezmī-zāde Şeyh Meħmed Muħyī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	73
Şeyh Hāsan Kenzī Efendi Ƙuddise Sirruhu	73
Südcī-zāde Hāfız Efendi.....	73
Cāhidī Şeyh Aħmed Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	74
Şeyh Ahmed Efendi Kuddise Sirruhu	74
Rūhī Rūħullāh-ı Bağdādī.....	74
Naħifī Süleymān Efendi	75
eş-Şeyh Meħmed Niyāzī Kuddise Sirruhu	75
Şeyh Seyyid Maħmūd Hüdāyī Kuddise Sirruhu	76
Şeyh Meħmed Nasūhī Efendi Kuddise Sirruhu	76
eş-Şeyh Maħmūd Ğafūrī Efendi.....	77
Şeyh Şemseddīn Meħmed bin ‘Alīyyü’t-Tebrizī Ƙuddise Sirruhu	77
Şeyh Ra’ūfī Aħmed Efendi Kuddise Sirruhu	78
Şeyh Meħmed Nesīmī Ƙuddise Sirruhu.....	78
Şeyh Aħmed Kırımī Nakşbendī Ƙuddise Sirruhu	78
Şeyh ‘Abdülhay Efendi Ƙuddise Sirruhu	79
Şeyh İsmā‘il Hakkı Efendi Ƙuddise Sirruhu	79
Şeyh Meħmed La‘lī Efendi Ƙuddise Sirruhu	79
Şeyh Enīs Receb Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	80
Şeyh Seyyid ‘Oşmān Fazlī Efendi Ƙuddise Sirruhu	80
Şeyh Meħmed Nazmī Efendi Ƙuddise Sirruhu	81
Şeyh ‘Abdurrahman Reffī‘ā Nazmī Efendi Ƙuddise Sirruhu	82

Şeyh Seyyid Hüseyn Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	82
Şeyh Seyyid Mehmed Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	83
Şeyh ‘Osmān Dede Efendi Mevlevī Ƙuddise Sirruhu.....	83
eş-Şeyh Seyyid ‘Uyūnī Mehmed Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	84
Yūsuf-zāde ‘Abdullāh Efendi Şeyhü’l-Ƙurrā.....	84
Mūsā Dede Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	85
Şeyh Zākir Aḥmed Rıfķī Efendi Ƙuddise Sirruhu	86
Şeyh Aḥmed Vaḥdī Efendi Ƙuddise Sirruhu	87
Şeyh Muştafā Ma‘nevī Ƙuddise Sirruhu	87
Müneccimbaşı ‘Āşıkī Aḥmed Efendi Ƙuddise Sirruhu	88
Devātçı-zāde eş-Şeyh Mehmed Tālib Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	88
Şeyh el-Hāc Yaḥyā Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	89
Şeyh Cemāleddīn İshāk Ḥalvetī Ƙuddise Sirruhu.....	90
Şeyh Sinānüddīn Yūsuf Sīneçāk Ƙuddise Sirruhu.....	91
Şeyh Ḥasan Ünsī Efendi Ƙuddise Sirruhu	92
Şeyh Muştafā Rızā Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	92
Şeyh ‘Osmān Hāşimī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	93
Şeyh Seyyid Aḥmed Ḥamdi Efendi Ƙuddise Sirruhu	94
Şeyh Dervīş Aḥmed Sālik Efendi Ƙuddise Sirruhu	94
Şeyh Süleymān Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	95
Şeyh Aḥmed Ḥüsāmī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	95
Şeyh Aḥmed ‘Adīmī Miftāḥī-zāde Ƙuddise Sirruhu.....	96
Şeyh Mehmed Nizāmī Ƙuddise Sirruhu.....	96
Şeyh Seyyid Şerefeddīn Eşref-zāde Ƙuddise Sirruhu	97
Şeyh Ğavşī Aḥmed Dede Efendi Ƙuddise Sirruhu	97
Şeyh Muştafā Fenāyī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	97
Şeyh Mehmed Fenāyī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	98
[Şeyh] ‘Abdurrahman Efendi Ƙuddise Sirruhu	98
Şeyh Muştafā Vefā Efendi Ƙuddise Sirruhu	99
Şeyh Ḥulvī Maḥmūd Efendi Ƙuddise Sirruhu	99
Şeyh ‘Osmān Keşfī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	100
Şeyh Mehmed Ḥaķīķī Aġa-zāde Ƙuddise Sirruhu	100
Şeyh Ḥasan Feyzī Efendi Ƙuddise Sirruhu	101
Şeyh Mehmed Şeyḥī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	101
Şeyh İsmā‘īl Cismī Efendi Ƙuddise Sirruhu	102
Şeyh Seyyid Fazlullāh Fazlī Efendi Ƙuddise Sirruhu.....	103

Şeyh Ya'küb 'Avfî Efendi Kıddise Sirruhu.....	103
Şeyh 'Alî Selâmî Efendi Kıddise Sirruhu.....	104
Şeyh Mehmed Şühüdî Efendi Kıddise Sirruhu	104
Şeyh İbrâhîm Şâdık Kıddise Sirruhu.....	105
Şeyh İbrâhîm Şıdķî Efendi Kıddise Sirruhu.....	105
Şeyh Hüseyin Lâmekânî Kıddise Sirruhu	106
Şeyh Mehmed Memî Cân Efendi Kıddise Sirruhu.....	106
Şeyh Mehmed Zeynî Efendi Kıddise Sirruhu	107
Şeyh Seyyid Hâlîl Sâlik Dede Efendi Kıddise Sirruhu	108
Şeyh Sinânüddîn Efendi Kıddise Sirruhu.....	108
Şeyh Aĥmed Hâyâlî Kıddise Sirruhu	109
Şeyh 'Abdurrahîm Tırsî Kıddise Sirruhu	110
Şeyh Hasan Cihângîrî Kıddise Sirruhu.....	110
Şeyh Kâsım Verdî Efendi Kıddise Sirruhu	111
Şeyh Mehmed 'İlmî Efendi Kıddise Sirruhu	111
Şeyh Muşlihüddîn Muştafâ Nürî Efendi Kıddise Sirruhu	112
Şeyh Mehmed Sinân Ümmî Kıddise Sirruhu	112
Şeyh Seyyid Mehmed Buĥârî Kıddise Sirruhu	113
Şeyh Hâlîl Hâlîlî Kıddise Sirruhu.....	113
Şeyh Seyyid Mehmed Hâbîbî Hâlvetî Kıddise Sirruhu.....	114
Şeyh 'Abdülvehhâb Efendi Kıddise Sirruhu	114
Şeyh [Aĥmed] Ümmî Efendi Kıddise Sirruhu	115
eş-Şeyh İlyâs Çâresiz.....	115
Şeyh Aĥmed Rindî Efendi.....	116
Şeyh Aĥmed Neşâtî Dede Kıddise Sirruhu	117
eş-Şeyh Aĥmed Şabûhî Dede Efendi	117
Şeyh Seyyid Mehmed Eşref-i Şânî.....	117
Şeyh Hüseyin Âdem Dede Efendi.....	118
eş-Şeyh 'Abdülkerîm İştîbî Efendi	118
eş-Şeyh Mehmed Dîvânî Semâ'î Dede.....	119
eş-Şeyh 'Ömer Şekîb Dede Efendi.....	120
eş-Şeyh Mehmed Dede Efendi	120
eş-Şeyh Muştafâ Siyâhî Dede Efendi.....	120
eş-Şeyh Hasan Kâ'imî Efendi.....	121
eş-Şeyh Mehmed Müstaķîm Efendi	121
eş-Şeyh Haydar Efendi.....	121

eş-Şeyh Muşlihüddîn Muştafâ Nutkî Efendi	122
Şeyh Aḥmed Ümidî Efendi	122
Şeyh Yahyâ Efendi	123
Nâcî Aḥmed Dede Efendi	123
Şâhib-i Mevlid Şeyh Süleymân Efendi	124
Meḥmed Birrî Efendi	124
Rüsûhî Şeyh İsmâ'îl Dede	125
Naḫşî 'Alî Efendi	125
Şadrî Şeyh Meḥmed Efendi	126
Müsellem Aḥmed Vefâ Efendi	126
Ḥasîb Seyyid Meḥmed Efendi	127
Nazmî Şeyh Ḥasan Dede Efendi	127
Şeyh Yûsuf Nesîb Dede Efendi	127
Şabûrî Şeyh Meḥmed Efendi	128
Şeyh Kemâl İsmâ'îl Ümmî Efendi	128
Teberdâr Meḥmed Emîn Efendi	129
Şûfî-zâde Şeyh 'Aṭûfî 'Abdullâh Efendi	129
Burnaz Ḥasan Ağa	129
eş-Şeyh Kaygusuz 'Alâeddîn	131
Şeyh [İbrâhîm] Vehbî Efendi	131
'Azîbî Muştafâ Efendi	132
Faşîh Aḥmed Dede Efendi	134
Vançulî Meḥmed Efendi	134
Pîr Meḥmed 'Azîmî Efendi	135
Şeyh Meḥmed 'İlmî Efendi	136
Beşiktaşî Şeyh Yahyâ Efendi	136
Şeyhü'l-İslâm Mevlânâ Aḥmed Efendi	137
Şeyh Muhyiddîn Meḥmed Efendi Kocevî	137
eş-Şeyh Sinânüddîn Yûsuf el-Erdebîlî	138
Şeyhü'l-İslâm Yahyâ Efendi	138
Yahyâ Beg Efendi	138
Nâlî Meḥmed Efendi	139
eş-Şeyh Ca'fer Keşfî Efendi	140
Şeyh Maḥmûd Efendi	140
Sultân Aḥmed Ḥân-ı Evvel	141
Meḥmed Cezbî Efendi	142

İsmā‘îl Na‘îm Efendi	142
Şâlih Efendi	142
Ahî-zâde Şeyhü’l-İslâm Hüseyn Efendi	143
Dânişî Pîri Efendi	143
Vâşık Meḥmed Emîn	144
La‘lî-zâde Seyyid ‘Abdülbâkî Efendi	144
Fehmî ‘Alî Efendi	145
Muṣtafâ Sâmi Beg Efendi	145
Şehnâme-ḥvân Bezmî Seyyid ‘Alî Efendi	146
Fâ’iz Muṣtafâ Efendi	147
Neylî Aḥmed Efendi	147
Şeyḥ Meḥmed Şafvetî Efendi	148
Kîsedâr Vahîd ‘Abdülvahîd Efendi	148
Mevlânâ Meḥmed Râsim Efendi Nakşibendî	149
el-Hâc es-Seyyid Meḥmed Hâkim Efendi	150
Žamîrî Muṣtafâ Efendi	151
Muṣtafâ Fennî Efendi	152
Kesbî Meḥmed Efendi	153
‘Arşî Maḥmûd Efendi	153
Seyyid ‘Abdullâh Efendi	154
Bosnevî Şeyḥ ‘Alî Ğaybî Efendi	155
Şeyḥ Seyyid Sırrî ‘Alî Efendi	156
Şevķî Meḥmed Efendi	156
Nâbî Yûsuf Efendi	157
‘Ârif Süleymân Efendi	157
Şenâyî Aḥmed Efendi	158
Belîğ es-Seyyid İsmâ‘îl Efendi	158
‘İşretî Muṣtafâ Efendi	159
Ğınâyî ‘Abdulĝanı Efendi	159
Hâsib Meḥmed Efendi	159
Hudâyî Şâlih Dede Efendi	160
Şâhidî Seyyid İbrâhîm Dede Efendi	160
Şühüdî Seyyid Kâsım Dede Efendi	161
Nâdî Aḥmed Efendi	161
Yetîmî Seyyid Meḥmed Efendi	161
Mevcî Meḥmed Paşa	162

Şāhib-i Tārīḥ ‘Abdī Paşa	162
Lāgarī Şeyḥ Meḥmed Efendi Nakşibendī	163
Şeyḥ Kelāmī Muştafā Efendi Kıddise Sirruhu	163
Çizmecı Şeyḥ Aḥmed Efendi Kıddise Sirruhu	164
Şeyḥ Maḥmūd Bedreddīn Efendi	164
Na‘tī Muştafā Beg Efendi	165
Nazīf ‘Abdullāh Efendi	165
Luṭfī Luṭfullāh Efendi	165
Nā‘ilī Muştafā Efendi	166
Ḥakānī Meḥmed Beg Efendi	166
Bükāyī ‘Abdullāh Efendi	167
Kuşūrī ‘Ömer Efendi	167
Hıfzī Meḥmed ‘Abdülbākī Efendi	168
Şeyḥ Maḥmūd Rızāyī Efendi	168
Vaşfī Muştafā Efendi	168
Āgāh Ḥāfız Meḥmed Bulak Efendi	169
Şun‘ī Şeyḥü’l-İslām Şun‘ullāh Efendi	169
Kara Çelebi-zāde Şeyḥü’l-İslām ‘Azīz Efendi	170
‘Ālī Muştafā Efendi	170
Nāmık Meḥmed Efendi	171
Vesīm ‘Abbās Efendi	171
Şerīf Meḥmed Efendi	172
‘Askerī Meḥmed Efendi	172
Şeyḥ ‘Alī Vāhidī	172
Rāşih Meḥmed Sa‘īd Efendi	173
Re’fet Aḥmed Beg Efendi	174
Nazīrā İbrāhīm Efendi	174
Mucīb Muştafā Efendi	174
Süzī Ḥalıcı-zāde Muştafā Efendi	175
Sultān Meḥmed Ḥān-ı Şāliş	175
Tā’ib Aḥmed Efendi	176
Muşāhib Muştafā Paşa	177
Raḥīmi ‘Abdurraḥman Beg Efendi	177
Sālim Meḥmed Efendi	177
Emnī Süleymān Efendi	178
Dāniş ‘Alī Dede Efendi	178

Şeyh Hasan Feyzî Efendi	179
Muķim Meħmed Efendi	179
Şeyh Pertevî Aħmed Efendi	180
Ülfetî Hasan Efendi	180
Lebîb Hüseyn Efendi	181
Hâletî ‘Azmi-zâde Muştafâ Efendi	181
Rüşdî Aħmed Efendi	182
Neylî Aħmed Efendi	182
Dervîş Hüseyn Efendi	183
Ṭahirî ‘Abdullâh Efendi	183
Va‘dî Meħmed Efendi	184
Şehrî Meħmed Efendi	184
Mecdî Meħmed Efendi	184
Şehsüvâr-zâde Meħmed Paşa	185
Şu‘urî Hasan Efendi	185
Şinâsî Meħmed Efendi	186
Şabîh Aħmed Efendi	186
Medhî Muştafâ Efendi	187
Muħliş Meħmed Paşa	187
Hindî-zâde ‘Abdurrahman Efendi	187
Hâzîk Meħmed Efendi	188
Faşîhî Hasan Efendi	188
Şeyh Halef Meħmed Efendi	189
‘İzzî Meħmed Efendi	189
Reşîd Hasan Efendi	189
Şıdkî Süleymân Efendi	190
‘Ârif ‘Âbdulbâkî Efendi	190
Hızır Beg Efendi	191
Baldır-zâde Selîsî Şeyh Meħmed Efendi	192
Müstaķim-zâde el-Hâc Meħmed Efendi	192
Râşid Meħmed Efendi	193
Şâ‘id ‘Ubeydullâh Efendi	193
Maħmûd Bâkî Efendi	194
Veysî Efendi	194
Kâtib Çelebi el-Hâc Muştafâ Efendi	195
Na‘imâ Muştafâ Efendi	195

Rahmî Muştafâ Efendi.....	196
Şubhî Mehmed Efendi.....	197
Şeyh ‘Aţţâr Şâhib-i Pend	197
Şeyh ‘Aţţâr-ı Sâni	198
Vâsi‘ ‘İsâ ‘Alî Efendi bin Şâlih Efendi	198
Acı Muşluklı Şeyh Hasan Vuşlatî Efendi.....	199
Dürri Aşmed Efendi.....	199
Hemdemî Mehmed Ağa	200
Çarakaş-zâde Şeyh ‘Ömer Efendi	200
Mehmed Müstaķim Efendi.....	200

VEFEYĀT-I AYWANSARĀYĪ

Bismi'llāhi'r-Raḥmani'r-Raḥīm

El-ḥamdülillāh fī ni'meti'l-bāṭneti ve'z-zāhireti ve ce'alehā şūriyyetin ve ma'neviyyetin bi'l-berāhīni'l-bāhireti ve şalla'llāhu 'alā seyyidi'l-mürselīne'l-mübelligīne'ş-şāhireti¹ ve 'alā ālihi ve aşhābihi² zevi'ş-şoḥbeti'l-müteberriketi'z-zāhireti. Emmā ba'dü bu dīn-i mübīniñ zuhūriyle devlet-i nübüvvet ve salṭanat-ı risālet nihāyet bulup sulṭān-ı peygamberān 'aleyhi şalavātü'l- Mennān daḥi 'ālem-i beḳāyı teşrīf ve şahn-ı lāhūtda tevķīf buyurulup anlardan şoñra nübüvvet ve risālet münḳatı' olmağla taḳviyet-i devlet-i³ İslām için zāhir ü bāṭında bī-şümār 'ulemā-yı kirām ve meşāyiḡ-ı 'izām irsāl olunup terbiye-i ṭālibīn ve tesliye-i ṭā'ife-i sālīkīn ḳavā'id-i dīniyyeye mevḳūf olmağla 'ulemā-i bāṭın daḥi⁴ 'ulemā-yı zāhir 'ulūm-ı şūriyyeyi tadrīs eyledükleri gibi, meşāyiḡ-ı bāṭın daḥi 'ulūm-ı ma'neviyyeyi te'sīs ve fuḳarā-yı şuleḫāyı 'ibādet-i lāyıḳa ve vezāif-i fā'iḳa ile te'sīs eyleyüp dāmen-i ḳıyāmete dek bu reftārları beyne'l-enām revnaḳ bulması⁵ muḫaḳḳaḳ olmuşdur. Aña binā'en bu faḳīr-i pür-taḳşīr Ḥāfız Ḥüseyn İbn el-Ḥāc İsmā'īl el-Ayvansarāyī dā'ileri daḥi beyne'n-nās eşerleri meşhūr ve sebep-i istīnās olup 'ulūm u ma'ārifle⁶ iḫyā-yı nām iden eslāf-ı kirām ḫazarātınıñ nāmlarıñ ve eyyāmlarıñ ve medfen ü maḳāmlarıñ 'alā ḳadri't-ṭāḳa bu cerīdede cem' ve i'lām u bā'iş-i maḳbūl ve intisāb-ı rūḫāniyāta bā'iş-i vusūl olmasını murād idüp mübāşeret olındı. Rıdvanu'llāhi 'aleyhim ecma'in.⁷

(E1b-2a, İ 12-13)

Şeyḫ Yūnus Ḳuddise Sirruhu⁸

Yūnus Emre,⁹ Ḥalvetiyyeden Şeyḫ Tapduḳ nām kimesneniñ dervişlerinden olup *Gülşen-i tevḫīd 843*¹⁰ tārīḫinde Anaṭolı'da nehr-i¹¹ Saḳarya ḳurbünde vefāt eylemişdür.

¹ mübelligīne'ş-şāhireti E: mübelligīn li-ḳuvveti'l-ḳāhireti İ.

² ve aşhābihi İ: E nüshasında yoktur.

³ devlet-i İ: E nüshasında yoktur.

⁴ daḥi İ: E nüshasında yoktur.

⁵ bulması E: olması İ.

⁶ 'ulūm u ma'ārifle E: 'ulūm-ı ma'ārifle İ.

⁷ Mukaddime bölümü U nüshasında mevcut değıldir.

⁸ Şeyḫ Yūnus Ḳuddise Sirruhu İ: Şeyḫ Yūnus Emrem E: Yūnus Emrem U.

⁹ Yūnus Emre İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Yūnus Emre'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen terkinin sayı değıeri 828 olmasına rağmen eserde 843 şeklinde gösterilmiştir.

¹¹ nehr-i İ ve E: şehir-i U.

İlâhiyyât u dîvânı¹ meşhûrdur.
(E 2a, İ 13, U 1b)

Ḥacı Bayrām-ı Velî Ḳuddise Sirruhu²

Ḥacı Bayrām-ı Velî,³ Anḳara'da Şolfaşol dimekle ma'ṛuf ḳaryedendür ki Çubuk Suyı'na ḳarîbdür. 'Ulûm-ı şer'iyye vü 'aḳliyyede mahâret peydâ eyledükden sonra Anḳara'da müderris olmuş idi. Ba'dehu terk idüp Şeyḫ Ḥâmid-i Aḳsarâyî ḥıdmetine vâşıl-ı ḫilâfetle bekâm olmuşdur.⁴ *el-Ḥaber 833* târiḫinde dâru'l-beḳâya⁵ rihlet idüp anda defn olunmuşdur. Ḳabri ma'ṛufdur. İlâhiyyâtı vardır. Ez-cümle:

Çalabum bir şâr yaratmış iki cihân areesinde
Bu ilâhî ma'ṛuf⁶ güftelerindendir.
(E 2b, İ 13-14, U 1b)

Eşref-zâde Rûmî Ḳuddise Sirruhu⁷

Eşrefoğlu Rûmî⁸ eş-Şeyḫ es-Seyyid 'Abdullâh Efendi.⁹ Ḥacı Bayram'ın kendinden¹⁰ inâbet idüp ve dâmâdı olup şeyhiniñ emriyle Şeyḫ Ḥüseyn-i Ḥamevî'ye varup tekmi'l-i sülûk eyledükden sonra yine Ḥacı Bayrām-ı Velî'ye¹¹ gelüp ḫilâfetle şeref-yâb olmuşdur. İznik'de tavaḫḫun idüp *tebcîl-i cennât 889* târiḫinde anda vefât eylemişdür. Nesli ḫâlâ bâḳîdür. Dîvân-ı ilâhiyyâtı¹² olup andan niçe güfteler beste olunmuşdur. Beyne'n-nâs ma'ṛufdur.

(E 2b-3a, İ 14, U 1b-2a)

¹ İlâhiyyât-ı dîvânı İ ve U: İlâhiyyât u dîvânı E.

² Ḳuddise Sirruhu İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Ḥacı Bayrām-ı Velî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ olmuşdur İ ve U: olmuş E.

⁵ dâru'l-beḳâya İ: beḳâya E ve U.

⁶ ma'ṛuf İ: ma'ṛufdur E: U nüshasında bu cümle mevcut değildir.

⁷ Eşref-zâde Rûmî Ḳuddise Sirruhu İ: Eşrefoğlu Rûmî E ve U.

⁸ Eşrefoğlu Rûmî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ eş-Şeyḫ es-Seyyid 'Abdullâh Efendi İ ve U: eş-Şeyḫ 'Abdullâh Efendi E.

¹⁰ Ḥacı Bayrām-ı Velî'den U: Ḥacı Bayram'ın kendinden E ve İ.

¹¹ Ḥacı Bayrām-ı Velî'ye U: Ḥacı Bayram'a E ve İ.

¹² Dîvân-ı ilâhiyyâtı E ve İ: İlâhiyyât-ı dîvânı U.

Akşemseddin Kıddise Sirruhu¹

Akşemseddin,² ismi Mehdmed bin Hdmda'dur. Őihdbuddin Sühreverdđ neslinden Ebü Bekrü's-Őiddik rağıyallahu 'anhu hdzretlerine³ muntehi olur. Şam'da dñnyaya gelüp Rüm'a⁴ tağıle gelmiŐdir. 'OŐmancık müderrisi⁵ olup taŐavvufa m'a'il⁶ olduğda Hdacı Bayram-ı Velı'ye intisab eylemişdi. N'a'il-i hilafet olduğda Ebü'l-feth Sultān Mehdmed Hdān'a mülakāt eyledükde İstanbul fethine teveccüh idüp vaqt-i fethi ta'yiñ ve ba'de'l-feth Ebü Eyyüb-ı EnŐari rağıyallahu 'anh medfenini dağı ta'yiñ eylemiş idi. İstanbul'da Zeyrek Cāmi'inde sakin olup hücum-ı nāsdan nāŐi izinle türbeli Göynük nām kıaryede inzivā idüp vefātında defn olunduğına *kāŐif-i esrār 863* tārīh olup Cemāziye'l-ađiriñ beŐinci günü idi. TaŐavvufda *Risāletü'n-Nür* ve sā'ir risāleler ve tıbda dağı te'lifleri vardır. Güftelerinden:

Zihđ cān kim münevverdür bugün nür-ı tecellādan

bu eŐerleriniñ mađla'ıdır. İstanbul'da bir mescidi vardır. Beyne'l-eđibbā ma'rūfdur.⁷
(E 3a-3b, İ 14-15, U 2a-2b)

Çelebi Hdāife Kıddise Sirruhu⁸

Çelebi Hdāife,⁹ Cemāleddin-i AkŐarāyi¹⁰ neslinden olup anlar dağı nesebi Ebü Bekrü's-Őiddik rağıyallahu 'anha¹¹ vāŐıl olur. Bu sebebden Cemāli mađlaŐıyle ilāhiyyātı vardır. TađŐil-i 'ulümdan Őoñra tārīk-ı taŐavvufa m'a'il¹² olup PİR Mehdmed Erzengāni'ye vāŐıl olup andan n'a'il-i murād¹³ olmiŐdur. Őadr-ı a'zam-ı vaqt olan Koca MuŐtafā PaŐa İstanbul'da bir kenise-i kadimeyi¹⁴ kendine zāviye idüp anda sakin ve niçe hulefā terbiye eylemiŐdür. Sultān Bāyezid-i Velı zamanında zühür iden t'a'un-ı kebir def'ine du'a için¹⁵ hacca irsāl idüp eŐnā-yı tārīkda Tābütkırusı demekle ma'rūf mağalde vefāt eyledüğine bu mıŐra' tārīhdür: *Kademāt-ı Őāh-ı evliyā 899* tārīhinde anda vefāt

¹ Kıddise Sirruhu İ: E ve U nüŐhalarında yoktur.

² Akşemseddin İ: E ve U nüŐhalarında yoktur.

³ Ebü Bekrü's-Őiddik rağıyallahu 'anhu hdzretlerine E: Ebü Bekrü's-Őiddik rağıyallahu 'anha U: Ebü Bekrü's-Őiddik'a İ.

⁴ Rüm'a E: Rüm'da İ ve U.

⁵ müderrisi İ ve U: müderris E.

⁶ m'a'il E: n'a'il İ ve U.

⁷ Beyne'l-eđibbā ma'rūfdur U: İ ve E nüŐhalarında yoktur.

⁸ Çelebi Hdāife Kıddise Sirruhu İ: Çelebi Hdāife E: Çelebi Hdāife Cemāleddin Efendi U.

⁹ Çelebi Hdāife İ: E ve U nüŐhalarında yoktur.

¹⁰ Cemāleddin-i AkŐarāyi E ve İ: AkŐarāyi U.

¹¹ Ebü Bekrü's-Őiddik rağıyallahu 'anha E: Ebü Bekrü's-Őiddik'a İ ve U.

¹² m'a'il E: n'a'il İ ve U.

¹³ murād E: merām İ ve U.

¹⁴ kenise-i kadimeyi E ve İ: kilisā-i kadimeyi U.

¹⁵ için İ ve U: idüp E.

eylemişdir. Mevlânâ ve *Tefsîr-i Kebîr* şâhibi Faḥr-i Râzî ve Zenbîlli ‘Alî Efendi ve Pîr Meḥmed Paşa daḥi akrabâsındandır. Beste olmuş ilâhî güfteleri meşhûrdur. Ez-cümle şuffe-i şadrında:

Dâim ‘âşıkıñ efkârı hû

Ve biri daḥi:

Tâ ezelden sen benümle ‘ahd ü peymân¹ eyledüñ²

anlarıñ güfteleridür.

(E 3b-4a, İ 15-16, U 2b)

Sulṭân Sünbül Sinân Ḳuddise Sirruhu³

Sünbül Efendi,⁴ ismi Yûsuf Sinânüddîn’dür. Taḥşîl-i ‘ulümdan soñra Çelebi Ḥalîfe’ye intisâb ve dâmâdı⁵ daḥi olmuşdur. Şeyḫi rihlet eyledükde anlarıñ yerine seccâde-nişîn-i meşîḥat olmuşdur.⁶ İlâ-âḫirü’l-‘ömr ṭalibleri terbiye ve sâlikleri tesliye üzere iken vefât idüp müstaḫîl türbede âsûde olduḡı Müstaḫîm-zâde’niñ bu târiḫi ile mazbûḫdur:

Cânına Sünbül Sinân’ın Fâtiḫa 936

Sulṭân Selîm Câmî’i binâ olınduḡda teberrüken ibtidâ bunlar va‘z eylemişdir. Âşâr-ı kaleminden *Taḥḳîkiyye* nâm risâle ve sâ’ir âşâr ve güfte-i ilâhiyyâtı vardır.

Ezelden ‘aşḳ odına yane geldüm

Anıñ-çün tâ ebed mestâne geldüm

(E 4a, İ 16, U 3a)

Merkez Muşlihüddîn Efendi Ḳuddise Sirruhu⁷

Merkez Muşlihüddîn Efendi,⁸ ismi Musâ’dur. Lâdikiyye’den Şarı Maḥmûdlu nâm ḳaryedendür. Taḥşîl-i ‘ulümdan soñra ṭarîḳını⁹ şerî‘ate taṭbîḳ ile Ḥazret-i Sünbül Efendi’den sâlik-i ṭarîḳat olmuşdur. Şeyḫ Sünbül ‘azm-i beḳâ eyledükde bunlar cā-nişîn olmuş idi. Sinleri ṭoḳsanı tecāvüz eyledükden soñra *Mâte taḳiyy 951* ṭarîḫinde rihlet idüp

¹ ‘ahd ü peymân E ve U: ‘ahd-i peymân İ.

² eyledüñ E ve U: İ nüshasında yoktur.

³ Sulṭân Sünbül Sinân Ḳuddise Sirruhu İ: Sünbül Efendi E ve U.

⁴ Sünbül Efendi: Sadece İ nüshasında vardır.

⁵ dâmâdı İ ve U: dâmâd E.

⁶ olmuşdur İ: olmuş idi E: olmuşdı U.

⁷ Ḳuddise Sirruhu İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ Merkez Muşlihüddîn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ ṭarîḳını İ: ṭarîḳati E ve U.

Yeñikapu hâricinde sâbıkan binâ eylediği zâviye dâhilinde müstaķil türbesinde medfûndur. Merkez maħlaşıyla ilâhîsi vardur:

Ġarîķ-ı baħr-i ‘işyânum şefâ‘at yâ Resûlallâh

(E 4b, İ 16-17, U 3a-4b)

Şeyħ [‘Adlî] Ĥasan Ķuddise Sirruhu¹

Şeyħ ‘Adlî Ĥasan Efendi,² İştib’den gelüp Ķoca Muştafâ Paşa ŝeyħi bulunan Yümnî Ĥasan Efendi’den inâbet ü ĥilâfetle Balat Câmî‘i’ne ŝeyħ olmuşdur. Ba‘dehu Yanya’da ve Mezistre’de iķâmet üzere iken ŝeyħiniñ fevtinde, maķâmları teveccüh eylemişdür. *Mübeşşerü’l-cennet 1026* târiħinde vefât idüp zâviyesinde medfûndur ki müstaķil türbesi vardur. Beste olmuş güfteleri ve *Terĝîbât* ve sâ’ir âşârları vardur. Ez-cümle:

Levħ-i dilden okıyan ‘ilm-i ilâhîden sebaķ

güftesi meşhûrdur.³

(E 4b-5a, İ 17, U 3b)

Şeyħ Kerîmüddîn Efendi Ķuddise Sirruhu⁴

eş-Şeyħ Kerîmüddîn Efendi,⁵ sâdâtdandır. Yümnî Ĥasan Efendi’niñ oĝlıdır. Ķoca Muştafâ Paşa’da⁶ ŝeyħ iken *Ĥür-ı maķsûrât 1051* târiħinde vefât eylemişdür. ‘Adlî⁷ Efendi’niñ türbesinde medfûndur. İlâhiyyâtı vardur. Güftelerinden biri budur:

Gel meclis-i ‘uŝŝâķa ta ref‘ ola aħzânuñ

güftesi meşhûrdur.⁸

(E 5a, İ 18, U 3b)

¹ Şeyħ [‘Adlî] Ĥasan Ķuddise Sirruhu: Şeyħ Ĥasan ‘Adlî Ķuddise Sirruhu İ: Şeyħ ‘Adlî Ĥasan Efendi E ve U.

² Şeyħ ‘Adlî Ĥasan Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ meşhûrdur İ: vardur E: U nüshasında bu cümle mevcut deĝildir.

⁴ Şeyħ Kerîmüddîn Efendi Ķuddise Sirruhu İ: eş-Şeyħ Kerîmüddîn Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyħ Kerîmüddîn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Paşa’da U: Paşa’ya İ ve E.

⁷ Adlî İ ve E: Ya‘ķüb U.

⁸ meşhûrdur İ: ma‘rûfdur E: U nüshasında yoktur.

Şemseddîn-i Sivāsî Kıddise Sirruhu¹

Şemseddîn-i Sivāsî,² ismi Ahmed, maħlaşı³ Şemsî, mevlidi Zile'dedür.⁴ Hasan Paşa nâm bir vezîr Sivas'da bir hânķâh binâ idüp meşîhati kendilere havâle olunmuş idi. Anda terbiye-i sâlikân⁵ üzere iken Egri Seferi'ne da'vet olup sâ'ir meşâyîh ile bile bulunmuşdur. 'Avdetlerinde vaţanlarına vâsıl olup za'f-ı pîrî ile 'azm-i lâhût idüp anda defn olduğına *Ķaddesa'llâhu Te'âlâ*⁶ *Sirruhu 1006* târih olmuşdur. Te'lîfleri, dîvân-ı ilâhiyyâtı vardır. Büyük birâderi Muħarrem Efendi,⁷ *Kâfiye-i Câmî*'sini şerh eylemişdür ve küçük birâderi Sivas müftîsi İsmâ'îl Efendi ibtidâ *Mülteķâ*'yı şerh eylemişdür. Ve sâ'ir birâderleri vardır. Yedi 'aded evlâdı Ķalmışdur. İlâhiyyâtından ez-cümle⁸:

Cümle 'âlem âşinâ ben arada bigâneym
güftesi⁹ ma'rûfdur.
(E 5a-5b, İ 18-19, U 3b-4a)

Nefes Anbarı [Şeyh 'Oşmân Efendi] Kıddise Sirruhu¹⁰

Nefes Anbarı Şeyh 'Oşmân Efendi,¹¹ muĶaddemâ Ayaza şeyhi 'Abdurrahmân Efendi'niñ Ķayşeriyye'de zâkir başısı iken şeyh-i mezbûr âsitâneye ihzâr olup ma'an gelmiş idi. Şeyhi Ķatlı olduğunda Nûrî Abdülahad Efendi'ye intisâb idüp bade'l-hilâfet Şemsî Paşa şeyhi olup¹² Tercemân Yûnus zâviyesi maħlûl olduğunda 'Oşmân Efendi naĶlı olmuş idi. Anda şeyh iken vefât idüp defn olduğına Nazmî Efendi bu târihi dimişdür:

*Vâh uçdı bülbül-i tevĶîd cennet bezmine*¹³ 1095¹⁴
İlâhiyyâtı vardır. Ez-cümle bu güftesi meşhûrdur.¹⁵

Ziyâlar virdi nûr ile dil ü câna seher zikri

¹ Kıddise Sirruhu İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Şemseddîn-i Sivāsî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ maħlaşı U: maħlaş İ ve E.

⁴ Zile'dedür İ ve U: dedür E.

⁵ sâlikân İ ve U: sâlik E.

⁶ Ķaddesa'llâhu Te'âlâ İ: Ķaddesa'llâhu U: Kıddise Te'âlâ E.

⁷ Muħarrem Efendi İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ ez-cümle U: İ ve E nüshalarında yoktur.

⁹ güftesi İ ve E: beyne'l-eħibbâ U.

¹⁰ Kıddise Sirruhu İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ Nefes Anbarı Şeyh 'Oşmân Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹² Nûrî Abdülahad Efendi'ye intisâb idüp bade'l-hilâfet Şemsî Paşa şeyhi olup : İ ve U; Nûrî Abdülahad Efendi'ye intisâb idüp bade'l-hilâfet Şemsî Paşa şeyhi olup, E nüshasında yoktur.

¹³ cennet bezmine İ ve U: cennet-i bezme E.

¹⁴ Osman Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1085 olmasına rağmen eserde 1095 şeklinde gösterilmiştir.

¹⁵ bu güftesi meşhûrdur İ ve E: U nüshasında yoktur.

(E 5b, İ 19, U 4a-4b)

Şeyh Maḥvî Efendi Ḳuddise Sirruhu¹

Şeyh Maḥvî ‘İsâ Efendi² bin ‘Alî. Gerede’ye tâbi‘ Şarı³ Ḳāḍîlar nâm ḳaryedendür. İstanbul’a gelüp Bülbülci-zâde ‘Abdülkerîm Efendi’den inâbet ü hilâfetle bekâm olup Orta Câmi‘ vâ‘izi iken ‘Osmân Efendi maḥlûlünden Dırağman Tekyesi’ne şeyh olmuş idi. Silsile-i selâṭîne dâḥil olup Süleymâniye şeyhi olduğda ḥacca ‘azîmet idüp Şâm-ı şerîfe varduḳda vefât ve⁴ Şâliḥiyye’de seksen yaşında iken Muḥammed Muḥyiddînü’l-‘Arabî ḳuddise sirruhu’l-‘azîz türbesi ḥâricinde defn olınmışdur. Vefâtına bu beyt târiḥdür:

Geldi zamânı kıldı nüzûli

Me’vâ-yı Şâm’a ‘İsâ Efendi 1127⁵

Âşârından te’lîfleri ve⁶ dîvân-ı ilâhiyyâtı⁷ vardır. Ez-cümle bu na’t-i şerîf anıñ güftesidür:⁸

Dermendüm mücrimüm dermâna geldüm yâ Resûlallâh⁹

(E 5b-6a, İ 19-20, U 4b-5a)

Şeyh Meḥmed Şâliḥ Şahvî Ḳuddise Sirruhu¹⁰

Şeyh Meḥmed Şâliḥ Şahvî Efendi,¹¹ Şeyh Maḥvî Efendi’niñ oğlıdur. Anıñ vefâtında yerine zâviye-dâr olmuşdur. Ba’de’l-ḥac silsile-i selâṭîne dâḥil olup pederi gibi seksen yaşında Süleymâniye vâ‘izi iken vefât idüp zâviyesinde defn olduğına bu mısra‘ Müstaḳîm-zâde’niñ eşer-i ḥâmesidür:

Rûḥ-ı ‘İsâ-zâde kıldı ‘azm¹² lâḥût-ı elemdür 1173¹³

¹ Şeyh Maḥvî Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: Şeyh Maḥvî ‘İsâ Efendi bin ‘Alî E: eş-Şeyh Maḥvî ‘İsâ Efendi U.

² Şeyh Maḥvî ‘İsâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Şarı İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ ve İ ve E: U nüshasında yoktur.

⁵ İsâ Efendi’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1117 olmasına rağmen eserde 1127 şeklinde yazılmıştır.. Ayrıca İ nüshasında bu sayı değeri 1128 olarak gösterilmiştir.

⁶ te’lîfleri İ ve U: te’lîf E.

⁷ dîvân-ı ilâhiyyâtı İ ve U: dîvân u ilâhiyyâtı E.

⁸ Ez-cümle bu na’t-i şerîf anıñ güftesidür İ ve E: U nüshasında bu cümle yoktur.

⁹ Vezin son tefîlede aksiyor. Bir hece fazla çıkıyor.

¹⁰ Şeyh Meḥmed Şâliḥ Şahvî Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed Şâliḥ Şahvî Efendi U: Şeyh Meḥmed Şâliḥ Şahvî Efendi E.

¹¹ Şeyh Meḥmed Şâliḥ Şahvî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹² ‘azm U: İ ve E nüshalarında yoktur.

¹³ Şeyh Sinân Efendi’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1249 olmasına rağmen eserde 1173 şeklinde gösterilmiştir.

Āşārından ilāhiyyātı vardır. Ez-cümle bu na‘t-i şerīf anıñ güftesidür:¹

Cemālūñ ‘āleme mihr-i münevver yā Resūlallāh

Vücūduñ cümleye² nūr-ı muşavver³ yā Resūlallāh

(E 6a-6b, İ 20, U 5a)

Şeyh Sinān Efendi Kıddise Sirruhu⁴

Şeyh Sinān Efendi,⁵ ismi Yūsuf’dur. Pederi Ya‘kūb Efendi, Koca Muştafā Paşa şeyhi iken Balat zāviyesine ibtidā mezbūr Sinān Efendi şeyh olmuştur. Pederi hıdmetinde Koca Muştafā Paşa Tekyesi’ne nakl olunmuş⁶ iken şeyhü’l-Ĥarem olup ilā āhiri’z-zamān ve’l-‘ömr⁷ ol hıdmetle evkāt-güzār ve Medīne-i Münevvere’de ‘azm-i dārü’l-ķarār olmuştur ki *şeyhü’l-evliyā 989* tārīh olup Baķi’de medfūndur. İlāhiyyātı daħi vardır. Lakin beste olmamıştır. Āşārından *Rü’yetü’n-nebī ff Tenbīhü’l-Ġaybī⁸* nām Türkī risālesi vardır. Meşhūr *Menāsik* daħi anlarındır. Pederi vefātına bu tārīhi dimişdür:

Gitdi kūtḫ-ı rūzigār 979⁹

(E 6b, İ 20-21, U 5b)

Şeyh Seyyid Meḫmed Vaḫyī Efendi Kıddise Sirruhu¹⁰

Şeyh Seyyid Meḫmed Vaḫyī,¹¹ pederi Balat şeyhi Seyyid Nūrī Hasan Efendi meşhūrdur. Anlarıñ rıhletinde Vaḫyī Efendi cā-nişin olmuştur. Ba‘de’l-ḫac silsile-i selātine dāħil olup Sulṫān Selīm vā‘izi iken *muḫtefī 1130* tārīhi Şa‘bān’ında vefāt idüp Ayvansarāy ḫāricinde pederi yanında altmış yaşında defn olunmuştur. Müretteb dīvānı olup beste olmuş ilāhileri vardır. Ez-cümle:

Gönül olsun nevālūñle muṫayyeb

Bizi luṫfuñla mesrūr eyle yā Rab

¹ anıñ güftesidür İ ve E: U nüshasında yoktur.

² cümleye İ: cümleten E ve U.

³ muşavver İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ Şeyh Sinān Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Sinān Efendi U: Şeyh Sinān Efendi E.

⁵ Şeyh Sinān Efendi İ: E ve U nüshasında yoktur.

⁶ olunmuş İ ve E: U nüshasında yoktur.

⁷ ilā āhiri’z-zamān ve’l-‘ömr U: ilā āhiri’l-‘ömr E ve İ.

⁸ Rü’yetü’n-nebī ff Tenbīhü’l-Ġaybī U: Rü’yetü’n-nebeniyye’de Tenbīhü’l-Ġaybī İ: Rü’yet-i Nebeviyye’dür Tenbīhü’l-Ġaybī E.

⁹ 979 E ve U: 939 İ. Terkinin sayı değeri 979’dur.

¹⁰ Şeyh Seyyid Meḫmed Vaḫyī Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Meḫmed Vaḫyī U: Şeyh Seyyid Meḫmed Vaḫyī Efendi E.

¹¹ Şeyh Seyyid Meḫmed Vaḫyī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

anıñ bir güftesi maṭla‘ıdır.

(E 7a, İ 21-22, U 5b)

Şeyh Seyyid Feyzullāh Efendi Ḳuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Seyyid Feyzullāh Efendi,² Seyyid Vaḥyī Efendi’niñ oğlıdır. Balat zāviyesi³ [pederi] ḥayātında kendilere fāriğ olmışdır. Anda şeyh iken *irtihāl-i beşer 1142* tārīhinde vefāt idüp pederi ve cediti yanında defn olınmışdır. Yerine oğlı Seyyid Meḥmed Hāşim Efendi cā-nişīn iken *ḥilāfetü’z-zāviye 1171* tārīhinde Ḳoca Muştafā Paşa meşīhatine naql olınmış idi. Anda zāviye-nişīn iken *ḥaṭṭ-ı şerīf 1199* tārīhinde intikāl-i ‘uḳbā idüp⁴ bā-ḥaṭṭ-ı hümāyūn oğlı diğeri Meḥmed⁵ Hāşimī yerine şeyh olmışdır. Mezbūr Feyzullāh Efendi’niñ müretteb dīvānı olup ez-cümle bu maṭla‘ anıñ bir güftesindendir:⁶

Ḳatre-i ‘aşḳ-ı Ḥudā bir baḥr-ı bī-pāyāndur

Burc-ı dilde zerresi ḥürşīd-i tāb-feşāndur⁷

(E 7a-7b, İ 22, U 5b-6a)

Şeyh İbrāhīm Naḳşī Sünbülī Ḳuddise Sirruhu⁸

eş-Şeyh es-Seyyid İbrāhīm Naḳşī,⁹ Sünbülī’dür. Pederi Meḥmed Ağa Deli Ḥasan Paşa’nıñ kethüdāsıdır. Muştafā Paşa şeyhi Seyyid ‘Alāeddīn Efendi’den tekmiḷ-i tarīkat idüp Şāh-zāde vā‘izi iken Şafer’de vefāt ve Abdāl Ya‘ḳūb Zāviyesi mezāristānında defn olduğına ‘Abdullaṭīf-zāde Efendi bu tārīhi dimişdür:

Cennetde de ey Naḳşī gel Hū diyelüm yā Hū 1114

Ba‘de zamānin mezbūr zāviyeniñ yerine Ḥekīmbaş-ı-zāde Şadr-ı a‘zam ‘Alī Paşa bir cāmī‘ binā eylemişdür. Şeyh-i mezbūrniñ müretteb dīvānı vardır. Ez-cümle bu na‘t-i şerīf andandır:

Kūy-ı ‘aşḳuñ baña bir kūh-ı tecellī görünür yā Resūlallāh¹⁰

(E 7b-8a, İ 22-23, U 6b)

¹ Şeyh Seyyid Feyzullāh Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Feyzullāh Efendi U ve E.

² eş-Şeyh Seyyid Feyzullāh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ zāviyesi E: zāviyesini U: zāviyesine İ.

⁴ idüp İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Meḥmed E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁶ anıñ bir güftesindendir İ ve E: U nüshasında yoktur.

⁷ feşāndur E: efşāndur İ ve U..

⁸ Şeyh İbrāhīm Naḳşī Sünbülī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh es-Seyyid İbrāhīm Naḳşī E ve U.

⁹ eş-Şeyh es-Seyyid İbrāhīm Naḳşī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Vezin aksamaktadır.

eş-Şeyh Korumalı Mehmed Fahrî Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Korumalı Mehmed Fahrî Efendi,² meşhür Şeyh İbrâhîm Nakşî Efendi'den inâbet ü hilâfetle kâm-yâb olup mahlûl olan Pîrî Paşa Zâviyesi şeyhi olup fi'l-aşl Korumalı mahallesinde sâkin olmağla bu zâviyenin daği sebeb-i şöhreti olmuşdur. Yigirmi sene şeyh rihlet ve mezbûr zâviyede defîn-i cennât olduğına Ziver³ Aşmed Efendi'niñ bu mışra⁴-ı târihidür:

Vecdgâh-ı Na'ime göçdi Fahrî 1148⁴

Âşarından müretteb dîvânı olup bu na't-i şerîf anlardandır:

Ez-cân u dil Peyğambere 'âşık iseñ şallû 'aleyh

Şâhib çıkar rûz-ı cezâ şekk itme gel şallû 'aleyh

(E 8a, İ 23-24, U 6a)

Korumalı Şeyhi Seyyid Mehmed Efendi Kıddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Efendi,⁶ merķûm Fahrî Efendi'ye dâmâd ve⁷ kendilerin halîfesi olmak taķrîbiyle⁸ hayâtında biñ yüz kırk beş Cemâziye'l-aħiresinin yigirmi toķuzuncı günü târihiyle ħasr-ı yedinden tevcih olunup şeyhi Fahrî şâhib-i 'irfânın intikâlinde meşihate kıyâm eylemişdür. Evâ'il-i sülükünde el-Hâc Evhad şeyhi Seyyid Mehmed Efendi'ye daği ħıdmeti vardır. Kendi pederi İbrâhîm Efendi, Üsküb ħâdîsi iken vefât eylemiş idi ve vâlidesinin pederi müderrisîn-i kirâmdan Seyyid Maħmûd Efendi merħûmlar ki⁹ Celvetiyye (bi'l-cîm) kibârından Şeyh Selâmî 'Alî Efendi ile pîrdâş olup biñ yüz iki sâlinde Mağosa'da vâşıl-ı ile'r-raħman Fazlî Seyyid 'Oşmân Efendi cenâblarının oğlıdır ki mezkûr Maħmûd Efendi Egriķapu ħâricinde ve vâlideleri¹⁰ daği Şırt Tekye ħurbünde bir bostân içinde âsüdedür. Şâhib-i tercüme ħazretleri ħasib Efendi¹¹ edîb-i zü'n-nesib, 'aşk-ı 'irfân ile munteħab, 'ilm ile ma'rûf, cezbe-i ilâhiyye

¹ eş-Şeyh Korumalı Mehmed Fahrî Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Korumalı Mehmed Fahrî Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Korumalı Mehmed Fahrî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Ziver İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ Fahrî Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri "vecd-gâh" kelimesinde bulunan med hesaplanırsa 1148, hesaplanmazsa 1147 yapmaktadır, eserde 1148 şeklinde gösterilmiştir.

⁵ Korumalı Şeyhi Seyyid Mehmed Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Efendi E ve U.

⁶ eş-Şeyh es-Seyyid Mehmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ ve İ ve E: olup U.

⁸ taķrîbiyle İ ve E: قرقريله U.

⁹ merħûmdur ki İ ve U: merħûmlar ki E.

¹⁰ vâlideleri İ ve U: vâlidesi E.

¹¹ ħasib Efendi İ: ħasib E ve U.

ile¹ mevşūf, hāşılı ‘ömr-i nāzenīni ma‘rifet-i maḥbūba maşrūf, zıkr-i devāmiyye mażhar
bir mürşid-i mu‘teber olup kırk bir sene² enfās-ı ‘azīzesin rızā-yı ma‘şūḳda imrār ve
şeyḫi civārında cāy-ı qarār eyledügi seng-i mezārında olan Şadīḳ-ı ḥamīminden yalvāc-ı
zamān Müstaḳīm-zāde Şeyḫ Süleymān Efendi’niñ bu tāriḫ-i ḳudsiyānesiyle mażbūḳdur:³

Münteḥab-ı ehl-i hāl rāh-nümā-yı vişāl
Şeyḫ Meḫmed ki ol şūfi-yi şafā

At bāzārına Şeyḫ Fazlī Efendi anıñ
Ceddi idi rūḫına ide tecelli Ḥudā

Faḫrī-yi āgāh-ı dil Ḥalveti Sünbūli
Ḳıldı ḫilāfet ile pīr-i ṭarīḳatini⁴

Nā’il-i irşād olup şeyḫine⁵ dāmād olup
Sünbül vaşlıñ olup būyını buldı liḳā

‘Ārif-i esmā idi kāşif-i rü’yā idi
Vāḳıf-ı ‘ayne’l-yaḳīn ḫāli olup ḫaḳḳ-nümā

İrci’i emri irüp sırrına māh-ı şiyām
Vuşlat-ı lāḫūt eyledi ‘ıyd-ı şafā

Oḳıyalar ehl-i dil rıḫleti tāriḫini
Şeyḫ Meḫmed ide zāviye-i ‘adli cā
Leyletü’l-erba‘ā 1189⁶

(E 8a-9b, İ 24-25, U 6b-7b)

¹ ile E: İ ve U nüshalarında yoktur.

² kırk bir sene İ ve E: Kıbrıs’da U.

³ tāriḫ-i ḳudsiyānesiyle mażbūḳdur İ ve E: tāriḫidür U.

⁴ ṭarīḳatini İ: ṭarīḳını E: ṭarīḳat U.

⁵ şeyḫine İ ve U: şeyḫe E .

⁶ Leyletü’l-erba‘ā 1189 E: 1189 U: 1185 İ.

Şeyh Seyyid Seyfullāh Efendi Ẕuddise Sirruhu¹

Şeyh Seyyid Seyfullāh Ẕāsım Efendi,² pederi Seyyid Nizāmüddin Efendi Silivrikapısı hāricinde müstaķil türbede medfūndur. Vefātına ođlı mezbūr Seyfī Efendi bu muşanna⁶ tārīhi dimişdür:

Çıkdı ortaya ecel bürüdi Nizām-ı ‘ālemi 957

(Nizām lafzından ecel hesābı ihrāc olına, tamām tārīh olur.) Kendileri Dāhil-i Sur’da zāviyesinde sākin iken *yā mefaķirü’l-evliyā 1010* tārīhinde intikāl-i dārü’l-cemāl eyleyüp müstaķil türbede medfūndur. Müretteb dīvānı vardur. Bu na‘t-i şerīf anlardandır:

Cemī‘-i derdlere dermān Muḥammed

Cihān ten gibi aña cān Muḥammed

Günehkār ümmetüñe kııl şefā‘at

Su‘āl itdügi dem ğufrān Muḥammed³

Maķāmında ḥālā nesli bāķidür.⁴

(E 9b, İ 26, U 7b-8a)

Şeyh ‘Alī Nazmī Ẕuddise Sirruhu⁵

Şeyh ‘Alī Nazmī Efendi,⁶ Mışrı Efendi’den ḥilāfetle kām-yāb olmışdur. *Sūretü’l-Furķān 1128* tārīhinde vefāt idüp Ḥekīm-zāde ‘Alī Paşa Cāmi‘i şerīfiniñ şādirvānı ķurbünde medfūndur. Bu ğüftesi meşhūrdur:

Yeter ma‘mūr olduñ bir zamān vīrāne ol ğöñlüm

Ḥudāya āşinā ol ğayrıya biğāne ol ğöñlüm

(E 9b-10a, İ 25-26, U 7b)

¹ Şeyh Seyyid Seyfullāh Efendi Ẕuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh es-Seyyid Seyfullāh Efendi U: Şeyh Seyyid Seyfullāh Ẕāsım Efendi E.

² Şeyh Seyyid Seyfullāh Ẕāsım Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Bu beyit sadece E nüshasında vardır.

⁴ Bu cümle U nüshasında yoktur.

⁵ Şeyh ‘Alī Nazmī Ẕuddise Sirruhu İ: Şeyh ‘Alī Nazmī Efendi E ve U.

⁶ Şeyh ‘Alī Nazmī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Şeyh ‘Abdülmeccid Efendi Kıddise Sirruhu¹

Şeyh ‘Abdülmeccid,² şeyhi Sivāsī İbn Muḥarrem Efendi, Sivas’dan gelüp Mehmed Ağa Tekyesi’ne şeyh olduğdan sonra Şeyh Yavsī Tekyesi maḥlūl olup aña naql olunmuşdur. Sulṭān Aḥmed-i Evvel Cāmi’i binā olınuḡda ibtidā bunlar vā‘iz olmuştur. Vefātında Eyyūb ḡurbünde Sulṭān Murād Ḥān’ın bā-ḡaṭṭ-ı hümāyūn mütemellik eyledügi bāḡçeyi mezāristān olmaḡ üzere şart idüp vefātında ol maḡalle defn olınuḡına ḡalīfesi Nūrī Efendi bu tāriḡi dimişdür:

Biñ kırk ṭoḡuzda oldu pāk

Sivāsī uḡmaḡda mekān 1049

Āşārından te’līfleri ve dīvān-ı ilāhiyyātı vardır. Bu na‘t-i şerīf andandır:³

Ḥadden aşdı iştiyākım yā Resūl⁴ göster cemālūñ

(E 10a-10b, İ 26-27, U 8a-8b)

Şeyh ‘Abdūlaḡad Nūrī Efendi Kıddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh ‘Abdūlaḡad Nūrī Efendi,⁶ şabāvetinde Sivas’dan Sivāsī Efendi ile gelüp taḡşīl-i ‘ulūmdañ sonra Mehmed Ağa Zāviyesi’ne şeyh olmuştur. Silsile-i selāṭine duḡūl ve böyle⁷ Ayaşofya-i Kebīr vā‘izi olduğdan sonra vefāt idüp ismi⁸ eş-Şeyh ‘Abdūlaḡad 1061 tāriḡ olmuştur. Şeyhi ḡurbünde müstaḡil türbesi vardır. Müretteb dīvānı ve sār te’līfātı beyne’n-nās meşhūrdur. Anlardan bu ḡüfte bu maḡalde işāret olındı:

‘Aşḡuñla cihān beste luṭf eyle ‘ināyet ḡıl

Derdūñle bu cān ḡaste luṭf eyle ‘ināyet ḡıl

(E 10b, İ 27-28, U 8b)

¹ Şeyh ‘Abdülmeccid Efendi Kıddise Sirruhu İ: Şeyh ‘Abdülmeccid E ve U.

² Şeyh ‘Abdülmeccid İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Bu na‘t-i şerīf andandır İ ve E: ez-cümle U.

⁴ yā Resūl E ve U: yā Resūlallāh İ.

⁵ Şeyh ‘Abdūlaḡad Nūrī Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh ‘Abdūlaḡad Nūrī Efendi E ve U.

⁶ eş-Şeyh ‘Abdūlaḡad Nūrī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ böyle İ: yoluyla E ve U.

⁸ ismi İ ve E: U nüshasında yoktur.

Bülbülcî-zâde Şeyh ‘Abdülkerîm Fethî Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Bülbülcî-zâde ‘Abdülkerîm Fethî Efendi,² Karaman’dan gelüp Şeyh Nürî Efendi’den ahz-ı tarîkat eylemiş idi. Nişancı Paşa-yı Cedîd Zâviyesi’nde şeyh iken def’aten Ebû’l-feth Sultân Meĥmed Ĥân Câmî‘-i şerîfine vâ‘iz olup yoluyla Ayaşofya şeyhi olmuş idi. Üç sene meşîhat ba‘dehu Rebî‘ü’l-âĥir’de vefât ve şeyhleri kırbünde ‘azm-i ‘Araşât eyledüĝi Nazmî Efendi’niñ bu târiĥiyle ma‘lûmdur:

‘Abdülkerîm Efendi’ye cennet ola maĥal 1106

Fethî maĥlaşıyla ilâhiyyâtı vardır. Ez-cümle bu na‘t-i şerîf anlardañdur:

Cemâlüñ pertev-i nür-ı Ĥudâ’dur yâ Resûlallâh

Kelâmuñ cümle vaĥy-i³ Kibriyâdur yâ Resûlallâh

Karabaş şeyhi ‘Alî Efendi nefy olınuĝda Üsküdâr’da Eski Vâlîde Zâviyesi daĥi rif’atden⁴ bunlara teveccüh⁵ eyleyüp vefâtında küçük oĝlı ‘Abdurraĥîm Münîb Efendi’ye tevcîh ve mezbûr Nişancı Zâviyesi büyük oĝlı Şeyh Muştafâ Efendi’ye tevcîh olunmuş idi.

(E 10b-11a, İ 28, U 8b-9a)

Şeyh ‘Abdurraĥîm Münîb Efendi Kıddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh ‘Abdurraĥîm Münîb Efendi,⁷ Bülbülcî-zâde ‘Abdülkerîm Efendi’niñ küçük oĝlıdır. Üsküdâr’da Vâlîde Sultân Zâviyesi’nde pederi yirine şeyh iken *Fâzıl-ı daĥîk 1125* târiĥinde irtihâl ve pederi yanında defîn-i türbet olmuşdur. Āşârından bu na‘t-i şerîf anlardañdur ki:

Hâdî-i sübül zât-ı keremkâr Muĥammed

(E 11a-11b, İ 28-29, U 9a)

¹ Bülbülcî-zâde Şeyh ‘Abdülkerîm Fethî Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Bülbülcî-zâde ‘Abdülkerîm Fethî Efendi E: eş-Şeyh Bülbülcî-zâde U.

² eş-Şeyh Bülbülcî-zâde ‘Abdülkerîm Fethî Efendi İ: İsmi ‘Adulkerîm Fethî Efendi U: E nüshasında yoktur.

³ vaĥy-i İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ rif’atden E ve U: nefyinden İ.

⁵ teveccüh E ve U: tevcîh İ.

⁶ Şeyh ‘Abdurraĥîm Münîb Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh ‘Abdurraĥîm Münîb Efendi E ve U.

⁷ eş-Şeyh ‘Abdurraĥîm Münîb Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Ḳaramānī-zāde Şeyḫ Aḫmed Ḳuddise Sirruhu¹

eş-Şeyḫ Aḫmed Efendi² Ḳaramānī-zāde. Pederinden ve Dede Çelebi Şeyḫ Meḫmed Ḥalvetī'den aḫz-ı tarīkat ve taḫşil-i 'ilm-i şerī'at eyledükden soñra Ayvansarāy ḳapusu dāḫilinde vāḳi' Emīr Buḫārī Tekyesi'niñ meşīḫati Şeyḫ 'Osmān Efendi maḫlūlünden bunlara virilüp ḳaşaba-i Ḳāsım Paşa'da vāḳi' Cāmi'-i Kebīr'in cum'a vā'izi olmış idi. Bu ḫāl üzere on iki sene evḳāt-güzār olup *ta'yīn-i rāḫat*³ 1149 tārīḫinde rihlet ve Ebū Şeybetü'l-Ḥıdrī raḫıyallāhu 'anhu türbesi ḫāricinde Toḳlı İbrāḫīm Dede'niñ ḳurbünde defn-i türbet⁴ olmuşdur. Āşārından bu na't-i şerīfiñ maḫla'ı bu tertıbdür:⁵

Senüñ zātuñ ḳamu medḫe eḫaḫdur yā Resūlallāḫ

Bu güfteyi Çālāk-zāde Şeyḫ Muştafā Efendi ḳuddise sirruhu⁶ beste eylemişdür.

(E 11b-12a, İ 29, U 9b)

Toḳādī Şeyḫ Meḫmed Emīn Naḳşibendī Ḳuddise Sirruhu⁷

eş-Şeyḫ Toḳādī Meḫmed Emīn Efendi⁸ ḳuddise sirruhu'l-'azīz. İstanbul'a gelüp taḫşil-i 'ulūm eyledükden soñra re'īs ḳalemine bir miḳdār ḫıdmet eşnāsında ḫıfz-ı Ḳur'an-ı Kerīm idüp ba'dehu Hüseyñ Paşa-zāde قمل قمل Begefendi'ye imāmet münāsebetiyle ḫıdmet-i Ḥaremeyn'e me'mūr olduḫda ma'ıyyet eyleyüp Beytullāhu'l-ḫarām'da sākin Şeyḫ Yekdest Aḫmedü'l-Buḫārī ḳuddise Sirruhu'l-Bārī ḫıdmetlerinde taḫşil-i tarīkat eyleyüp Medīne-i Münevvere'ye geldükde şeyḫü'l-Ḥarem bulunan el-Ḥāc Beşīr Aḫa ḫazretleriyle ülfet idüp yine İstanbul'a ric'at eylemiş idi.⁹ Ayvansarāy dāḫilinde vāḳi' Emīr Buḫārī Zāviyesi'ne pirdāşları Şeyḫ Aḫmed Efendi maḫlūlünden bunlara teveccüh idüp bu ḫāl üzere evkāt-güzār iken leyle-i Berāt'da rihlet idüp ḫānesi ḳurbünde Pīrī Meḫmed Paşa Cāmi'ı mezāristanında 'azm-i cennet eylemişdür ki seng-i mezārında olan bu tārīḫ Müstaḫīm-zāde'niñdür:

¹ Ḳaramānī-zāde Şeyḫ Aḫmed Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Aḫmed Efendi E ve U.

² eş-Şeyḫ Aḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ ta'yīn-i rāḫat İ ve E: ta'bīr-i raḫāt U.

⁴ defn-i türbet İ ve E: defn U.

⁵ bu tertıbdür İ ve E: U nüshasında yoktur.

⁶ Ḳuddise Sirruhu İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Toḳādī Şeyḫ Meḫmed Emīn Naḳşibendī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Toḳādī Meḫmed Efendi U: eş-Şeyḫ Toḳādī Meḫmed Emīn Efendi E.

⁸ eş-Şeyḫ Toḳādī Meḫmed Emīn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ ric'at eylemiş idi İ ve E: gelüp U.

Oldı lāhūta revān Allāh diyüp rūḥ-ı Emīn 1158¹

Āşārından on kadar risālesi ve ilāhiyyatı ve na‘t-i şerīfleri olup cümleden biri bu maṭla‘dur:²

Meded dil-sīr-i feyż olsun kemīne yā Resūlallāh
Ecel kesr itmedüñ çün āb-gīne yā Resūlallāh³

Huzūr āl ü şaḥbe aşl u fer‘a biñ şalāt olsun
Sürūr ire kabūlüñle Emīn’e yā Resūlullāh⁴

(E 12a-12b, İ 30, U 9b-10a)

Şeyḥ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi Ḳuddise Sirruhu⁵

eş-Şeyḥ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi,⁶ Arnavudluk’dan gelüp İstanbul’da taḥşīl-i ‘ulūmdan soñra Ḳaraman’a ‘azim ve Şeyḥ Ḳaramānī ‘Alī’den inābet ve anıñ şeyḫi Yigitbaşı Aḥmed Efendi’den Amasya’da nā‘il-i ḫilāfet olup yine İstanbul’a⁷ ‘avdet eylemiş idi. İstanbul’da Şehremīni ḳurbünde bir zāviye binā idüp evlādına şart eylemişdir.⁸ Maraz-ı pīrī ile ‘azm-i cennet eyledükde, Eyyüb’da vāḳi‘ ḫalīfesi Şeyḥ Naşūḥ Efendi[’nin] binā eylediği zāviyesiniñ müstaḳil türbesinde medfūn olduğu teberrüken Müstaḳīm-zāde’niñ bu tārīḫi ile mażbūṭdur:

Ol şeyḫ-i Ḥaḳḳānī cemāl buldı vişāl-i zü’l-celāl
Tārīḫin eyler şūfiyā bu lafz şeyḫullāha beyān 976

Āşārından bu ilāhisi meşhūrdur:

Gelmişüm vaḫdet ilinden ‘aşḳ ile cihāna ben
İçmişüm cām-ı ezelden olmuşum mestāne ben⁹

Gerçi meşhūr olan resm üzere taḫrīr olındı. Lākin mezbūr zāviyeniñ bānisi Şeyḫ Şücā‘ müşārun ileyḫ Şeyḫ Naşūḥ’ıñ ḫalīfesidir ki şeyḫine binā eylemişdir. Kendisi Zāl Paşa ḳurbünde vāḳi‘ ḫorāsāncı dükkānı ittişālinde olan iki ḳabriñ biriniñ şāhibidir.

¹ Tokādī Meḫmed Efendi’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1188 olmasına rağmen eserde 1158 şeklinde gösterilmiştir.

² olup cümleden biri bu maṭla‘dur İ ve E: vardır U.

³ Bu mısra sadece E nüshasında vardır.

⁴ Bu beyt sadece E nüshasında vardır.

⁵ Şeyḫ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi E ve U.

⁶ eş-Şeyḫ Ümmī Sinān İbrāhīm Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ taḥşīl-i ‘ulūmdan soñra ... İstanbul’a E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁸ eylemişdir E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁹ Bu mısra İ nüshasında yoktur.

(E 12b-13a, İ 31, U 10a-10b)

Ümmî Sinân-zâde Şeyh Hasan Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Hasan Efendi,² Ümmî Sinân-zâde'dür.³ Cedit olan Ümmî Sinân Şeyh İbrâhîm Efendi'niñ kerîmeleri 'Âbide Bânû ve anîñ dağı kerîmesi Hâdîce Bacı'nîñ oğıdır. Cedit binâ eylediğı tekyede sâkin olup Şeyh-zâde Nizâm-zâde⁴ Seyfullâh Efendi'niñ hâlifesi olup Egrikapu dâhilinde zâviyesinde medfûn olan Hâkîkî-zâde Şeyh 'Osmân Efendi'niñ yanında medfûn Çukadâr Şeyh Meğmed Efendi'niñ hâlifesidir. Sulţân Meğmed'de cum'a vâ'izi iken rihlet eylediğı bu mışra'-ı târihte 'ıyândur:

Gitdi ehl-i sülüküñ üstâdı 1088⁵

İstanbul'da olan zâviyesinde müstakîl türbede medfûndur. Âşârından meşhûr olan *Sinâniyye Mecâlisi* beyne'l-vâ'izîñ bunlarıñ tertibi olduğı meşhûrdur. Eş'ârı dağı olup ez-cümle bu ilâhî anlarıñ güfteleridir:

'Âşıkı ma'sûka vâşıl eyleyen Hû zikridür

Ṭalibi maṭlûba nâ'il⁶ eyleyen Hû zikridür

(E 13a-13b, İ 31, U 10b-11a)

Şeyh Ya'kûb Efendi Kıddise Sirruhu⁷

eş-Şeyh Ya'kûb Efendi,⁸ İstanbul'da Şerbetdâr Şeyh Meğmed Efendi'den ağız-ı tarîkat ve hîlâfetle Burusa'ya hicret idüp Karaağac mağallesinde seccâde-nişîñ olmışdır. İrşâd-ı 'ibâd hıdmetinde iken vefât eyleyüp zâviyesinde defn olınduğına Bâldır-zâde Selîsî bu mışra'ı dimişdür:

Gitdi 'uqbâya meded Ya'kûb Efendi Hû didi 1052⁹

Yerine oğı Şeyh Meğmed seccâde-nişîñ olmışdır. Âşâr-ı kaleminden bu meşhûr güfte anîñ güftâridur:

Dil ü cân hîç qarâr itmez tecellî eyle yâ Allâh

¹ Ümmî Sinân-zâde Şeyh Hasan Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Hasan Efendi E: eş-Şeyh Hasan Efendi Ümmî Sinân-zâde U.

² eş-Şeyh Hasan Efendi İ: E ve U nüshasında yoktur.

³ Ümmî Sinân-zâde'dür İ ve E: U nüshasında yoktur.

⁴ Nizâm-zâde İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Hasan Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1082 olmasına rağmen eserde 1088 şeklinde gösterilmiştir.

⁶ nâ'il İ ve U: vâşıl E.

⁷ Şeyh Ya'kûb Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ya'kûb Efendi E ve U.

⁸ eş-Şeyh Ya'kûb Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ Ya'kûb Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1042 olmasına rağmen eserde 1052 şeklinde gösterilmiştir.

(Bu güfte İstanbul'da Koca Muştafâ Paşa Zâviye'sinde şeyh olan Ya'küb Efendi'nin degüldür.)

(E 13b-14a, İ 32-33, U 11a-11b)

Şeyh Hasan Sezâyî Efendi Kuddise Sirruhu¹

Şeyh Hasan Sezâyî Efendi² kuddise sirruhu'l-‘azîz,³ Moravî'dür. Edirne'ye hicret eyleyüp La'î Şeyh Mehmed Efendi'den aḥz-ı tarîkat eylemişdür. Anlarıñ rihletinde ‘Āşîk Efendi maḳâmına lâyıḳ görilmişdür. İrşad-ı ibād ile meşgûl iken *irci'î ilâ Rabbike* da'vetine lebbeyk-zen-i icâbet olup Ramazân'ın on yedinci gicesi vefât eyledüğine bu mışra'c tārîhdür:

Didi⁴ Hâtif Sezâyî rihlet itdi 1151⁵

Diger tārîh:

Kuṭb iken göçdi Sezâyî rahmetu'llâhi 'aleyh 1151⁶

Āşâr-ı kaleminden⁷ müretteb dîvânı vardır. Bu güfte anlarıñ eşer-i kalemidir:⁸

Sezâyî lima'allâh gönüldür

Tecellî-hâne vallâh gönüldür

(E 14a, İ 33, U 11b)

Şeyh 'Abdül'azîz Efendi Kuddise Sirruhu⁹

eş-Şeyh 'Abdül'azîz¹⁰ 'Azîzî,¹¹ tarîkati, Ümmi Sinân eş-Şeyh İbrâhîm Efendi'den görüp Aḥî Çelebi Câmî'inde meclis iderdi. *Fevt-i nâsût 1003* tārîhinde rihlet ve Hâric-i Sur'da Silivrikapısı ile Bâb-ı Cedîd beyninde Üçkozlar nâm maḳâmında ḳabri ma'lûm ziyâretgâhdur. Bu ilâhî daḥi ehl-i zikr beyninde meşhûrdur:

Ey cemâl-i Haḳḳa ṭâlib teveccüh eyle Mevlâya

V'ey vişâl-i Haḳḳa râḡib teveccüh eyle Mevlâya

¹ Şeyh Hasan Sezâyî Efendi Kuddise Sirruhu İ: Şeyh Hasan Sezâyî Efendi E: eş-Şeyh Hasan Sezâyî U.

² Şeyh Hasan Sezâyî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Kuddise Sirruhu'l-‘azîz E: kuddise Sirruhu İ: Ünüşhasında yoktur.

⁴ Didi İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Hasan Sezâyî Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1141 olmasına rağmen eserde 1151 şeklinde gösterilmiştir.

⁶ Bu tarih sadece U nüshasında bulunmaktadır.

⁷ Āşâr-ı kaleminden E: Āşârından İ ve U.

⁸ anlarıñ eşer-i kalemidir E: anımdur İ: anlarıñ âşâridur U.

⁹ Şeyh 'Abdül'azîz Efendi Kuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh 'Abdül'azîz E: eş-Şeyh 'Abdül'azîz 'Azîzî U.

¹⁰ eş-Şeyh 'Abdül'azîz İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ 'Azîzî İ ve E: U nüshasında yoktur.

Bu dağı anlarındır:

‘Aşkıñ meyine kandıñ n’olduñ a gönül n’olduñ

Yağduñ beni yandırduñ n’olduñ a gönül n’olduñ

‘Azizî mağlaşıyla bunlardan ğayrı meşâyihdan kimesne yokdur.

(E 14a-14b, İ 33-34, U 11b-12a)

Şeyh Sivāsî-zāde ‘Abdülbākî Efendi Kıddise Sırruhu¹

eş-Şeyh Sivāsî-zāde ‘Abdülbākî Efendi,² taşşil-i ‘ulümdan şoñra *Şeyh Bākî 1023* vilādetine tārīhdür. Pederi fevtinden zāviyesi olan Sivāsî Tekyesi’nde post-nişin ve Sultān Ađmed Ğān Cāmi’inde yetmiş üç yıl cum‘a vā‘izi olmuşdur. Toksan tokuz yaşında iken rihlet eyleyüp türbesinde defn olunduğına Yađyā-yı Nazım’iñ beyt-i tārīhi ile zabt olunmuşdur.

Gitdi Bākî menzile tārīhini didim Nazım

Kürsi-i ‘arşı ide Sivāsî-zāde cilvegāh 1122³

Güftelerinden bu mağalde bu beytleri irād olunmuşdur:

İlāhî sen beni yarlığa luğf it

Ledünnî ‘ilmine mağzar olam tā

Ğālā nesli bākîdür.

(E 14b-15a, İ 34, U 12a-12b)

Ğaķıķî-zāde Şeyh ‘Oşmān Efendi Kıddise Sırruhu⁴

eş-Şeyh ‘Oşmān Efendi Ğaķıķî-zāde,⁵ İstanbul’da dünyāya gelüp Ümmî Sinān’iñ Ğalifesi olan Seyyid Nizām-zāde Seyfullāh Efendi’niñ Ğalifesidür. Egriķapu dāhiline vāķi‘ kendi Ğānesi tarīķ-ı meşâyihına meşrūta zāviye idüp anda sākin iken *Kelimetü’t-*

¹ Şeyh Sivāsî-zāde ‘Abdülbākî Efendi Kıddise Sırruhu İ: eş-Şeyh Sivāsî-zāde ‘Abdülbākî Efendi E: ‘Abdülbākî Efendi U

² eş-Şeyh Sivāsî-zāde ‘Abdülbākî Efendi İ: Sivāsî-zāde’dür U: E nüshasında yoktur.

³ Sivāsî-zāde Abdülbākî Efendi’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen beytin sayı değeri 1124 olduğu halde eserde 1122 olarak gösterilmiştir.

⁴ Ğaķıķî-zāde Şeyh ‘Oşmān Efendi Kıddise Sırruhu İ: eş-Şeyh ‘Oşmān Efendi E: eş-Şeyh ‘Oşmān Efendi Ğaķıķî-zāde U.

⁵ eş-Şeyh ‘Oşmān Efendi Ğaķıķî-zāde İ: Ğaķıķî-zāde E: U nüshasında yoktur.

taḫvā 1037 tārīhinde rıhlet idüp zāviyesi mezāristānına defn olunmuşdur. Āşārından müretteb dīvānı olup ez-cümle bu güfteler anlarıñ eşerindendir:¹

Bülbül-i şūrıdeyem gülden naşībüm var benüm

Şanmañuz bî-hüdeyem gülden naşībüm var benüm

(E 15a, İ 35, U 12b)

Şeyh Cemāleddīn Seyyid Meḫmed Efendi Ḳuddise Sirruhu²

eş-Şeyh Cemāleddīn Seyyid Meḫmed Efendi,³ fi'1-aşl Edirne'de sākin iken elli beş tārīhinde, İstanbul'a hicret idüp bu eşnāda Şavāḳ muḳābilinde Ḥarāmī Aḫmed Paşa Zāviyesi maḫlūl olup kendilere teveccüh olmuşdur. Anda ḫıdmet-i irşād üzere iken rıhlet eyleyüp miḫrāb önünde defn olup yerine türbe binā olunmuşdur. Rıhletine Müstaḳīm-zāde'niñ bu tārīhi ma'rifdur:

Didiler cümle müştākı bu tārīḫ Ḥaḳḳ intākı

Cemāleddīn-i 'Uşşāḳī ide lāhūtı vālā-cā 1164⁴

Āşārından müretteb dīvānı vardır. Yerine oğlu Seyyid Meḫmed Efendi ḫālā şeyḫdür. Ez-cümle bu güfte anıñ eşer-i kalemidür:⁵

Ḥudāniñ rāh-ı zātı rehberisin yā Resūlallāh

(E 15a-15b, İ 35-36, U 12b-13a)

Şalāḫaddīn 'Abdullāh Efendi Ḳuddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh 'Abdullāh Efendi,⁷ laḳabları Şalāḫaddīn olmaḡla Şalāḫī maḫlaşiyle müretteb dīvān ve sā'ir āşarı vardır. Kesriyye'den gelüp taḫşil-i 'ulūmdan soñra Ḥekīmbaşu-zāde 'Alī Paşa'ya ḫıdmet idüp dīvān efendisi olmuş idi. 'Uşşāḳiyeden Şavāḳ Tekyesi şeyḫi olan Cemāleddīn Seyyid Meḫmed Efendi'niñ inābet-gerdesi, ba'dehu dāmādı olup taḫşil-i ṭarīḳat eylemiş idi. Ḳapucubaşılardan es-Seyyid Meḫmed Ṭāhir Aḡa bir zāviye binā idüp Şeyh Meḫmed Şābir Efendi teveccüh eylemiş iken müddet-i

¹ eşerindendir E: eşerleridir İ: U nüshasında yoktur.

² Şeyh Cemāleddīn Seyyid Meḫmed Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Cemāleddīn Seyyid Meḫmed Efendi E ve U.

³ eş-Şeyh Cemāleddīn Seyyid Meḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ Cemāleddīn-i 'Uşşāḳī'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilne tarih beytinin sayı değeri 1163 olmasına rağmen eserde 1164 olarak gösterilmiştir.

⁵ anıñ eşer-i kalemidür E: anıñdur İ: anıñ eşeridir.

⁶ Şalāḫaddīn 'Abdullāh Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh 'Abdullāh Efendi E ve U.

⁷ eş-Şeyh 'Abdullāh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

kalileden maḥlūlünden¹ bunlara teveccüh eylemiş idi. Bu ḥāl üzere iken ḥarīḳ-ı kebīrde zāviye-i mezbūra müteḥarriḳ olup Şavāḳ Tekyesi'nde misāfireten sākin iken 'illet-i pīri ile rihlet eyleyüp² zāviyesi dā'iresine defn olunduğı Müstaḳīm-zāde Şeyḫ Süleymān Efendi'niñ³ bu tāriḫi ile zabt olınmışdur:

Naḳşibend-i ḥāme yazdı sāl-i vaşlın ki budur
Şeyḫ 'Abdullāh Şalāḫī āh tāriḫ-i vefāt 1197⁴

Ḥayru'l-islām Şalāḫaddīn tāriḫ-i tamām 1197
Yazdı hem ḥayru'l-ḳurūn tāriḫini kilḳ-i devāt 1197

Āşārından mü'ellefātı keşret⁵ ve eş'arı daḫi vefret üzere olup cümleden bu na't-i şerīf āşār-ı ḥāme-i kemālleridür:⁶

Ezel mir'āt-ı zāt oldı çü zātuñ yā Resūlallāh
(E 16a-16b, İ 36-37, U 13a-13b)

Sultān Muştafā Ḥān-ı Şānī

Sultān Muştafā Ḥān-ı Şānī,⁷ āl-i 'Oşmān pādişāhlarından Sultān Meḫmed Ḥān-ı Rābi'iñ oğlıdur. Nevbet-i salṭanat kendilere resīde olduḳda, toḳuz sene müddetiñ tekmiil eyledükde Edirne'de ḥal' olınmışdur. *Şīr-i Ḥudā 1115* tāriḫinde Recebde vefāt idüp pederi mezbūr Sultān Meḫmed Ḥān'ıñ vālidesi türbesinde āsūdedür. Maḥlaşları İḳbālī'dür. Āşār-ı ḳaleminden bu güfte sā'ir güftelerinden intiḫāb olındı.

Şermsār itme Ḥudāyā rüz-ı maḥşerde beni
(E 16b, İ 37, U 14a)

Sultān Aḫmed Ḥān-ı Şāliş⁸

Sultān Aḫmed Ḥān-ı Şāliş, āl-i 'Oşmān'dan yigirmi dördinci pādişāhdur. *Aḫmed-i Şāliş 1084* tāriḫinde dünyāya gelüp *Aḫmedü's-Şāliş 1115* tāriḫinde cülūs

¹ bir zāviye ... maḥlūlünden İ ve U: E nüshasında yoktur.

² eyleyüp İ ve U: idüp E.

³ Müstaḳīm-zāde Şeyḫ Süleymān Efendi'niñ E: Müstaḳīm-zāde'nin İ ve U.

⁴ 1197 E ve U: 1193 İ.

⁵ mü'ellefātı keşret E ve U: mü'ellefāt-ı keşiresi İ.

⁶ āşār-ı ḥāme-i kemālleridür E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁷ Sultān Muştafā Ḥān-ı Şānī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ Sultān Aḫmed Ḥān-ı Şāliş İ: E ve U nüshalarında yoktur.

eylemişdir. *Ḳuṭbū'l-arz 1143* tārīhinde ḥal' olunup altı sene mürürında rıḥlet idüp pederi ve birāderi yanında defn olunduğına Ğalaṭalı Ḥāfız Efendi bu tārīhi dimişdir:

Serīr-i pāk-i Firdevs ola Sulṭān Aḥmed'e me'vā 1149¹

Āşār-ı kaleminden niçe güfteleri olup ez-cümle bu güftār anıñ -zāde-i ṭab'-ı laṭifleridür:²

Zikrūñ ile olmışam raṭbū'l-lisān

Yā ğıyāşü'l-müstaĝişin el-emān

(E 16b-17a, İ 37-38, U 14a)

Derviş Himmet Efendi Ḳuddise Sirruhu³

Derviş Himmet Efendi⁴ ḳuddise sirruhu, ṭarīḳ-ı Bayramiyyeden ḥilāfetle İstanbul'a gelüp ahāliyle ḥüsn-i ülfet üzre iken Defterdār İbrāhīm Paşa kendine Naḳḳaş Paşa Sarāyı kurbünde bir zāviye binā idüp anda sākin ve Ḳāsım Paşa ve İstanbul'da Ḥalil Paşa cāmi'ilerinde vā'iz olup bu ḥāl üzre iken *ḥātime-i evliyā 1095* tārīhi Şaferinde rıḥlet ve Üsküdar'da 'Abdüşşekür Efendi zāviyesinde medfün kılındı.⁵ Tekyesi, oğlı 'Abdullāh Efendi'ye tevciḥ olunmuşdur, yazılsa gerekdür. Güftelerinden bu ilāhi meşhürdur:

Yine bir sevdāya düşdüm 'aşḳın elinden elinden

Yine 'ummān olup ṭaşdum 'aşḳın elinden elinden

(E 17a, İ 28, U 14b)

Himmet-zāde eş-Şeyḥ 'Abdullāh Efendi Ḳuddise Sirruhu⁶

eş-Şeyḥ 'Abdullāh Efendi,⁷ Himmet-zāde'dür. Ba'de'l-ḥac silsile-i selāṭine dāḥil olup Süleymāniye vā'izi olduğda rıḥlet ve pederi yanında defn-i türbet olduğ El-ḥac Meḥmed 'İşmet Efendi'nin bu mışra'-ı tārīhi ile muḳayyeddür:

İde Himmet-zāde yā Rab 'Adn-i a'lāyı maḳām 1122

¹ Ahmed Ḥ'ān-ı Şālīs'in ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1150 olmasına rağmen eserde 1149 şeklinde gösterilmiştir.

² bu güftār anıñ -zāde-i ṭab'-ı laṭifleridür E ve İ: U nüshasında yoktur.

³ Derviş Himmet Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: Derviş Himmet Efendi E ve U.

⁴ Derviş Himmet Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ kılındı E ve İ: kılındığı U.

⁶ Himmet-zāde eş-Şeyḥ 'Abdullāh Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḥ 'Abdullāh Efendi E ve U.

⁷ eş-Şeyḥ 'Abdullāh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Zāviyesine oğlu Seyyid ‘Abduşşamed Efendi nā’il olmuştur, yazılsa gerektür. Eş‘ār-ı dīvānı ve ilāhiyyāt-ı dīvānı dağı vardır. Ez-cümle Medīne-i Münevvere’de Ravza-ı Şerīf muķābilinde bu güfteyi inşād eylemişdür:

Ravzaña çün yüz süren bulur emān

El-emān ey faħr-i ‘ālem el-emān

(E 17b, İ 38-39, U 14b-15a)

eş-Şeyh Seyyid ‘Abduşşamed Efendi¹

eş-Şeyh Seyyid ‘Abduşşamed Efendi,² ‘Abdullāh Efendi’nin oğlıdur. Siyādeti vālidesi tarafından silsile-i selāṭine dāhıl olup Süleymāniyye vā’izi olduğda ordu şeyhi ta’yīn olunmuş iken³ şikeste-mizāc olup rihlet ve pederine hem-civār olduğı bu mışra‘ ile muķayyeddür:

Düşdi bir tārīh Şeyh ‘Abduşşamed 1150

Güftelerinden bu na‘t-i şerīf ma‘rūfdur:

Tende cānum cānda cānānum Muħammed Muştafa

Zāviyesi oğlı⁴ es-Seyyid Nūrullāh Efendi’ye tevcih olunmuşdur ki Sultān Aħmed şeyhi iken vefātına *vā’iz-i Sultān Aħmed 1180* tārīh olmuştur. Zāviyesinde vāķıf-ı mezbūr yanında medfūndur.

(E 17b-18a, İ 39, U 15a)

Şeyh ‘Abdüşşekür Efendi Kıddise Sirruhu⁵

‘Abdüşşekür Efendi,⁶ müşārün ileyh ‘Abduşşamed Efendi’niñ li-ebeveyn karındaşıdır. Silsile-i selāṭine dāhıl olup Ayaşofya şeyhi oldu. *Vā’iz-i Ayaşofya 1180* tārīhinde vefāt idüp Üsküdar’da vāķi‘ zāviyesinde pederi yanında defn olunmuşdur. Zāviyesi, dāmādına tevcih olunmuşdur. Āşār-ı kalemıyyesi vardır. Ez-cümle Kıur’ān-ı ‘azīmü’ş-şānı mev‘ıza tārīķı üzre tefsīr eyleyüp ve iki def’a tefsīr-i şerīf hātmi müyesser olmuştur ve ilāhiyyāt u dīvānı⁷ olup ez-cümle bu güfte eşer-i kalemīdür:

¹ eş-Şeyh Seyyid ‘Abduşşamed Efendi E ve U: Şeyh Seyyid ‘Abduşşamed ‘Abdullāh Efendi-zāde İ.

² eş-Şeyh Seyyid ‘Abduşşamed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ iken İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ oğlı İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Şeyh ‘Abdüşşekür Efendi Kıddise Sirruhu İ: ‘Abdüşşekür Efendi E ve U.

⁶ ‘Abdüşşekür Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ ilāhiyyāt u dīvānı İ ve U: ilāhiyyāt-ı dīvānı E.

Düşdi gönlüm burcina yeter maḥabbet yā Resūlallāh¹
(E 18a, İ 40, U15a-15b)

Şeyḫ Şekürî Efendi Ḳuddise Sirruhu²

eş-Şeyḫ ‘Abdüşşekür Efendi,³ ismleri Mūsā’ dur. Hüdāyî Şeyḫ Ğafūr Efendi’den hilāfetle Bāzırgān Tekyesi şeyḫi olmuştur. Bu ḫāl üzere iken *Mūtū ḳable ente mūtū 1089* tārīḫinde rıḫlet idüp Edirneḳapusu ḫāricinde Emīr Buḫārî ḳuddise Sirruhu’l-Bārî cāmî‘-i şerīfi civārında medfūndur. Eş‘arından bu ilāhîsi meşhūrdur:

Eylerüz her laḫzada yüz biñ ḫaṫā
Rabbenā yā Rabbenā fāğfir lenā

(E 18b, İ 40-41, U 15b)

Şeyḫ Fenāyî Cennet Meḫmed Efendi Ḳuddise Sirruhu⁴

eş-Şeyḫ Fenāyî Cennet Meḫmed Efendi,⁵ bu maḫlaşla meşhūr⁶ sâ’ir meşāyih daḫi vardur. Biri bunlardur ki “ehl-i cennet” dimekle ma’rūfdur. Hüdāyî āsitānesinde şeyḫ iken rıḫlet eyleyüp Hüdāyî Efendi türbesi ḫāricinde maḫşuş türbede defn olunmuştur. Rıḫletine Şeyḫ Nazmî Efendi bu tārīḫi dimişdür:

Cennet Efendi’ye ola dār-ı cinān mekān 1075

İlāhiyyātı vardur. Ez-cümle bu güfte añların münācātlarındandır:⁷

Cān u dil şehrūñ ezelden eyledi yağmā-yı ‘aşḳ

(E 18b, İ 41, U 15b-16a)

Rüşenî Şeyḫ ‘Ömer Efendi Ḳuddise Sirruhu⁸

eş-Şeyḫ ‘Ömer Rüşenî,⁹ Aydın Güzelḫişār’dandır. Seyyid Yaḫyā eş-Şırvānî¹⁰ ḳuddise Sirruhudan aḫz-ı tarīḳat eylemişdür. Seyāḫat üzere iken Tebriz’e varduḳda,

¹ Vezin aksamaktadır.

² Şeyḫ Şekürî Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ ‘Abdüşşekür Efendi İ ve U.

³ eş-Şeyḫ Şekürî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ Şeyḫ Fenāyî Cennet Meḫmed Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Fenāyî Cennet Meḫmed Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyḫ Fenāyî Cennet Meḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ meşhūr İ: meşhūrdur E ve U.

⁷ añların münācātlarındandır E: añlarındır İ ve U.

⁸ Rüşenî Şeyḫ ‘Ömer Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ ‘Ömer Rüşenî E: eş-Şeyḫ Dede ‘Ömer Rüşenî U.

⁹ eş-Şeyḫ ‘Ömer Rüşenî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Yaḫyā eş-Şırvānî E: Yaḫyā-yı Şırvānî İ ve U.

anda vefât eyleyüp¹ rihletine *mevt mevt 892* târih olmuşdur. Āsar-ı manzūmesi çokdur. Cümleden bu na‘t-i şerīfdür ki her maķāmda bestesi vardır:

Çün toğup tutdı cihān yüzini hūsnūñ güneşi

İbrāhīm-i Gülşeni hāzretleri bunlarıñ hālīfesidür ki Mışır’da vefātına bu mışra‘ târihdür:

Māte kuṭbü’z-zamān İbrāhīm 940

(E 18b-19a, İ 41, U 16a)

Şeyh Meḥmed Üftāde Efendi Ḳuddise Sirruhu²

eş-Şeyh Meḥmed Üftāde Efendi³ ḳuddise sirruhu’l-‘ālī. Bursevidür. Muḳ‘ad Hızır Dede Bayramiyye tarīķine aḫz ve anda bir zāviye binā eylemişdür. Anda şeyh iken vefātına teberrüken Müstakīm-zāde’niñ bu târihi ihtiyār olındı:

Tekrār-ı maḫlaşla düşdi dile ḳalmadan

Tāriḫ-i irtihāl-i Üftāde o fütāde 988

İlahiyyātı vardır. Ez-cümle biri budur:

İlāhī yāri ḳıl baña ki senden ğayrı yārim yok

(E 19a, İ 42, U 16a-16b)

Ḳātib-zāde Meḥmed Refi‘ Efendi⁴

Ḳātib-zāde Meḥmed Refi‘ Efendi,⁵ Rümili ḳāzī-‘askeri olmuşdur. Hekīmbaşı iken vefāt ve Ḳovacı Dede ḳurbünde ‘azm-i cinān eyledüğine Çeşmi-zāde Muştafā Reşid Efendi bu beyt[-i] târiḫ[i]⁶ demişdür:

Gitdi ol ferd-i zamāne didi târiḫ Reşidā

Ḳıla ‘Adn içre mekān rūḫ-ı re’îsü’l-ḫükemā 1183

Evā’il-i ḫālinde Sa‘id maḫlaşıyla söyledüğü güftelerinden bu güftār ma‘rūf ve⁷ ber iştihārdur:

Cemālūñ gösterüp güldür dil-i⁸ maḫzūnları şād it

(E 19b, İ 42, U 16b)

¹ eyleyüp E ve U: idüp İ.

² Şeyh Meḥmed Üftāde Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed Üftāde Efendi E ve U.

³ eş-Şeyh Meḥmed Üftāde Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ Ḳātib-zāde Meḥmed Refi‘ Efendi İ ve E: Meḥmed Refi‘ Efendi.

⁵ Ḳātib-zāde Meḥmed Refi‘ Efendi İ: Ḳātib-zāde’dür U: E nüshasında yoktur.

⁶ beyt[-i] târiḫ[i] E: beyti İ: târihdür U.

⁷ ma‘rūf ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ dil-i İ ve U: E nüshasında yoktur.

Bezmî-zâde Şeyh Meḥmed Muḥyî Efendi Ḳuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Meḥmed Muḥyî Efendi,² Bezmî-zâde'dür.³ İznîk'den gelüp Nüreddîn-zâde'den aḥz-ı tarîkat eyleyüp Üsküdar'da Vâlide Sultân Câmî'ine vâ'iz ve tekyesine Vişne Meḥmed Efendi yerine şeyh olmuştur. *Mülâkât-ı mevt 1018* târihinde vefât ve Şekûrî⁴ Efendi Tekyesi'ne ibtidâ bunlar defn olınmıştır. Āşâr-ı kaleminden *Muḡniyyü'l-Lebîb* şerhi vardır. Ve ilâhiyâtından bu na't-i şerîf anlarıñ güftârıdır:

‘Arz it cemâlün göreyüm ey mâh-ı tâbân Muştafâ

(E 19b, İ 42-43, U 16b-17a)

Şeyh Ḥasan Kenzî Efendi Ḳuddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh Ḥasan Kenzî Efendi,⁶ Ayaşlı'dur.⁷ Ḳoca Muştafâ Paşa şeyhi Seyyid ‘Alâeddîn Efendi'den ḥilâfetle Maḡnisa'ya me'mûr olmuştur. Anda ikâmet üzere iken *türbetü'l-‘azîz 1127* târihinde rihlet ve ol diyârda medfûndur. İlahiyyâtından bu güftesi ma'rûfdur:⁸

Alduñ mı şafâ ile Muştafâ ḥaberin sen

Nesli ḥâlâ bâkîdür.

Südcî-zâde Ḥâfîz Efendi⁹

Ḥâfîz Efendi,¹⁰ Südcî-zâde'dür. Dervîş ‘Abdullaṭîf Efendi Ümmî Sinân-zâde Ḥasan Efendi'den aḥz-ı tarîkat ve ḥacca gidüp anda tavaṭṭun u ikâmet üzere iken *müteḥayyirü'l-‘arîfin 1100*¹¹ târihinde rihlet-i cennet eylemiştir. Dîvânı vardır. Bu na't-i şerîf anlarıñdır:¹²

Ḳarîn-i bezm erbâb-ı hevâyum yâ Resûlallâh

(E 20b, İ 43)

¹ Bezmî-zâde Şeyh Meḥmed Muḥyî Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed Muḥyî Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Meḥmed Muḥyî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Bezmî-zâde'dür İ: Bezci-zâde E ve U.

⁴ Şekûrî İ ve U: Şekûr E.

⁵ Şeyh Ḥasan Kenzî Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ḥasan Kenzî Efendi E ve U.

⁶ eş-Şeyh Ḥasan Kenzî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Ayaşlı'dur İ ve U: Alaşehirli'dür E.

⁸ ma'rûfdur E: meşhûrdur İ: ez-cümle U.

⁹ Südcî-zâde Ḥâfîz Efendi İ: Ḥâfîz Efendi E: U nüshasında yoktur.

¹⁰ Ḥâfîz Efendi İ: E nüshasında yoktur.

¹¹ Ḥâfîz Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri “y” harfi şeddeli olduğundan çift hesaplanırsa eserde rakamla bildirilen 1100 sayısını vermektedir.

¹² anlarıñdır E: anıñdır İ.

Cāhidī Şeyh Aḥmed Efendi Kuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Aḥmed Cāhidī,² Seddü'l-baḥir'dendir. Kā'imi Şeyh Ḥasan-ı Bosnevî'den aḥz-ı tarīkat eylemiştir. Vatanında kā'im iken *istirāhat 1070* tārīhinde rihlet eyleyüp yerine oğlu Luṭfullāh Efendi cā-nişīndür. Güftelerinden bu ilāhisi ma'rūfdur:

Çün teferrüc eyleyüp baḡdum cihānıñ yüzine

(E 20b-21a, İ 44, U17a-17b)

Şeyh Ahmed Efendi Kuddise Sirruhu³

eş-Şeyh Aḥmed Efendi,⁴ Eşref-zāde 'İzzeddīn Efendi. Bursa meşāyihındandır. İstanbul'da Kādīriyye şeyhi 'Abdurrahman Efendi'den aḥz-ı tarīkat eylemiştir. Ba'de'l-hacc müsāfireten⁵ İstanbul'da sākin iken *rāḡat-ı mürşid 1153* tārīhinde vefāt ve mezbūr Şerīf Efendi'niñ yanında 'azm-i cennāt eyledi. Āşār-ı kaleminden tefsiri vardır. Güftelerinden bu ilāhī beyne'l-fuḡarā ma'rūfdur:

Dest-i 'aşkuña demādem yaḡalar çāk eylerüz

Hālā Bursa'da oğlu 'Abdülkādīr Efendi cā-nişīndür.⁶

(E 20b, İ 44, U 17b)

Rūhī Rūḡullāh-ı Bağdādī⁷

Rūhī Rūḡullāh-ı Bağdādī,⁸ şār-ir-i māhirdür. Bağdād'da tavaṭṭun üzere iken *ḡuzūr 1014* tārīhinde 'azm-i ḡubūr eylemiştir.⁹ Eş'ār-ı dīvānı olup bu beyt bir na't-i şerīfiniñ maṭla'idur:

Tāc-ı ser-i enbiyā pīş-revi evliyā

Seyyidinā Muştafā şallü ve sellim 'aleyh

(E 20b, İ 44, U 17b)

¹ Cāhidī Şeyh Aḥmed Efendi Kuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Aḥmed Cāhidī E: eş-Şeyh Aḥmed Cāhidī Efendi U.

² eş-Şeyh Aḥmed Cāhidī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Şeyh Ahmed Efendi Kuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Aḥmed Efendi E: eş-Şeyh Aḥmed 'İzzeddīn Efendi U.

⁴ eş-Şeyh Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ İstanbul'da Kādīriyye şeyhi 'Abdurrahman Efendi'den aḥz-ı tarīkat eylemiştir. Ba'de'l-hacc müsāfireten E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁶ cā-nişīndür İ: cā-nişīn olmuştur E ve U.

⁷ Rūhī Rūḡullāh-ı Bağdādī E: Rūhī Rūḡullāh-ı Rūḡa İ: Rūhī Rūḡullāh U.

⁸ Rūhī Rūḡullāh-ı Bağdādī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ eylemiştir E ve İ: olmuştur U.

Naḥîfî Süleymân Efendi

Naḥîfî Süleymân Efendi,¹ şehridür. Yeñiçeri ocağında yazıcı olup soñra ḥvâcegân manşiblarından biri ile çerâğ olmuşdur. İrân ve Engürüs devletlerine sefâretle seyâhat idüp İstanbul'a geldükde şıkk-ı şânî defterdârlığı ile tekâ'üd eylemişdür. Bu hâl üzere iken toḡsan yaşında rıhlet ve Topkapusu ḥâricinde defn-i cennet olduğı akrabâsından Müstaḡim-zâde'nin bu târihi ile muḡayyeddür:

O kâmil dil olunca per-güşâ yazdı kalem târiḡ

*Süleymân devletiñ mür-ı Naḥîfî uçdı me'vâya 1151*²

Āşârından³ *Tercüme-i Meşnevî* ve *Muḡariyye* ve *Bür'e* tercümeleri ve taḡmisleri daḡı vardır. *Züḡr-ı Āḡiret* nâm manzûme ve *Hızıryye* ve *Aşaf-nâme* ve eş'âr-ı dîvânı ve na't-ı şerîf dîvânı⁴ ve sâ'ir âşârları vardır. İlâhiyyâtından bu güftesi meşhûrdur:

Bülbül-i nâlân olup çağırayım döst döst

Ol güle ḡayrân olup çağırayım döst döst

(E 20b-21a, İ 45, U 18a)

eş-Şeyḡ Meḡmed Niyâzî Kuddise Sirruhu⁵

eş-Şeyḡ Meḡmed Niyâzî⁶ ḡuddise sirruhu'l-âli.⁷ İbn 'Alî Mışrî Efendi dimekle ma'rûfdur. Malatya'dandır. Ba'de't-taḡşîl Mışır'da sâkin olup Ba'de'l-Mâlî nâm ḡaryeye gelüp Şeyḡ Sinân-ı Ümmî ḡuddise sirruhudan aḡz-ı ḡarîḡat eylemişdür. Bursa'da Abdâl Çelebi kendine bir zâviye binâ eylemişdür. Anda tavaḡtun üzere iken Edirne'ye da'vet ve Köprili-zâde Şadr-ı 'azam Aḡmed Paşa kendilere ikrâm eyleyüp Edirne'den İstanbul'a ba'dehu Bursa'ya varmış idi. ḡamâniçe seferi zuḡur eyledükde bilâ-da'vet Edirne'ye gelüp Câmî-i 'atîḡde va'za ḡıḡup sefere da'ir ba'z-ı kelimât zuḡuriyle biñ seksen sekiz Şaferinde Limni'ye nefy olunup on iki sene mürürında Bursa'ya ıtlâḡ olunmuşdur. Dört sene soñra yine Edirne'ye gelüp sefere me'mûruz dimekle Sultân Selîm Câmî'i'nden riḡâb ḡâ'im-maḡâmı 'Oşmân Paşa Câmî' şerîfinden iḡrâc ve Bıçaḡdepe'den tekrâr Limni'ye nefy olunmuşdur. Anda sâkin iken Şaferde vefât ve anda defn olunduğı bu târiḡ ile muḡayyeddür:

¹ Naḥîfî Süleymân Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Naḥîfî Süleymân Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen tarih beytinin sayı değeri 1141 olduğı halde eserde 1151 olarak gösterilmiştir.

³ Āşârından E ve U: Āşâr-ı kaleminden

⁴ ve na't-ı şerîf dîvânı İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ eş-Şeyḡ Meḡmed Niyâzî Kuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḡ Meḡmed Niyâzî E ve U.

⁶ eş-Şeyḡ Meḡmed Niyâzî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ ḡuddise şirruhu'l-âli E: ḡuddise şirruhu'l-hâdi İ: U nüshasında yoktur.

Cān-ı ‘azîz-i Mısrî bir kumrı gibi uçdı 1105¹

Sultān Aḥmed Ḥān-ı Şānî zamānınıñ evāhirindedür.² Āşār-ı kaleminden *Tefsîr-i Fâtîha* ve *Mevā’id* ve *Dîvân-ı ilāhiyyâtı* ve sâ’ir resâ’il vardır. Ez-cümle bu güftesi ma’rûfdur:

Āşinā-yı ‘aşk olandan āh u zār eksük degül

(E 21a-22a, İ 46, U 18a-18b)

Şeyḥ Seyyid Maḥmūd Hüdāyî Kuddise Sirruhu³

eş-Şeyḥ es-Seyyid Maḥmūd Hüdāyî⁴ kuddise sirruhu’l-Bāri.⁵ Seferiḥişār’dandır. Bursa müderrisi olup maḥkemede nā’ib iken terk-i küllî eyleyüp Üftāde Efendi ḥazretleriñden aḥz-ı ṭarîkat ve Üsküdar’a ‘azîmet eylemişdür. Anda bir cāmî‘ binā idüp⁶ zāviye olmaḥ üzere şart eylemişdür.⁷ Va‘z-ı irşād üzere iken *Şeyḥ Maḥmūd Hüdāyî 1038* târiḥinde vefāt eyleyüp tekyesi civārında türbe-i maḥşûşada defn olınmışdur. Āşārından *Mecālis-i Va‘ziyye* ve resâ’il ve dîvân-ı ilāhiyyâtı ve sâ’ir āşarı vardır. Güftelerinden bu ilāhîsi ma’rûfdur:

Musaḥḥar emrüne hep cümle eşyâ

Senüñdür kûl senüñdür ḥükm efendim

Elüñ altındadır dünyâ vü ‘uḳbâ

Senüñdür kûl senüñdür ḥükm efendim

(E 22a-22b, İ 47, U 19a)

Şeyḥ Meḥmed Nasūhî Efendi Kuddise Sirruhu⁸

eş-Şeyḥ Meḥmed Naşūhî⁹ bin Naşūh, Üsküdarî’dür. Ḳarabaş şeyḥi el-Ḥāc ‘Alî el-Atvel-i Ḥalvetî’den¹⁰ aḥz-ı ṭarîkat eyledükden Şadr-ı a‘zam Dāmād Ḥasan Paşa Üsküdar’da bir zāviye binā eyleyüp anda iḳāmet eyledi. *Ḥilḳat 1130* târiḥi

¹ Meḥmed Niyāzî’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1106 olmasına rağmen eserde 1105 şeklinde gösterilmiştir.

² Bu cümle U nüshasında yoktur.

³ Şeyḥ Seyyid Maḥmūd Hüdāyî Kuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḥ es-Seyyid Maḥmūd Hüdāyî E ve U.

⁴ eş-Şeyḥ es-Seyyid Maḥmūd Hüdāyî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Sirruhu’l-Bāri E ve U: Sirruhu’l-‘ālî İ.

⁶ idüp İ ve U: eyleyüp E.

⁷ eylemişdür İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ Şeyḥ Meḥmed Nasūhî Efendi Kuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḥ Meḥmed Naşūhî E: eş-Şeyḥ Meḥmed Naşūhî Efendi U.

⁹ eş-Şeyḥ Meḥmed Naşūhî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ el-Ḥāc ‘Alî el-atvel-i Ḥalvetî’den E: ‘Aliyyi Ḥalvetî’den

Ramazânında rıhlet idüp zâviyesinde müstakîl türbesinde medfündür. İlähiyyâtı vardur.
Ez-cümle bu na't-i şerîf anlarıñ âşâr-ı qalemlerindendür:

Eyleyen ‘uşşâkı şeydâ da’imâ
Tâl‘atüñdür yâ Resûlallâh senüñ

Derd ile âh itdiren şubh u mesâ
Hasretüñdür yâ Resûlullâh senüñ

(E 22b, İ 47-48, U 19b-20a)

eş-Şeyh Maḥmūd Ğafūrî Efendi

eş-Şeyh Maḥmūd Ğafūrî Efendi kaddesallâhu sirruhu.¹ Gelibolu’dandur. Muḳ‘ad Efendi’den aḥz-ı tarîkat ve Ebû’l-feth Câmi‘inde vâ‘iz iken Cennet Efendi vefâtında Hüdâyî âsitânesine şeyh olmışdur. Vefât eyleyüp Muḳ‘ad Efendi türbesinde ‘azm-i cennet eyledüğü Nâlî Mehmed Efendi’niñ² bu târiḥi ile mażbûtdur:

Açıñuz Maḥmūd Efendi rûḥuna el-Fâtiḥa 1078

Âşâr-ı şi‘riyesinden bu ilâhîsi dîvânında mezkûrdur:

Çün bahâr irüp şecerler sebz ü revnaḳ-gîr olur

(E 22b-23a, İ 48, U 19b)

Şeyh Şemseddîn Meḥmed bin ‘Alîyyü’t-Tebrîzî Ḳuddise Sirruhu³

eş-Şeyh Şemseddîn Meḥmed bin ‘Alîyyü’t-Tebrîzî.⁴ Şeyh Ebû Bekr-i Silleyâf’den aḥz-ı tarîkat eylemişdür. *Rûḥu’s-şems 645* târiḥinde şehâdet müyesser olmuşdur. Ğâlibâ Sultân Veled, Şeyh Aḥmed Dede Efendi’niñ yanında medfündür. Maḥşûş-ı Ḳonya’da Mevleviḥânesi vardur. Müte‘addid ilâhiyyâtı olup ez-cümle bu güfte anıñ âşâr-ı tabî‘atindendür:

Biḥamdi’llâh dirim Allâh

Alup ‘aḳlumı fikrullâh

(E 23a, İ 48-49, U 19b-20a)

¹ Bu cümle sadece İ nüshasında vardır.

² Nâlî Mehmed Efendi’niñ İ ve U: Nâlî Efendi’niñ E.

³ eş-Şeyh Şemseddîn Meḥmed bin ‘Alîyyü’t-Tebrîzî Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Şemseddîn Meḥmed bin ‘Alîyyü’t-Tebrîzî E: eş-Şeyh Şemseddîn ‘Alîyyü’t-Tebrîzî bin Mehmed U.

⁴ eş-Şeyh Şemseddîn Meḥmed bin ‘Alîyyü’t-Tebrîzî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Şeyh Ra'ûfî Aḥmed Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Ra'ûfî Aḥmed Efendi,² Üsküdarî'dür. Köstendilli 'Alî Efendi'den aḥz-ı tarîkat eyleyüp ḥānesinde iḥyā iderdi. Vefāt idüp ḳurbünde Süleymān Paşa Cāmi'inde defn olunduḡına Müstaḳīm-zāde Efendi'niñ bu beyt-i tāriḥidür:

Yazıldı bir 'adīmü'l-miṣl tāriḥ intikālinde

Raū'fā ḳıl Raū'fiye maḳāmın mesned-i me'vā 1170

İlāhiyyātı vardır. Bu güftesi anlardandır:

Gözlerimüñ ziyāsı sensin yā Resūlallāh

(E 23a-23b, İ 49, 20a)

Şeyh Meḥmed Nesīmî Kıddise Sirruhu³

eş-Şeyh Meḥmed Nesīmî,⁴ Üsküdarî'dür. Hüdāyî Efendi Āsitānesi'ne şeyh olan 'Abdülḥay Efendi'niñ ḥafididür. Ḥānesinde iken *Şeyh Meḥmed Nesīmî 1172* tāriḥinde vefāt eylemişdür. Üsküdar sarāy muḳābilinde mezāristānında medfūndur. Āşār-ı şī'riyyesi vardır. Ez-cümle bu güfte anlarıñ⁵ eşer-i ḳalemīdür:

Senüñdür cümle bu ümmet şefā'at yā Resūlallāh

(E 23b, İ 49, U 20a)

Şeyh Aḥmed Kırmî Nakşbendî Kıddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh Aḥmed Kırmî,⁷ Nakşibendiyyedendir. Şeyh Aḥmed Yekdest'den Mekke-i Mükerrreme'de el alup İstanbul'a geldükde Ayvansarāy ḳapusu dāḥilinde vāḳi' Emīr Buḥārî kıddise sirruhu'l-Bārî zāviyesi şeyhi olmışdur. Bu ḥāl üzere iken *intikāle'l-mürşid 1156* tāriḥi Şaferinde intikāl eyleyüp zāviyesiniñ miḥrāb önünde medfūndur. Āşār-ı ḫabī'ati olup bu güfte andandır:

Hidāyet baḥriniñ güheri sensin yā Resūlallāh

(E 23b-24a, İ 50, U 20a-20b)

¹ Şeyh Ra'ûfî Aḥmed Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ra'ûfî Aḥmed Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Raū'fî Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Şeyh Meḥmed Nesīmî Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed Nesīmî E: eş-Şeyh Meḥmed Nesīmî Efendi U.

⁴ eş-Şeyh Meḥmed Nesīmî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ bu güfte anlarıñ E: bu anıñ İ: U nüshasında yoktur.

⁶ Şeyh Aḥmed Kırmî Nakşbendî Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Aḥmed Kırmî E ve U.

⁷ eş-Şeyh Aḥmed Kırmî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Şeyh ‘Abdülhay Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh ‘Abdülhay Efendi bin İbrāhīm,² Edirneli’dür. Pederi Şaçlı İbrāhīm Efendi’den aḥz-ṭarīkat eyledügi İbrāhīm Efendi, Hüdāyī Efendi’niñ ḥalīfesidür. Pederi rihlet 1070[’de] eyledükden soñra İstanbul’da Qadırga Limanı’nda Meḥmed Paşa Zāviyesi, Qadı-zāde Şeyh Muştafā maḥlülünden bunlara teveccüh eyledi. Selāmī Şeyh ‘Alī Efendi fevtinde Hüdāyī āsitānesine şeyḥ olup on dört yıl mürürında şehr-i Recebde vefāt ve Ḥalīl Paşa türbesi civārında Maḥmūd Beg türbesinde defn olındı. Vefātına Müstaḳīm Şeyh Meḥmed bu tāriḥi dimişdür:

Kıla ‘Abdülhay saña Ḥaḳḳ rahmeti 1117

Eş’arından bu ilāhī güftesi eşer-i ḥāmeleridür:

Vücūduñ ‘āleme luṭf-ı Ḥudādur yā Resūlallāh

(E 24a, İ 50, U 20b)

Şeyh İsmā‘il Ḥaḳḳı Efendi Kıddise Sirruhu³

eş-Şeyh İsmā‘il Ḥaḳḳı Efendi,⁴ şehridür. Pederi, Atbazārī Fazlī Şeyh ‘Osmān Efendi’den aḥz-ı ṭarīkat idüp seyāhatla Bursa ve Mısr ve Şām ve Tekfurtağı ve sā’ir maḥallerde ikāmet üzere iken⁵ ba‘dehu Üskūdār’da tavaṭṭun ve Aḥmediye Cāmi‘inde cum‘a vā‘izi olmuş idi. Bursa’ya me’mūr olup anda sākin iken *terk-i nāsūt 1137* tāriḥi Zī’l-ka‘desinde vefāt eyleyüp anda defn olınmışdur. Āşārından *Meşnevī* ve *Muḥammediye* şerḥleri ve *Rūḥu’l-Beyān* nāmında *Mev‘ızası* ve sā’ir risāleleri ve dīvān-ı ilāhiyyātı daḥi⁶ vardır. Ez-cümle bu güfte andandur:

Ser-ā-ser bu cihāniñ cānı sensin yā Resūlallāh

(E 24a-24b, İ 51, U 21a)

Şeyh Meḥmed La‘lī Efendi Kıddise Sirruhu⁷

eş-Şeyh Meḥmed La‘lī Efendi,⁸ Kaştamonī’dür. Edirne’ye gelüp Gülşeniyye’den Şeyh Meḥmed Sırrī Efendi’den aḥz-ı ṭarīkat eyledi. Muştafā Paşa şeyḥi ‘Alāeddīn

¹ Şeyh ‘Abdülhay Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh ‘Abdülhay Efendi E ve U.

² eş-Şeyh ‘Abdülhay Efendi bin İbrāhīm İ: bin İbrāhīm E ve U.

³ Şeyh İsmā‘il Ḥaḳḳı Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh İsmā‘il Ḥaḳḳı E ve U.

⁴ eş-Şeyh İsmā‘il Ḥaḳḳı Efendi İ: E ve İ nüshalarında yoktur.

⁵ iken E ve U: olup İ.

⁶ daḥi U: E ve İ nüshalarında yoktur.

⁷ Şeyh Meḥmed La‘lī Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed La‘lī Efendi E ve U.

⁸ eş-Şeyh Meḥmed La‘lī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Efendi'den daħi¹ aħz-ı ıarıkat eylemişdür. Yüz on yaşında iken Zî'l-ħicce'de vefâtına Kâmî Meħmed Efendi ħazretleriniñ bu mışra'ı tārîhidür:

Meded ħopdı nihâl-i Gülşeniden bir gül-i La'lı 1112

Tekyesinde medfündür. Fenâyî maħlaşıyla müretteb dîvânçesi vardır. Ĥattâ ħulefâsından Câbî Dede Ĥasan Sezâyî merhûm bir ilâhîsinden:

İşit bu Sezâyî'den ne gördi Fenâyî'den

Döst vechini gösterdi mir'ât-i mücellâya

dimişdür. Aşlında La'lı mürekkebe yapmağla şöret bulmuşdür. İlâhiyyât-ı keřiresinden² bu güfte bu maħalde îrâd olındı:

Fenâyî La'lı nâr-ı 'aşğ itdi tecellî kime nûr-ı nûrdan³

Geçdiler anlar behişt ü hem ħuşûr-ı şûrdan

(E 24b-25a, İ 51-52, U 21a-21b)

Şeyħ Enîs Receb Efendi Ĥuddise Sirruhu⁴

eş-Şeyħ Enîs Dede Efendi, Edirneli'dür. Eslâfından Neşâfî Aħmed Dede Efendi'den aħz-ı ıarıkat idüp ba'de zamânin Murâdiyye'de vâķi⁵ Mevlevîħâneye şeyħ olmışdür. Bu ħâl üzere iken intikâl idüp zâviyede defn olunduğınını bu tārîħ nâtiğdur:

Kürsî-yi cennetde Mevlânâ Enîs ola celîs 1146

Dîvânı vardır. Bu güfte anlardan intiħâb olındı:⁶

Niyâz-ı ħalbimiz nûr-ı hidâyet yâ Resûlallâh⁷

(E 25a, İ 52, U 21a)

Şeyħ Seyyid 'Oşmân Fazlı Efendi Ĥuddise Sirruhu⁸

eş-Şeyħ Seyyid 'Oşmân Fazlı Efendi,⁹ şumnı'dan gelüp Zâkir-zâde¹⁰ 'Abdullâh Efendi'den aħz-ı ıarıkat eyleyüp Aydos¹¹ ve Filibe'de bir miğdâr iħâmetden řoñra İstanbul'da Ĥul Câmî'i imâmı ve ħaĥibi olduğda câmî-i şerîf civârında bir zâviye binâ

¹ daħi E ve U: İ nüshasında yoktur.

² İlâhiyyât-ı keşiresinden E: ilâhiyyâtından İ ve U.

³ Bu mışrada vezin aksamaktadır.

⁴ Şeyħ Enîs Receb Efendi Ĥuddise Sirruhu İ: eş-Şeyħ Enîs Dede Efendi E: eş-Şeyħ Enîs Receb Dede Efendi U.

⁵ vâķi' İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ anlardan intiħâb olındı E ve U: anlardan İ.

⁷ nûr-ı hidâyet yâ Resûlallâh İ ve U: E nüshasında mısra eksik verilmiştir.

⁸ Şeyħ Seyyid 'Oşmân Fazlı Efendi Ĥuddise Sirruhu İ: eş-Şeyħ Seyyid 'Oşmân Fazlı Efendi E ve U.

⁹ eş-Şeyħ Seyyid 'Oşmân Fazlı Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Zâkir-zâde İ ve U: Zâkir Dede E.

¹¹ Aydos E: Aydos'da U: İ nüshasında yoktur.

idüp anda sâkin iken Sultân Selîm Câmî'î'ne şeyh olmuşdur.¹ Kelimât-ı² cifriyye zuhûrına binâen Şumnî'ya nefy olunmuşdur.³ Ba'de'l-'afv toksan toköz⁴ cülûsında müdâhalesi sebebiyle Kıbrıs'a nefy olup on beş ay mürûrunda *fî cennât-ı yeste'ilün* 1102 târihinde vefât eyleyüp Mavsa Qal'ası hâricinde defn olunmuşdur. Şadr-ı Konevî'niñ *Fâtîha Tefsîri*'ne ve *Şerh-i Füşûş*'na ve sâ'ir kitâblara hâşiyesi vardır. İlahiyyâtı olup ez-cümle bu güfte anıñ âşârındandır:

Nice bir firqatle yansun cân ü dil
Merhamet kıl merhamet kıl yâ Raḥîm

Kevşer-i vaşluñla qansun cân ü dil
Merhamet kıl merhamet kıl yâ Raḥîm

(E 25b, İ 52-53, U 21b-22a)

Şeyh Meḥmed Nazmî Efendi Quddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh Meḥmed Nazmî Efendi,⁶ Trabzonî'dür. Taḥşil-i 'ulümdan soñra Sivâsî Efendi'den inâbet ve Nürî 'Abdûlaḥad Efendi'den hilâfetle bekâm olup İstanbul'da⁷ Vâlide Câmî'î'nde cum'a vâ'izi ve Şehremîni'nde Yavaşca Meḥmed Ağa Zâviyesi'nde meşîḥat üzere iken *Nazmî Veliyyullâh* 1112 târihinde vefât ve zâviyesinde civârı 'azm-i cennât eyledüğine târih-i mezbûr Şeyh Nakşî Seyyid İbrâhîm Efendi'niñdür. Âşârından Şemsiyye tarîkine maḥşûş *Hediyyetü'l-iḥvân* nâmında menâkıb cem' eylemişdür ki Müstaḳîm-zâde Süleymân Efendi ihtîşâr idüp ismi ve târihi *Hulâşatü'l-Hediyye* olmuşdur. Dîvân-ı eş'arı daḥi vardır. Ez-cümle bu na't-i şerîf ihtiyâr olındı.⁸

Cemâlüñ mihr-i 'âlem-tâb-ı cândur yâ Resûlallâh

(E 25b-26a, İ 53-54, U 22a-22b)

¹ olmuşdur İ ve U: E nüshasında yoktur.

² Kelimât-ı U: E ve İ nüshalarında yoktur.

³ Bu cümle E nüshasında bulunmamaktadır.

⁴ Ba'de'l-'afv toksan toköz İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Şeyh Meḥmed Nazmî Efendi Quddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed Nazmî Efendi E ve U.

⁶ eş-Şeyh Meḥmed Nazmî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ İstanbul'da İ ve U: İslâmbol'da.

⁸ ihtiyâr olındı İ ve E: U nüshasında yoktur.

Şeyh ‘Abdurrahman Reff‘ā Nazmī Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh ‘Abdurrahman Reff‘ā Efendi,² Nazmī-zāde’dür. Ba‘de’t-taḥşil pederi yirinde şeyh iken *Şeyhu ‘ş-şūfiyye 1132* târihi Recebinde bir iki ḥezele gelüp nişfü’l-leylde dāḥil olup kendilerini şehid eylemişlerdür. Pederi yanında medfündür. Eş‘arı vardır. Bu güfte anlardandır:

‘Aşk-ı Hâkdan³ zerre deñlü kime kim itse eşer
Eyler anı cümleden bî-zār ol bilmez ḥaber

(E 26a-26b, İ 54, U 22b)

Şeyh Seyyid Hüseyin Efendi Kıddise Sirruhu⁴

eş-Şeyh Seyyid Hüseyin Efendi,⁵ Zafranbolusu’ndan⁶ İstanbul’a⁷ gelüp⁸ Şeyh ‘Abdūlahad Nūrī Efendi’den taḥşil-i ‘ulūm-ı zāhire ve aḥz-ı tarikatla daḥi tekmil-i ‘ulūm-ı bāḥına⁹ eyledükden şonra Silivrikapusu dāḥilinde vāki‘ Hācı Evḥad Tekyesi şeyhi olup anda neşr-i ‘ulūm-ı nāfi‘a üzere iken silsile-i selāḥine dāḥil olup yoluyla Süleymāniye şeyhi olduğda rıḥlet ve Merkez Efendi Cāmi‘i mezāristānında defn-i cennet olduğ pīr-dāşlarından Şeyh Nazmī Efendi’niñ bu beyt-i târihi ile kayd olunmuşdur:

Bir eksik ile Nazmī fevtine didi târiḥ

*Seyyid Hüseyin ‘iñ olsun yiri İlähi cennet 1105*¹⁰

Āşār-ı kaleminden *Mecmu‘ü’t-telefāsir* isminde *Mecālisi* ve sâ’ir risāleler ve ilāhiyyātı daḥi vardır. Ez-cümle:

Hāteme’n-nebiyyin ceddüm Muḥammed¹¹

Umarum senden himmet-i şefā‘at

¹ Şeyh ‘Abdurrahman Reff‘ā Nazmī Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh ‘Abdurrahman Reff‘ā Efendi E ve U.

² eş-Şeyh ‘Abdurrahman Reff‘ā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Hâkdan İ ve U: Hâk E.

⁴ Şeyh Seyyid Hüseyin Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Hüseyin Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyh Seyyid Hüseyin Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Zafranbolusu’ndan E: Zağferānborlusu’ndan U: Zağferānbolı’dan

⁷ İstanbul’a İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ gelüp E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁹ bāḥına İ ve U: E nüshasında yoktur.

¹⁰ Seyyid Hüseyin Efendi’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen beytin ilk mısrasında bir eksik hesaplanması gerektiği belirtilmiş ve sonunda sayıyla 1105 tarihi verilmiştir. Verilen tarih mısraının sayı değeri, 1104 yapmakta ve bir eksik hesapladığımızda, 1103 çıkmaktadır.

¹¹ Muḥammed İ ve U: E nüshasında mısra yarımındır.

Şāhib-i şefā‘at ol güzel Aḥmed
Umarum senden himmet-i şefā‘at
(E 26b-27a, İ 54-55, U 23a)

Şeyḥ Seyyid Meḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhu¹

eş-Şeyḥ Seyyid Meḥmed Efendi,² sālifü’z-zıkr Seyyid Ḥüseyñ Efendi’niñ birāder-zādesidür ve dāmādınıñ dāmādıdır. Mezbūr³ Ḥüseyñ Efendi’niñ ḥalīfesi ve cā-nişini olup zıkr-i tevḥid⁴ üzere iken *vefatü’l-hicret 1145* tārīḥinde rıḥlet ve zāviyesinde ‘azm-i cennet eylemişdür. Āşār-ı ilāhiyyātı olup ez-cümle bu güfte-i tevḥid anlarıñ āşār-ı ḳalemindendir:

İtseñ nazar her zerreye ḥürşid-i ekvāñ gizlidür
Derdine dā’im ‘āşık ol kim anda dermāñ gizlidür
(E 27a, İ 55, U 23a-23b)

Şeyḥ ‘Osmāñ Dede Efendi Mevlevī Ḳuddise Sirruhu⁵

eş-Şeyḥ ‘Osmāñ Dede el-Mevlevī.⁶ Gelibolu’dan ‘ālem-i şabāvetde gelüp taḥşil-i ‘ilm ü ma‘rifet ve Şeyḥ Ğavşī⁷ Dede’dan aḥz-ı ṭarīḳat ve dāmādı daḥi olduğdan soñra neyzenbaşı olup bu ḥāl üzere iken Şeyḥ Ahmed müşārun ileyh rıḥlet eyleyüp Ḳuleḳapusu Mevlevīḥānesi bunlara teveccüh eyledükden soñra neşr-i ṭarīḳat üzere iken rıḥlet eyleyüp zāviye-i mezbūrda oğlu ‘Abdülbākī Sırrī Dede⁸ cā-nişin olduğ Seyyid Ḥüseyñ Vehbī’niñ bu mışra‘-ı ṭarīḥi ile ma‘lumdur:

‘Osmāñ Dede göçdi ola sırrı bākī 1142⁹
Mezbūr Ğavşī¹⁰ Dede’niñ civārında defn olındı. Āşār-ı ḳaleminden mu‘cizāt-ı enbiyāda *Ravzatü’l-İ‘cāz* ve *Manzūme-i Mi‘rāciyye* ki evveli bu beytdür:

Evvel Allāh adını yād idelim
Dil dil olmuş dilleri şād idelim

¹ Şeyḥ Seyyid Meḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḥ Seyyid Meḥmed Efendi E ve U.

² eş-Şeyḥ Seyyid Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Mezbūr E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁴ zıkr-i tevḥid İ: zıkr ü tevḥid E ve U.

⁵ Şeyḥ ‘Osmāñ Dede Efendi Mevlevī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḥ ‘Osmāñ Dede el-Mevlevī E ve U.

⁶ eş-Şeyḥ ‘Osmāñ Dede el-Mevlevī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Ğavşī E ve U: ‘Avnī İ.

⁸ ‘Abdülbākī Sırrī Dede İ ve U: ‘Abdülbākī ḳuddise Sırrī Dede E.

⁹ ‘Osmāñ Dede’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1132 olmasına rağmen eserde 1142 şeklinde gösterilmiştir.

¹⁰ Ğavşī E ve U: ‘Avnī İ.

Ve sâ'ir gâzeliyyâtı vardır. Ez-cümle bu gâzeli Şeyh Aḥmed Şems-i Sivasî'ye nazîre dimişdür ki maṭla'ı budur:

‘Āşık-ı Hakk *irci'î* emriyle me'mûr olmadan

Añlamışdur Hakkı Hakk nûriyle mestûr olmadan

Ve maḳta'ı budur:¹

Nâyî-i biçâre bir sevdâ ile olmuş ḥarâb

Hacc-ı mebrûr itmek ister beyt-i ma'mûr olmadan²

(E 27b, İ 55-56, U 23b-24a)

eş-Şeyh Seyyid ‘Uyûnî Meḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhu³

eş-Şeyh Seyyid ‘Uyûnî Efendi.⁴ Aydın-zâde Zâviyesi şeyhi olan A'rec Ḥasan Efendi'den ve onların fevtinde Ḳoca Muştafâ Paşa şeyhi Şeyh Seyyid Nûreddîn Efendi ḳuddise sirruhu'l-'azîzden tekmi'l-i tarîkat eyleyüp Südlice'de, Cemâl-i Ḥalveti⁵ eş-Şeyh İshâḳ Efendi ḳuddise sirruhu maḳâmına ḳâ'im olup bu ḥâl üzere iken *ḥâtîme-i şuleḥâ* 1166⁶ târiḫinde vefât ve 'azm-i 'Araşât eyleyüp Südlice'de Ḳapuâğası Maḥmûd Ağa Câmî'î kurbünde vâḳî' mektebinde ve zâviyesinde zâviyedâr olup câmî'î-i mezbûriñ dâ'iresinde defn olınmışdur. Āşâr-ı ḳaleminden bu na't-i şerîf ber-güzârdur:

Cemî'î-i enbiyâya pişvâsın yâ Resûlallâh

Cemî'î-i evliyâya reh-nümâsın yâ Resûlallâh⁷

(E 27b-28a, İ 56-57, U 24a)

Yûsuf-zâde ‘Abdullâh Efendi Şeyhü'l-Ḳurrâ⁸

Yûsuf-zâde ‘Abdullâh Efendi,⁹ şeyhü'l-ḳurrâdur. Pederi Meḥmed bin Yûsuf re'îsü'l-ḳurrâ olmuşdur. Pederi ve ceddî ve kendi daḫi Naḥl-bend Câmî'iniñ imâmıdır. Sarây-ı ḥümâyûnda re'îsü'l-ḳurrâ ve kitâbhânedede re'îsü'l-müderrişin olmuşdur. Ba'de't-

¹ Ve maḳta'ı budur E ve İ: U nüshasında yoktur.

² ister beyt-i ma'mûr olmadan İ ve U: Bu mısra E nüshasında eksik yazılmıştır.

³ eş-Şeyh Seyyid ‘Uyûnî Meḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh ‘Uyûnî es-Seyyid Meḥmed Efendi E: eş-Şeyh ‘Uyûnî Seyyid Meḥmed Efendi U.

⁴ eş-Şeyh Seyyid ‘Uyûnî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Cemâl-i Ḥalveti E ve U: Ḥalveti İ.

⁶ es-Seyyid Meḥmed Efendi'nin ölüm tarihi için verilen terkibin sayı değeri 1175 olduğu halde eserde 1166 olarak gösterilmiştir.

⁷ Bu mısra İ nüshasında yoktur.

⁸ Yûsuf-zâde ‘Abdullâh Efendi Şeyhü'l-Ḳurrâ İ: Yûsuf-zâde ‘Abdullâh Efendi E: ‘Abdullâh Efendi U.

⁹ Yûsuf-zâde ‘Abdullâh Efendi İ: Yûsuf-zâde'dür U: E nüshasında yoktur.

taḥṣīl Şakızlı İlyās Efendi'den aḥz-ı tarīkat idüp İstanbul'da ta'lim ü ta'allüm¹ üzere iken tārik-i nāsūt u mālik-i lāhūt olup Topkapısı ḥāricinde pederi ve sā'ir ehl-i Qur'an arasında Zī'l-ḳadeniñ on beşinde defn olıduğı şākirlerinden Müstaḳīm-zāde'niñ bu mışra'ıyla muḳayyeddür:

Medfenin nūr ide 'Abdullāh Efendi'niñ Ḳadīr 1167²

Āşār-ı kaleminden *Ḥāşiye-i Tefsīr-i Beyzāvī* ve *Şerḥ-i Şaḫīḫ-i Buḫārī* ve Qur'an-ı Kerīm'de müşkil olan maḥalleriñ her birine bir risāle taḫrīr eyledüğinden ḡayrı elsine-i selāşede eş'arı olup ez-cümle bu na't-i şerīf-i Türkī āşārındandır:

Ḳazā-yı dergehiñ kân-ı 'aṭādur yā Resūlallāh

Seng-i mezārında olan 'Arabī tāriḫ Ḥ'oca-zāde Seyyid Meḫmed Efendi'niñ kalemikle meşṫurdur.

(E 28a-28b, İ 57-58, U 24b)

Mūsā Dede Efendi Ḳuddise Sirruhu³

Mūsā Dede Efendi,⁴ Koca Muştafā Paşa ḳurbünde ḫānesinde münzevī bir derviş-i Mevlevī olup *şeyḫu 'ş-şūfiyye 1132* tāriḫinde rihlet ve Ḥāric-i Sur'da Merkez Efendi ḳuddise sirruhu mezāristanında 'azm-i cennet eylemişdür. Āşār-ı kaleminden⁵ bir na't-i şerīf meşḫurdur ki bu maḥalle ḳayd olunup⁶ ḫüsn-i şenāsına vesīle ḳılınmışdür.⁷

Bir ismi Muştafā bir ismi Aḫmed
Allāhümme şalli 'alā Muḫammed
Rūz-ı maḫşerde bize ide meded
Allāhümme şalli 'alā Muḫammed

Nūrı anıñ ḳalbini pür nūr ider
Zikri göñül mülkini ma'mūr ider
Çok şalavāt ādemi mesrūr ider
Allāhümme şalli 'alā Muḫammed

¹ ta'lim ü ta'allüm E ve U: ta'lim İ.

² 'Abdullah Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1171 olduğu halde eserde 1167 olarak gösterilmiştir.

³ Mūsā Dede Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: Mūsā Dede Efendi E: Mūsā Dede U.

⁴ Mūsā Dede Efendi İ: Mevlevī olup U: E nüshasında yoktur.

⁵ kaleminden İ: ṭabī'atından E ve U.

⁶ olunup E: olındı İ: U nüshasında yoktur.

⁷ ḫüsn-i şenāsına vesīle ḳılınmışdür E: İ ve U nüshalarında yoktur.

Nâ'îl olam dirseñ eger devlete
Eyle 'ibâdet cenâb-ı Hâzrete
Vir şalavât rûh-i pâk-i 'izzete
Allâhümme şalli 'alâ Muḥammed

Vird idinüp anı müdâm eyleyen
Yoḥsul olup bâylıgını¹ dileyen
Ġinâ bulur çok şalavât eyleyen
Allâhümme şalli 'alâ Muḥammed

Dervîş Mûsâ ḥâliş eyle niyyetin
Emrine itâ'at eyle Hâzretiñ
İşte budur toĝrı yolu cennetiñ
Allâhümme şalli 'alâ Muḥammed

(E 28b-29a, İ 58-59, U 24b-25b)

Şeyḥ Zâkir Aḥmed Rıfķı Efendi Ḳuddise Sirruhu²

eş-Şeyḥ Zâkir Aḥmed Rıfķı Efendi,³ Draĝman zâkiri dimekle ma'rûfdur.⁴ Taḥşil-i 'ulûm ve tekmîl-i rûsûm eyleyüp hemşiresini Draĝman şeyḫi 'İsâ Efendi tezevvüc itmekle anlardan aḥz-ı tarîkat eylemişdür. Mûsikîde daḫi kemâli olup na't-i şerîf ve sâ'ir ilâhiyyâtı beste eylediği meşhûrdur. Şadr-ı esbaḳ Çorlulu 'Alî Paşa'nıñ tersânede vâķi' câmi'-i şerîfide cum'a vâ'izi ve Balat Tekyesi ve Sivasî zâviyesi şeyḫlerine vekâlet üzere iken 'azm-i cennet ve Sivasî Efendi türbesiniñ ḥâricinde defîn-i türbet tertîb olunduğı Müstaķim-zâde'niñ bu târiḫi ile mersûm-ı cerîde teberrük kılandı:⁵

Mekânı tekye-i Firdevs ola Aḥmed Efendi'ye 1160⁶

Ṭab'-ı şî'rîsi olup maḥlaş-ı mezbûr ile niçe mecâzâne güftarı vardır. Ez-cümle bu beyt anıñ zâde-i ṭabî'atidür:⁷

Gülşende bezm-i nâlişimiz bülbüle beñzer

¹ bâylıgını İ ve U: bâylığı E.

² Şeyḥ Zâkir Aḥmed Rıfķı Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḥ Zâkir Aḥmed Rıfķı Efendi E ve U.

³ eş-Şeyḥ Zâkir Aḥmed Rıfķı Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ ma'rûfdur E ve U: meşhûrdur İ.

⁵ mersûm-ı cerîde teberrük kılandı İ ve E: mukayyeddür U.

⁶ Aḥmed Rıfķı Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek için verilen mısranın sayı değeri 1161 olduğı halde eserde 1160 olarak gösterilmiştir.

⁷ zâde-i ṭabî'atidür U: â-zâde-i ṭabî'atidür E: -zâde-i ṭab'idur İ.

Ruhsarı da ol ğonce-dehānuñ güle beñzer

Bağlandı dil-i Rıfkı diyü eyleme ta'ını

Var mı görelüm bir daği ol kāmile beñzer¹

(E 29a-29b, İ 59-60, U 25b)

Şeyh Aḥmed Vaḥdī Efendi Ḳuddise Sirruhu²

eş-Şeyh Aḥmed Vaḥdī Efendi,³ Yeñiıkapu dāḫilinde Mi'mār Tekyesi'niñ ḫıdmet-i meşīhatinde olup *vakt-i hicret 1114* tārīhinde rıḫlet ve zāviyesinde defn-i türbet⁴ olınmışdır.⁵ Nazmī Meḫmed Efendi'niñ ḫulefāsındandır. Āşār-ı tabi'atından bu güfte anlarıñ ber-güzārıdır:

Ṭulū' itsün Ḥüdāyā şems-i 'izzet

Kerem kı1 ey mu'ın-i müstemendān

Dili kılsun münevver nūr-ı Vaḫdet

Kerem kı1 ey mu'ın-i müstemendān⁶

(E 29b-30a, İ 60, U 26a)

Şeyh Muştafā Ma'nevī Ḳuddise Sirruhu⁷

eş-Şeyh Muştafā Ma'nevī Efendi,⁸ şehridür. Pederi Ḳarabaş 'Alī Efendi'den aḫz-ı tarīkat ve taḫşil-i⁹ 'ilm ü ma'rifet eylemişdir. Ḳadırga limānında vāқи' Meḫmed Paşa cāmi' ve zāviyesinde şeyḫ olmışdır. Bu ḫāl üzere iken *şeyḫ-i muḳaddes 1114* tārīhi evāḫirinde rıḫlet ve Naşūḫī Efendi Tekyesi'nde 'āzim-i cennet olmışdır. Ṭab'-ı şir'isi olup bu güfte anlarıñ yādigārıdır:¹⁰

Cān u başdan geçmeyen cānāne olmaz āşinā

Cām-ı Hūdan içmeyen mestāne olmaz āşinā

¹ Bu beyit U nüshasında yoktur.

² Şeyh Aḥmed Vaḥdī Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Aḥmed Vaḥdī Efendi E ve U.

³ eş-Şeyh Aḥmed Vaḥdī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ defn-i türbet E ve İ: defn U.

⁵ olınmışdır E: olmışdır İ ve U.

⁶ Bu beyit E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Şeyh Muştafā Ma'nevī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Muştafā Ma'nevī Efendi E ve U.

⁸ eş-Şeyh Muştafā Ma'nevī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ taḫşil-i İ ve U: aḫz-ı E

¹⁰ anlarıñ yādigārıdır E ve U: anıdır İ.

Ma'neviyā cān u başuñ vir bu gün dōst yolına
Cism-i cānın virmeyen qurbāne olmaz āşinā¹
(E 30a, İ 60-61, U 26a)

Müneccimbaşı 'Āşıkī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhu²

Müneccimbaşı 'Āşıkī Aḥmed Efendi,³ Selānik'de vāki' Şeyḫ Aḥmed-i Mevlevī'den⁴ taḥşil-i 'ilm ü ma'rifet ve aḥz-ı tarīkat eylemişdir. Müneccimiñ Çelebi yerine müneccimbaşı olup muşāhib-i şehriyārī iken Sultān Meḥmed Ḥān-ı Rābi' tahtından ḥal' olunduḡda,⁵ ḥacca 'āzim olup beyt-i şerīf qurbünde Mevleviḫāneye şeyḫ olmuşdur. Altı sene Medīne-i Münevvere'de ḥadīs-i şerīf tadrīs idüp yine Mekke'ye 'avdet eyledükde Ramażān-ı şerīfiñ āḫir günü *fevz-i 'azīm 1113* tārīhinde terk-i nāsūt ve zāviyesinde 'azm-i lāhūt eylemişdir. Āşār-ı ṭabī'atinden⁶ bu rubā'ī anlarıñ dīvān-ı mürettebinden teberrük olınmışdır:⁷

Kākül-i şīrinüñ ey meh⁸ cāygāhumdur benüm
Gün yüzün üzre o bir çetr-i⁹ siyāhumdur benüm
Şevḳ-i ruḥsāruñla da'vā-yı maḥabbet eylerüm
Ḥāl ü ḥaṭṭuñ ey perī-peyker güvāhumdur benüm

Aferiñişden biñ ṭoksan tārīhine dek 'Arabī¹⁰ tevārīḫi ve ḡazeli¹¹ ve ḫikmet ve hey'et ve ṭıbb ve müsikī ve tefsīr ve ḥadīs ve sā'ir 'ulūmda āşār u te'lifātı¹² vardır.

(E 30b, İ 51-52, U 26a-26b)

Devātçı-zāde eş-Şeyḫ Meḥmed Ṭālib Efendi Ḳuddise Sirruhu¹³

Devātçı-zāde eş-Şeyḫ Meḥmed Ṭālib Efendi,¹ Üsküdar'da ma'rūf Şeyḫ Cāmi'ī bānisi olan Şeyḫ Muştafā'nıñ oḡlıdır. Cennet Efendi'den aḥz-ı tarīkat idüp ba'de't-

¹ Bu beyit U nüshasında yoktur.

² Müneccimbaşı 'Āşıkī Aḥmed Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: Müneccimbaşı 'Āşıkī Aḥmed Efendi E: Aḥmed 'Āşıkī Efendi U.

³ Müneccimbaşı 'Āşıkī Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ Şeyḫ Aḥmed-i Mevlevī'den E ve U: Mevlevī'den İ.

⁵ olunduḡda İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ ṭabī'atinden E ve U: kaleminden İ.

⁷ anlarıñ dīvān-ı mürettebinden teberrük olınmışdır E ve U: anlarıñdır İ.

⁸ ey meh İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁹ çetr-i İ ve U: ḫaber E.

¹⁰ 'Arabī tevārīḫi İ: tevārīḫi E ve U.

¹¹ ve ḡazeli E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹² āşār u te'lifātı İ: āşār-ı te'lifātı E: āşārı ve te'lifātı U.

¹³ Devātçı-zāde eş-Şeyḫ Meḥmed Ṭālib Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: Devātçı-zāde eş-Şeyḫ Meḥmed Ṭālib Efendi E: eş-Şeyḫ Meḥmed Ṭālib Efendi U.

tekmil müderris olmuş iken pederi vefâtında² zaviyesine cā-nişin olmuşdur. Ğafürî Efendi riħletinde āsitāne şeyħi olup Recebde vefāt ve pederi cāmi'î³ civārında türbesine defn olunduğı bu beyt ile zabt eylemişdür:⁴

Düşdi bir tārīħ-i zībā lafzen ü ma'nen añā

‘*Āzim-i Ğaħħ oldu biñ toħsanda kutbü'l-‘ariffn 1090*

Ṭālib maħlaşıyla ilāhiyyāt u dīvān-ı eş‘arı vardır. Ez-cümle bu beyt bir ilāhisiñiñ maṭla‘ıdır:

Yanalum yaħılalum ‘aşğ ile sūzān olalum⁵

Çekelüm hicr-i ğamuñ derd ile nālān olalum

(E 31a, İ 62, U 26b-27a)

Şeyħ el-Ğāc Yahyā Efendi Ğuddise Sirruhu⁶

eş-Şeyħ el-Ğāc Yahyā Efendi.⁷ Pederi Esirci-zāde Ğüseyn Efendi, Meħmed Ağa Zāviyesi şeyħi ve Şeyħ ‘Abdūlahad Nūrī ğuddise sirruhu ħāzretleriniñ ħālīfesidir. Pederinden taħşil-i ‘ilm ve tekmil-i ṭarīħat eylemişdür. Vālidleri yerine⁸ pōstnişin iken şadr-ı esbağ Dāmād İbrāhīm Paşa ħālīlesi Fātma Sultān, Derzibaşı Piri Ağa Mescidi’ni cāmi‘ ve vāsi‘ kılduğda Şeyħ Yahyā Efendi⁹ cum‘a vā‘izi olmuşdı. Ğırğ sekiz sene ħānķāh-ı mezkūrede¹⁰ ħıdmet-i fuķarāda olup *rāħat-ı mürşid 1153* tārīħinde tārık-ı fāñi ve mālīk-i bāķi olup Şeyħ Sivāsī Efendi türbesi ħāricinde pederi yanında ‘azm-i cennet eyledi. Āşār-ı ṭabī‘at-ı nūkte-şināslarından bu ilāhī vesīle-i¹¹ tezkir-i nām-ı nāmileridir:

Nār-ı ‘aşğ ile yanup hāşāk-i efkār-ı sivā

Ṭūr-ı dilde cilveger¹² oldu faķaṭ nūr-ı Ğudā

Göñlüme keşf oldu māhiyyāt-ı eşyā hemdaħı

Oldı ‘ayn-ı şābitim mir‘āt-ı dilde¹³ rū-nümā

¹ Devātçı-zāde eş-Şeyħ Meħmed Ṭālib Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² vefātında İ ve U: E nüshasında yoktur.

³ cāmi'î E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁴ ile zabt eylemişdür E ve İ: İledür U.

⁵ Bu mısra İ nüshasında yoktur.

⁶ Şeyħ el-Ğāc Yahyā Efendi Ğuddise Sirruhu İ: eş-Şeyħ el-Ğāc Yahyā Efendi E ve U.

⁷ eş-Şeyħ el-Ğāc Yahyā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ yerine E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁹ Efendi E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹⁰ mezkūrede E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹¹ vesīle-i İ ve U: E nüshasında yoktur.

¹² cilveger E ve U: cilvesāz İ.

¹³ dilde İ ve U: E nüshasında yoktur.

Kendü isti‘dādı üzre feyż olup mâhiyyete
Hazzı isti‘dādumuñ gördüm cihānda ibtilā¹

Feyż-i aķdesden alup muķaddes şūreti
Gör ne yazarsa o şūretten yazar kilik-i kaçā

Ger celālinden görine şūret-i kaçır u kaçab
Çünki cānāndandur ol cāne gelür zevķ [u] şafā²

Gerçi nefk-i kūşe-i kaçır cemāli şūreti
Lākin amma her ne olursa olsun bize lāzım rızā³

Çün olup bād-ı fenā resm-i vücūdun ref‘ ide
Pes vücūd-ı Hāķķla bulursun beķā-ender-beķā⁴

Đarb-ı Mevlā ile üns olmadı da‘vāya delil
Belki aniñla⁵ telezzüzdür delil-i müdde‘ā

Nice bir ‘uzletdesin Yaħyā çıkup meydāna gel
Gel berü şimden gerü ol sālिकāne pişvā

(E 31a-32a, İ 62-63, U 27a-28a)

Şeyh Cemāleddin İshāk Halveti Kıddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh Cemāleddin İshāk Halveti,⁷ kibār-ı meşāyiħdan olup *māte zübdetü’l-
evliyā 933* tārīħinde rıħlet eyledükde vaşıyyetine bināen Hāzret-i Hālid bin Zeyd
rađıyallāhu te‘ālā⁸ ‘anhu muķābilinde Südlince nām maħalde vāķi‘ Kaķu Ađası Maħmūd
Ağa Cāmi‘i’niñ piş-gāhında defn olup türbe daħi binā olınmışdur. Tārīķa-ı ‘aliyyeye

¹ Bu beyit sadece U nüshasında vardır.

² Bu beyit sadece U nüshasında vardır.

³ Bu beyit sadece U nüshasında vardır.

⁴ Bu beyit sadece U nüshasında vardır.

⁵ aniñla İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ Şeyh Cemāleddin İshāk Halveti Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Cemāleddin İshāk Halveti E ve U.

⁷ eş-Şeyh Cemāleddin İshāk Halveti İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ te‘ālā İ: E ve U nüshasında yoktur.

intisābı Seyyid Yahyā hulefāsından Ḥabīb-i Ḳaramānī cenāblarındandır. Mollā¹ Gürānī Cāmi‘i muḳābilinde kendine müntesib olanlardan şadr-ı esbaḳ Pīrī Meḥmed Paşa bir zāviye binā idüp anda sākin ve ba‘de’l-fevt oğlu Şeyḫ Meḥmed şeyḫ iken Naḳşibendiyyeden daḫi aḫzı olmaḡla Emīr Buḫārī’ye mensūb tekyeye dördinci şeyḫ olmuştur. Anda sākin iken rihletinde pederi ḳurbünde defn olunduḡına *elem neşraḫ leke şadrek 993* tārīḫ-i vāḳi² olmuştur. Āşārından risāleleri ḫurūfu’l-ḫāda bir ḳaşidesi vardır. Maṭla‘ı budur:

ليست الدنيا مقامً فينه روح وارتباح

انما بجن لمس اهليه م لا يزاح

(E 32a-32b, İ 63-64, U 28a-28b)

Şeyḫ Sinānüddīn Yūsuf Sīneçāk Ḳuddise Sirruhu³

eş-Şeyḫ Sinānüddīn Yūsuf Sīneçāk,⁴ Yeñice’den birāderi Ḥayretī ile İstanbul’a gelüp Mevleviyyeye intisāb arzūsıyla Şāḳıb Efendi *Seffine-i Nefisiyye*’de yazduḡı üzere Ḳonya’ya ‘azīmet ve āsitānede ḫıdmet tekmilinden soñra Ḳuds-i Şerīf’te⁵ Mevleviḫāne şeyḫi olup anda ḫıdmet-i fuḳarā üzere iken mekr-i zenān sebebiyle İstanbul’a ‘azīmet ve Südlıce’de birkaç gün müsāferet ešnāsında *insān-ı şīrīnkār 953* tārīḫinde rihlet eyleyüp Maḫmūd Aḡa Cāmi‘i pīşgāhında defn-i türbet olmuştur.⁶ Āşārından dīvān-ı eş‘ārı ve *Yūsuf [u] Züleyḫā*⁷ sı vardır. Bu beyt āşār-ı ṭabī‘atindendir:⁷

Erbāb-ı maḫabbet bizi Yūsuf bilür ammā

Aşḫāb-ı ḫased gözine ey dōst Sinān’uz

‘Ārif’niñ bu beyti seng-i mezārına ḫak olınmuştur:

Ġarībüm⁸ derd-nāküm Sīneçāküm

Ser-ā-ser rūḫ-ı pāküm gerçi ḫāküm

(E 32b-33a, İ 64-65, U 28b)

¹ Mollā E ve İ: Monlā U.

² tārīḫ-i vāḳi‘ E ve İ: tārīḫ U.

³ Şeyḫ Sinānüddīn Yūsuf Sīneçāk Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Sinānüddīn Yūsuf Sīneçāk E ve U.

⁴ eş-Şeyḫ Sinānüddīn Yūsuf Sīneçāk İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Ḳuds-i Şerīf’te İ ve U: ḳuddise Sirruhu E.

⁶ defn-i türbet olmuştur E ve İ: defn olınmuştur U.

⁷ Bu cümle U nüshasında yoktur.

⁸ Ġarībüm İ ve U: Ġarīb-i E.

Şeyh Hasan Ünsî Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Hasan Ünsî Efendi,² Aydın-zâde tekyesinde şeyh olup Naşühî Efendi'niñ pîr-dâşıdır. İrşâd-ı ümmet ile kırk sene zâviye-nişîn olup A'rec Hasan Efendi dimekle şöhet bulmuşdur. *En-nebeü'l-‘azîm 1136* târihinde zâviyesi dâ'iresinde ‘azm-i beķâ ve müstaķil türbede müstağrak-ı envâr-ı likâ olmuşdur. Müretteb dîvânı vardır. Eş‘ârından bu iki beyt eşer-i tabî‘atleridür.³

Tabîb ü şâ‘ir ü kâtib münecim
Gerek şâhân için bu çâr maħrem

Binâ-yı devletüñ ol çâr erkân
Esâsıdır olur anlarla⁴ muħkem

Biri manzûme yazmış anlar için⁵
Nizâm Aħmed ‘Arüzî merd-i a‘lem

(E 33a, İ 65-66, U 28b-29a)

Şeyh Muştafâ Rızâ Efendi Kıddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh Muştafâ Rızâ Efendi,⁷ Dülger-zâde’dür. Beşiktaş’dan zühür idüp Sinân Paşa Câmî‘i’niñ imâmeti⁸ ve maħkemeniñ kitâbeti hıdmetiyle meşğul iken Oğtabaşı şeyhi dimekle ma‘rûf Fenâyî Şeyh Muştafâ Efendi kıddise sirruhudan⁹ tarîķa-ı Celvetiyyeyi aħz ve hânesinde zikir meclisi aħz idüp bu eşnâda topcıbaşılardan biriniñ imâmetiyle

¹ Şeyh Hasan Ünsî Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Hasan Ünsî Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Hasan Ünsî Efendi İ: E ve U nüshasında yoktur.

³ eşer-i tabî‘atleridür E: anıñdur İ: anlarıñdur U.

⁴ anlarla E ve İ: anlar ki U.

⁵ anlar için İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ Şeyh Muştafâ Rızâ Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Muştafâ Rızâ Efendi E ve U.

⁷ eş-Şeyh Muştafâ Rızâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ imâmeti İ: imâmı E ve U.

⁹ kıddise sirruhudan İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Edirne'ye varup 'Arab-zāde Şeyh Meḥmed 'İlmî Efendi'den daḥi ḥatm-i ḥvācegāna me'zūn olup 'avdetinde meclis günleri daḥi icrā idüp bu ḥāl üzere iken bir iki sene Ḥekîmbaşı-zāde 'Alî Paşa'nın cāmi'-i şerîfinde cum'a vā'izi olup soñra terk eylemiş idi. Rıḥletinde zāviyesi dāḥilinde defn olunup tezkire-i şānî 'Arif Süleymān Beg merḥūm intikālîne bu beyt-i tārîhi yādigār eylemişdür:

'Arifā söyle nāsa tārîhin

Āh göçdi Rızā veliyyullāh 1159¹

Şeyh-i mezbūriñ zāhir ü bā'ını ma'mūr ve müte'addid eṣer ve² dīvān-ı eṣ'arı meşhūr ve niçe risāleleri daḥi vardur. Āşār-ı ṭabī'atinden bu güfteleri³ yādigār-ı aḥbāb olmuşdur:⁴

'Aceb şaḥn-ı çemende bülbüli zār eyleyen kimdür

Nihāl-i gülşeni ser-tā-ḳadem ḥār eyleyen kimdür

(E 33a-33b, İ 66-67, U 29a-29b)

Şeyh 'Oşmān Hāşimî Efendi Ḳuddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh Seyyid 'Oşmān Hāşimî,⁶ Ḳāsimpaşalı Emîr Efendi dimekle ma'rūfdur. Sivas'dan gelüp müderris olup şaḥna gelmiş iken terk ve Ġazanfer Efendi'den Bayramiyye ṭarîḳine intisāb idüp⁷ sādāt-ı şark 'ādeti üzre şaḥ irsāl idüp gīsū-dār olmuş idi. Ḳāsim Paşa'da Ḳulaḳsız nām maḥalle ḳarîb zāviye binā eylemişdür. Ba'dehu ol ṭarîḳdan ba'z-ı kimesneler i'tikād-ı⁸ ḳabîḥ isnādıyla ḳatlı olınduḳda Ḥalvetiyyeden Nüreddîn-zāde Efendi'ye intisāb eylemiş idi. Bu ḥāl üzre iken *Ḥasenetü'l-cennāt 1003⁹* tārîhi Zilḳa'desinde 'azm-i beḳā ve cāmi'ine muttaşıl türbede defn olunmuşdur. Āşār-ı ṭabī'atinden güftār-ı kesîri olup ez-cümle bu güfte anıñ āşār-ı ḳalemidür.¹⁰

¹ Rızā Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen beytin sayı 1162 olmasına rağmen eserde 1159 olarak gösterilmiştir.

² eṣer ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ güfteleri İ: güfte E ve U.

⁴ yādigār-ı aḥbāb olmuşdur E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁵ Şeyh 'Oşmān Hāşimî Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh es-Seyyid 'Oşmān Hāşimî E: eş-Şeyh es-Seyyid 'Oşmān Hāşimî U.

⁶ eş-Şeyh Seyyid 'Oşmān Hāşimî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ idüp İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ i'tikād-ı E ve U: irtikāb İ.

⁹ ḥasenetü'l-cennāt İ: ḥasenetü'l-cinān E ve U.

¹⁰ bu güfte anıñ āşār-ı ḳalemidür İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Ḥamdüli'llāh Ḥaḫḫ bize derdini dermān eyledi
Derd-i 'aşḫ ile dün ü gün¹ kārım efgān eyledi
(E 33b-34a, İ 67, U 29b-30a)

Şeyḫ Seyyid Aḫmed Ḥamdī Efendi Ḳuddise Sırruhu²

eş-Şeyḫ Seyyid Aḫmed Ḥamdī Efendi,³ Siroz'dan gelüp Şeyḫ Hāşimī Efendi'niñ dāmādı ve ḫalīfesi ve ḫarībinde⁴ olan Sinān Paşa Cāmi'ci ḫurbünde kendi zāviyesine ḫilāfetle me'mūr olmuşdur. Bu ḫāl üzere iken *sā'at-i nāsūt 1048* tārīhinde zāviyesinde defn olınmuşdur. Niçe ilāhiyyātı olup bu güfte daḫi anlarıñ yādigārıdır:

Ey ḫabīb-i zü'l-kerem ey muḫsin-i cümle enām
Merḫamet ḫıl eyle iḫsān ḫapuña ḫıldum ḫıyām

Ey Nebīyy-i muḫterem luḫf iledür cümle merām
Merḫamet ḫıl eyle iḫsān ḫapuña ḫıldum ḫıyām⁵

(E 34a-34b, İ 67-68, U 30a)

Şeyḫ Dervīş Aḫmed Sālik Efendi Ḳuddise Sırruhu⁶

eş-Şeyḫ Dervīş Aḫmed Sālik Efendi,⁷ küsecdür.⁸ Şehrīdür. Ṭarīḫat-ı 'aliyyeye Ümmī Sinān-zāde Şeyḫ Ḥasan Efendi'den intisāb eylemişdür. Lākin ḫilāfeti Ḳādirīler şeyḫi Şerīf Efendi'dendür. Ṭophāne'de vāḫi' Benānī Tekyesi şeyḫi olup pōst-nişin olması *istikāmet 1102*⁹ tārīhindedür. Vefātı tārīhine zarf bulınamamışdur. Ba'z-ı ehl-i vuḫūf *ḫayrū'r-rāḫimīn 1150* tārīhindedür diyü rivāyet eylediler. Tekyesi dāḫilinde medfūndur. Āsār-ı ḫabī'atinden bu ilāhī yādigār-ı ehl-i zıkrdür.¹⁰

Geçeyüm cān ile tenden beni 'aşḫunla şeydā ḫıl
Ḥaberdār olayum sırdan beni 'aşḫuñla şeydā ḫıl

(E 34b-35a, İ 68, U 30a-30b)

¹ dün ü gün E ve U: şeb u rüz İ.

² Şeyḫ Seyyid Aḫmed Ḥamdī Efendi Ḳuddise Sırruhu İ: eş-Şeyḫ es-Seyyid Aḫmed Ḥamdī Efendi E ve U.

³ eş-Şeyḫ Seyyid Aḫmed Ḥamdī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ ḫarībinde E ve U: ḫurbünde İ.

⁵ Bu beyit U nüshasında yoktur.

⁶ Şeyḫ Dervīş Aḫmed Sālik Efendi Ḳuddise Sırruhu İ: eş-Şeyḫ Dervīş Aḫmed Sālik Efendi E ve U.

⁷ eş-Şeyḫ Dervīş Aḫmed Sālik Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ küsecdür E: İ ve U nüshalarında yoktur.

⁹ Aḫmed Sālik Efendi'nin post-nişin olma tarihini bildirmek üzere verilen terkinin sayı değeri 1002 olmasına rağmen eserde 1102 şeklinde gösterilmiştir.

¹⁰ yādigār-ı ehl-i zıkrdür E ve U: yādigārdur İ.

Şeyh Süleymān Efendi uddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Süleymān Efendi,² şehridür. Sarāy-ı hümāyūndan ba‘z-ı vüzerā hıdmetine naql eylemiş idi. arasu‘da Mardīnī Şeyh ‘Alī‘den ādirī tārīkını tekmīl eylemişdir. İstanbul‘da Cāmi‘-i Ebu‘l-feth urbünde ubbelü³ Tekye dimekle ma‘rūf maħalde icrā-yı tārīkat üzere iken *tuħfetü‘l-mü‘minīn 1115* tārīhinde rıhlet ve āsım Paşa‘da Darıderesi dimekle ma‘rūf⁴ mezārīstānda Şa‘bānıñ ikinci günü altmış üç yaşında iken defn olınmışdır. Ba‘z-ı güfteleri olup ez-cümle bu güfte-i na‘t-i şerīf anlarıñ ehl-i tevħīde⁵ yādīgārıdır:

Ezelden enbiyānıñ ademisin yā Resūlallāh

Velī cümle nebīnıñ ekremisin yā Resūlallāh

Ve oğlı eş-Şeyh el-Hāc Meħmed Efendi yerine cā-nişin olup ĥacc-ı şerīfe ‘azīmet ve beş sene mücāveret ve vaıanına ‘avdet idüp zıkr ü fikr üzere iken *ħulūş-ı maħabbet 1176* tārīhinde urban bayramı ‘arefe günü pederi yanında defn olınmışdır.

(E 35a-35b, İ 69, U 30b-31a)

Şeyh Aħmed Ĥüsāmī Efendi uddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh Aħmed Ĥüsāmī Efendi,⁷ şehridür. Taħşīl-i ‘ilm ü ma‘rifet ve tekmīl-i ĥatt u kitābet idüp devlet-i ‘aliyyeniñ va‘a-nüvīslerine ta‘yīn⁸ ile kātib olmışdır.⁹ Alaca Mescid imāmı Şeyh Meħmed Şükrī‘den aħz-ı ĥilāfet-i tārīkat idüp Şeyh Ĥüsāmeddīn-i ‘Uşşāķī türbedārı ‘ıyālī Ĥüsāmeddīn‘e dāmād olup ceħd-i hıdmeti mezbūr Şeyh Aħmed¹⁰ fārīg oldı ki tersāne emīni Yūsuf Efendi ol tārīka müntesib olmağla müceddeden türbeyi binā ve bir ĥāne dağı inşā eyledi. Bu ĥāl üzere iken müşārun ileyh Şeyh Ĥüsāmeddīn Efendi¹¹ türbesine defn olınuğına Müstaķīm-zāde Efendi‘niñ bu bir beyit iki tārīh-i yādīgārıdır:¹²

Ebed Aħmed Efendi tekye-i Firdevs ıldı cāy[i] 1168

Resūlūñ eyleye uddūs anı hemħāl-i Uşşāķī 1168

¹ Şeyh Süleymān Efendi uddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Süleymān Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Süleymān Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ ubbelü İ: ubbe E ve U.

⁴ ma‘rūf E ve U: meşhūr İ.

⁵ anlarıñ ehl-i tevħīde İ: anlarıñ tevħīde E: U anlarıñdır.

⁶ Şeyh Aħmed Ĥüsāmī Efendi uddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Aħmed Ĥüsāmī E ve U.

⁷ eş-Şeyh Aħmed Ĥüsāmī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ ta‘yīn İ: ta‘yīnāt E.

⁹ devlet-i ‘aliyyeniñ va‘a-nüvīslerine ta‘yīn ile kātib olmışdır E ve İ: U nüshasında yoktur.

¹⁰ Şeyh Aħmed E ve U: Şeyh İ.

¹¹ Ĥüsāmeddīn Efendi İ: Ĥüsām E ve U.

¹² tārīh-i yādīgārıdır İ ve E: tārīhidür İ.

Āşārından maṭla‘ı anıñ bergüzārıdur:

Zāt-ı Hakkıñ mazharıyuz sırr-ı Sübhān bizdedür

Vech-i Hakkıñ mahremiyüz zevk-ı Raḥmān bizdedür

(E 35b-36a, İ 69-70, U 31a-31b)

Şeyh Aḥmed ‘Adīmī Miftāhī-zāde Ḳuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Aḥmed ‘Adīmī,² Miftāhī-zāde diyü şöhretine sebep budur ki pederi İbrāhīm Narlıkapu ḥıdmetinde idi. Koca Muştafā Paşa şeyhi Seyyid Meḥmed Efendi’den aḥz ile³ zāhir ü bāṭını ma‘mūr olup 1040 tārīhinde ḥilāfetle şeyhiniñ birāderi Bestān Efendi yerine Şāh Sultān Tekyesi şeyhi olmuştur. Eyyüb’da cum‘a şeyhi idi. Edā-yı ḥacc-ı şerīf niyetiyle Şām’a vāşıl olup anda vefāt ve Ḥazret-i Bilāl kabri dā’iresinde ‘azm-i cinān⁴ eyledi.

Miftāhī-zāde’ye açıldı cennet 1072

Āşār-ı taḥşil-i ma‘ārifinden ba‘z-ı ilāhiyyātı olup bu maṭla‘ anıñdur:

Derd-mend olmaḳ dilersen iste ehl-i derdi bul

Lāmekān olmaḳ dilersen ‘aşka yār ol rāhı bul

(E 36a, İ 70-71, U 31b)

Şeyh Meḥmed Nizāmī Ḳuddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh Meḥmed Nizāmī Nazīfüddīn,⁶ Miftāhī-zāde Şeyh Aḥmed’iñ oḒlı İsmā‘īl Efendi’niñ oḒlıdır. Rıḥletinde pederi yerine şeyh olmuştur. Tārīk-ı ḥaccda rıḥletine laḳabları *Nazīfüddīn* 1135 tārīh olmuştur. Meczūb-naḳş mazanne kerāmet idi. Bayramlarda bir hafta destār-bend olup sâ’ir eyyāmda şarıksız dalkavuş dem-güzār idi. Taḥşilde ṭabī‘at-ı şı‘riyye daḥi peydā eylemekle bu maṭla‘ anıñ bir ilāhīsindendür:

Kerīmā ‘āli dergāha hemān iḥsānuña geldik

Ne çāre biz günehkāra hemān iḥsānuña geldik

(E 36a-36b, İ 71, U 31b-32a)

¹ Şeyh Aḥmed ‘Adīmī Miftāhī-zāde Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Aḥmed ‘Adīmī E: eş-Şeyh Aḥmed ‘Adīmī Miftāhī U.

² eş-Şeyh Aḥmed ‘Adīmī İ: E ve İ nüshalarında yoktur.

³ ile İ ve U: eyleyüp E.

⁴ ‘azm-i cinān E ve U: ‘azm-i cennāt İ.

⁵ Şeyh Meḥmed Nizāmī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed Nizāmī Nazīfüddīn E ve U.

⁶ eş-Şeyh Meḥmed Nizāmī Nazīfüddīn İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Şeyh Seyyid Şerefeddîn Eşref-zāde Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh es-Seyyid Şerefeddîn Eşref-zāde,² Bursa meşāyihındandır. Sābıkan taħrİR olınan ‘İzzeddİN Efendi’niñ küçük birāderidür. Ba‘de’l-ħacc ħıdmet-i fuķarā üzere iken ma‘ūnen *vakt-ü’l-ħicret 1145* tārİhinde vefāt eyleyüp zāviyesinde defn olınmışdur. Zāhir ü bāṭını ma‘mūr bir şeyh-i meşhūr idi.³ Āsār-ı şı‘riyyesinde[n] bu güftār yādigār-ı cümle aħbāb olmışdur:

Ey ‘āşık-ı şādık kişi Sübhāna yalvar her seher
Akıd gözlerinden yaşı Sübhāna yalvar her seher

(E 36b, İ 71-72, U 32a)

Şeyh Ğavşİ Aħmed Dede Efendi Kıddise Sirruhu⁴

eş-Şeyh Ğavşİ Aħmed Dede Efendi,⁵ şehridür. Aħmed-i Bİcān neslindedür. Bursa’da Mevlevİ şeyhi Şālİh Dede Efendi’den ve Ğalaṭa’da ‘Arzİ Dede’den aħz-ı tarİkat idüp ba‘dehu Ğalaṭa tekyesinde zāviye-dār olmışdur. Yigirmi altı sene mürürında riħlet idüp anda defn olınuğına bu mışra‘ tārİhdür:

Devrān ĳodı Aħmed Dedesiz tekyemizi ĳayf 1109

Mİ‘rāciyye şāhibi ‘Oşmān Dede bunlarıñ dāmādı ve cā-nişini olmışdur. Müretteb dİvānı⁶ olup ez-cümle bu güfte anlarıñ zāde-i ṭabİ‘atleridür:⁷

Īsün-i zāhir ĩsün-i bāṭın cümlesi yektā imiş
Īaṭṭ-ı rü’yet ‘aksi görmek daħi bİ-hemtā imiş

(E 37a, İ 72, U 32a-32b)

Şeyh Muştafā Fenāyİ Efendi Kıddise Sirruhu⁸

eş-Şeyh Muştafā Fenāyİ Efendi,⁹ Selāmİ Efendi’niñ ĳalİfesidür. Beşiktaş’da sākın idi. Yigirminci bölükde oṭabaşılıđdan çıķmađla oṭabaşı şeyhi dimekle ma‘rūfdur.

¹ Şeyh Seyyid ŞerefeddİN Eşref-zāde Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh es-Seyyid ŞerefeddİN E ve U.

² eş-Şeyh es-Seyyid ŞerefeddİN Eşref-zāde İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ meşhūr idi E ve U: ma‘rūfdı İ.

⁴ Şeyh Ğavşİ Aħmed Dede Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ğavşİ Aħmed Dede Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyh Ğavşİ Aħmed Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ dİvānı İ ve U: dİvān-ı eş‘arı E.

⁷ olup ez-cümle bu güfte anlarıñ zāde-i ṭabİ‘atleridür E ve İ: vardır U.

⁸ Şeyh Muştafā Fenāyİ Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Muştafā Fenāyİ Efendi E ve U.

⁹ eş-Şeyh Muştafā Fenāyİ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Orta Cāmi‘inde cum‘a şeyhi idi. Üsküdar‘da bir cāmi‘ binā idüp anda *şîr-i Hudā 1115* târihinde vefât ve cāmi‘inde defn olunmuşdur. Güfteleri vardır. Bu güfte anlarıñ biridür:¹

Zen-i dünyāya aldanma bu bir mekkār-ı a‘zamdur
Güler yüz gösterür ammā sürürü ‘ilme tev’emdür

Āsitāne-i Hüdāyī şeyhi Şeyh Ya‘küb Efendi’niñ pederidür.
(E 37a-37b, İ 73, U 32b-33a)

Şeyh Mehmed Fenāyī Efendi Kıddise Sirruhu²

eş-Şeyh Mehmed Fenāyī,³ Ümmī Sinān-zāde Hāsan Efendi’niñ hālifesidür ve güftelerinde Hālveti diyü kayd ider. İstanbul‘da Aqbaba Mehmed Efendi Mescidi kırbünde hānesinde zıkr üzere iken rıhlet idüp *mürşid-i tesnīm⁴ 1104* târihinde anda defn olunmuşdur ki müstaķil türbesi vardır. Ba‘z-ı āşarı olup ez-cümle bu güfte anlarıñdur:

‘Āşıkları hāndān iden Sināniler dirler bize
Seherlerde efgān iden Sināniler dirler bize

Kim dergehine palāsı silerüz gönülde pāsı
Altun iden nuḥāsı Sināniler dirler bize⁵

Bulduķ fenā-ender-beķā içinde liķā
Fenāyī Hālveti ednā Sināniler dirler bize⁶

(E 37b, İ 73, U 33a)

[Şeyh] ‘Abdurrahman Efendi Kıddise Sirruhu⁷

Şeyh Şerif,⁸ eş-Şeyh ‘Abdurrahman Efendi’dür.⁹ Ümmī Sinān-zāde Hāsan Efendi’niñ dāmādı ve hālifesidür. Tophāne‘de Kādiriyye tekyesine pederi yerine şeyh

¹ Bu güfte anlarıñ biridür E ve İ: ez-cümle U.

² Şeyh Mehmed Fenāyī Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Mehmed Fenāyī E ve U.

³ eş-Şeyh Mehmed Fenāyī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ mürşid-i tesnīm İ ve U: mürşid E.

⁵ Bu beyit İ ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Bu beyit İ nüshasında yoktur.

⁷ Şeyh ‘Abdurrahman Efendi Kıddise Sirruhu İ: Şerif Efendi E: eş-Şeyh ‘Abdurrahman Efendi U.

⁸ Şeyh Şerif İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ eş-Şeyh ‘Abdurrahman Efendi’dür İ ve E: U nüshasında yoktur.

olup hıdmet-i fuḡarā üzere iken *şeyhü'l-‘uḡbā’*¹ 1123 târihinde vefât ve zâviyesinde ‘azm-i cennât eyledi. Āşâr-ı yâdigârından² bu güftesi ma‘rûfdur:

Bizdedür genc-i maḡabbet bizdedür nûr-ı şafâ
Bizdedür ‘aşḡ-ı İlâhî bizdedür cezb-i Ḥudâ

(E 38a, İ 74, U 33a-33b)

Şeyh Muştafâ Vefâ Efendi Ḳuddise Sirruhu³

eş-Şeyh Muştafâ Vefâ Efendi,⁴ el-Ḳonevî.⁵ Zeyniyye’den ‘Abdullaṡif Efendi’den aḡz-ı tarîḡat eylemişdür. Her fende ḡattâ tıbb u mûsikîde daḡı⁶ yed-i tûlâsı var idi. İstanbul’da Sulṡân Bâyezîd Ḥân anlara câmi‘ ve zâviye ve ‘imâret binâ idüp Ḥâḡâniye dimekle ma‘rûfdur. *İlâ rahmeti Rabbihi 896* târihinde irtihâl idüp câmi‘leri ḡurbünde müstaḡil türbede âsüdedür. Elsine-i şelâsede âşârı ve sâ’ir⁷ resâ’il ü eş‘ârı olup *Rûz-nâmesi* daḡı ma‘rûfdur. Āşâr-ı ṡabî‘atinden⁸ manzûm u menşûr⁹ âşârı vardur. Ez-cümle bu rubâ‘î anlardañdur:¹⁰

Ṣoḡrulukdur ṡoḡruluk ey nîk-rây
Ṣoḡrıyı aç görmedüm egriyi bây
Ṣoḡruluḡundan varur oḡ menzile
Egrilüḡinden ḡalur yerinde yay¹¹

(E 38b, İ 75, U 33b)

Şeyh Ḥulvî Maḡmûd Efendi Ḳuddise Sirruhu¹²

eş-Şeyh Ḥulvî Meḡmed Efendi,¹³ pederi Aḡmed Aḡa sarây-ı hümâyûnda ḡelvacı olmışdur. Kendileri¹⁴ züe‘mâdan olup soñra terk eyleyüp Yümnî Ḥasan Efendi’den aḡz-ı tarîḡat ve tarîḡ-ı ḡacda Mışır’da ḡülşeniḡâne şeyḡi bulınan Seyyid Ḥasan Efendi ile

¹ şeyhü'l-‘uḡbâ E ve U: şeyhü'l-baḡî İ.

² Āşâr-ı yâdigârından E ve İ: Āşârlarından U.

³ Şeyh Muştafâ Vefâ Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Muştafâ Vefâ Efendi E ve U.

⁴ eş-Şeyh Muştafâ Vefâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ el-Ḳonevî E ve İ: Ḳonevî’dür U.

⁶ daḡı İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ sâ’ir E: İ ve U nüshalarında yoktur.

⁸ Āşâr-ı ṡabî‘atinden E ve İ: âşârından

⁹ manzûm u menşûr İ ve U: manzûm E.

¹⁰ bu rubâ‘î anlarıñ âşâr-ı ḡalemindendir İ: bu rubâ‘î anlardañdur E: U nüshasında yoktur.

¹¹ Rubâî vezinleri Fâ‘ilâtün tef‘ilesiyle başlamaz, verilen bu örnek tuyug nazım şekliyle kaleme alınmıştır.

¹² Şeyh Ḥulvî Maḡmûd Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ḥulvî Maḡmûd Efendi E ve eş-Şeyh Ḥulvî Maḡmûd Efendi U.

¹³ eş-Şeyh Ḥulvî Maḡmûd Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁴ Kendileri E ve İ: Kendi U.

şoĥbet ve Gölşeni kıyâfetini ihtiyâr eylemişdür. Şehremîni ħurbünde pederi ĥânesini zâviye binâ idüp *Kitâb-ı Ma‘nevi*’yi tedsîs idüp bu ĥâl üzere iken seksen iki yaşında vefât idüp zâviyesi dâĥilinde defn olunduĝı Nişâri Ĥüseyn Efendi’niñ bu mışra‘ı ile zâbt olınmışdır:

Cân-ı Ĥulvî eyledi iĥbâl-i şehd-i cennete 1074

Âşârından *Lemezât* ve *Ĥamse* ve sâ’ir eş‘arı daĥi vardır. Ez-cümle bu beyit ĝazelinin maţla‘ıdır:¹

Câm-ı Cem’in nüş itmekle² cân ü gönül eyler taleb³

Ehl-i ĥaĥîĥat nüş idüp mestânelerdür cümle hep

(E 38b-39a, İ 75, U 33b-34a)

Şeyĥ ‘Oşmân Keşfi Efendi Ĥuddise Sirruhu⁴

eş-Şeyĥ ‘Oşmân Keşfi Efendi,⁵ Ĥalvetiyyedendir. Nıksar’dan gelüp âsitâne şeyĥi Cennet Efendi’den tarîĥat ve Ĥuyucu Murâd Paşa türbesi ħurbünde kendiye mensüb zâviyede şeyĥ olmışdır. Bu ĥâl üzere iken *türbetü’l-‘azîz 1127* târiĥinde rihlet ve Hâşimî ‘Oşmân Efendi dâ’iresinde ‘azm-i cennet eylemişdür. Âşâr-ı şî‘riyyesinden bir ilâĥîsiniñ bu beyt⁶ maţla‘ıdır:

Şol gönül kim mübtelâ-yı derd-i ‘aşĥullâĥ olur

Derdine dermân bulınca işi âĥ u vâĥ olur

(E 39a, İ 75-76, U 34a-34b)

Şeyĥ Meĥmed Ĥaĥîĥî Aĝa-zâde Ĥuddise Sirruhu⁷

eş-Şeyĥ Aĝa-zâde Meĥmed Ĥaĥîĥî Dede Efendi,⁸ Böstân Çelebi Efendi’den aĥz-ı tarîĥat idüp Beşiktaş Mevlevîĥânesi’nde ibtidâ şeyĥ olup bânisi Ĥüseyn Paşa ĥatlı olunduĝda terk idüp Gelibolu’da kendi binâsı olan Mevlevîĥâne de şeyĥ iken *sâ‘atü’l-*

¹ bu beyit ĝazelinin maţla‘ıdır E ve İ: U nüshasında yoktur.

² itmekle E ve U: itmege İ.

³ taleb İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ Şeyĥ ‘Oşmân Keşfi Efendi Ĥuddise Sirruhu İ: eş-Şeyĥ ‘Oşmân Keşfi Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyĥ ‘Oşmân Keşfi Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ bu beyt E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁷ Şeyĥ Meĥmed Ĥaĥîĥî Aĝa-zâde Ĥuddise Sirruhu İ: eş-Şeyĥ Aĝa-zâde Meĥmed Ĥaĥîĥî Dede Efendi E: eş-Şeyĥ Meĥmed Ĥaĥîĥî Dede Efendi U.

⁸ eş-Şeyĥ Aĝa-zâde Meĥmed Ĥaĥîĥî Dede Efendi İ: Aĝa-zâde dimekle ma‘rûfdur U: E nüshasında yoktur.

karār 1063 tārīhinde vefāt idüp anda defn olınmışdır. *Āşār-ı şî‘riyyesinden*¹ bu maṭla‘ teberrüken kayd olındı:²

A gönül n’eylersin sen bu cihānı
Kāalur şanma saña bu³ mülk-i fānī

Hakīkī ‘gāfil olma hāzer kıl kim
Ecel bir gün gelür virmez emānı⁴

(E 39a-39b, İ 76, U 34b)

Şeyh Hasan Feyzî Efendi Kıddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh Hasan Feyzî Efendi,⁶ pederi Meḥmed Ağa şırmakeşbaşı olmışdır. Şeyh ‘Abdūlahad Nūrî Efendi’den ve Hekīm Çelebi Tekyesi şeyhi Bosnevî ‘Oşmān Nakşibendî’den daḥi aḥz-ı tarīkat eylemişdür. Hāric-i Sur’da vāқи‘ Emīr Buḥārî zāviyesine şeyh⁷ olmışdır. Hıdmet-i fuḳarā iken altmış altı yaşında rıḥlet idüp zāviyesi muḳābilinde defn olınduğı Rüşdî⁸ Aḥmed Efendi’niñ bu mısra‘ıyla muḳayyeddür:

İde Feyzî cinānı cāy u me’vā 1102

Āşārından tefsīre müte‘allik risāleleri ve *Mi‘rāciyyesi* ve dīvān-ı eş‘arı ve sār’ir āşarı vardır. Ez-cümle bu beyt bir ḡazeliniñ maṭla‘ıdır:

Nihān it derd-i ‘aşkı eyleyüp feryād n’eylersün
Cihānı itdün ey dil āh ile berbād n’eylersün⁹

(E 39b-40a, İ 76-77, U34b-35a)

Şeyh Meḥmed Şeyhî Efendi Kıddise Sirruhu¹⁰

eş-Şeyh Meḥmed Şeyhî Efendi,¹¹ mezbūr eş-Şeyh Hasan Efendi’niñ oğlıdır. Pederi şerīden aḥz ile ‘ilm-i zāhir ü ‘ilm-i bāṭın cümlesini taḥşil idüp vefātında yerine

¹ *Āşār-ı şî‘riyyesinden* İ ve U: ḡüftesinden E.

² teberrüken kayd olındı E ve İ: U nüshasında yoktur.

³ saña bu E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁴ Bu beyit U nüshasında yoktur.

⁵ Şeyh Hasan Feyzî Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Hasan Efendi E: eş-Şeyh Hasan Feyzî Efendi U.

⁶ eş-Şeyh Hasan Feyzî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ zāviyesine şeyh İ ve U: zāviye şeyhi E.

⁸ Rüşdî İ ve U: Reşid E.

⁹ Bu mısra İ nüshasında yoktur.

¹⁰ Şeyh Meḥmed Şeyhî Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed Şeyhî Efendi E: eş-Şeyh Meḥmed Şeyhî Efendi U.

¹¹ eş-Şeyh Meḥmed Şeyhî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

şeyh olmuştur. Pederi gibi altmış altı yaşında vefât idüp *azmü's-semâ'* 1145¹ târihinde zâviyesiniñ hâricinde minâre kırbünde defn olınmuştur. Āşâr-ı şî'riyyesinden pederiniñ tercümesinde yazılan maţla'ıñ gâzelini taĥmîs eylemişdür ki mezbûriñ taĥmîsi bu maĥalle kıyd olındı:²

Derûnında idüp 'aşkı yine îkâd n'eylersin
Kafesden mürġ-ı cānı eyleyüp âzâd n'eylersin
Yeñiden eyleyüp derd-i nihānı yâd n'eylersin
Nihān it derd-i 'aşkı eyleyüp feryâd n'eylersin
Cihānı itdûñ ey dil āhumla berbâd n'eylersin³

Pederi ve kendi himmet idüp *Zeyl-i 'Aţâyî'*yi zeyl eylemişlerdür ki yüz senelik 'ulemâ ve meşâyîĥ ve şu'arānıñ vefâtlarıdır.

(E 40a-40b, İ 77-78, U 35a-35b)

Şeyh İsmâ'îl Cismî Efendi Kıddise Sirruhu⁴

eş-Şeyh İsmâ'îl Cismî Efendi,⁵ za'f-ı vücûdına binâen Cism-i Laţîf Efendi dirlerdi. Pederi Meĥmed Efendi Aĥsarây'da Ĥüseyn Aġa Cāmi'i'niñ imāmıdır. Kendileri Hâcı Evĥad şeyhi Ĥüseyn Efendi'den aĥz-ı tarîkat eylemişdür. Aĥsarây Tekyesi'nde Oġlanlar Şeyhi İbrâhîm Efendi-zâde'niñ yerine şeyh olmuştur. Ĥıdmet-i fuġarâ üzere iken *beşâşet-i cism 1106* târihinde vefât idüp Merkez Efendi Ĥâzretleri'niñ cāmi'-i şerîfi kırbünde şeyhi yanında defn olınmuştur. Her fende kemâli olup eş'ârından bu ilâhî⁶ anıñ güftesidür:⁷

Kalbimüz rûşen eyle yâ Allâh
'Aşkuñ ile şen eyle yâ Allâh
Cismî'ye 'aşkuñı 'aţâ idüp⁸
Ol faġîri şen eyle yâ Allâh

(E 40b, İ 78, U 35b)

¹ Şeyhî Efendi'nin ölüm tarihi bildirmek üzere verilen terkinbin sayı değeri 1144'tür, eserde 1145 olarak gösterilmiştir. Eğer mısra sonundaki "hemze" bir kabul edilirse verilen tarih tam çıkmış olur.

² ki mezbûriñ taĥmîsi bu maĥalle kıyd olındı E ve U: İ nüshasında yoktur.

³ Tahmisin son 3 mısrası İ nüshasında yoktur.

⁴ Şeyh İsmâ'îl Cismî Efendi Kıddise Sirruhu İ: es-Seyyid İsmâ'îl Cismî Efendi E: eş-Şeyh İsmâ'îl Cismî Efendi

⁵ eş-Şeyh İsmâ'îl Cismî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ bu ilâhî E ve İ: ez-cümle U.

⁷ anıñ güftesidür E: anıdır İ: U nüshasında yoktur.

⁸ idüp E ve U: iderük İ.

Şeyh Seyyid Fazlullāh Fazlī Efendi Ƙuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Seyyid Fazlullāh Efendi,² Diyārbekr'den gelüp Üsküdar Ƙādı ‘Alāeddīn zāviyesinde şeyh olmışdır. *Pesendīde-i meşāyih 1087³* tārīhinde vefāt idüp anda medfūndur ki Köstendilli ‘Alī Efendi daħi anda şeyh olup yanında defn olınmışdır. Bu meşhūr ilāhī anıñ āşār-ı tabī‘atinden:⁴

Vire mi derd-i şanem derdime dermān vire mi
Vaḳtidür yüregimüñ dembedem artar elemi

Fazlī sen māh dilersen yüzini göklere tüt
Böyle maḥrūm mı ḳoyacaḳdur ilāhuñ keremi⁵

(E 40b-41a, İ 79, U 35b-36a)

Şeyh Ya‘ḳūb ‘Avfī Efendi Ƙuddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh Ya‘ḳūb ‘Avfī Efendi,⁷ pederi Oḫabaşı şeyhi Fenāyī Muştafā Efendi sābıkan yazılmışdır. Āsitāne-i Hüdāyī’de şeyh olan Seyyid ‘Osmān Efendi’ye dāmād olup bir iki sene va‘z u naşihat eylemişdür. *Ta‘yīn-i rāḫat 1149* tārīhinde vefāt idüp Ƙaraca Aḫmed türbesi muḳābilinde vaşıyyetine bināen vālideyni yanında defn olınmışdır. Āşār-ı ḳaleminden niçe risāleleri ve güfteleri olup bu güftār daħi anlardan biridür:⁸

Açılaldan ravza-i dil ol gül-i ḫandān ile
Şevḳe geldi bülbül-i cān naḡme-i sūzān ile

Bu vücūdum zenb ile yegāne şanma ‘Avfiyā
Āşinādur ezelden Ḥazret-i Raḫmān ile⁹

(E 41a-41b, İ 79, U 36a)

¹ Şeyh Seyyid Fazlullāh Fazlī Efendi Ƙuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Fazlullāh Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Seyyid Fazlullāh Fazlī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Ölüm tarihi için verilen terkinbin sayı değeri 1086’dır eserde 1087 olarak gösterilmiştir. Eğer mısra sonundaki “hemze” bir kabul edilirse verilen tarih tam çıkmış olur.

⁴ Bu meşhūr ilāhī anıñ āşār-ı tabī‘atinden E ve U: bu ilāhī anındur İ.

⁵ Bu beyit U nüshasında yoktur.

⁶ Şeyh Ya‘ḳūb ‘Avfī Efendi Ƙuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ya‘ḳūb Ğafūrī Efendi E: eş-Şeyh Ya‘ḳūb ‘Avfī Efendi U.

⁷ eş-Şeyh Ya‘ḳūb ‘Avfī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ anlardan biridür E: anlardandır İ ve U.

⁹ Bu beyit U nüshasında yoktur.

Şeyh ‘Alî Selâmî Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh ‘Alî Selâmî Efendi,² Menteşe’den gelüp kâdî ve İstanköy müftisi olduktan sonra Zâkir-zâde Efendi’den ahz-ı tarîkat eylemişdür. Âsitâne şeyhi olup sonra ref’ olunup yine bâ-ıta-ı hümayûn ibkâ olınmışdur. *Hiâb-ı elest 1103* târihi Şaferinde rihlet idüp Fıstıklı’da³ binâ eylediği zâviye kırbünde vaşıyyetine binâ’en defn olınmışdur. Niçe âşârı olup Üsküdar’da Selâmî Tekyesi ve Acıbadem⁴ Tekyesi ve Bulğurlu’da daği bir zâviye binâ eylemişdür. Âşâr-ı tabi‘atinden bu güfte anlarındır:⁵

Baş açup girdüm bu gün şâhib-i meydân benüm

Eş-şalâ gelsün gelenler sînesi ‘üryân benüm

Ey Selâmî naşını gören âdem-i beşer⁶ şanur

Her maķâmda hâzır olur cümleye mihmân benüm⁷

(E 41b, İ 80, U 36a-36b)

Şeyh Mehmed Şühüdî Efendi Kıddise Sirruhu⁸

eş-Şeyh Mehmed Şühüdî Efendi,⁹ Babaeskisi’nden zühür idüp Sünbülî Ya‘küb Efendi’den ahz-ı tarîkat ve Yümnî¹⁰ Hasan Efendi’ye vekâlet, vefâtında yine beldesine ‘avdet eylemişdür. Hıdmet-i fuķarâda iken *mu‘allimü’l-hayr 1021* târihinde rihlet idüp zâviyesinde defn olınmışdur. Âşâr-ı şî‘riyyesinden müretteb dîvânı olup bu beyitler anlarıñ âşâr-ı kalemridür:¹¹

Yâ Rabb kıllar ihsâna kıldı

Luţf-ı gedâlar sulţâna kıldı

Müznib Şühüdî dergâha geldi

Yâ Rabb murâdı gufrâna kıldı

(E 42a, İ 80-81, U 36b)

¹ Şeyh ‘Alî Selâmî Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh ‘Alî Selâmî Efendi E ve U.

² eş-Şeyh ‘Alî Selâmî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Fıstıklı’da E ve İ: Kıstıklı’da İ.

⁴ Acıbadem E: Acıbadam İ ve U.

⁵ Âşâr-ı tabi‘atinden bu güfte anlarındır E ve U: âşârından bu güfte anıñdur İ.

⁶ âdem-i beşer İ: âdem E.

⁷ Bu beyit U nüshasında yoktur.

⁸ Şeyh Mehmed Şühüdî Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Mehmed Şühüdî Efendi E ve U.

⁹ eş-Şeyh Mehmed Şühüdî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Yümnî E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹¹ kalemridür İ: kalemidür E ve İ.

Şeyh İbrāhīm Şādık Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh İbrāhīm Şādık² bin Şeyh Muştafā bin Üftāde Meħmed Efendi. Hüdāyī Efendi'den aħz-ı tarīkat idüp pederi yerine Bursa'da zāviye-nişin olmuştur. Yüz yaşında iken nişf-ı Ramazānda vefāt, pederi ve ceddī³ yanında defn olunduğı bu mışra⁴ ile muķayyeddür:

Geçdi biñ seksen toķuzda cennete ķuţb-ı zamān 1089

Āşār-ı tabī'atinden bu güfte bu maħalle intiħāb olındı:

Aç gözin ğafletten uyan
Felāħ bulmaz nefse⁴ uyan
Sırr-ı tevħīd olsun 'ıyān
Göñül tevħīd idelüm tevħīd

(E 42a-42b, İ 81, U 36b-37a)

Şeyh İbrāhīm Şıdkī Efendi Kıddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh İbrāhīm Şıdkī Efendi,⁶ Edirne'de Şaçlı İbrāhīm Efendi dimekle ma'rūfdur. Pederi Muştafā Aĝa şolaķbaşı olmuştur. Kendileri Hüdāyī Efendi'ye sarāy-ı hümāyūnda iken müncezib olup bi'at eylemiştür. Muķ'ad Aħmed⁷ Efendi'den ħilāfetle Edirne'de Dizdār-zāde⁸ Zāviyesi'ne şeyh olmuştur. Evāħir-i şehr-i Recebde yetmiş yaşında vefāt eyleyüp tekyesinde medfūn olduğı Nā'ili'niñ bu tarīħi ile muķayyeddür:

Yöneldi Şaçlı İbrāhīm Efendi ķurb-ı Mevlāya 1070⁹

Āşārından bu ilāhī anlarıñdur:¹⁰

Қullaruñ derdine tımār eyle
Luţfi çok rahmeti çok Sultānum

Şıdkī'ye eyle meded iħsānı
Ĥasret ü derd ile yandı cānı

¹ Şeyh İbrāhīm Şādık Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh İbrāhīm Şādık E: eş-Şeyh İbrāhīm Şādık Efendi U.

² eş-Şeyh İbrāhīm Şādık: E ve U nüshalarında yoktur.

³ ve ceddī E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁴ nefse E ve U: nefesine

⁵ Şeyh İbrāhīm Şıdkī Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh İbrāhīm Şıdkī Efendi E ve U.

⁶ eş-Şeyh İbrāhīm Şıdkī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ şolaķbaşı ... Muķ'ad Aħmed İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ Dizdār-zāde İ ve U: Dizdār E.

⁹ İbrāhīm Efendi'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı deĝeri 1042 olduğı halde eserde 1070 olarak gösterilmiştir.

¹⁰ anlarıñdur İ ve U: anıñdur E.

Nağd-i vaşluñ aña kıl erzānī
Luṭfi çok raḥmeti çok Sulṭānum
Āsitāne-i Hüdāyī şeyḫi ‘Abdülḫay Efendi’niñ pederidür.¹
(E 42b, İ 81-82, U 37a-37b)

Şeyḫ Hüseyn Lāmekānī Ḳuddise Sirruhu²

eş-Şeyḫ Lāmekānī,³ Hürbeşteli’dür. Şeyḫ Ḥasan-ı Ḳabādüz’dan aḫz-ı tarīkat idüp Dāvud Paşa maḥallesinde vāki‘ Şāh Sulṭān Cāmi‘i’nde zāviyelikle zıkr ve dörd sene meşgūl idi. Bu ḫāl üzere iken enfās-ı ma‘dūdesi tamām ve cāmi‘-i mezbūr ittişālinde defn olunup ziyāretgāh-ı enām⁴ olmuştur. Tārīḫ-i vefātı mu‘ammā-güne teberrūken Müstaḫīm-zāde’niñ bu mısra‘ıdur:

Şeyḫ Hüseyn’in oldı cār ‘unşurı⁵ perişān 1034

Āşārından risāleleri ve bu güfteleri vardur. Ez-cümle bu ilāhī anıñdur.⁶

Pāk eyle gönül çeşmesini tā durulunca
Dik ṭur gözünü gönlüne gönlün göz olunca⁷

Ey Lāmekānum seni ben çok ararum çok
Sīnemde muḫīm olduğın tā duyulunca⁸

(E 43a, İ 82, U 37b)

Şeyḫ Meḫmed Memī Cān Efendi Ḳuddise Sirruhu⁹

eş-Şeyḫ Meḫmed Memī Cānverdī Efendi,¹⁰ ‘Uşşākiyeden Ḥüsāmeddīn Ḥasan Efendi’den aḫz-ı tarīkat eylemişdür. Emīr Buḫārī türbesi ḳurbünde *El-vā‘iz 1008* tārīḫinde rihlet idüp ḫānesi ḫavlisinde defn olunmuşdur. Āşār-ı ḳaleminden bu beytler yādigārdur:¹¹

Men heft deryāyem cūş itdüm dil-ḫāneden

¹ Bu cümle U nüshasında yoktur.

² Şeyḫ Hüseyn Lāmekānī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Hüseyn Lāmekānī Efendi E: eş-Şeyḫ Hüseyn Lāmekānī U.

³ eş-Şeyḫ Lāmekānī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ ziyāretgāh-ı enām İ ve U: ziyāretgāh-ı eyyām E.

⁵ cār ‘unşurı U: cāru’l-ḳabri E: cāru’l-ḳadi İ.

⁶ Ez-cümle bu ilāhī anıñdur E: bu ilāhī anıñdur İ: Ez-cümle U.

⁷ Bu mısra İ nüshasında yoktur.

⁸ Bu beyit İ ve U nüshalarında yoktur.

⁹ Şeyḫ Meḫmed Memī Cān Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Meḫmed Cānverdī Efendi E: eş-Şeyḫ Meḫmed Memī Cānverdī Efendi U.

¹⁰ eş-Şeyḫ Meḫmed Memī Cānverdī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ yādigārdur E ve İ: U nüshasında yoktur.

Virdi virür cānını gitmez āsitānedēn

Bu bir aşıdedendür. ‘Abdülhay Efendi-zāde Şeyh Nesīmī Meḫmed Efendi nazmen şerḫ eylemişdür.

(E 43a-43b, İ 83, U 37b-38a)

Şeyh Meḫmed Zeynī Efendi uddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Meḫmed Zeynī Efendi,² eş-Şeyh Aşşemseddīn Efendi merḫūmīñ yedi evlādı olup anlarıñ biri Meḫmed Ḥamdullāh’dur ki mezbūr Zeynī’niñ pederidür. Seksen yaşında iken vefātına Enīsī bu mısra‘ı tārīḫ bulmuşdur ve:

abrini³ Allāh anīñ pūr nūr ide 977⁴

Pederi dā‘iresinde medfūndur. Āşārından bu ebyāt anlara mensūbdur ki bu maḫalle kayd olındı:⁵

Sözüm diñle benüm ardaş

Unutma ḫālet-i nez‘i

Gidersin bu yola yoldaş

Unutma ḫālet-i nez‘i

Vedā‘ idüp eḫibbāya

Gidersin dār-ı ‘ukbāya

Şaın⁶ meyl itme dūnyāya

Unutma ḫālet-i nez‘i⁷

anı aşḫāb u evlāduñ

anı ābā vü ecdāduñ

Senüñ de alısar aduñ

Unutma ḫālet-i nez‘i⁸

¹ Şeyh Meḫmed Zeynī Efendi uddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḫmed Zeynī Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Meḫmed Zeynī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ abrini İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ Ölüm tarihi için düşürülen mısranın sayı değeri 987 olduğu halde eserde 977 olarak verilmiştir.

⁵ ki bu maḫalle kayd olındı İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Şaın İ: E nüshasında yoktur.

⁷ Bu dōrtlük U nüshasında yoktur.

⁸ Bu dōrtlük U nüshasında yoktur.

Bu [fānī] dāra aldanma
Vefāsız yāra aldanma
Çatı mekkāra aldanma
Unutma hālet-i nez'î¹

Gider Zeynī hevā fikrin
Düşer kâlbe Hudā zikrin
Bu derde kıl devā fikrin
Unutma hālet-i nez'î

(E 43b-44a, İ 83-84, U 38a)

Şeyh Seyyid Halil Sâlik Dede Efendi Kıddise Sirruhu²

eş-Şeyh Seyyid Halil Sâlik Dede,³ şehridür. Pederi Mehmed bin Halil bin ‘Abdullâh Dede,⁴ cediti ‘Abdî Dede Kâsım Paşa’da Mevlevihâne bânîsidür. Kendi beş sene pederinden sonra meşîhat idüp *râhat-ı vuslat 1135* târihi Şevvâlinde vefât ve hâmuşânda pederi ve cedleri yanında defn olındı. Bu ebyât anlarıñ⁵ tab‘-ı laîfindendür.⁶

Hemişe puhtelerle hâmlarla ülfet-nümâ olmaz
Giyâh-ı terkibi meczûb-ı tab‘ kehrübâ olmaz

Muhâfızken nigâhı kal‘a-i hüsnünde ol şâhîñ
Esîrân belâ-yı zülfüne Sâlik rehâ olmaz

(E 44a, İ 84, U 38b)

Şeyh Sinânüddin Efendi Kıddise Sirruhu⁷

eş-Şeyh Sinânüddin, Yanya’da pederi şeyh iken dünyâya gelmişdür. Pederi Koca Muştafâ Paşa şeyhi iken fevt olduğda pöstnişin-i vâlid olup altı yıl mürûrında şeyhü'l-

¹ Bu dörtlük U nüshasında yoktur.

² Şeyh Seyyid Halil Sâlik Dede Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Halil Sâlik Dede E: eş-Şeyh Seyyid Halil Sâlik Dede Efendi U.

³ eş-Şeyh Seyyid Halil Sâlik Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ ‘Abdullâh Dede İ ve U: ‘Abdullâh’dur E.

⁵ anlarıñ İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ tab‘-ı laîfindendür E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁷ Şeyh Sinânüddin Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Sinânüddin E: eş-Şeyh Sinânüddin Efendi U.

Ḥarem olup dört sene mürürında *şeyhü'l-evliyā 989* târihinde Baḳ'î'de defn olındı. Bu güfte anlarıñ eş'arındandır.¹

‘Uyün-ı ḳalbi ihyā it kerem ḳıl zü'l-celāl Allāh
Cümle ḫicābları ref' it kerem ḳıl zü'l-celāl Allāh

Bu miskīn ‘abd-i bīçāre eli boş hem yüzi ḳara
Ḳapuñda ḳılma āvāre kerem ḳıl zü'l-celāl Allāh²

(E 44a-44b, İ 84-85, U 38b)

Şeyh Aḫmed Ḥayālī Ḳuddise Sirruhu³

eş-Şeyh Seyyid Aḫmed Ḥayālī Efendi,⁴ Şeyh İbrāhīm⁵ Gülşenī'niñ oğlıdur. Mıñır'da Gülşenīḫānede pederine cā-niñin oldı. Terbiye-i fuḳarāyı pederinden görüp⁶ enfās-ı ma'dūdesi tamām ve ‘azm-i Dārü's-selām eyledügi bu târiḫ ile ma'lūmdur:

Gitdi ey vāy Aḫmed bin Gülşenī 977

Pederi gibi āşār-ı manzūme-i keşiresi vardur. Ez-cümle bu beyt anlarıñ āşār-ı kalemindendir:⁷

Yitürdüm özümü şöyle ki ḫālī⁸
İdemem fark hicrānı vişālī

Dilersen Rüşenī vü Gülşenī
Gözün aç gör mişālīdür⁹ Ḥayālī

(E 44b, İ 85, U 38b-39a)

¹ anlarıñ eş'arındandır E: anlarıñdur.

² zü'l-celāl Allāh İ: bī-mişāl Allāh E: U nüshasında bu beyt yoktur.

³ Şeyh Aḫmed Ḥayālī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Aḫmed Ḥayālī E: eş-Şeyh Seyyid Aḫmed Ḥayālī Efendi U.

⁴ eş-Şeyh Seyyid Aḫmed Ḥayālī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ İbrāhīm E ve U: İsmā'il İ.

⁶ görüp İ ve U: getirüp E.

⁷ Ez-cümle bu beyt anlarıñ āşār-ı kalemindendir İ: Anlardan biri budur E: U nüshasında yoktur.

⁸ Yitürdüm özümü şöyle ki ḫālī İ: Dilersen Rüşenī vü Gülşenī E ve U.

⁹ mişālīdür E ve U: mişāliden İ.

Şeyh ‘Abdurrahîm Tırsî Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh ‘Abdurrahîm Tırsî,² Tarsûsî’dür. Eşref-zâde Seyyid ‘Abdullâh İznîkî Rûmî’niñ³ dâmâdudur ki Faţımâ Bac,⁴ Tırsî’niñ zevcesi ve şeyhiñ kerîmesidür. Tırsî seksen dört yaşında iken *vuşlat-ı vahdet 944⁴* târihlerinde ve şeyhi türbesinde âsûde oldu. Bu güfte anıdır:⁵

Ey bizi seven kardaşlar bize Kâdiriler dirler

Ey gerçek ‘aşık olanlar bize Kâdiriler dirler

Bu ‘Abdurrahîm⁶ Tırsî Şeyh Eşref-zâde bendesi

‘Abdülkâdir hâlîfesi bize Kâdiriler dirler

(E 45a, İ 85-86, U 39b)

Şeyh Hasan Cihângiri Kıddise Sirruhu⁷

eş-Şeyh Hasan Cihângiri kıddise sirruhu’l-Hâdî,⁸ Harbutlı’dur. Burusalı Şeyh Ya‘kûb’dan Halvetî tarîkını aHz eyledi. Cihângir Câmî‘i’nde zâviye binâ eyledi.⁹ Anda sâkin iken rihlet ve câmî‘-i mezkûr havlisinde zâviyesine defn olunduğı Müstaķîm-zâde teberrûken bu târihiyle muķayyeddür:¹⁰

Oldı Hasan Efendi cennetde de Cihângir 1074

Bu güfte anların¹¹ ilâhiyyâtındandır:

Bağdum hüsnuñ muşafına gördüm anıñ âyâtını¹²

Añladum gördüm nûrını oğudum beyyinâtını

Varını mağv idüp Hasan yâriñ yolunda cümleten

Yoğ oldu gitdi aradan gördi şühüd-ı zâtını

(E 45a-45b, İ 86, U 39b)

¹ Şeyh ‘Abdurrahîm Tırsî Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh ‘Abdurrahîm Tırsî E ve U.

² eş-Şeyh ‘Abdurrahîm Tırsî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Eşref-zâde Seyyid ‘Abdullâh İznîkî Rûmî’niñ E ve İ: Eşref-zâde İznîkî Rûmî’niñ U.

⁴ vuşlat-ı vahdet 944 İ: vuşlat-ı lâhût 944 E: vuşlat-ı lâhût 968 U.

⁵ anıdır E ve İ: anlarıñ güftârındandır U.

⁶ ‘Abdurrahîm E ve İ: ‘Abdurrahman U.

⁷ Şeyh Hasan Cihângiri Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Hasan Cihângiri E: eş-Şeyh Hasan Cihângiri Efendi U.

⁸ eş-Şeyh Hasan Cihângiri kıddise Sirruhu’l-Hâdî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ eyledi İ: idüp E ve U.

¹⁰ târihiyle muķayyeddür E ve İ: târihiyledür U.

¹¹ anların U: anın inşâ vü İ: E nüshasında yoktur.

¹² anıñ âyâtını İ ve U: âbâniñ ebâtını E.

Şeyh Kāsım Verdī Efendi Ƙuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Kāsım Verdī Efendi² bin Yahyā bin Kāsım Eyyübī'dür. Şeyh Meḥmed Mışrī'den aḥz-ı tarīkat ve Aḳbıyık³ zāviyesinde meşīhat üzere iken *maḥzu'n-nūr 1135* tārīhi Cemāziye'l-āḫiresinde toḳsan bir yaşında vefāt ve Eyyüb'da Yahyā-zāde tekyesinde defn olındı. Bu güfte ilāhiyyātındandır:⁴

‘Abd-i Rabbim Rabb-i ‘ubbādı⁵ olmazam
Meşhedüm Ḥaḳḳ māsivāyı bilmezem

Rūh-ı Ƙudsī baña söyler dil ile
Verdiyā ben baḳıyım bil ölmezem

(E 45b, İ 87-88, U 39b-40a)

Şeyh Meḥmed ‘İlmī Efendi Ƙuddise Sirruhu⁶

eş-Şeyh Meḥmed ‘İlmī⁷ bin⁸ Ḥalil, Edirne'den zuhūr ve Üsküdar'da Meḥmed Enşārī'den aḥz-ı tarīkat-ı Naḳşibendiye eyledi. Anda *dehr-i tarīkat 1130⁹* tārīhinde rihlet eyledi. Bu beytler andan yādigārdur:¹⁰

Ʀarīḳ-ı Naḳşibend erbābı ancak reh-nümādur hep
Olar sırr-ı ma‘ārif lüccesinde āşinādur hep

Riyā vü süm‘ayı terk it ḳalender-meşreb ol ‘İlmī
Cihāniñ būd u nābūdı ḫaḳīḳat ibtilādur hep

(E 45b-46a, İ 87, U 40a)

¹ Şeyh Kāsım Verdī Efendi Ƙuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Kāsım Verdī Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Kāsım Verdī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Aḳbıyık E ve U: Vāşık İ.

⁴ ilāhiyyātındandır E ve İ: anlarındır U.

⁵ Rabb-i ‘ubbādı İ ve U: ubbād-ı Rabbi U.

⁶ Şeyh Meḥmed ‘İlmī Efendi Ƙuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḥmed ‘İlmī E: eş-Şeyh Meḥmed ‘İlmī Efendi U.

⁷ eş-Şeyh Meḥmed ‘İlmī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ bin E: ibn İ ve U.

⁹ Meḥmed ‘İlmī'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen terkinin sayı değeri 928 olduğu halde eserde 1130 olarak gösterilmiştir.

¹⁰ beytler andan yādigārdur E ve İ: güfte anlarındır U.

Şeyh Muşlihüddîn Muştafâ Nürî Efendi Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Muşlihüddîn Muştafâ Nürî Efendi,² Nüreddîn-zâde'dür. Filibe'dendür. Bâlî Sofyevî'den ahz-ı tarîkat eyledi. Küçük Ayaşofya zâviyesinde şeyh oldu. *Hayru'l-âmel 981* târihi Zî'l-ka'desinde yetmiş üç yaşında Şirt tekye muķâbilinde medfündür. Bu güfte anıdır:³

Dâr-ı hasretdür bu dünyâ ağla dâ'im zâr zâr
Göz yaşıyla yarlıgar mücrimleri Perverdigâr

Yâ İlâhî geçdi 'ömri Nürî'niñ 'işyân ile
Kalmadı artık recâsı vaşluñadur intizâr⁴

(E 46a, İ 87-88, U 40a)

Şeyh Meḫmed Sinân Ümmî Kıddise Sirruhu⁵

eş-Şeyh Meḫmed Sinân Ümmî,⁶ Elmalı'dandır.⁷ Mışr-i Niyâzî'niñ şeyhidür. *Rızâullah 1068*⁸ târihinde anda intikâl eyledi. Müretteb dîvânı vardır. Bu güfte anların⁹ âşâr-ı kalemindendir, bu mahalle teberrüken kayd olındı:¹⁰

Gezerken seyrân eyledüm seyrân güldür gül
Başındaki tâc u taḫtı bâğı dîvârı güldür gül

Sinân Ümmî gel vaşf eyle gül ile bülbül derdini
Yine bu garîb bülbülüñ âh-ı efğâmı güldür gül¹¹

(E 46a, İ 88, U 40a-40b)

¹ Şeyh Muşlihüddîn Muştafâ Nürî Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Muşlihüddîn Muştafâ Nürî Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Muşlihüddîn Muştafâ Nürî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ anıdır E ve İ: anlarıñ güftârındandır U.

⁴ Bu beyit U nüshasında yoktur.

⁵ Şeyh Meḫmed Sinân Ümmî Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Meḫmed Sinân Ümmî E ve U.

⁶ eş-Şeyh Meḫmed Sinân Ümmî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Elmalı'dandır E: Elmalı'da İ ve U.

⁸ Sinân Ümmî'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen terkibin sayı değeri 1067'dir. Terkib içinde bulunan hemze bir kabul edildiğinde eserde verilen tarih tam çıkmaktadır.

⁹ anların İ: andandır E:

¹⁰ âşâr-ı kalemindendir, bu mahalle teberrüken kayd olındı İ: güftârındandır U: E nüshasında yoktur.

¹¹ U nüshasında yoktur.

Şeyh Seyyid Meḥmed Buḥārī Ḳuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Seyyid Meḥmed Buḥārī,² Burūsī Emīr Sulṭān dimekle ma'rūfdur.³ Burusa'da dāmād-ı sulṭānī olup zāviye binā eyledi. Nūrbaḫşiyye'dendür. Nūrbaḫş Şeyh⁴ Seyyid Meḥmed Kübrevî'den aḫz-ı ṭarīkat eyledi. *İntikāl-i emīr 833* tārīhinde anda rihlet eyledi. *Şaḳāyık*'da mezkūrdur. Evlādı vaḳtimizde münḳarız oldu. Ğasli ve namāzı ve telḳini,⁵ el-ḥāc Bayrām-ı Velī ḫazretleriniñdür.⁶ Bu güfte anıñdur:⁷

Tevḫīde gel ḫaddün aşma
Tōđrı yolından şaşma
Üç yüz altmış altı çeşme⁸
Başdaki göl bizde olur

Pīr Sulṭān bu yolda ḳuldur
Derdüñ oḳıyan bu dildür
Elif Ḥaḳḳa doğrı yoldur
Mīm istersen dāl bizde olur

(E 46b, İ 88-89, U 40b-41a)

Şeyh Ḥalīl Ḥalīlī Ḳuddise Sirruhu⁹

eş-Şeyh Ḥalīl Ḥalīlī Efendi,¹⁰ na'ıçacı iken¹¹ Şeyh 'Abdülvehhāb Ümmī'den aḫz-ı ṭarīkat ve Üsküdār'da zāviye binā eyledi. *Selāmet-i nāsūt 1048* tārīhinde vefāt ve anda defn olınmışdur. Niçe āşār-ı ḳalemi olup ez-cümle bu beytler¹² anıñdur:

Bu bendeyi 'aşḳ odına yanmağa ḳomazlar
Pervāne-vaşf şem'e dolanmağa ḳomazlar

¹ Şeyh Seyyid Meḥmed Buḥārī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Meḥmed Buḥārī E: eş-Şeyh Şemsüddīn Meḥmed Buḥārī U.

² eş-Şeyh Seyyid Meḥmed Buḥārī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ ma'rūfdur İ, U: meşhūrdur E.

⁴ Şeyh İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ telḳini İ ve E: U nüshasında yoktur.

⁶ Bayrām-ı Velī ḫazretleriniñdür U: Bayrām'dur. E ve İ.

⁷ anlarıñ āşār-ı güzidelereñdür İ: anıñdur E: anlarıñ güftāridur İ.

⁸ çeşme E ve U: çeşme-dār İ.

⁹ Şeyh Ḥalīl Ḥalīlī Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ḥalīl Ḥalīlī Efendi E: eş-Şeyh Ḥalīlī Efendi U.

¹⁰ eş-Şeyh Ḥalīl Ḥalīlī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ Na'ıçacı iken E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹² beytler E ve İ: güftār U.

Anî ki çerâğını uyandıra Halîlî
Erbâb-ı hâsed şanma uyanmağa kımazlar
(E 47a, İ 89, U 41a)

Şeyh Seyyid Mehmed Habîbî Halvetî Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Seyyid Mehmed Habîbî,² Halvetî tarîkını Ümmî Sinân-zâde Hasan Efendi'den ahz eylemişken, Yeñikapu Mevlevîhânesi şeyhlerinden Hâcî Ahmed³ Dede'den daği Mevleviyyeye intisâb eyleyüp Mi'mâr Tekyesi şeyhi iken Mevlevîhâneniñ 'arzı Kıonya'dan bunlar hakkında gelüp ol gice bunlar daği *rahmetü'l-ârifin 1090*⁴ târihinde vefât ve kendi zâviyesinde defn olındı. Mevlevî külâhı üzere 'alâmet-i hilâfet olan üstüvânı daği resm eylemişlerdür. Bu güfte anlarıñdur:⁵

Yâ İlâhî kııl bize luţf u 'atâ
Cezb idüp dönder bizi senden yaña

Vir tarîk-i müstaķim üzre şebât
Saña irgür kıoma yolda ihdinâ⁶

Bu Habîbî derd-mendi kııl kıabül
Raĥmetüñ h'ânında n'ola bir gedâ

(E 47a, İ 89-90, U 41a-41b)

Şeyh 'Abdülvehhâb Efendi Kıddise Sirruhu⁷

eş-Şeyh 'Abdülvehhâb Ümmî,⁸ Elmalı'dandur. Yigitbaşı Ahmed Efendi'den ahz-ı tarîkat eyledi. Vâhibî daği taĥallüs ider. *Vefât-ı nâsüt 1004* târihi ğurre-i Şa'bânında anda vefât eyledi. Bu güfte anıñdur:⁹

¹ Şeyh Seyyid Mehmed Habîbî Halvetî Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Seyyid Mehmed Habîbî E: eş-Şeyh Seyyid Mehmed Habîbî Efendi U.

² eş-Şeyh Seyyid Mehmed Habîbî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Ahmed E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁴ rahmetü'l-ârifin İ: rahmetü'l-âlemîn E ve U.

⁵ anlarıñdur E ve U: anlarıñ âşâridur İ.

⁶ Bu beyit U nüshasında yoktur.

⁷ Şeyh 'Abdülvehhâb Efendi Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh 'Abdülvehhâb Ümmî E: eş-Şeyh 'Abdülvehhâb Ümmî Efendi U.

⁸ eş-Şeyh 'Abdülvehhâb Ümmî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ anıñdur E ve İ: anlarıñ güftâr-ı yâdigâridur U.

Evliyā sırrı şorana¹ toğuz dürlü nişān gerek
Evvel kapu şerī'atdūr güneş gibi 'ıyān gerek

Vehhāb Ümmī'niñ tevḥīdi ḥātırıña güç gelmesün
Bu ma'nāyı fehm itmege şāfī nūrdan insān gerek
(E 47b, İ 90, U 41b)

Şeyḥ [Aḥmed] Ümmī Efendi Ḳuddise Sirruhu²

eş-Şeyḥ Aḥmed Ümmī,³ İzlādī'den gelüp Lofça'da Fāzıl 'Alī Efendi'den aḥz-ı
tarīkat ve Üsküdār'a hicret ve Çinili Vālide Cāmi'i ḳurbünde bir ḥāneyi temlik idüp
zāviye olmağı şart eyledi. Kendi daḥi anda medfūndur. Şeyḥ Lebīb Ḥüseyn Efendi bu
tārīḥi dimişdür:

Gidüp me'vāya aḥbāba didi yā hū Şeyḥ Aḥmed 1138⁴

Bu güfte anlarıñ āşār-ı ḳalemindendür:⁵

Şanma ki rūsūm ehli olur vāḳıf-ı esrār
Tā itmeye iḥlāş ile sırr ehline iḳrār

Herkes ki diler mażhar-ı tevfiḳ ola Ümmī
Dil-beste olup Ḥaḳḳa rızā gözleye her bār

(E 47b-48a, İ 90-91, U 41b-42a)

eş-Şeyḥ İlyās Çāresiz⁶

eş-Şeyḥ İlyās Çāresiz,⁷ Ḳaraman Ereğlisi'nden gelüp Akbıyık şeyḥi Çarıḳcı
Şeyḥ Aḥmed Efendi'den aḥz-ı tarīkat eyledi. PİR-dāşı olan Saḳızlı 'Abdurraḥman
Aḥmed Paşa⁸ Saḳız'da müceddeden bir zāviye binā ve şeyḥi daḥi İlyās Efendi'yi irsāl

¹ sırrı şorana İ ve U: E nüshasında yoktur.

² Şeyḥ [Aḥmed] Ümmī Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḥ Aḥmed Ümmī E: eş-Şeyḥ Aḥmed Ümmī Efendi U.

³ eş-Şeyḥ Aḥmed Ümmī İ: E ve U nüshalarında yoktur

⁴ Ölüm tarihini bildirmek üzere verilen terkinin sayı değeri 1137'dir. Terkin içinde bulunan hemze bir kabul edildiğinde eserde verilen 1138 tarihi tam çıkmaktadır.

⁵ güfte anlarıñ āşār-ı ḳalemindendür İ: güfteler anlarıñdur E: güfte anlarıñ āşārındandır U.

⁶ eş-Şeyḥ İlyās Çāresiz E ve U: Çāresiz Şeyḥ İlyās Efendi İ.

⁷ eş-Şeyḥ İlyās Çāresiz İ: E ve U nüshalarında yoktur

⁸ Saḳızlı 'Abdurraḥman Aḥmed Paşa E: Saḳızlı 'Abdurraḥman Paşa U: İ nüshasında yoktur.

eyledi. Yüz on yedi¹ yaşında iken rihletine *Sakızlı Şeyh 1118* târihtür. Anda medfündür. Güfteleri² olup bu beytler anlarındur:³

Gel haber vereyim haber şorarsan
Bugünüñ yarına şalup yürime

Bāzircānsın bunda sermāye⁴ bozup
Aşşını ziyāna⁵ virüp yürime

Çāresize çāresizlikdür ögüt⁶
Kahrı luḫfi ne gelür ‘aşk ile yut

Ölülerden saña bu durur⁷ ögüt
Şakın şikāyet idüben yürime

(E 48a, İ 91-92, U 42a)

Şeyh Ahmed Rindî Efendi⁸

eş-Şeyh Ahmed Rindî,⁹ Şimleli-zāde Mışır’da Gülşeniyye tarīkati Şeyh Hüseyin’den aḫz ve Burusa’da ‘Alî Mest zāviyesinde şeyh oldu. *Mütü kable entemütü 1089*¹⁰ târihinde vefāt ve anda medfündür. Bu beytler anlarındur:¹¹

Hāmüşluğum zībde ḫāne-i ḫayret
Pür-güylüğüm zīnet-i kāşāne-i ḫayret

Her encümüne şem^c-i maḫabbet¹² şala pertev
Eṭrāfın alur leşker-i pervāne-i ḫayret

(E 48a-48b, İ 92, U 42b)

¹ Yüz on yedi İ ve U: Yüz on E.

² Güfteleri E ve İ: Güftelerinden U.

³ anlarındur İ: anındur E: U nüshasında yoktur.

⁴ sermāyen İ ve U: sermāye E.

⁵ ziyāna İ ve U: dünyāya E.

⁶ çāresizlikdür ögüt İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁷ bu durur E ve U: yudarum İ.

⁸ Şeyh Ahmed Rindî Efendi İ: eş-Şeyh Ahmed Rindî E ve U.

⁹ eş-Şeyh Ahmed Rindî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Ahmed Rindî’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1489 olmasına rağmen eserde 1089 olarak gösterilmiştir.

¹¹ anlarındur U: anındur E ve İ.

¹² şem^c-i maḫabbet İ ve U: şem^c E.

Şeyh Ahmed Neşâti Dede Kıddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Ahmed Neşâti Dede,² Edirne'den zühür ve Ağa-zâde'den aHz-ı tarikat eyledi. Edirne'de Mevlevîhâne şeyhi olup dört sene mürürında fevt ve Murâdiye'de defn olunduğı için Rüşdi târih dimişdür:

Bezm-i gülzâr-ı Na'ım ola Neşâti'ye maķâm 1085

Hilye-i Enbiyâ nazm eyledi. Dîvânında bu beyt mevcüddur:³

Olursa⁴ şâne ile keşmekeş ziyâde daħi

Ne fitneler kopa gör zülf-i dil-rübâda daħi

(E 48b-49a, İ 92, U 42b)

eş-Şeyh Ahmed Şabūhî Dede Efendi⁵

eş-Şeyh Ahmed Şabūhî Dede Efendi,⁶ Toķat'dan zühür ve Şâm şeyhi Hamza⁷ Dede'den aHz-ı tarikat ve fevtinde cā-nişin-i meşihat oldı. Şoñra Konya'ya hicret ve Yeñikapu Mevlevîhânesi'ne tevcih olındı. On dört sene hıdmet-i meşihatde olup vefât ve anda defn olunduğı bu târih ile ma'rûfdur:

Şabūhî sa'y idüp Firdevs-i a'lâya revân oldı 1154⁸

*Meşnevi'*ye *İhtiyârât* isminde şerhi ve dîvânı vardur. Bu beyt bir gâzeliniñ maţla'ıdır:

İkrâm-ı zât-ı pākūñ için nâzil oldı naş

Zülf-i ruhuñ hikâyetidür ahsenü'l-kaşaş

(E 48b-49a, İ 92-93, U 42b-43a)

Şeyh Seyyid Mehmed Eşref-i Şânî⁹

eş-Şeyh Seyyid Mehmed Eşref-i Şânî,¹⁰ Burusa şeyhlerindendir. Eşref-i evvel İznîkî neslindendir. Pederi Luţfullâh¹¹ Efendi'den aHz-ı tarikat eyledi.

¹ Şeyh Ahmed Neşâti Dede Kıddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Ahmed Neşâti Dede E: eş-Şeyh Ahmed Neşâti Dede Efendi U.

² eş-Şeyh Ahmed Neşâti Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ bu beyt mevcüddur E ve U: dimişdür E.

⁴ Olursa İ ve U: Olsa E.

⁵ eş-Şeyh Ahmed Şabūhî Dede Efendi U: eş-Şeyh Ahmed Şabūhî Dede E: Şabūhî Şeyh Ahmed Dede Efendi İ.

⁶ eş-Şeyh Ahmed Şabūhî Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Hamza E ve U: Hasan İ.

⁸ Şabūhî Dede'nin ölüm tarihini bildirmek üzere düşürülen tarih mısrasının sayı değeri 1054 olmasına rağmen E ve U nüshalarında 1154 olarak gösterilmiştir. İ nüshasında ise önce 1154 yazılmış sonra üzeri çizilip 1054 yapılmıştır.

⁹ Şeyh Seyyid Mehmed Eşref-i Şânî İ: eş-Şeyh Seyyid Mehmed Eşref-i Şânî E ve U.

¹⁰ eş-Şeyh Seyyid Mehmed Eşref-i Şânî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ Luţfullâh İ ve U: 'Abdullâh E.

Altmış üç yaşında *mest-i rāhat* 1109 tārīhinde İznik’de Eşref-zāde Rūmī ḥazretleriniñ türbesindedür. Bu güfte anlarıñ āşār-ı ṭabī‘atinden münteḥabdur:¹

Qarārum yoqdur ey dilber görelden sen dilārāyı
Cemālūñ görmek için ben açarum cānda yarayı

Habībūñ ḥaqqıçün yā Rabb bu Sānī Eşref’e raḥm it
Şühūduñ ‘ayn ile² dā’im göre ol bedr olan ayı

(E 49a-49b, İ 93, U 43a)

Şeyḥ Hüseyn Ādem Dede Efendi³

eş-Şeyḥ Hüseyn Ādem Dede Efendi,⁴ Anṭalya’dan gelüp Şāriḥ İsmā‘il Efendi’ye ḥıdmet ü aḥz-ı⁵ ṭarīkat eyledi. Rıḥletinde zāviye-nişin oldı. Ḥacc-ı şerīf⁶ ‘avdetinde Mısır’da rıḥlet ve Mevlevīḥāneye defn olıduğı bu tārīḥ ile muḳayyeddür. *Şehinşāh-ı ‘Ārifān* 1063. Eş‘arından kār-ı nāṭıḳ güftesi ve sār-ir āşārı vardur. Ez-cümle bu beytler anıñdur:⁷

Sükūt itsem şafālansam açılısam bana dem olmaz
Kıyāmet ḳopmayınca kışşa-i ‘aşḳum tamām olmaz

Görince bildüm Ādem ben anıñ keyfiyyet-i ḥālin
Olur gāhī şafā-yı cām-ı mey⁸ ammā müdām olmaz

(E 49b, İ 94, U 43a-43b)

eş-Şeyḥ ‘Abdülkerīm İştibī Efendi⁹

eş-Şeyḥ ‘Abdülkerīm [İştibī] Efendi,¹⁰ Kurd Efendi eş-Şeyḥ Meḥmed bin ‘Ömer Efendi’den aḥz-ı ṭarīkat eyledi. Şeyḥü’l-Ḥarem olup geldükde şeyḥi yerine Meḥmed

¹ güfte anlarıñ āşār-ı ṭabī‘atinden münteḥabdur E: beyt anıñdur İ: güfte anlarıñdur U.

² ‘ayn ile E ve U: ‘aynına İ.

³ Şeyḥ Hüseyn Ādem Dede Efendi İ: eş-Şeyḥ Hüseyn Ādem Dede E: eş-Şeyḥ Hüseyn Ādem Dede Efendi U.

⁴ eş-Şeyḥ Hüseyn Ādem Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ aḥz-ı İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Ḥacc-ı şerīf E ve U: Ḥaccdan İ.

⁷ anlarıñdur U: anıñdur E ve İ.

⁸ cām-ı mey İ ve U: cām E.

⁹ eş-Şeyḥ ‘Abdülkerīm İştibī Efendi U: eş-Şeyḥ ‘Abdülkerīm İştibī E: İştibī Şeyḥ ‘Abdülkerīm Efendi İ.

¹⁰ eş-Şeyḥ ‘Abdülkerīm İştibī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Paşa Tekyesi'nde şeyh olmuş idi. Fevt ve zāviyesinde defn olduğuna Kesbî'niñ tārīhidür:¹

Didiler geçdi ya İştîbî Emîr 1015²

Cifr ve sâ'ir 'ulūmda mâhir idi. Bu güfte anıdır:

Kıl tecellî al beni³ benden saña
Çünkü olduñ bu diliñ mihmānı sen

Derdliniñ her derdine senden devā
İştîbî'niñ derdiniñ dermanı sen

(E 49b-50a, İ 94-95, 43b-44a)

eş-Şeyh Mehmed Dīvānî Semā'î Dede⁴

eş-Şeyh Mehmed Dīvānî Semā'î Dede,⁵ evlād-ı Mevlānā'dan *Dīvān-ı Kebîr*'i 'Acemden getirüp āsitānede pōst-nişin oldu. Şoñra terk idüp Karaşişār'da Mevleviḥāne binā ve anda 'azm-i beḳā eylediği Ḥazret-i Şāh Çelebi'niñ bu tārīhiyle ma'lūmdur:

Beḳā mülkine çekdi⁶ 'askerîn-i Sulṭān-ı Dīvānî⁷

Bu güftār anıñ zāde-i ṭab'ıdır.⁸

Virmez vücūd ğayrıya 'ayn-i zuhūrı gör
Te'sîr-i sırr-ı ğayret ism-i Ğayūrı gör

Baḳ sūz-ı sīnesine⁹ Semā'î-yi bî-diliñ
Feth-i fütūḥ ḥuşşile māfi'ş-şudūrı gör

Ḥalīfesi Seyyid¹⁰ Şāhidî İbrāhîm Dede yanındadır.¹¹

(E 50a-50b, İ 95, U 44a)

¹ Kesbî'niñ tārīhidür E ve U: bu tārīḥ muḳayyeddür İ.

² İştîbî'nin ölüm tarihini bildirmek üzere düşürülen tarih mısrasının sayı değeri 1026 olduğu halde eserde 1015 olarak gösterilmiştir.

³ beni İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ eş-Şeyh Mehmed Dīvānî Semā'î Dede E ve İ: Dīvānî Şeyh Mehmed Semā'î Dede U.

⁵ eş-Şeyh Mehmed Dīvānî Semā'î Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ çekdi İ ve U: geçdi E.

⁷ Dīvānî Dede'nin ölüm tarihini bildirmek üzere düşürülen tarih mısrasının sayı değeri 926 olup E nüshasında yazmamaktadır. İ ve U nüshalarında 936 yazmaktadır.

⁸ zāde-i ṭab'ıdır E ve U: āşārı ḳalemidür İ.

⁹ sīnesine E ve U: sīnesiyle İ.

¹⁰ Seyyid U: E nüshasında yoktur.

¹¹ Bu cümle İ nüshasında yoktur.

eş-Şeyh ‘Ömer Şekib Dede Efendi¹

eş-Şeyh ‘Ömer [Şekib] Dede Efendi² Konya’da kârî-i *Meşnevî* iken Haleb şeyhi oldu. *Yûfûn bi’n-nezar 1135³* târihinde rihlet eyledi. Bu beyt dîvânından intihâb olunmuşdur:⁴

Bu gülşende ‘acemi bülbül den bî-ķarâr olsa

Yanımcı şalınur bir serv-i ķâmet dilberim yok

(E 50b, İ 95, U 44a-44b)

eş-Şeyh Mehmed Dede Efendi⁵

eş-Şeyh Mehmed Dede⁶ Memiş⁷ Efendi demekle ma’rûfdur. Beşiktaş’da elli altı sene Mevlevî şeyhi olup⁸ *şehr-i şevvâlî’l-mübârek 1136* târihi selh-i şevvâlinde⁹ rihlet ve anda defn olındı. Bu güfte anlarıñ güftârîndandır:¹⁰

İdermiş bahş hōş-bū haṭṭuñ ile sünbül-i gülşen

Aña var ise bu ol müşgîn-i nârdan ķaldı

(E 50b, İ 96, U 44b)

eş-Şeyh Muştafâ Siyâhî Dede Efendi¹¹

eş-Şeyh Muştafâ [Siyâhî] Dede Efendi¹² Kıbrıs şeyhi iken *şeyhü’l-‘ukbâ 1123* târihinde vefât ve anda defn olındı. Dîvânı vardır. Bu beyit anıñdur:¹³

Hemîşe ‘âşıkı ķa ‘arz-ı cemâl idüp n’eyler

O vech ile aña her demde âl idüp n’eyler

(E 50b, İ 96, U 44b)

¹ eş-Şeyh ‘Ömer Şekib Dede Efendi U: eş-Şeyh ‘Ömer Şekib Dede E: eş-Şeyh Şekib ‘Ömer Dede Efendi

² eş-Şeyh ‘Ömer Şekib Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Şekib Dede’nin ölüm tarihini bildirmek için verilen mısranın sayı değeri 1135’dir. İ nüshasında 1135, E ve U nüshalarında 1133 olarak gösterilmiştir.

⁴ dîvânından intihâb olunmuşdur U: dîvânında mevcüddür E ve İ.

⁵ eş-Şeyh Mehmed Dede Efendi U: eş-Şeyh Mehmed Dede E: Mehmed Dede Efendi İ.

⁶ eş-Şeyh Mehmed Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Memiş E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁸ olup E ve U: oldı İ.

⁹ selh-i şevvâlinde E ve İ: şevvâlinde U.

¹⁰ güfte anlarıñ güftârîndandır U: beyt anlarıñdur E: beyt anıñdur İ.

¹¹ eş-Şeyh Muştafâ Siyâhî Dede Efendi U: eş-Şeyh Muştafâ Siyâhî Dede Efendi E: Siyâhî Şeyh Muştafâ Dede Efendi İ.

¹² eş-Şeyh Muştafâ Siyâhî Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹³ Bu beyit anıñdur: E ve İ: U nüshasında yoktur.

eş-Şeyh Hasan Kā'imî Efendi¹

eş-Şeyh Hasan Kā'imî Efendi.² Bosna'dan gelüp Öziçeli Muşliḥüddîn Efendi'den aḥz-ı tarīkat ve Bosna'da Silaḥdār Paşa Zāviyesi'ne şeyh, İzvornik'e gelüp anda vefāt idüp *Hüsn-i ḥayru'l-İslām 1091* tārīhinde anda defn olındı. Cifrede kemāli ve eş'arı vardır ve bu ilāhî³ anlarındur:⁴

Ṭālibā gördüñ mi dünyā kaydı hiç

Hep bilindi dōstluḡı vü 'ıydı hiç

Hey meded ey Kā'imî işin bu mıdur

Sendeki bu şenligi olaydı hiç

(E 51a, İ 96, U 44b-45a)

eş-Şeyh Mehmed Müstaḡim Efendi⁵

eş-Şeyh Mehmed Müstaḡim Efendi⁶ Ümmî Sinān-zāde Hasan Efendi'den aḥz-ı tarīkat ve şūfilerden 'Alāeddîn Efendi⁷ Zāviyesi'ne şeyh oldı. *'Āşık-ı müstaḡim 1121* tārīhi Cemāzinde vefāt⁸ ve Eyyüb⁹ Türbesi ḥāricinde defn olındı. Āşār-ı eş'arından bu beyit¹⁰ munteḥabdur:

Hvāce-i bād-ı şabā açdı kumāş-ı ḡonceyi¹¹

Oldı pür-zīnet dükān-ı çārşū-yı nev-bahār

(E 51a, İ 97, U 45a)

eş-Şeyh Ḥaydar Efendi¹²

eş-Şeyh Ḥaydar Efendi¹³ resāyilcidür. Buḡārā'da Özbek şāh-zādelerinden iken tarīk-ı Naḡşibendiyye'ye intisāb eylemişdi. Üsküdar'da qarār ve Bülbülderesi ḡurbünde bir zāviye binā eyledi. Anda ḡıdmet-i tarīkat üzere iken *leyletü'l-işneyn 1112* şehir-i

¹ eş-Şeyh Hasan Kā'imî Efendi U: eş-Şeyh Hasan Kā'imî E: Kā'imî Şeyh Hasan Efendi İ.

² eş-Şeyh Hasan Kā'imî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ bu ilāhî E ve İ: Ez-cümle U.

⁴ anlarındur E: anındur İ: U nüshasında yoktur.

⁵ eş-Şeyh Mehmed Müstaḡim Efendi U: eş-Şeyh Mehmed Müstaḡim E: Mehmed Müstaḡim İ.

⁶ eş-Şeyh Mehmed Müstaḡim Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Efendi İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ vefāt idüp İ: rıḡlet E ve U.

⁹ Eyyüb E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹⁰ beyit E ve İ: ḡüfte U.

¹¹ kumāş-ı ḡonceyi İ: kâş-ı ḡonceyi E ve U.

¹² eş-Şeyh Ḥaydar Efendi U: eş-Şeyh Ḥaydar E: Şeyh Ḥaydar Resāyilci Efendi İ.

¹³ eş-Şeyh Ḥaydar Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

mevlidde düşünbe gicesi rihlet ve zāviyesinde ‘azm-i cennet eyledi. Elsine-i şelâsede¹ eş‘arı vardır. Bir Türkî gazelinden iki beyit aḫz olındı:

Ser-i küyuñ temâşâ eyleyenler ẗür’dur dirler
Tecellî cilvegâh-ı Kâfuñda nürdur dirler

Ser-i râhuñda² zâr u nâtuvānum inleyen söyler
Ġarîb-i bî-nevâ miskîn Resâ rencürdur dirler

(E 51a-51b, İ 97, U 45a-45b)

eş-Şeyḫ Muşliḫüddîn Muştafâ Nuṭḫî Efendi³

eş-Şeyḫ [Muşliḫü]ddîn Muştafâ Nuṭḫî Efendi,⁴ Tekfurtağlı Muşlî Efendi diyü meşhürdür. Şeyḫ ‘İbādî Ḥalvetî’den aḫz-ı ṭarîkat eyledi. Şeyḫ maḳâmında yigirmi bir sene şeyḫ olup Rebî‘de vefât ve *ḫüsnü’z-zan 1099* târiḫinde zāviyesinde medfündür. İlähiyyâtı vardır.⁵ Bu ilâhî âşâr-ı kalemindendir:⁶

‘Ālem-ārâyı buldum ‘âlem-ārâ benüm⁷
Mâlik-i kevn ü mekânım tâc ile Dârâ benüm⁸

Bu rumûzı Nuṭḫıyâ ancak yine ‘ârif bilür
Vâdi-i Eymen’de gūyâ ẗür ile Mûsâ benüm⁹

(E 51b-52a, İ 98, U 45b)

Şeyḫ Aḫmed Ümidî Efendi¹⁰

eş-Şeyḫ Aḫmed Ümidî¹¹ bin eş-Şeyḫ İsmâ‘il Efendi. Pederi Hüdâyi Efendi’niñ ḫalîfesidür. Andan aḫz-ı ṭarîkat eyledi. Küçük Ayaşofya’da Kapuâğası Ḥüseyn Ağa Zāviyesi’ne pöst-nişin ve Şâh-zâde Cāmi’inde kırk beş sene cum‘a vâ‘izi oldı.

¹ Elsine-i şelâsede E ve U: dîvân-ı İ.

² Ser-i râhuñda İ: Ser-i küyuñda E ve U.

³ eş-Şeyḫ Muşliḫüddîn Muştafâ Nuṭḫî Efendi U: eş-Şeyḫ Muşliḫüddîn Muştafâ Efendi E: Şeyḫ Muşliḫüddîn Efendi İ.

⁴ eş-Şeyḫ Muşliḫüddîn Muştafâ Nuṭḫî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ İlähiyyâtı vardır E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁶ Bu ilâhî âşâr-ı kalemindendir İ: Bu beyit anlardandır E: Ez-cümle U.

⁷ benüm E ve U: menüm İ.

⁸ benüm E ve U: menüm İ.

⁹ benüm E ve U: menüm İ.

¹⁰ Şeyḫ Aḫmed Ümidî Efendi İ: eş-Şeyḫ Aḫmed Ümidî E: eş-Şeyḫ Aḫmed Ümidî Efendi U.

¹¹ eş-Şeyḫ Aḫmed Ümidî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

el-Bākīyyātü’ş-şālihāt 1106 tārīhi Cemāzīye’l-ülāsında rıhlet idüp Geyikciler’de¹ pederi yanında defn olındı. Tabī‘at-ı şā‘irānesiniñ bu na‘t-i şerīf bir² semeresindendür:

Ey sa‘ādet mähiniñ burcı Muhammed Muştafā
Merħabā ey nūr-ı ümmet merħabā yā merħabā

(E 52a, İ 98, U 45b-46a)

Şeyh Yahyā Efendi³

eş-Şeyh Yahyā⁴ İbnü’ş-şeyh Şa‘bān Efendi. Kaştamonı’dan pederi Şeyh Şa‘bān Efendi kolından aḥz-ı tarīkat ve İstanbul’a hicret ve Şeyhü’l-İslām Hıvāce Efendi’niñ Eyyüb’da dāru’l-ḳurrāsını oğlu Şeyhü’l-İslām Es‘ad Efendi zāviye eylemişdür. *Teveffenā ma‘el-ebār 1082* tārīhinde rıhletinde cā-nişin oldı. Miftāhī-zāde Şeyh Aḥmed Efendi’den ḥilāfet zühür eyledi ve *et-taftü’s-sāḳ 1105⁵* tārīhinde Eyyüb Şeyhi iken vefātında miḥrāb ile kürsī miyānında ḥāric-i cāmī‘nde defn olındı. Tab‘-ı şī‘rīsi⁶ olup bu beyt bir ilāhīsindendür:

Luṭf eyle dil-i zāra yā Rabb kerem eyle
Yār olmasun aḡyāra yā Rabb kerem eyle

(E 52a-52b, İ 98-99, U 46a-46b)

Nācī Aḥmed Dede Efendi⁷

eş-Şeyh Aḥmed Nācī Dede⁸ Ḳonya’dan gelüp Ādem Dede’den aḥz-ı tarīkat eyledi. Beşiktaş ve Ġalaṭa ve Yeñikapu’da daḡi şeyh olmışdur. Otuz üç yıl⁹ mürürında *Tebārekallāhu Rabbü’l-‘ālemīn 1123* tārīhi Rebī‘inde anda defn olındı. Bu beytler anın āşār-ı güzidesindendür:¹⁰

Bir bende ki āzād ola elbette olur şād
Ammā senüñ benden olan bende olur şād

¹ Geyikciler’de E: İ ve U nüshalarında yoktur.

² bir İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Şeyh Yahyā Efendi İ: eş-Şeyh Yahyā E: eş-Şeyh Yahyā Efendi U.

⁴ eş-Şeyh Yahyā İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Şeyh Yahyā’nın ölüm tarihi için verilen tamlamanın sayı değeri 1103 olduğu halde eserde 1105 olarak verilmiştir.

⁶ Tab‘-ı şī‘rīsi E ve İ: şī‘rīsi U.

⁷ Nācī Aḥmed Dede Efendi İ: eş-Şeyh Aḥmed Nācī Dede E ve U.

⁸ eş-Şeyh Aḥmed Nācī Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ yıl E ve U: sene İ.

¹⁰ anın āşār-ı güzidesindendür İ: anın güftārındandur U: anıñdur E.

Luṭf eyle eyā pādşeh-i mülk-i şefā‘at
Nācī ḳuluña eyle şefā‘at ki ola şād

(E 52b, İ 99, U 46b)

Şāhib-i Mevlid Şeyḫ Süleymān Efendi¹

eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī,² pederi ‘İvāz Paşa ve birāderi ‘Aṭāyī-yi evvel’dür. *Heft merdān* 780 tārīhinde Burusa’da rihlet eyledi. Āşārından *Mevlid* ma‘rūfdur³ ve eş‘arı vardır. Nāmdaşı Süleymān Paşa İbn Orḫan ile Rūmili’ne ibtidā geçenlerdendir⁴ ki dimişdür:

Aḳdeñizi geçmişüz biz bir iki şal ile
Himmet-i merdān ile ğaybdan irsāl ile

Oldı bizüm şalımuz taht-ı Süleymān bize
Gözlerimiz açmışuz aḫsen-i a‘māl ile

(E 52b-53a, İ 100, U 46b-47a)

Meḫmed Birri Efendi⁵

eş-Şeyḫ Meḫmed Birri⁶ şehrīdür. Bektāşiyeden Kātib Şeyḫ⁷ Aḫmed Efendi’dan aḫz-ı tarīkat ve cā-nişīn-i hücre-i meşihāt oldu. İki daḫi kırk yıl hücre-nişīn olup rihletinde Edirneḳapusu ḫāricinde defn olındı. Cüz‘iyātda daḫi kemālī var idi. Müstaḫīm-zāde Efendi bu tārīhi dimişdür:

Muḳaddes ola sırrı gitdi Birri 1162

Bu beyit anıñdur:⁸

Şeker-pāş-ı terennümdür gelince bezm-i ‘uşşāḳa
Yine dil-bestedür nāy-ı ḫalāvetkārı görmezsin⁹

(E 53a-53b, İ 100, U 47a)

¹ Şāhib-i Mevlid Şeyḫ Süleymān Efendi İ: eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī E: eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī Efendi U.

² eş-Şeyḫ Süleymān Mevlidī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ ma‘rūfdur İ: ma‘rūf E ve U.

⁴ geçenlerdendir E ve İ: geçmişlerdendir U.

⁵ Meḫmed Birri Efendi İ: eş-Şeyḫ Meḫmed Birri E ve U.

⁶ eş-Şeyḫ Meḫmed Birri İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Şeyḫ İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ Bu beyit anıñdur İ: Bu beyit āşārındandır E: U nüshasında yoktur.

⁹ görmezsin İ: şormazsın E ve U.

Rüsūhî Şeyh İsmā'îl Dede¹

eş-Şeyh İsmā'îl Rüsūhî Dede² Ankaravî'dür. Ğalaṭa'da İskender Paşa Zāviyesi'nde şeyh oldu. Te'lifâtı vardır. *Minhācu'l-fuḳarā* ve ğayrı velî kırk altı 'adedince şaĝir ü kebîr eserleri vardır. Türkî *Meşnevî* şerhlerinde [bundan ğayrının şerhinde tamām olmuş şerh yokdur.³] *Ankaravî vefāt 1041*⁴ rihlet ve⁵ zāviyesinde defn-i türbet olmuşdur. Bu murabba' anıñ āşār-ı kalemindendir:

Bu tekye bizüm tekye-i 'işret-gedemizdür
Dervişleriz ḫazret-i Ādem dedemizdür
Mesken ezeli cennet idi bizlere ammā
Dür eyleyen andan bizi Ḥavvā anamızdur

(E 53b, İ 100-101, U 47a-47b)

Naḳşî 'Alî Efendi⁶

eş-Şeyh Naḳşî 'Alî Efendi⁷ Bāzircān şeyhi Ramazān Efendi'den aḫz-ı ṭarīḳat idüp ḫilāfetle Aḳkirmān'a me'mūr olmuşdur. *Ḥaste 1065* tārīhinde vefāt idüp anda zāviyesinde defn olunmuşdur. Āşār-ı kaleminden risāleleri ve dīvān-ı ilāhiyyatı vardır. Ez-cümle bu ğüfte anlarındur:⁸

Bu ğün ol 'ıyd-ı ekberdür ğelür meydāna 'āşıklar
Ġiyerler cāme-i ğülgün kıyarlar cāna 'āşıklar

Başın ṭop eyleyüp Naḳşî ğirüp meydān-ı 'aşḳ içre
Şalādur cem' olup ğelsün bu ğün dükkāna 'āşıklar

(E 53b-54a, İ 101, U 47b)

¹ Rüsūhî Şeyh İsmā'îl Dede İ: eş-Şeyh İsmā'îl Rüsūhî Dede E ve U.

² : eş-Şeyh İsmā'îl Rüsūhî Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Bu cümle U nüshasında yoktur.

⁴ İsmā'îl Rüsūhî'nin ölüm tarihi için verilen terkinbin sayı değeri 854 olduĝu halde eserde 1041 olarak verilmiştir. Ayrıca U nüshasında vefatı için düşürülen tarih verilmemiş olup İ nüshasında ise ḫayru'l-beşer 1041 tarihi düşürülmüştür. Bu terkinbin sayı değeri 1343 yapmaktadır.

⁵ rihlet ve İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Naḳşî 'Alî Efendi İ: eş-Şeyh Naḳşî 'Alî Efendi E ve U.

⁷ eş-Şeyh Naḳşî 'Alî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ anlarındur İ ve U: anlardandır E.

Şadri Şeyh Mehmed Efendi¹

eş-Şeyh Mehmed Şadri,² Bağdādî Nazmî Şeyh ‘Alî Efendi’den aḥz-ı ʔarîkat ve Mîhâlic’da Bülbül Hatun Zâviyesi’nde şeyh oldu. Sulţân Muştafâ Hân-ı³ Şânî bâ-ḥatt-ı hümâyün rikâb şeyhi eyledi. Cülûs-ı Sulţân⁴ Aḥmed Hân-ı Şâliş’de zâviyesine râhî oldu. Recebde anda defn olunduğı târiḥ bu mışra‘ ile muḳayyeddür:⁵

Bula es-Seyyid Mehmed Şadri cennâti⁶ mekân 1119

Āşâr-ı ʔabî‘at-ı şî‘risinden bu beytler münteḥabdur:⁷

Kemân ebrûlarından tîr-i ğamzeñ aralandurma
Hedef-asâ kulüb-ı ehl-i ‘aşkı yârelendirme

Ne mümkin şayd-ı tanzîrhây nazm-ı ‘âlî-câh
Meded şâhîn-i ʔab‘îñ Şadriyâ âvârelendürme

(E 54a, İ 101-102, U 47b-48a)

Müsellem Aḥmed Vefâ Efendi⁸

eş-Şeyhü’l-Vefâ Aḥmed Müsellem,⁹ Edirne’de Sezâyî Şeyh¹⁰ Ḥasan Efendi’ye dâmâd ve andan aḥz-ı ʔarîkat eyledi. Rihleti târiḥi *Hitâmühü misk 1166*. Zâviyesinde medfûndur. Dîvânından bu beytler münteḥab olunmuşdur:¹¹

Lücce-i ‘işyânda nâçârum eyâ ḥayru’l-beşer
Çâr-mevc-i giriftârum eyâ ḥayru’l-beşer

Bed’ idüp ḥams-i mübârekle Müsellem vaşfına
Ḥvân-ı na‘tuñda nağme-ḥvârum eyâ ḥayru’l-beşer

(E 54a-54b, İ 102, U 48a)

¹ Şadri Şeyh Mehmed Efendi İ: eş-Şeyh Mehmed Şadri E: eş-Şeyh Mehmed Şadri Efendi U.

² eş-Şeyh Mehmed Şadri İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Hân-ı E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁴ Sulţân E: İ ve U nüshalarında yoktur.

⁵ târiḥ bu mışra‘ ile muḳayyeddür E: bu târiḥ ile muḳayyeddür İ: târiḥ budur U.

⁶ cennâti E: cinânı İ ve U.

⁷ münteḥabdur E ve U: anıñdur İ.

⁸ Müsellem Aḥmed Vefâ Efendi İ: eş-Şeyhü’l-Vefâ Aḥmed Müsellem E ve U.

⁹ eş-Şeyhü’l-Vefâ Aḥmed Müsellem İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Şeyh İ ve U: E nüshasında yoktur.

¹¹ Dîvânından bu beytler münteḥab olunmuşdur U: Dîvânında bu beytler yazıldı E ve İ.

Hasib Seyyid Mehmed Efendi¹

eş-Şeyh Seyyid Mehmed Hasib Dede,² şehridür. Mısır şeyhi Siyâhî Dede'den aHz-ı tarikat ve İznik'de zâviye-nişin oldu. 'Azîmet-i müstemend 1121 târihinde zâviyesinde defn olındı. Bu beyt anî -zâde-i tab'ıdur.³

Nümâyân hiddet-i peykân-ı müjgân tîr-i âhumda
Kazâ te'sîri zâhir gamze-veş şemşîr-i âhumda

(E 54b, İ 102-103, U 48a-48b)

Nazmî Şeyh Hasan Dede Efendi⁴

eş-Şeyh Hasan Nazmî Dede Efendi⁵ Mısır'da Mevlevîhâne şeyhi iken terk idüp İstanbul'da *duhûlü'l-cennet 1125*⁶ târihinde fevt oldu. Dîvân-ı eş'ârından bu beyt-i ma'rûf aHz olındı.⁷

Nazmiyâ çek ayağı meygededen dillendün⁸
Der-i meyhâneye luğf eyle emân girmeyi gör

(E 54b, İ 102-103, U 48b)

Şeyh Yūsuf Nesib Dede Efendi⁹

eş-Şeyh Seyyid Yūsuf Nesib Dede,¹⁰ Konya'dan zühür ve Mısır şeyhi Siyâhî Dede'den aHz-ı tarikat ve yine Konya'da hıdmet üzere iken Yeniçapu zâviyesine şeyh oldu. Üç sene sonra *mağmûm 1126* târihi Muharreminde vefât ve tekyeniñ hāmūşânında 'azm-i cennât eyledi. Dîvânından bu beyt aHz olındı.¹¹

Câm-ı mey¹² istemez leb-i¹³ la'l-i terin gören
Sünbül şanur gül üzre hağğ-ı 'anberin gören

(E 55a, İ 103, U 48b)

¹ Hasib Seyyid Mehmed Efendi İ: eş-Şeyh Seyyid Mehmed Hasib Dede E ve U.

² eş-Şeyh Seyyid Mehmed Hasib Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ anî -zâde-i tab'ıdur E ve U: andañdur İ.

⁴ Nazmî Şeyh Hasan Dede Efendi İ: eş-Şeyh Hasan Nazmî Dede Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyh Hasan Nazmî Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Nazmî Dede'nin ölüm tarihi için verilen terkinin sayı değeri 1124 olduğu halde eserde 1125 olarak verilmiştir.

⁷ Dîvân-ı eş'ârından bu beyt-i ma'rûf aHz olındı E: Dîvân-ı eş'ârında bu beyt ma'rûfdur İ ve U.

⁸ dillendün İ ve U: dildi E.

⁹ Şeyh Yūsuf Nesib Dede Efendi İ: eş-Şeyh Seyyid Yūsuf Nesib Dede Efendi E: eş-Şeyh Seyyid Yūsuf Nesib Efendi U.

¹⁰ eş-Şeyh Seyyid Yūsuf Nesib Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ aHz olındı E: yazıldı İ: U nüshasında yoktur.

¹² Câm-ı mey İ: Câm-ı yem E ve U.

¹³ leb-i İ ve U: E nüshasında yoktur.

Şabürî Şeyh Meḥmed Efendi¹

eş-Şeyh Meḥmed Şabürî, İbnü's-şeyh Muştafâ Dede Çelebi demekle ma'rûfdur. Vilâdeti Haleb'de yevm-i 'aşûrâdadur. Ümidî² Şeyh Aḥmed'in hemşire-zâdesidür. Şeyh Ğafûrî'den inâbet ve Cennet Efendi'den ḥilâfetle bekâm oldu. Kâdî'asker Kadrî Efendi Lükneçiler'de bir zâviye binâ ve aña ibtidâ şeyh oldu. Otuz sekiz sene³ mürûrında âsitâne-i Hüdâyi'ye nakl olunup yedi sene kâ'im ve seksen üç⁴ yaşında Muḥarremde fevt ve Ğafûrî Efendi ḥazretleri yanında medfûndur. Naḥîfî Süleymân Efendi bu târiḥi demişdür:

Ola Dede Çelebi kâmbîn-i kurb-ı Hudâ 1135

İlâhiyyâtı vardır.⁵ Ez-cümle bu beyt anlarındur:

Gicesi Kadr-i mübârek gündüzi 'ıyd-ı şerîf

Lâcerem rahmet berâtınıñ nişanı cum'adur

(E 55a-55b, İ 103-104, U 48b-49a)

Şeyh Kemâl İsmâ'îl Ümmî Efendi⁶

eş-Şeyh Kemâl Ümmî,⁷ ismi İsmâ'îl, Karamânî'dür. Şeyh Cemâl-i Ḥalvetî'yle pirdâşdur. *Şefkat 880* târiḥinde vefât idüp vaṭanı olan Karaman'da zâviyesinde medfûndur. Âşâr-ı şî'riyyesinden bu güfte anlarındur:⁸

Oñulmadı yâreler n'acep derdüm var benüm

Mecnûn olup gezerüm n'aceb derdüm var benüm

Dir Kemâl coşdum yine yandum tutuşdum yine

Deryâya düşdüm yine n'aceb derdüm var benüm

Lâ ilâhe illâllâh yuḥyî kalbî zikrullâh⁹

(E 55b, İ 104, U 49a)

¹ Şabürî Şeyh Meḥmed Efendi İ: eş-Şeyh Meḥmed Şabürî E ve U.

² Ümidî İ ve U: Emîr E.

³ sene E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁴ seksen üç İ ve U: seksen U.

⁵ vardır E ve İ: olup U.

⁶ Şeyh Kemâl İsmâ'îl Ümmî Efendi İ: eş-Şeyh Kemâl Ümmî E ve U.

⁷ eş-Şeyh Kemâl Ümmî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ anlarındur E: anındur İ: anlarıñ güftârındandır U.

⁹ İkinci beyt ve bu cümle U nüshasında mevcut değildir.

Teberdâr Meḥmed Emîn Efendi¹

Meḥmed Emîn Efendi² teberdâr-ı zülüfliyân ocağına çerâğ olup bu sebebden Baltaacı Reşîd dimekle ma‘rûfdur. Kâğıd emânetiyle taşra çıkup mûsikî ve ḥüsn-i ḥatt ve şî‘rde kemâlî var idi. *Ḥayru’r-râḥimîn* 1150 târiḥinde vefât idüp Üsküdar’da defn olunmuşdur. *Āşâr-ı şî‘riyyesinden*³ bu na‘t-i şerîf anlarıñ yâdigâridur:⁴

Ey cemâl-i pertevinden zerre cirm-i âfitâb
İktibâs-ı nûr ider her ân⁵ yüzünden mâh-tâb

Bâb-ı luḫfindan Ḥudâvendâ meded dūr eyleme
Eyle sultânüm şefâ‘atle Reşîd’i behre-yâb⁶

(E 55b-56a, İ 105, U 49a-49b)

Şüfi-zâde Şeyḫ ‘Aṭûfî ‘Abdullâh Efendi⁷

eş-Şeyḫ ‘Aṭûfî ‘Abdullâh Efendi⁸ Kâsım Paşa’da kendi ḥânesinde sâkin, Şüfi-zâde dimekle ma‘rûfdur. *Sâlikü’ş-şerî‘at* 1122 târiḥinde vefât eyleyüp Darıderesi’nde defn olunmuşdur. Eş‘ârından bu güfte bu maḥalde kayd olındı:⁹

Mazhar-ı sırr-ı Ḥudâdur Şeyḫ ‘Abdülkâdir
Menba‘-ı feyz-i Ḥudâdur Şeyḫ¹⁰ ‘Abdülkâdir

Ey ‘Aṭûfî bende ol biñ cân ile ol ḥazrete
Rûy-ı maḫşûdı nümâdur Şeyḫ ‘Abdülkâdir

(E 56a-56b, İ 105, U 49b)

Burnaz Ḥasan Ağa

Burnaz Ḥasan Ağa¹¹ kılâr-ı ḥümâyündan çerâğ olup eş‘âr u mûsikî ve sâ‘ir ma‘ârifde eli var idi.

¹ Teberdâr Meḥmed Emîn Efendi İ: Meḥmed Emîn Efendi E ve U.

² Meḥmed Emîn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ *Āşâr-ı şî‘riyyesinden* E ve İ: *Āşârından* U.

⁴ anlarıñ yâdigâridur E: anlarıñ *âşâr-ı şî‘riyyesindendir* İ: U nüshasında yoktur.

⁵ ân E ve U: dem İ.

⁶ behre-yâb İ ve U: yâb E.

⁷ Şüfi-zâde Şeyḫ ‘Aṭûfî ‘Abdullâh Efendi İ: eş-Şeyḫ ‘Aṭûfî ‘Abdullâh Efendi E ve U.

⁸ eş-Şeyḫ ‘Aṭûfî ‘Abdullâh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ maḥalde kayd olındı E: maḥalle kayd olındı U: maḥalde zikr u kayd olındı İ.

¹⁰ Şeyḫ İ ve U: E nüshasında mevcut değildir.

¹¹ Burnaz Ḥasan Ağa İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Hulûş¹ maḥlaşıyla na‘t-i şerîfleri ve niçe ilâhiyyâtı beste eylemişdür. Vefât idüp Edirnekapusı ḥâricinde defn olıduğı târîḫi Şeyḫü’l-İslâm Es‘ad Efendi’niñ *Tezkire-i Ḥvânendegâni*’nda mezkûrdur ki târîḫ-i vefâtı budur:

*Hasanı eyledi ḥvânende-i ‘adnân Allâh 1141*²

Âşâr-ı şi‘riyyesinden bu güftâr bergüzâridur:³

Allâh ‘aşkına Allâhı seven
Hem Ḥabîbini cân ile seven
Üveysi sevsün⁴ bunları seven
Ulu sulţândur Veyse’l-Ḳarâni

Hırқа-i pâkini Ḥabîb-i Raḥmân
Ümmete du‘â itmekle her ân
Giydirüp aña eyledi iḥsân
Ulu sulţândur Veyse’l-Ḳarâni

Ḥaqqıñ sevgülisi ulu⁵ kûlıdur
Ḥudâ-perverlere aniñ yolıdur
Maḳbûl-i Rabb-i lem yezelîdür
Ulu sulţândur Veyse’l-Ḳarâni

Ḥâzret-i Ḥaqqıñ ḳurbünde ḳâ’im
Hem resûlünüñ fi’linde dâ’im
Senevî şavmına cân ile sâ’im
Ulu sulţândur Veyse’l-Ḳarâni

Ḥaqq tecellî-i zât itmiş aña
Ḳulluğın her dem iderdi tenhâ
Ḥalқа bîgâne Ḥakk’a âşinâ
Ulu sulţândur Veyse’l-Ḳarâni

¹ Hulûş İ ve U: Hulûşî E.

² Ḥasan Ağa’nın ölüm tarihi için verilen terkipteki hemze bir kabul edildiğinde eserde gösterilen tarih tam çıkmıştır.

³ güftâr bergüzâridur E ve U: anıdır İ.

⁴ sevsün U: sev sevenden E: seven İ.

⁵ ulu E ve U: o İ.

Bu Hülüş ister Tañrıdan ināyet
Hem Hābībinden luḫf-ı şefā‘at
Hem senden recā şeyhinden himmet
Ulu sulṫāndur Veyse'l-Ḳarānī
(E 56b-57a, İ 106-107, U 50a-50b)

eş-Şeyh Ḳayğusuz ‘Alāeddīn¹

eş-Şeyh Ḳayğusuz ‘Alī Efendi² tariḫa-i Ekmeliyyeyi Aḫmed Sārbān’dan aḫz eylemişdir. *Dāhili’l-merḳad 1010* tārīhinde Vize’de tekyesinde³ vefāt idüp anda defn olınmışdır. Bu güfte anıñ nuṫkıdır:⁴

Evlüyāya egri baḫma kevn ü mekān elindedür
Mülke ḫükmi süren oldur iki cihān elindedür

Ḳayğusuz ider bu ‘ilmi oḫudum añladum bildüm
Şimdi bu ‘ālemiñ ḫükmi kāmil insān elindedür⁵

Maḫlaş-ı mezbūr ile meşāyihdan müte‘addid kimesneler vardur.⁶
(E 57a, İ 107, U 50b-51a)

Şeyh [İbrāhīm] Vehbī Efendi⁷

eş-Şeyh İbrāhīm Vehbī Efendi,⁸ Enfī Efendi dimekle ma‘rūfdur.⁹ Cihāngiri Ḥasan Efendi ḫuddise sirruhu¹⁰ ḫāzretlerinden¹¹ aḫz-ı tariḫat ve Abdāl Ya‘ḳūb Tekyesi’nde şeyh olmışdır. Ḥekīm-zāde ‘Alī Paşa cāmi‘ binā eyledükde zāviyesiniñ yerine şādırvān binā olındı. Ḥıdmet-i fuḫarāda iken *naḫşu’l- ḫayāl 1122* tārīhinde vefāt ve abdāl-ı mezbūrīñ¹² yanında defn olındı ki cāmi‘in bināsında bir ‘ālā türbe

¹ eş-Şeyh Ḳayğusuz ‘Alāeddīn E ve U: Ḳayğusuz ‘Alī İ.

² eş-Şeyh Ḳayğusuz ‘Alī Efendi İ: İsmi ‘Alī’dür E ve İ.

³ tekyesinde İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ anıñ nuṫklarındandır U: anıñ nuṫkıdır E: anıñdır İ.

⁵ Bu beyt U nüshasında mevcut deḫildir.

⁶ Bu cümle İ nüshasında bulunmamaktadır.

⁷ Şeyh [İbrāhīm] Vehbī Efendi: İ: Şeyh İsmā‘il Vehbī Efendi eş-Şeyh İbrāhīm Vehbī E: eş-Şeyh İbrāhīm Vehbī Efendi U.

⁸ eş-Şeyh İbrāhīm Vehbī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ Enfī Efendi dimekle ma‘rūfdur E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹⁰ ḫuddise Sirruhu İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ ḫāzretlerinden E ve İ: U nüshasında yoktur.

¹² abdāl-ı mezbūrīñ E ve İ: Abdāl Ya‘ḳūb ḫāzretlerinin U.

yapılmışdır. ‘Alī Paşa daği anda medfündur. Şeyh-i mezbürin āşar-ı şiriyyesinden bu güftesi intiḥāb olındı:

Feyz-yāb oldı dil ü cāna nefḥa cānāneden
Mest-i lā-ya-‘kıl gibi dil bāde-i ḥumḥāneden

Keşf idüp vech-i kemālün kıldı mir’āt-ı naẓar
Lī ma‘allāh sırrı zāhir oldı ol şād-pāreden¹

Ey Ra’ūf rüy-ı ‘Atūf u ma‘den-i luḥf u vefā
Bir nefes zıkrūn ayırma bu dil-i pervāneden²

Tā ki fazluña iriḥsün maṭlab-ı a‘lāya dil
Meşhed-i ‘ulyāya irgör ref‘ kıl vīrāneden³

Vehbiyā zıkr-i Ḥudāda bulunur derde devā
Māyeli tevḥīd ile sür māsivāyı aradan

(E 57b-58a, İ 107-108, U 51a)

‘Azbi Muştafā Efendi⁴

eş-Şeyh ‘Azbi Muştafā Dede,⁵ Kütahya’dan gelüp Mıṣrī Şeyh Meḥmed Niyāzi ḳuddise sirruhu’l-Bārī hazretlerinden⁶ aḥz-ı tarīḳat ve nā’il-i ḥilāfet olmışdır.⁷ Ba‘dehu⁸ Bektāşiyeden ba‘zılarla şoḥbet idüp ol ešnāda, Nerdübānlı ḳaryesinde vāḳi‘ zāviyeye şeyh olmuş idi. Anda sākin iken *mütevceḥhü’r-rūḥāniye 1160* tārīḫinde vefāt idüp anda defn olınmışdır. Āşarından müretteb dīvānı olup⁹ mezbūr¹⁰ [Meḥmed] Niyāzi Efendi’nin dīvānını bi’l-cümle taḥmīs eylemişdür.¹¹ Bu güfte anların¹ āşarından teberrük olındı:

¹ Bu beyt U nüshasında yoktur.

² Bu beyt U nüshasında yoktur.

³ Bu beyt U nüshasında yoktur.

⁴ ‘Azbi Muştafā Efendi İ: eş-Şeyh ‘Azbi Muştafā Dede E ve U.

⁵ eş-Şeyh ‘Azbi Muştafā Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ ḳuddise Sirruhu’l-Bārī hazretlerinden İ: Efendi’den E ve U.

⁷ olmuşdur U:olunmuşdur E: İ nüshasında yoktur.

⁸ Ba‘dehu E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁹ dīvānı olup U: dīvān-ı eş‘arı İ.

¹⁰ mezbūr İ: müşārun ileyh [Meḥmed] U.

¹¹ Bu cümle E nüshasında yoktur.

Ne şafâdan kederüm var ne cefâdan hâzerüm
Düşmeni dōst bilürüm ikisini bir severüm
Kimseniñ hayrı ile şerrine yokdur nazarum
Bir kıru laqlaquadur elde olanca hünerüm

Ne alandan haberüm var ne şatandan haberüm
Serseri kevne geleden beri sersem gezerüm²

Gâh olur kendi özüm ‘âlem içinde bulamam
Gâh olur hâl ile nâlemi³ hiç söyleyemem
Ne ‘Alîyim ne velîyim ne deliyim bilemem
Bir pula mâzî vü müstağbeli virseñ dilemem

Ne alandan haberüm var ne şatandan haberüm
Serseri kevne geleden beri sersem gezerüm

Baş-ı ‘ilme gelicek kıyl ile kâl eyleyemem
Her ne dilerse diyem haqqı cidâl eyleyemem
Ne belâdur başuma kayd-ı zevâl eyleyemem
Bir daği tevbe idüp ‘arz-ı muhâl⁴ eyleyemem

Ne alandan haberüm var ne şatandan haberüm
Serseri kevne geleden beri sersem gezerüm

Âh-ı ‘Azbî gibi bir derd-i derünüm diyemem
Gâh olur şâmit olup şöbet-i cân⁵ eyleyemem
Yâri idrâk idüben⁶ fark-ı ‘adü eyleyemem
Her ne derlerse disün kimseyi zemm eyleyemem

¹ Bu güfte anların İ ve U: E nüshasında yoktur.

² Bu bendden sonra gelen kısımlar U nüshasında mevcut değildir.

³ nâlemi İ: E nüshasında yoktur.

⁴ ‘arz-ı muhâl İ: ‘arz-ı kemâl E.

⁵ şöbet-i cân İ: şöbet ü cân E.

⁶ idüben İ: idüp E.

Ne alandan haberüm var ne şatandan haberüm
Serseri kevne gelelden beri sersem gezerüm
(E 58a-58b, İ 108-110, U 51a-51b)

Faşıh Ahmed Dede Efendi¹

Faşıh Ahmed Dede² şehridür. Dîvân kâtiblerinden iken Fâzıl Ahmed Paşa'ya hizmet ve cezbe zuhûriyla Mevleviyyeden olup bu hâl üzere iken Ğalağa Mevlevîhânesinde hücreinde³ vefât ve hâmuşanda 'azm-i cennât⁴ eyledi. Vefâtına târihler yapı olup ikisi birer taşâ tahtîr ve başı ucunda vaz' olunmuşdur. Evvelki taşâda olan târih budur ki Nihâdî'nindür:

Cilvegâh ola Faşıhe gülşen-i dâru'n-Na'îm 1111

ikinci:

Göçdi bâkî mülkine⁵ Dervîş Faşıh-i Mevlevî 1111⁶

Eş'arından müretteb dîvânı olup bu ilâhî anıdır:⁷

Felek gerdişlerinden işlerin bitmişlerin gönder
Muhaşşıl bu fenâda cümleden geçmişlerin gönder

Kerem zât-ı kerîmü's-şânuña maşşûşdur yâ Rabb
Faşıhe düşvârın olup yetmişlerin gönder

(E 58b-59a, İ 110, U 51b-52a)

Vanqulı Mehmed Efendi

Vanqulı Mehmed Efendi⁸ pederi Van'da kal'a kulı idi. Kendileri ba'de't-tahşîl müderris olup ba'z-ı bilâdda müftî olup tekrâr medreseye rağbet ve Selânîk ve Yeñişehr-i Fenâr ve Medîne-i Münevvere kâdîsı olmuşdur. Medîne-i Münevvere'yi iki sene zabt idüp *baht-ı ma'rifet 1000* târihinde Şaferinde vefât ve altmış yaşında yatsu namâzından

¹ Faşıh Ahmed Dede Efendi İ: Faşıh Ahmed Dede E ve U.

² Faşıh Ahmed Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ hücreinde İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ 'azm-i cennât E ve U: 'azm-i cinân İ.

⁵ Göçdi bâkî mülkine İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ Faşıh Dede'nin ölüm tarihi için düşürülen bu mısranın sayı değeri 1101 olduğu halde eserde 1111 olarak gösterilmiştir.

⁷ anıdır E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁸ Vanqulı Mehmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

şoñra¹ defn olınmışdır. Āşārından *Dürer Hāşiyesi* ve *Şihāh* tercüme ki *Vanķulı* demekle ma'rūf lüğatdür ve İmām-ı Ġazālī ħazretleriniñ *Kimyā-yı Sa'adet* nām eşerini ve sâ'ir ħıdmetleri vardır. Tab'ı şı'rısı dañi olup ez-cümle bu rubā'î anlarıñdur ki lüğatleri üzerinde yazılmışdır:²

Budur āyīn-i 'Arab bir kavmiñ ölse seyyidi
Az olur ki ħabri üzere bende āzād olmaya
Sen ki faħrū'l-müslimīn ü seyyidü'l-kevneysin
Ĥāşa lillāh ħabruñe ruħ-süde āzād olmaya

(E 59a-59b, İ 110-111, 52a-52b)

PİR MEĤMED 'AZMİ EFENDİ³

'Azmī PİR MEĤMED EFENDİ⁴ pederi PİR⁵ AĤMED EFENDİ defterdār olmışdır. Bunlar müderris olup şāh-zāde ħvācesi iken vefāt eyleyüp Recebde Ebū Eyyüb-ı Enşārī rađıyallāhu 'anhu ħazretleriniñ⁶ dā'iresinde defn olıñduğı bu tārīħ ile ma'lūmdur:

'Azmī dāru'l-'alāya 'azm itdi 990⁷

Ĥāletī Muştafā Efendi ki oğlıdur. Ĥađi-'asker olmışdır. Elli yıl mürürında ħānesi muķābilinde 'Alāeddīn Tekyesi'nde⁸ medfūndur. Āşārından *Mülāzım-ı Aĥlāk* ve sâ'ir yādigārı vardır. Eş'arı dañi olup bu manzūme anlarıñ naşāyīħindendir:⁹

Her işe ħıl besmeleyle ibtidā
Zikrūñ olsun dā'imā ħamd-i Ĥudā

Ṭāhir ol dā'imā şalāħı pīşe ħıl
Hem 'azāb-ı düzaħı endīşe ħıl

Kāhil olma ħıl namāza ihtimām
Ṭur otur ehl-i şalāħ ile müdām¹⁰

¹ yatsu namāzından şoñra E ve U: İ nüshasında yoktur.

² anlarıñdur ki lüğatleri üzerinde yazılmışdır E ve U: anlarıñ āşār-ı belāgat-şı'arındandır İ.

³ PİR MEĤMED 'AZMİ EFENDİ İ: 'AZMİ PİR MEĤMED EFENDİ E ve U.

⁴ 'AZMİ PİR MEĤMED EFENDİ İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ PİR İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ rađıyallāhu 'anhu ħazretleriniñ E: ħazretleriniñ U: İ nüshasında yoktur.

⁷ 'Azmī Efendi'nin ölüm tarihini belirtmek üzere verilen mısranın sayı değeri 991 olduğı halde eserde 990 olarak gösterilmiştir.

⁸ Tekyesi'nde İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁹ anlarıñ naşāyīħindendir E ve U: anıñdur İ.

¹⁰ Bu beyitler Azmī'nin Aĥlāk-ı Muhsinī tercümesi Enisü'l-'arifin'in sonunda yer alır.

(E 59b-60a, İ 111-112, U 52b-53a)

Şeyh Mehmed ‘İlmî Efendi¹

eş-Şeyh Mehmed ‘İlmî Efendi,² ‘Arab-zāde dimekle ma‘rūfdur. Edirne’den zuhūr ve İstanbul’a gelüp Şeyh Mehmed Enşārî’den ahz-ı tarikat eyleyüp pederi ‘Arab Halil Efendi vefâtında yerine Edirne’de şeyh oldu. Bu hâl üzere iken *sulţân-ı şerî‘at 1130³* târihinde vefât ve zâviyesinde defn olınmışdır. Āşâr-ı şifriyyesinden bu güfte anlarıñ zāde-i tabî‘atıdır:⁴

Vücūduñ ‘āleme ‘ayn-ı ‘aţādur yâ Resûlallâh
Kelâmuñ cümle-i müşkil-güşādur yâ Resûlallâh

Ġarîk-ı lücce-i ‘işyāndur ‘İlmî-i şefâ‘at-ıhvâh
Elüñ al derd-mendün bir gedādur yâ Resûlallâh

(E 60a-60b, İ 112, U 53a)

Beşiktaşî Şeyh Yahyâ Efendi⁵

eş-Şeyh Yahyâ Efendi Beşiktaşî.⁶ Pederi Şamlı ‘Ömer Efendi, Trabzon kâğisi iken Sulţân Selim-i Evvel dađi mîr-i mîrāndan bulunmağla oğlı Sulţân Süleymān dünyāya geldükde Yahyâ Efendi dađi o hafta gelüp vālidesi Sulţân Süleymān’ın murzı‘ası olup Yahyâ Efendi⁷ ile Sulţân Süleymān sūd qarındaşı idiler. Ba‘de zamānin İstanbul’a gelüp müderris olmış idi. Terk idüp vazîfeyle teċa‘üd ve Beşiktaş’da inzivā üzere iken *Leyle-i ‘ıyd-ı adĥā 978* târihinde vefât idüp Süleymāniyye’de bayram namāzından soñra Şeyhü’l-İslām Ebu’s-su‘ūd Efendi imāmetiyle namāzı kıılınup münzevî olduğı maĥalle defn olınmışdır. Ķabrine qarib şāh-rāhda binā eyledüği ķeşmeye söyledüği târiĥ budur:

Sebîl üzre binā itdi bu ‘aynı
Bula kim ola Selsebîlün ‘aynı

¹ Şeyh Mehmed ‘İlmîEfendi İ: eş-Şeyh Mehmed ‘İlmî Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Mehmed ‘İlmî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ sulţân-ı şerî‘at 1130 İ ve U: sulţân-ı şerif 1130 E.

⁴ anlarıñ -zāde-i tabî‘atıdır E: anlarıñ -zāde-i tab‘ındandır İ: anlarıñdur U.

⁵ Beşiktaşî Şeyh Yahyâ Efendi İ: eş-Şeyh Yahyâ Efendi E: eş-Şeyh Yahyâ Efendi el-Beşiktaşî U.

⁶ eş-Şeyh Yahyâ Efendi Beşiktaşî İ: Beşiktaşî E: U nüshasında yoktur.

⁷ daği o hafta gelüp vālidesi Sulţân Süleymān’ın murzı‘ası olup Yahyâ Efendi E ve U: İ nüshasında yoktur.

Ṭarīk üzre kemer içinde bevvāb
Cihānīñ küncine fetḥ olmuş bāb

Gelen ārām kılsun bu kemerde
Açup ʿibret gözin baqsun kimerde

Binā tārīḥi bu inşālar olsun

Ḳonup içenlere şıḥḥālar olsun 943

Müderriş maḥlaşıyla tezkirelerde¹ eşʿārı vardır. Bu beyit anıñ āşār-ı kalemindendir, bu maḥalde kayd olındı:²

Ferhād kimdür ki külüngüñ şala benüm
ʿUşşāk içinde bencileyin taş dögen mi var

(E 60b-61a, İ 112-113, U 53a-54a)

Şeyḥü'l-İslām Mevlānā Aḥmed Efendi

Şeyḥü'l-İslām Mevlānā Aḥmed Efendi,³ Kemāl Paşa-zāde'dür. Süleymān Paşa İbn Kemāl'dür. Yedi sene şadr-ı fetvāda olup vefāt eyledükde Ḥāric-i Sur'da Emīr Buḥārī Cāmi'î ḳurbünde defn olunduğına *Hāzā maḳām-ı Aḥmed 940* tārīḥ olmuşdur. Te'līfātı keşret üzeredir. Rüm'da bunıñ gibi ʿulemā kimse yoḳdur. Ṭabʿ-ı şi'rîsi daḥi olup bu rubāʿi anlardan yādigārdur:⁴

Nefsinüñ eline virüp ḳazma
Kimseniñ yolına ḳuyı ḳazma
Her ki ğayrıñ yolında ḳazdı ḳuyı
Düşdi ol ḳuyuya yüzün ḳuyı

(E 61a-61b, İ 114, U 54a)

Şeyḥ Muḥyiddīn Meḥmed Efendi Ḳocevî⁵

eş-Şeyḥ Muḥyiddīn Meḥmed Efendi,¹ Ḳocevî demekle ma'rūf,² Ḳocaili diyü meşhūr³ olan vilāyet bunlarıñ nāmıyla şöret bulmuşdur. İstanbul'da Cibālīḳapusu

¹ maḥlaşıyla tezkirelerde U: maḥlaşıyla tezkirede E: ismiyle tezkirelerde İ.

² anıñ āşār-ı kalemindendir, bu maḥalde kayd olındı İ: anıñdur E: U nüshasında yoktur.

³ Şeyḥü'l-İslām Mevlānā Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ anlardan yādigārdur E ve İ: anlarıñdur U.

⁵ Şeyḥ Muḥyiddīn Meḥmed Efendi Ḳocevî İ: eş-Şeyḥ Muḥyiddīn Meḥmed Efendi E ve U.

dāhilinde Üsküb semtinde binā eyledüğü mescid civārında inzivā idüp vefātından sonra⁴ mescidine qarīb medresede defn olunduğı *beytü'l-cennet 896* tārīhindedür ki⁵ Şeyh Vefā ile bir sāldeđer. Tarīkat-i Zeyniyye'den Pīrī Hālīfe nām kimesneden aḥz eylemişdür. Tavır-ı şūfiyyeye müte'allik resā'il ü āşarı vardır.

(E 61b, İ 114, U 54a-54b)

eş-Şeyh Sinānüddīn Yūsuf el-Erdebilī⁶

eş-Şeyh Sinānüddīn Yūsuf Efendi Erdebilī⁷ Sünbül Efendi ile pīrdāşdur. Ayaşofya-i Kebīr qurbünde zāviye binā eyleyüp anda sākın iken *ez-zikr 951* tārīhinde vefāt eyledükde Topkapusı ḥāricinde İlyās⁸ Mescidi qurbünde vaşiiyetine bināen şāhrāhda defn olınmışdır. Āşārından tarīkat-ı 'aliyyeye dā'ir⁹ ba'z-ı resā'ili vardır.

(E 61b, İ 115, U 54b)

Şeyhü'l-İslām Yahyā Efendi

Şeyhü'l-İslām Yahyā Efendi,¹⁰ İbn Şeyhü'l-İslām Zekeriyā Efendi şehridür. Üç kerre şeyhü'l-İslām olup *zü'n-nūreyn 1053* tārīhinde vefāt eyleyüp Sultān Selīm çārşūsında pederi medresesi pīşgāhında defn olınmışdır. Qurbünde müstaķil¹¹ medresesi daḥi vardır.¹² Āşārından te'lifāt u dīvān-ı eş'ār ve sā'ir āşarı meşhūr ve¹³ ez-cümle bu şi'r anlarındır:¹⁴

Gördükde seni cān viren 'uşşāķı kayırma

Şuç öldüreniñ degül efendi öleniñdür

(E 61b-62a, İ 115, U 54b)

Yahyā Beg Efendi¹⁵

¹ eş-Şeyh Muḥyiddīn Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² demekle ma'rūf U: İ ve E nüshalarında yoktur.

³ meşhūr U: ma'rūf E ve İ.

⁴ vefātından sonra İ: vefātında daḥi U.

⁵ vefātından sonra mescidine qarīb medresede defn olunduğı *beytü'l-cennet 896* tārīhindedür ki İ ve U: E nüshasında bu bölüm mevcut değildir.

⁶ eş-Şeyh Sinānüddīn Yūsuf el-Erdebilī E ve U: Sinān-ı Erdebilī Yūsuf Efendi İ:

⁷ eş-Şeyh Sinānüddīn Yūsuf Efendi Erdebilī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ İlyās E ve U: Ellez İ.

⁹ tarīkat-ı 'aliyyeye dā'ir İ ve U: tarīkate müte'allik E.

¹⁰ Şeyhü'l-İslām Yahyā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ Qurbünde müstaķil U: E ve İ nüshalarında yoktur.

¹² medresesi daḥi vardır E ve U: İ nüshasında yoktur.

¹³ dīvān-ı eş'ār ve sā'ir āşarı meşhūr ve E ve İ: dīvānı vardır İ.

¹⁴ şi'r anlarındır E: şi'r anıñ eşer-i kalemidür İ: güfte anlarındır U.

¹⁵ Yahyā Beg Efendi İ: Yahyā Beg E ve U.

Yahyā Beg,¹ şu‘aradan olup mīr-i piyāde olmuş idi. *Mümtāz-ı beşer 990* tārīhinde Vardar’da vefāt eylemişdir.² Āşārından *Hamse* ve *Gencīne-i Rāz* ve *Yūsuf [u] Züleyhā* ve dīvān-ı eş‘ār ve sār’ir āşārı vardır. Bu güfte-i mergüb u laṭīf³ anıdır:

Kime kim Ka‘be naşīb ola Hūdā rahmet ider
Her kişi sevdüğünü hānesine da‘vet ider

Getürür kendüye Yahyā gibi nūrāniyyet
Gün gibi Ka‘be tavāfına bile⁴ niyyet ider⁵

(E 62a, İ 115-116, U 55a)

Nālī Meḥmed Efendi

Nālī Meḥmed Efendi⁶ bin ‘Oşmān Efendi, Konevī’dür. Üsküdar’da sâkin idi. Selânik kâdīsı iken *sa‘âdet-i kıyâmet 1086* tārīhi Cemâzında vefāt idüp Maḥkeme civârında Seyf Efendi ḥazretlerinin⁷ mezâristânında defn olınmışdır. Āşār-ı keşiresi vardır. Dīvān-ı eş‘ârından⁸ ‘Ömer Rüşenī ḳuddise sirruhu’l-Bārī merḥūmıñ ma‘rūf⁹ güftesini taḥmis eylemekle bu maḥalle ḳayd olındı:¹⁰

Saḅa ey şāh-ı rūsül uymayanıñ bitmez işi
Bū Leheb gibi anıñ *Tebbet* olur serzenişi
Ayağūñ toprağına yüz sürenüñ ḳutlı başı
Çün to[ğ]u p tıtdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen mähveşi

‘Andelīb itdi çü haḳḳ Rūḅ-ı Emīni gülüñe
Cenneti n’ola fedā itse Şafī fülfulüñe
Bezl ider Nālī ḳabül eyle revānın yoluña
Ve ‘d-duḅā verdüñe *Ve ‘l-leyl* oḳudum sünbülüñe

¹ Yahyā Beg İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Bu cümle İ nüshasında bulunmamaktadır.

³ güfte-i mergüb u laṭīf E ve İ: güfte-i mergübe U.

⁴ bile İ: E nüshasında yoktur.

⁵ Bu beyt U nüshasında bulunmamaktadır.

⁶ Nālī Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Efendi ḥazretlerinin E ve İ: Efendi’nin U.

⁸ Dīvān-ı eş‘ârından İ: eş‘ârından E ve U.

⁹ ḳuddise sirruhu’l-Bārī merḥūmıñ ma‘rūf İ: ḥazretlerinin E ve U.

¹⁰ olındı E ve İ: U nüshasında yoktur.

Rüşenî virdi budur *küllü gadâtin ve ‘aşı*¹

(E 62b, İ 116a-116b, U 55b)

eş-Şeyh Ca‘fer Keşfi Efendi²

eş-Şeyh Ca‘fer Keşfi Efendi³ Fındıklı’da vâki‘ Kapudân ‘Arab Aḥmed Paşa Mescidi tahtında Ehli Perizâd Ḥâton[’un] binâ eylediği zâviyede ikinci şeyhdür. Târîkat-ı ‘aliyyeyi⁴ Şeyh Ḥasan ‘Adlî Efendi ḥazretlerinden görmüştür. Bu ḥâl üzere iken vefât idüp tekye muḳâbilinde defn olunduğı bu târiḥ ile mażbûtumuzdur.⁵

Hû diyüp Ca‘fer Efendi ‘azm-i Firdevs eyledi 1053

Âşârından ilâhiyyâtı vardur:

Şol gönül kim mübtelâ-yı derd ‘aşkullâh olur

Derdine dermân bulınca⁶ kârî âh ü vâh⁷ olur

Tâlib-i dîdâr olan ey Keşfi-i bî-dil⁸ bugün

Mâve sa‘nî remziniñ esrârına âgâh olur

(E 63a, İ 116, U 55a)

Şeyh Maḥmûd Efendi⁹

eş-Şeyh Maḥmûd Efendi¹⁰ bin ‘Abdülbâkî, ‘Alî Kuşî neslindendir. Edirnekapısı ḥâricinde vâki‘ Emîr Buḥârî ḥazretleriniñ câmi‘i ve¹¹ zâviyesini Sulṭân Ḥân bunlar için binâ eyleyüp ibtidâ şeyhi olan budur. Emîr Buḥârî ḥazretleriniñ¹² dâmâdudur. Ḥattâ vefâtında İstanbul’da vâki‘ zâviyeye naḳl olunduğda terk eylediği zâviyeye ḥâlîfe ta‘yîn olınmışdır.¹³ *Zînet-i ‘uşşâk 938* târiḥinde rıḥlet eyledükde Ḥâric-i Sur’da vâki‘ zâviye-i

¹ Bu bend U nüshasında yoktur.

² eş-Şeyh Ca‘fer Keşfi Efendi E ve U: Keşfi Şeyh Ca‘fer Efendi İ.

³ eş-Şeyh Ca‘fer Keşfi Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ Târîkat-ı ‘aliyyeyi İ ve U: Târîk-ı ‘aliyyeyi E.

⁵ defn olunduğı bu târiḥ ile mażbûtudur İ: defn olunduğı bu târiḥ ile mażbûtumuzdur E: defn olunduğına bu târiḥ U.

⁶ bulınca İ ve U: buca E.

⁷ âh ü vâh İ: âh ü E: zâr u zâr U.

⁸ Keşfi-i bî-dil İ: derdmend Keşfi E ve U.

⁹ Şeyh Maḥmûd Efendi İ: eş-Şeyh Maḥmûd Efendi E ve U.

¹⁰ eş-Şeyh Maḥmûd Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹¹ ḥazretleriniñ câmi‘i ve E ve U: ḳuddise sirruhu’l-Hâdî İ.

¹² Buḥârî ḥazretleriniñ E ve U: Buḥârî’niñ İ.

¹³ olınmışdır E: eylemişdir İ ve U.

sābıkanıñ¹ muķābilinde defn olunmuşdur. ‘Ulemādan olup eş‘ār-ı keşiresinden² bu ebyāt ehl-i tefsīr olan hāfız efendilere yādigārdur:

Bilmek istersen eger sen ‘aded-i āyātı
Cümlesi altı biñ altı yüz altmış³ altı

Biñidür va‘d beyānında anıñ biñi va‘id
Biñidür⁴ emr-i ibādet biñi nehyy ü tehdīd

Biñi emşāl ü ‘iberdür biñi aḥbār u қаşaş
Oldı beşyüzi ḥelāl ile ḥarāma muḥtaş

Buldı yüzi tesbīḥ ü du‘āda çü rüsūḥ
Altmış altısı daḥi āyet-i nāsiḥ mensūḥ

(E 63b, İ 117-118, U 55b-56a)

Sultān Aḥmed Ḥān-ı Evvel

Sultān Aḥmed Ḥān-ı Evvel⁵ altı mināreli cāmi‘iñ şāhibidür. Salṭanat-ı ‘Osmāniyye on dört yaşında iken müyesser olup on dört yıl salṭanat itmesi⁶ vardır ve bu devlet-i ‘aliyyede on dördinci pādişāhdur. *Mübeşşerü’l-cenne[t] 1026* tārīḥi Zī’l-ka‘desinde rıḥlet idüp cāmi‘i civārında türbe-i maḥşūşada āsūde-i taḥt-ı cennetdür. Baḥtī⁷ maḥlaşıyla eş‘arı vardır. Ez-cümle ḳadem-i şerīf-i Nebevī medḥinde söyledügi ḳıṭ‘a budur:

N’ola tācum gibi başumda götürsem dā’im
ḳadem-i resmi durur Ḥāzret-i şāh-ı rüsülün
Gül-i gülzār-ı nübüvvet o ḳadem şāhibidür
Aḥmedā⁸ ṭurma yüzün sür ḳademine o gülün

(E 63b-64a, İ 118-119, U 56a-56b)

¹ zāviye-i sābıkasınıñ İ ve U: zāviye-i sābıkanıñ E.

² eş‘ār-ı keşiresinden İ: aşār-ı keşiresinden E ve U.

³ altmış İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ Biñidür İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Sultān Aḥmed Ḥān-ı Evvel İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ salṭanat itmesi İ: salṭanatı E ve U.

⁷ Baḥtī E ve U: Tārīḥi İ.

⁸ Aḥmedā İ ve U: Aḥmed E.

Meḥmed Cezbî Efendi

Meḥmed Cezbî Efendi,¹ Rûmili kızâtındandır. *Şer‘-i şerîf 1160* târiḥinde rihlet idüp Edirnekapusu ḥâricinde medfûndur. Şu‘arâdan olup² bu na‘t-i şerîf anlarındur:

Der-i luṭfuñ bize dâru‘l-emândur yâ Resûllallâh
Sa‘âdet ref‘et andan râygândur yâ Resûlallâh

Kerem-dîde kemîneñdür umar iḥsânuñı Cezbî
Ḳapuñda zâr-ı üftâde gedâdur yâ Resûlallâh

(E 64a-64b, İ 119, U 56a)

İsmâ‘îl Na‘îm Efendi³

İsmâ‘îl Na‘îm Efendi⁴ müderrisinden, Üsküdarî‘dür. *El-bâḳiyâtu ‘ş-sâlihât 1106⁵* târiḥinde vefât idüp Üsküdar‘da medfûndur. Eş‘ârından bu na‘t-i şerîf bu maḥalle kayd olındı:

Dem-i zikrûñledür hep rûzgârüm yâ Resûlallâh
Yolında cân u dilden ḥâksârüm yâ Resûlallâh

Na‘îm-i şermsâr ḥıdmetüm taḳşîr-i ḥâlümden
Seni taşdıḳa ancak iḳtidârüm yâ Resûlallâh

(E 64b, İ 119-120)

Şâlih Efendi

Şâlih Efendi⁶ bin Celâl, Ḳoca Nişancı Muştafâ Efendi‘niñ birâderidür. Eyyüb müderrisi iken teḳâ‘üd eylemişdür. Sivâsî Efendi‘nin⁷ bâğçesi ḳurbünde birâderiniñ câmi‘ine ḳarîb peydâ eylediği bâğçede sâkin vefât eyleyüp mezbûr bâğçede defn olunduğı birâderiniñ⁸ bu mışra‘-ı târiḥiyle *Zeyl-i Şaḳâyıḳ*‘da meşûrdur:

Ḳabr-i Şâlih cennet ola yâ İlâh 973

¹ Meḥmed Cezbî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² olup E ve İ: U nüshasında yoktur.

³ U nüshasında İsmâ‘îl Na‘îm Efendi ile ilgili bilgi bulunmamaktadır.

⁴ İsmâ‘îl Na‘îm Efendi İ: E nüshasında yoktur.

⁵ 1106 İ: 1160 E.

⁶ Şâlih Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Efendi‘nin İ ve U: ḥazretleriniñ E.

⁸ birâderiniñ İ ve U: Dürri‘niñ.

Āşār-ı keşiresi olup ez-cümle bu na‘t-i şerîf anlarıñ âşār-ı kalem-i huceste-
rağamlarındandır:¹

‘Aceb hayretde kaldum ben hidāyet yā Resūlallāh
Ne taḥşîl-i meṭālib var ne ṭā‘at yā Resūlallāh

Ḥalāyık cümleten birbir ḥuzūr-ı Ḥaḳḳa varduḳda
Kerem kıll Şālih’i itme melāmet yā Resūlallāh

(E 64b-65a, İ 120, U 56b-57a)

Aḫî-zāde Şeyhü’l-İslām Ḥüseyn Efendi²

Şeyhü’l-İslām Aḫî-zāde Ḥüseyn Efendi,³ *Faḫru’l-islām 1043* târiḫi Recebinde,
Florya’da Sulṭān Murād-ı Rābi‘ bi’z-zāt varup Bostancıbaşı Ağa emriyle katl idüp ol
maḥalde defn olınmışdır. Dîvān-ı eş‘arı olup⁴ bu na‘t-i şerîf anıñ âşārındandır:

Şuçum bî-ḥadd ü cürmüm bî-nihāyet yā Resūlallāh
Kuluñum kapuña geldüm ‘ināyet yā Resūlallāh

Nice demler durur kim gümreh-i teyh ḍalāletdür
Hüdāyî bendeñe eyle hidāyet yā Resūlallāh

(E 65a, İ 120-121, U 57a)

Dānişî Pîri Efendi⁵

Pîri Dānişî,⁶ şu‘arādan⁷ Süleymān-zāde dimekle ma‘rūfdur.⁸ *Ṭarîḳ-ı müstaḳîm*
969 târiḫinde vefāt eylemişdür. Eş‘arından bu güfte anlarıñ âşār-ı ber-
güzidelerindendir:⁹

Yüzüñden şu‘le buldı şems-i devlet yā Resūlallāh
Sözüñden zāhir oldı nūr-ı ḥikmet yā Resūlallāh

¹ anlarıñ âşār-ı kalem-i huceste rağımlarındandır İ: anlarıñdur E ve U.

² Aḫî-zāde Şeyhü’l-İslām Ḥüseyn Efendi İ: Şeyhü’l-İslām Aḫî-zāde Ḥüseyn Efendi E ve U.

³ Şeyhü’l-İslām Aḫî-zāde Ḥüseyn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ Dîvān-ı eş‘arı olup İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Dānişî Pîri Efendi İ: Pîri Dānişî E:Pîri Dānişî Efendi U.

⁶ Pîri Dānişî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ şu‘arādan İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ ma‘rūfdur E ve İ: meşhürdür U.

⁹ anlarıñ âşār-ı bergüzidelerindendir İ: anlarıñdur E: anlarıñ güftärindandır U.

Çuluñdur Dāniŝi bī-çāreden luţfuñ diriğ itme
Aña rüz-ı cezāda kıl ŝefā‘at yā Resūlallāh
(E 65a-65b, İ 121, U 57a-57b)

Vāŝık Meħmed Emīn¹

Meħmed Emīn Vāŝık Efendi² bin Yūsuf, Mekke’den ma‘zūlen ‘avdetde ebnā-yı
tarīkde³ *Ta‘alluķ-ı isti‘cāl 1165* tārīhinde rıhlet eylemişdir. Dīvān-ı eş‘arı olup bu güfte
anlarıñ ħulāŝa-i kalemidür:⁴

Ĥazret-i faħr-i rūsul medħine ŝarf eyle özüñ
Dā’imā na‘t-ı Resūl-i Ŝakaleyn ola sözüñ

Dü cihān içre bulam dirseñ eger ‘izz ü şeref
Vāŝıkā sür kadem-i seyyid-i kevneyne yüzüñ

(E 65b, İ 121, U 57b)

La‘lī-zāde Seyyid ‘Abdülbākī Efendi

La‘lī-zāde Seyyid ‘Abdülbākī Efendi,⁵ maħlaŝı Yetīm’dür. Meŝhūr Ŝarı
‘Abdullāh Efendi ĥazretleriniñ nesl-i pāklerindendir. Āħir vaķtinde Eyyüb’da
ķalenderħāne ve mekteb-i ŝıbyān ve ķurbünde bir ĥāne binā idüp İstanbul’dan ma‘zūlen
anda sākın iken ĥayratı⁶ olan tekyesiniñ ķapusına muttaşıl defn olup Müstaķīm-zāde
Efendi ĥazretlerinin bir tārīhidür ki anıñ ĥaķķında yazılmıŝdur:⁷

Gülşen-i cennete gülbün ola La‘lī-zāde 1159

Ĥabrinin penceresi üzere olan tārīħ, tekyeyi binā idüp Eyyüb’a naķl eylediği tārīħdür ki
kendi güftesidir. Vefāt tārīhi degüldür. Āŝārından niçe tercümeleri ve eş‘arı olup bu
ķıţ’a mektebiniñ ĥaķķında didüğü güftedir:⁸

Bu mektebde telemmüz eyleyen eţfāle luţf eyle
‘İlme ma‘rifetde eyle yā Rabb fā’iķü’l-aķrān

¹ Vāŝık Meħmed Emīn İ: Meħmed Emīn Vāŝık E ve U.

² Meħmed Emīn Vāŝık İ: E ve U nüŝhalarında yoktur.

³ ebnā-yı tarīkde E ve U: eŝnā-yı tarīkde İ.

⁴ anlarıñ ĥulāŝa-i kalemidür İ: anlarıñdur E: ez-cümle U.

⁵ La‘lī-zāde Seyyid ‘Abdülbākī Efendi İ: E ve U nüŝhalarında yoktur.

⁶ ĥayratı U: ĥayrı E ve İ.

⁷ Müstaķīm-zāde Efendi ĥazretlerinin bir tārīhidür ki anıñ ĥaķķında yazılmıŝdur İ: Müstaķīm-zāde Efendi ĥazretleri bu
tārīhi dimişdir E: Müstaķīm-zāde Efendi’nin tārīhidür U.

⁸ mektebiniñ ĥaķķında didüğü güftedir E ve İ: mektebiniñdür U.

Kelāmu'llāhı ıfza sa'y itdiler ıalmasun maıhrūm
Vücūhāt-ı ırāātiyle olsun ħāfızu'l-ıur'ān
(E 65b-66a, İ 121-122, U 57b-58a)

Fehmī 'Alī Efendi

Fehmī 'Alī Efendi¹ Burusa müderrislerindendir. *Mağlūb 1078*² tārīhinde anda³
vefāt eylemişdir. Şu'arādandır. Bu güfte māḥaşal-ı ṭab'ı laṭifidür:⁴

Vākıf-ı rāz-ı nihān Ḥāzret-i Veyse'l-ıarenī
'Āşık-ı faıır-i cihān Ḥāzret-i Veyse'l-ıarenī

Yandı pervāne gibi şu'le-i şem'ı 'aşka
İtmedi sırrı beyān Ḥāzret-i Veyse'l-ıarenī

Tūṭi-yi menkıbe-ıvān-ı⁵ şekkeristān-ı kemāl
Būlbül-i bāğ-ı cinān Ḥāzret-i Veyse'l-ıarenī

Raııne-dār⁶ itdi ḥadeng-i ğam-ı vaııset cismin[i]
ıaddini etdi kemān Ḥāzret-i Veyse'l-ıarenī

Sālik-i 'ārif-i Ḥāııı Fehmī o şāh-ı melekūt
Nūr-ı zāt idi hemān Ḥāzret-i Veyse'l-ıarenī

(E 66a-66b, İ 122-123, U 58a-58b)

Muştafa Sāmī Beg Efendi⁷

Muştafa Sāmī Beg,⁸ ricāl-i devletden iken *ğūlistān-ı fütūıı 1055* tārīhinde vefāt
idüp Üsküdar'da medfündür. Eş'arından bu güfte aıız ve bu maııalle zabı u kayd⁹

¹ Fehmī 'Alī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² 1078 İ: 1087 E ve U.

³ anda E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁴ māḥaşal-ı ṭab'ı laṭifidür İ: anıdır E ve U.

⁵ menkıbe-ıvān-ı İ ve U: vān-ı E.

⁶ Raııne-dār E ve U: Zaıım-dār İ.

⁷ Muştafa Sāmī Beg Efendi İ: Muştafa Sāmī Beg E ve U.

⁸ Muştafa Sāmī Beg İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ ve bu maııalle zabı u kayd İ: E nüshasında yoktur.

olındı:¹

Naşş-ı Qur'ân ile çün oldu edâ-yı şalavât

Țoldı 'âlemlere envâ'-ı bahâ-yı şalavât

A'nî şaf şaf dizilüp gökde melek yirde beşer

İtdiler ism-i Muḥammed'le edâ-yı şalavât

Bize emr oldu kitâb ile o şâh-ı rüsüle²

İdelüm şıdķ-ı itâ'atla du'â-yı şalavât

Şalavât 'aşķına dil-suḥte olan teşnelere³

Kevşer-i cennet olur şoñra şifâ-yı şalavât

Saña Sâmi şeref-i zînet-i dâreyn yeter

İhtiyâr eyledüğün tâc-ı kabâ-yı şalavât

(E 66b-67a, İ 123, U 58b)

Şehnâme-ḫvân Bezmî Seyyid 'Alî Efendi⁴

Bezmî Seyyid 'Alî⁵ *Şehnâme-ḫvân* idi. *Sâ'atü'l-hicret 1170* târiḫinde rihlet ve Eyyüb'da medfündür. Bu na't-i şerîf eş'ârındandır:⁶

Rüz şeb ey 'aşıkân-ı Muştafâ şallü 'aleyh

Sırr-ı 'irfân ile bulsun dil şafâ şallü 'aleyh

İnşirâḫ-ı şadr-ı zâtsın incilâ-i ḳalble

Țoma dilden zıkr ü fikri dâ'imâ şallü 'aleyh

İster iseñ rüz-ı maḫşerde şeffî' olsun saña

İştiyâķı şevķ ile şubḫ u mesâ şallü 'aleyh

¹ Bu cümle U nüshasında bulunmamaktadır.

² şâh-ı rüsüle İ ve U: şâh-ı rüsül E.

³ teşnelere İ ve U: teşneler E.

⁴ Şehnâme-ḫvân Bezmî Seyyid 'Alî Efendi İ: Bezmî Seyyid 'Alî E ve U.

⁵ Bezmî Seyyid 'Alî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Bu na't-i şerîf eş'ârındandır E: Bu na't-i şerîf anîñ eş'ârındandır İ: Ez-cümle U.

Ḳalbūñi pür nūr ide sırr-ı şalāt ile selām
Dīde-i ‘uṣṣāḳa virür incilā şallū ‘aleyh

Ravza-i pāküne yüz sürmek naşib ide Ḥudā
‘Āşık iseñ ol resüle Bezmiyā şallū ‘aleyh

(E 67a, İ 124, U 58b-59a)

Fā’iz Muştafā Efendi

Fā’iz Muştafā Efendi,¹ Edirne müderrislerinden Börekci-zāde dimekle ma‘rūfdur. Vefātına Kāmī merhūm bu tārīhi dimişdür:

Geldi Na‘ime Fā’iz 1130²

Dīvān-ı eş‘ārı ve na‘t-i şerīf āşārı olup bu na‘t-i şerīf daḫi andandur:³

Ḳaçan kim maḳdem-i pākūñle ‘ālem muḫterem oldu
Ne şübhe ser-te-ser rüy-ı zemīn bāğ-ı İrem oldu

Kerem bābın güşād it Fā’iz-i nāçara luḫf eyle
Ki zīrā cürm ü taḳşīr ile gāyet pür-elem oldu

(E 67b, İ 124-125, U 59a)

Neylī Aḫmed Efendi⁴

Neylī Aḫmed Efendi,⁵ isimleri Aḫmed’dür.⁶ Pederi İstanbul’dan⁷ ma‘zül Mīrzā Meḫmed bin Ḥabīb Efendi’dür. Birāderi Şeyḫ Meḫmed Efendi şeyḫü’l-İslām olmuştur. Kendileri şadr-ı Rūm’dan ma‘zül *Vāḫidiyyü’z-zāt 1161* tārīhinde rıḫlet ve Üsküdar’da pederi ve birāderi yanında medfūndur. *Cānibü’l-ğarbī* tercümesi ve⁸ dīvān-ı eş‘ārı olup bu güfte-i münācāt anlardan yādigārdur.⁹

Maḫāf-ı enbiyā beyt-i cenāb-ı Kibriyādur bu

Gözün aç gāfil olma sen nazargāh-ı Ḥudādur bu

¹ Fā’iz Muştafā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Muştafā Efendi’nin ölüm tarihi için verilen mısranın sayı değeri 1140 olduğu halde eserde 1130 olarak verilmiştir.

³ ve na‘t-i şerīf āşārı olup bu na‘t-i şerīf daḫi andandur E: ve na‘t-i şerīf āşārı olup ez-cümle bu na‘t-i şerīf anıñ āşār-ı kalemidür İ: vardır, ez-cümle U.

⁴ Neylī Aḫmed Efendi İ ve U: Neylī Efendi E.

⁵ Neylī Aḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ isimleri Aḫmed’dür E ve İ: U nüshasında yoktur

⁷ İstanbul’dan İ ve U: İstanbul’dandur E.

⁸ Cānibü’l-ğarbī tercümesi ve E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁹ anlardan yādigārdur E: andan yādigār kalmışdur İ: anlarındur U.

Bu fırsat böyle kalmaz Neylî bir gün çıkar elden
Şarıl estâr-ı Beyte devlet-i bād-ı hevâdur bu
(E 67b-68a, İ 125, U 59b)

Şeyh Mehmed Şafvetî Efendi¹

eş-Şeyh Mehmed Şafvetî,² Yeñiçeri yazıcılarından iken terk eylemekle Yazıcı dimekle şöhret bulmuşdur. Cemâleddîn-i ‘Uşşâkî’den Edirne’de aḫz-ı tarîkat idüp kendiye³ anda müceddeden tekye binâ olunmuşdur. Şeyhi fevtinden soñra İstanbul’a naql idüp bir zamân mürûrında âsitâne-i ‘Uşşâkî kendine tevcîh olunmuş idi. Anda ḫıdmet-i fukarâda iken rıḫlet idüp türbe ḫurbünde tedârik eyledügi ‘arşada defn olunduğına Müstaḫîm-zâde Efendi merḫûmîñ bu bir beyt-i târîhi vardur:

Du‘âyı bî-nihâyet eyleyüp züvvâr oḫur târiḫ
Yazıcı Şeyh Mehmed didi hû geçdi me’vâya 1192

Zamân-ı taḫrîrimüzde türbe binâ olunmaḫ üzere idi. Bu güfte anîñ eḫer-i ḫabî‘atindendür. Bu beyitler:⁴

Cemâlûñ pertev-i nûr-ı Ḥudâdur yâ Resûlallâh
Cebînûñ ‘aşîḫa nûr-ı liḫâdur yâ Resûlallâh

N’ola ‘aşḫuñla cân virse Yazıcı ḫuluñ ‘Uşşâkî
ḫapun bekler hemîn kemter gedâdur yâ Resûlallâh

(E 68a-68b, İ 125-126, U 59b-60a)

Kîsedâr Vaḫîd ‘Abdülvaḫîd Efendi

Kîsedâr Vaḫîd ‘Abdülvaḫîd Efendi,⁵ re’îs ḫalemi küttâbından olup Çavuşbaşı kîsedârı iken *sûretü’l-Furḫân 1128* târiḫinde vefât idüp⁶ Üsküdar’da defn olunmuşdur.

¹ Şeyh Mehmed Şafvetî Efendi İ: eş-Şeyh Mehmed Şafvetî Efendi E: eş-Şeyh Mehmed Şafvetî U.

² eş-Şeyh Mehmed Şafvetî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ kendiye İ ve U: yine E.

⁴ anîñ eḫer-i ḫabî‘atindendür. Bu beyitler E: eḫer-i ḫabî‘atindendür İ: anlarıñ güftârındandır U.

⁵ Kîsedâr Vaḫîd ‘Abdülvaḫîd Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ idüp İ ve U: E nüshasında yoktur.

Ba‘z-ı āsār-ı ſi‘riyyesi vardır. Ez-cümle Rüşeni ‘Ömer Dede Efendi’niñ¹ na‘t-i ſerifini² bu daħi³ taħmīs eylemişdür ki evvel [ü] aħiri bu maħalle kayd olındı:⁴

Çün toğup tutdı cihān yüzini hüsnüñ güneşi
Vech-i Hakk zāhir olup kalmadı hıç ğıll u ğıſi
Bildı ‘ālem ki anıñ olmaz imiş Yūsuf eşi
Nazar-ı Hakkla baķup eylemeyen keşmekeşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

Ve ‘d-đuħā verdüñe *Ve ‘l-leyl* okudum sünbülüne
Vechüne ſems ü kamer cebheñe ſeb fülfulüne
Dir Vaħid ‘anber-sāra üstine kākülüne
İſiden çün ſalavat virdi bu na‘t-i gülüne⁵
Rüşeni virdi budur *küllü ğadātin ve ‘aſi*

(E 68b-69a, İ 126-127, U 60a-60b)

Mevlānā Meħmed Rāsim Efendi Nakşibendi⁶

Mevlānā Meħmed Rāsim Efendi,⁷ Nakşibendidür.⁸ Pederi Yūsuf Efendi, Monla⁹ ‘Aſķi maħallesiniñ imāmıdır. Kendileri taħşil-i ‘ulüm-ı ma‘ārif idüp ez-cümle Yediķuleli es-Seyyid ‘Abdullāh¹⁰ Efendi’den aķlām-ı sittede me‘zün olup ſehid ‘Alı Paſa ſadāretinde Ğalaťa Sarāyı ğüşāde¹¹ olınduķda ibtidā bunları ħvāce ta‘yın eylemişdür. Sarāy-ı hümāyūna naķl olınup ħıdmet-i ‘ibādu’llāh üzere iken yetmiş yaſında rıħlet idüp Egriķapu’da defn olınduğı Müstaķim-zāde Efendi’niñ bu tārıħi ile zabķ olınmışdır:

Rāsim üstād geçdi ba‘dehu ceffe ‘l-ķalem 1169

¹ Rüşeni ‘Ömer Dede Efendi’niñ E ve İ: Dede ‘Ömer Rüşeni Efendi’niñ U.

² na‘t-i ſerifini İ ve U: na‘t-i ſerifi E.

³ bu daħi E ve U: İ nüshasında yoktur

⁴ ki evvel [ü] aħiri bu maħalle kayd olındı E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁵ İſiden çün ſalavat virdi bu na‘t-i gülüne U: Mührüñi kāğıd kalbün çün ide mühreveſi E ve İ.

⁶ Mevlānā Meħmed Rāsim Efendi Nakşibendi İ: Mevlānā Meħmed Rāsim Efendi İ ve U.

⁷ Mevlānā Meħmed Rāsim Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ Nakşibendidür İ ve U: en-Nakşibendi E.

⁹ Monla İ ve U: Molla E.

¹⁰ ‘Abdullāh E ve U: ‘Abdi İ.

¹¹ ğüşāde İ ve U: ğüşād E.

Ṭab‘-ı şî‘rîsi akrânına fâ‘îk olmağla müdevven dîvân-ı eş‘ârı olup bu na‘t-i şerîf ki Dede ‘Ömer Rüşenî’niñ ma‘rûf na‘t-i şerîfi taḥmîsidür:¹ İbtidâ vü intihâsı² bu maḥalle kayd olunup yâdigâr olmışdur ki iştilâḥ-ı ḥaṭṭ üzere³ inşâ eylemişdür:⁴

Çün toğup tutdı cihân yüzini ḥüsnüñ güneşi
Fetretine varaķıñ kıldı şamed ḥāme-keşi⁵
Şiken āhārlayup beyza-i dîn-i Kureşî
Mührüñi kâğıd ḳalbüñ çün ide mühreveşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen mâḥveşi

Ve ‘d-duḥā verdüñe⁶ *Ve ‘l-leyl* oḳudum sünbülüñe
Edhem-i ḥāme⁷ muşallā⁸ olamaz Düldülüñe
Çün şarîriyle Süheyl aver-dîde girdi yolña
Na‘tüñi⁹ ḳıl ketebe izni bu Rāsım ḳulña
Rüşenî virdi budur *küllü ğadātin ve ‘aşı*

(E 69b, İ 127-128, U 60b-61a)

el-Ḥāc es-Seyyid Meḥmed Ḥākim Efendi¹⁰

el-Ḥāc es-Seyyid Meḥmed Ḥākim Efendi.¹¹ Pederi Seyyid¹² Ḥalîl Çelebi bıçķıcı kafesdârlarından olup kendileri İstanbul’da ve Mısır’da taḥşîl-i fazîlet ve tekmîl-i ma‘ārif idüp tarîķ-ı ḥvāceğāna sâlik ve bir kaç kerre Cebeciler kâtibi olmuşken, devlet-i ‘aliyyede kayd-ı ḥayât ile vak‘a-nüvîs olmuş idi. Bu ḥāl üzere¹³ iken *tārāc-ı feşāḥat 1184* târiḥi Leyle-i Regā‘ib’de vefât ve Üsküdar’da ‘azm-i cennât eyledi. Te’lîfleri keşret üzere ve āşār-ı şî‘riyyesi daḥi¹⁴ vefret üzere olup müdevven külliyât-ı dîvânı vardır ve ğāyet¹⁵ na‘t-i şerîfe mâ‘il olmağla Rüşenî merḥümüñ bu na‘t-i şerîfini taḥmîs eylemişdür

¹ na‘t-i şerîfi taḥmîsidür E: na‘t-i şerîfini taḥmîs idüp İ ve U.

² İbtidâ vü intihâsı E ve İ: evvel [ü] āḥiri U.

³ olunup yâdigâr olmışdur ki iştilâḥ-ı ḥaṭṭ üzere İ ve U: olındı U.

⁴ inşâ eylemişdür İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ ḥāme-keşi İ ve U: ḥām kişi E.

⁶ verdüñe İ ve U: verdiyle E.

⁷ ḥāme İ ve U: ḥām E.

⁸ muşallā E ve U: ḥuşşile İ.

⁹ Na‘tüñi İ ve U: Na‘ti U.

¹⁰ El-ḥāc Seyyid Meḥmed Ḥākim Efendi İ: El-ḥāc es-Seyyid Meḥmed Ḥākim Efendi E ve U

¹¹ El-ḥāc es-Seyyid Meḥmed Ḥākim Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹² Seyyid İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹³ üzere İ ve U: E nüshasında yoktur.

¹⁴ daḥi U: E ve İ nüshalarında yoktur.

¹⁵ ve ğāyet U: E ve İ nüshalarında yoktur.

ki evvel ü āhiri yādigār olmak için bu maħalle derc¹ olındı. Sezāyī Efendi'den ve Şeyh Murād'dan aħz-ı tarīkat eylemişdür.

Hakḳ-nümā āyīnedür nebiyy-i Ḳureşī
Nice teşbīh ideyüm vechine māhı güneşi
Raḥm-ı ālemden anıñ toğmadı mānendi² eşi
Çün toğup tutdı cihān yüzini hüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

Hākimā nağme-serā şevḳ-ı ruḥuñla gülüñe
Rūyuña sūre-i *Ve 'ş-şems* oқıdur bülbülüñe
Na't ider āyet-i *İsrā* 'yı ser-i kākülüñe
Ve 'd-duḥā verdüñe³ *Ve 'l-leyl* oқurum sünbülüñe
Rüşenī virdi budur *küllü gadātin ve 'aşı*

(E 69b-70b, İ 128-129, U 61a-61b)

Żamirī Muştafā Efendi

Żamirī Muştafā Efendi⁴ dīvān kātiblerinden olup tezkireci daḥi⁵ olmışdur. *Şehr-i şevvāl-i mübārek 1105* tārīḫi şevvālinde vefāt ve Üsküdar'da defn-i cennāt⁶ olmışdur. Dede merḥūmıñ bu eşerini müseddes eylemişdür. Evvel ü āhiri budur. (Żamirī daḥi müte'addid olup birisi daḥi Aḫmed Efendi'dür ki bunlardan⁷ muḳaddem gelmişdür.)

Nice dem⁸ dökmeye gözüm yāduñla ḳanlı yaşı
Nice açılmaya ḥün-ı cigerüñ tāze⁹ başı
Nice vaşf idebile zātuñı medḫinde kişi
'Ālemiñ zulmet-i cehl idi ser-ā-pā revişī
Çün toğup tutdı¹⁰ cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

¹ yādigār olmak için bu maħalle derc E ve İ: ḳayd U.

² mānendi İ ve U: mānend E.

³ verdüñe E ve U: verdüyle İ.

⁴ Żamirī Muştafā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

⁵ daḥi E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁶ defn-i cennāt E: defn İ: defn-i cennāt U.

⁷ bunlardan E: bundan U: İ nüshasında yoktur.

⁸ dem E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁹ tāze E ve U: nāra İ.

¹⁰ tutdı İ ve U: E nüshasında yoktur.

Reşk ider gülşen-i cennet ruhuñ üzre gülüñe
Revḥ ü reyḥān yazılır müşg-i ḥaṭṭ u kākülüñe
Terk-i cān eylediler ‘āşık-ı zārīñ yoluña
Kerem kı1l nīm-nigāh ile Zāmīri kuluña
Ve ‘d-*duḥā* verdüñe¹ Ve ‘l-*leyl* oḡurum sünbülüñe
Rüşenī virdi budur *küllü gadātin ve ‘aşı*

(E 70b-71a, İ 129-130, U 61b-62a)

Muṣtafā Fennī Efendi

Muṣtafā Fennī Efendi,² şehridür. Dīvān kâtiplerinden olup *ḥıfzu ‘l-lisān 1160* târiḥinde, İstanbul’da vefât eylemişdür. Āşār-ı şî‘riyyesinden ‘Ömer Rüşenī’niñ³ bu na‘t-i şerīfini⁴ taḥmīs eylemişdür. Evvel ü āḫiri budur. Ma‘lūm ola ki bu na‘t-i şerīfe çok kimesneler taḥmīs ü tesdīs ve perdāz-ı ḥıdmetler eylemişlerdür. Ma‘lūmumuz olanlardan on dört kimesneniñ eşerini cem‘ itdük ḥayātda olmayanlarıñ nāmları güm olmamak için târiḥleriyle eşerlerine işāret ve bu ṭarīḫ ile bir nev⁵ ḥıdmet eylemişüzdür. Teḡabbellāḥü Te‘ālā!⁶

Enbiyāniñ sen iken ey meh-i tābende başı
Eylemez ‘aklı olan zerre ḡadar⁷ keşmekeşi
Var mı mihr-i ruhuñ bir daḫi ‘ālemde eşi
Çün toḡup ṭıtdı cihān yüzini ḥüsnüñ güneşi
Kim ola sevmeye bu vech ile sen māhveşi

‘Afv eyle gül-i nesrīn didimse gülüñe
Baḡma ‘işyānuma sünbül dir isem kākülüñe
Kıl naḡar⁸ ‘ayn-ı ‘ināyetle bu Fennī kuluña
Ve ‘d-*duḥā* verdüñe⁹ Ve ‘l-*leyl* oḡurum sünbülüñe

¹ verdüñe E ve U: verdüyle İ.

² Muṣtafā Fennī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

³ ‘Ömer Rüşenī’niñ U: E ve İ nüshalarında yoktur

⁴ bu na‘t-i şerīfini İ: bu na‘t-i şerīfi E: na‘t-i şerīfini U.

⁵ nev‘ E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁶ Teḡabbellāḥü Te‘ālā E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁷ ḡadar E ve U: İ nüshasında yoktur

⁸ Kıl naḡar İ ve U: Naḡar kı1l E.

⁹ verdüñe E ve U: verdüyle İ.

Rüşenî viridi budur *küllü gadâtin ve ‘aşî*
(E 71a-71b, İ 130-131, U 62a-62b)

Kesbî Meḥmed Efendi

Kesbî Meḥmed Efendi,¹ Şâhidî merḥūmıñ neslindendir. Edirne’den zuhûr ve İstanbul’a mürûr eyledükde tarîḳ-ı ḥvâcegâna sâlik ve İstanbul muḳâta‘ası manşûbına mâlik iken *Ḥür-ı maḳşûrât 1051* vefât eylemişdür.² Ḳâsım Paşa’da medfûndur. Âşârı nâdîde ve eş‘arı güzîde olup kibâr-ı aşḥâb-ı kirâmdan Ḥâzret-i [Ebû Eyyüb-ı Enşârî]³ raḍıyallâhu ‘anhu cenâbına mediḥa olmak üzere bu şi‘ri inşâd eylemişdür ki budur:⁴

Resûlün mihmândarı şadâḳatkâr u ğam-ḥvârî⁵
Sezâ-yı raḥmet-i Bârî Ebû Eyyüb-ı Enşârî

Kebîr-i heft kişverdür Ḥaḳḳıñ luḫfına maḫhardur
‘Alemdâr-ı peyamberdür Ebû Eyyüb-ı Enşârî

Müsemmâ Ḥâzret-i Ḥâlid olupdur Zeyd aña vâlid
Cihâd-ı ekbere câhid Ebû Eyyüb-ı Enşârî

Maḳâmı kıble-i âfâḳ⁶ eşigi ka‘be-i ‘uşşâḳ
Ziyâretgâh-ı her-müşṭâḳ Ebû Eyyüb-ı Enşârî

Ḳıl ey Kesbî münâcâtı gör envâ‘-ı kerâmâtı
Revâ eyler her hâcâtı⁷ Ebû Eyyüb-ı Enşârî

(E 71b-72a, İ 131-132, U 62a-62b)

‘Arşî Maḫmûd Efendi

¹ Kesbî Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

² eylemişdür İ ve U: itmişdür E.

³ [Ebû Eyyüb-ı Enşârî] : Ḥâlid E, İ ve U.

⁴ bu şi‘ri inşâd eylemişdür ki budur E: bu şi‘ri inşâd eylemişdür İ: U nüshasında yoktur.

⁵ şadâḳat-kâr u ğam-ḥvârî İ: şadâḳat-kâr-ı gam-ḥvârî E: şadâḳat-kârî ğam-ḥvârî U.

⁶ kıble-i âfâḳ İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁷ her hâcâtı U: münâcâtı E ve İ.

‘Arşî Maḥmūd Efendi,¹ Yeñibāzār’dan gelüp İstanbul’da sākin iken *każā-yı Mevlā 978*² tārīhinde vefāt eylemişdür. Müretteb dīvānı vardır. Bu tercî-i bend anlardan nümünedür ki evveli, āḥiri³ bu maḥalle kayd⁴ olındı:⁵

Kim ki gördi cān ile āṣārını Peyğamberiñ
Ḳalbine taldurdu hep envārını Peyğamberiñ
Dilde muḥkem eyledi ikrārını Peyğamberiñ
Dīn-i Ḥaḳḳıñ itdiler izḥārını Peyğamberiñ

Rāfiẓidür sevmeyen dört yārini Peyğamberiñ
Ālini aṣḥābını ebrārını Peyğamberiñ

‘Arşiyā oldı Ebū Bekr ü ‘Ömer ‘Oṣmān ‘Alī
Her biri dīn-i münif-i⁶ Muṣṭafā’niñ ekmeli
Bunlara nā-ḥaḳḳ diyenlerdür cihānıñ mühmeli
Tīre-bāṭındur olar⁷ ḳalbinde yoḳ nūr-ı celī

Rāfiẓidür sevmeyen dört yārini Peyğamberiñ
Ālini aṣḥābını ebrārını Peyğamberiñ

(E 72a-72b, İ 132-133, U 63a-63b)

Seyyid ‘Abdullāh Efendi⁸

es-Seyyid ‘Abdullāh Efendi⁹ bin Seyyid Maḥmūd Beg.¹⁰ Pederi,¹¹ diyār-ı Maḡrib ṣāh-zādelereindir. İstanbul’a gelüp ṣadr-ı esbaḳ Ḥalīl Paşa’niñ birāderi mīr-i mīrān Meḥmed Paşa’ya dāmād olmuşdur. Anlardan ‘Abdullāh Efendi dünyā gelmişdür. Paşa-yı mezbūrlarıñ i‘ānetiyle taḥṣīl-i ma‘ārif idüp ḥattā Üskūdārī Hüdāyī Maḥmūd Efendi’den Ḥalīl Paşa-yı mezbūr ile aḥz-ı ṭarīḳat eylemişlerdür. Paşa ‘Aceme ser-‘asker olduḳda

¹ ‘Arşî Maḥmūd Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

² *każā-yı Mevlā 978* E ve U: *fenā-yı Mevlā 978* İ.

³ evveli, āḥiri U: E ve İ nüshalarında yoktur

⁴ kayd U: aḥz E.

⁵ anlardan nümünedür ki evveli, āḥiri bu maḥalle kayd olındı E ve U: anlarıñ āṣār-ı ḳalemidür İ.

⁶ münif-i E: ḥanif-i İ: U nüshasında yoktur.

⁷ olar U: evlād-ı E ve İ.

⁸ Seyyid ‘Abdullāh Efendi İ: es-Seyyid ‘Abdullāh Efendi E ve U.

⁹ es-Seyyid ‘Abdullāh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ İbn Seyyid Maḥmūd Beg İ: İbn Maḥmūd Beg E: Pederi Maḥmūd Beg’dür U.

¹¹ Pederi E ve İ: U nüshasında yoktur.

bunlar daği tezkireci olup Őoŕna iki kere re'is ve ba'de'l-'azl Anağolı muğasebecisi ba'dehu cizye ve Őoŕna piyade muğasebesine nağl u mensuğ muğata'acısı olmuğdur. 'Azl u inzivā ve istiskādan teveccuğ-i beka ve Topkapusu'nda Maltepe kurbuŕde nā'il-i me'vā olduğu Niđarı¹ Huseyn Efendi'niŕ bu tārıđi ile ma'lumumuzdur:

Gul-i nesrin-i 'Adn ola İlāhı Şarı Abdullāh 1071

Āşarından *Meşnevî*'niŕ defter-i evvelini Őerđ ve *Naşihatü'l-mülük* ve *Semeretü'l-fuād*² ve *Dürretü'n-nihāye*³ ve *Cevhere* ve *Gülşen-i Rāz* vü *Esrārü'l-'ariffin* nām⁴ te'lifleri ve sār kaçā'id ve manzūmeleri vardır. Cümleden bu manzūme yādigār olmak için bu mağalle tağrİR olındı. *Meslekü'l-uşşāk* nām kaçidesinden:⁵

Mezāhir keşretinden var mı māni' vağdet-i zāta
Tecellİ-i şıfātı cilvegerdür cümle zerrāta

Eger bir çeşm-i⁶ Hađđ-bİN eyledüñse 'Abdiyā peydā
Nazar şal pertev-i hūrşide bađma hōr⁷ zerrāta

(E 72b-73b, U 133-134, U 63b-64a)

Bosnevİ Şeyđ 'Alİ Ğaybİ Efendi⁸

eş-Şeyđ 'Alİ Ğaybİ,⁹ Bosnevİ olup Kā'imİ Şeyđ¹⁰ Hasan Efendi'den ađz-ı tārıkat ve yine Bosna'da ikāmet üzere iken *Ğayb 1012* tārıđinde anda rığlet eylemiğdir. Āşar-ı şı'riyyesi vardır. Ez-cümle bu güfte anlarıñdır:¹¹

Gōñül tıflı dem-ā-dem ders oğursa pİR-i vağdetden
Olur lābüdd müstağric bu esrār-ı hüviyyetden

Dü 'ālemde cemāl-i yārdan mağcüb olursun sen
Eger zevđ almaz iseñ Ğaybiyā sırr-ı mağabbetden

(E 73b, İ 134, U 64a-64b)

¹ Niğarı İ ve U: Sarı E.

² Semeretü'l-fuād U: Şemere E ve İ.

³ Dürretü'l-nihāye U: Dürre E ve İ.

⁴ nām E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁵ Bu cümle U nüshasında yoktur.

⁶ çeşm-i İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁷ hōr E ve U: hōş İ.

⁸ Bosnevİ Şeyđ 'Alİ Ğaybİ Efendi İ: eş-Şeyđ 'Alİ Ğaybİ E: eş-Şeyđ 'Alİ Ğaybİ Efendi U.

⁹ eş-Şeyđ 'Alİ Ğaybİ İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Şeyđ E ve İ: U nüshasında yoktur.

¹¹ Bu cümle U nüshasında yoktur.

Şeyh Seyyid Sırrı ‘Alî Efendi¹

eş-Şeyh Seyyid Sırrı ‘Alî Efendi,² Eşref-zâde Seyyid ‘Abdullâh Efendi’niñ dâmâdı olan Şeyh ‘Abdurrahîm Tırsî’niñ oğlınıñ oğlıdur. Āşâr-ı şî‘riyyesinden bu ilâhî anıñ güftesidür:³

Genc-i ‘aşkı ister iseñ dil-i vîrânda ara
Hızr-veş âb-ı hayâtı zulmet-i tende ara

Ṭalib-i Mevlâ iseñ her kişiden himmet dile
Ġāfil olma maṭlabuñ var Sırrı Ḳur’ân’da ara

Bu münkatı‘ beyti görenler ṭalib lafzını gördükde⁴ Devâtçı-zâde Şeyh Meḥmed Ḥalvetî’niñ olmaḡ üzere ve himmet lafzını görenler Şeyh Himmet’ündür zann idüp nizâ‘ iderler. Haḡḡ olan budur ki bu beytde maḡlaş, mezbûr lafızlar olmayup belki maḡlaş Sırrı kelimesidür ki mezbûr şeyh ‘Alî Efendi’niñdür. *Ḥaste 1065* târiḡinde İznîk’de vefât idüp cediti Eşrefoğlı türbesinde pederi Ḥamdî Efendi yanında defn-i türbet olmuştur.⁵ Revvahallâhu rûḡahu.⁶

(E 73b-74a, İ 134-135, U 64b-65a)

Şevķi Meḥmed Efendi⁷

Şevķi Meḥmed bin Aḡmed Efendi,⁸ *Zübdetü’l-maḡâl* şâhibidür. *Taḡmîn 1100* târiḡinde genç iken İstanbul’da vefât eylemiştür. Āşâr-ı ṭabî‘atinden bu na‘t-i şerîf yigirmi yedi beyt olmaḡ üzere anıñ yâdigârıdur. Bu beytler anlardandır:⁹

Ḥudâ virdi saña tâc-ı sa‘âdet¹⁰ yâ Resûlallâh
Senüñdür salṭanat devlet ḡilâfet yâ Resûlallâh

Senüñ pây-ı şerîfüñ teşnedür öpmek diler Şevķi
Temenni eyleyüp ister icâzet yâ Resûlallâh

(E 74a-74b, İ 135, U 65a)

¹ Şeyh Seyyid Sırrı ‘Alî Efendi İ: eş-Şeyh Seyyid Sırrı ‘Alî Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Seyyid Sırrı ‘Alî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

³ güftesidür E ve İ: güftâridür U.

⁴ gördükde E ve İ: görenler U.

⁵ defn-i türbet olmuştur E ve U: defn olmuştur İ.

⁶ Revvahallâhu rûḡahu E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁷ Şevķi Meḥmed Efendi İ ve U: Şevķi Meḥmed Bin Aḡmed Efendi E.

⁸ Şevķi Meḥmed Bin Aḡmed Efendi İ: İbn Aḡmed Efendi U: E nüshasında yoktur.

⁹ yâdigârıdur. Bu beytler ki anlardandır İ: yâdigârıdur. Bu beytler anlardandır E: yâdigârından bu beytler U.

¹⁰ tâc-ı sa‘âdet E ve İ: tâc u sa‘âdet U.

Nābī Yūsuf Efendi¹

Yūsuf Nābī Efendi,² Urfalı'dur. Muşāhib Muşafā Paşa kethüdāsı olmuştur. Haleb'den Baltacı Mehmed Paşa ile gelüp Anadolı muhāsebesi, ba'dehu muķābele-i süvārī olmuş iken Rebī'ü'l-evvelde ve Üsküdar'da, Dedeler ķurbünde defn olındı. Seyyid Vehbī merhūm bu tārīhi dimişdür:

Meded oldı fütāde ķāh-ı ķabre Yūsuf Nābī 1124³

Āşārından *Siyer-i Veysi*'yi zeyl idüp *Tuĥfetü'l-Ĥaremeyn*, *Ĥayriyye* ve müretteb dīvānı vardır. Bu na't-i şerīf ol ķarīfiñ eşer-i ũab'ıdur:⁴

Bihāmdillāh naşīb oldı sa'ādet yā Resūlallāh
Ki itdüm ĥāk-i dergāhuñ ziyāret yā Resūlallāh

Kemīneñ Yūsuf-ı Nābī'yi aĥbāb u eķāribile
Şefā'at yā Ĥabīballāh şefā'at yā Resūlallāh

(E 74b, İ 136, U 65a-65b)

'Ārif Süleymān Efendi⁵

'Ārif Süleymān Beg Efendi⁶ bin Ĥasan. Pederi Mirāĥor-ı evvel olmuştur. Şehrīdür. Elsine-i şelāse de şi're ķādir ve aķrānı nādir olup defteremīni iken İsaķcı'da vefāt eyledügi *'Ārif 'arş-ı berīn 1183* tārīhinde olup ķaşaba-i mezbūrede bir cāmi'de medfūndur. Āşārından *Ĥilye-i Ĥakānī* nazīresi ve dīvānı vardır. Ez-cümle bu na't-i şerīf yādigār-ı ũabī'atidür:⁷

Cemālūñ muşĥaf-ı āyāt-ı⁸ rahmet yā Resūlallāh
Ĥaĥtuñ tefsīr-i remz-i sırr-ı vaĥdet yā Resūlallāh
Ĥapuñda bir gedādur 'Ārif-i nāķize rahm eyle
İder deryūze-i naķd-i şefā'at yā Resūlallāh

Ve bu beyt daĥı bir ģazeliniñ maķta'ıdur:⁹

¹ Nābī Yūsuf Efendi İ: Yūsuf Nābī Efendi E ve U.

² Yūsuf Nābī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

³ Nābī'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1114 olduğu halde eserde 1124 olarak gösterilmiştir.

⁴ Bu na't-i şerīf ol ķarīfiñ eşer-i ũab'ıdur E: Bu na't-i şerīf andandır İ: Bu na't U.

⁵ 'Ārif Süleymān Efendi İ: 'Ārif Süleymān Beg E ve U.

⁶ 'Ārif Süleymān Beg Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

⁷ yādigār-ı ũabī'atidür E: anıñ yādigārıdır İ: U nüshasında yoktur.

⁸ āyāt-ı E ve U: āşār-ı İ.

⁹ bir ģazeliniñ maķta'ıdur E ve U: anıñ bedāyi'-i ũab'ındandır İ.

‘Ārif-i berr ü şān-ı ma‘ānī¹ benümledür
Mūrāne mülk-i nazma Süleymān degil miyüm
(E 75a, İ 136-137, U 65b)

Şenāyī Aḥmed Efendi

Şenāyī Aḥmed Efendi,² Kütahya’dan gelüp taḥşil-i ‘ulūm u ma‘ārif eyledükde, müderris olup Mekke kādīsī³ iken *mazhar 1145* tārīhinde eşnā-yı tārīkde vefāt eylemişdür. Āşār-ı şi‘riyyesi olduğu Vehbī merḥūmıñ *Vekālet-nāmesi*’nde daḥi mezkūrdur. Ez-cümle bu na‘t-i şerīf zāde-i ṭabī‘atidür.⁴

Sen olduñ ḥazret-i ḥatmü’r-risālet yā Resūlallāh
Hem olduñ mazhar-ı luḫ u ‘ināyet yā Resūlallāh

Şenāyī müznibe eyle kerem ey hādi-i ümmet
Saña ḳaldı hemān ancak⁵ mürüvvet yā Resūlallāh

(E 75a-75b, İ 137, U 66a)

Belīg es-Seyyid İsmā‘il Efendi⁶

Mışır ḳuzātındandır.⁷ *Terkü’l-‘izzet 1128* tārīhinde vefāt idüp Silivriḳapusu ḥāricinde medfūndur. Āşār-ı şi‘riyyesi vardır. Ez-cümle bu na‘t-i şerīf zāde-i ṭabī‘atidür.⁸

Vücūduñ bā‘iş-i ‘icād-ı ‘ālem yā Resūlallāh
Sezā dirsem saña nūr-ı mücessem yā Resūlallāh

Nigāh eyle Belīg-i derdmende çeşm-i şefḳatle
Gelince ḥāk-i pāya dīde pür-nem yā Resūlallāh

(E 75b, İ 137-138, U 66a)

¹ ma‘ānī E ve U: ma‘ārif İ.

² Şenāyī Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Mekke kādīsī İ ve U: Mekke’ye kādī E.

⁴ zāde-i ṭabī‘atidür E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁵ ancak İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ Belīg es-Seyyid İsmā‘il Efendi E ve U: Belīg Seyyid İsmā‘il Efendi

⁷ Mışır ḳuzātındandır E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁸ zāde-i ṭabī‘atidür E ve İ: U nüshasında yoktur.

‘İşretî Muştafâ Efendi¹

‘İşretî Muştafâ² bin Hasan. Yeñişişâr’dan gelüp tarîk-ı kazâya sâlik ve Eskişehir³ manşibına mâlik olmış idi. *Yezdân-bahş* 974 târihinde anda vefât eylemişdür. Āşâr-ı şî‘riyyesi vardır. Ez-cümle⁴ bu na‘t-i şerîf anıñ eşer-i kalemidür:⁵

Dil-i bîmâruma derdüñ devâdur yâ Resûlallâh
Vişâlün ‘idine cānum fedâdur yâ Resûlallâh

Belâgat bülbülidür ‘İşretî gülzâr-ı medhiñde
Oğur evşâfuñı destân-serâdur yâ Resûlallâh

(E 75b-76a, İ 138, U 66a-66b)

Ġinâyî ‘Abdulġanî Efendi

Ġinâyî ‘Abdulġanî Efendi,⁶ Maġnisa’dan gelüp müderris olduġdan soñra Ķayseriyye kâdîsı iken *ġâ’ib* 1013 Celâlî yedinde şehîd olmuşdur. Ez-cümle⁷ bu na‘t-i şerîf āşâr-ı şî‘riyyesindendir:⁸

Ķapuñda sâ’il-i luţfuñ gedâyum yâ Resûlallâh
Şefâ‘at eyle muhtâc-ı ‘aţâyum yâ Resûlallâh

Dü ‘âlemde Ġinâyî bendeñe devlet bu yetmez mi
Dimeġe ümmet-i ġayru’l-verâyum yâ Resûlallâh

(E 76a, İ 138-139, U 66b)

Hâsib Meġmed Efendi

Hâsib Meġmed Efendi,⁹ Ķaşamonı’dan gelüp taġşîl-i ma‘ârifden soñra Mora defterdârı olup bir emr¹⁰ zımnında Bozcaaţa’ya nefy olınmışdur. Sâkin iken *ġilġat* 1120 târihinde vefât eylemişdür. Bu na‘t-i şerîf āşârından bir güftesidir:¹¹

¹ ‘İşretî Muştafâ Efendi İ: ‘İşretî Muştafâ E ve U.

² ‘İşretî Muştafâ İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Eskişehir E ve U: eski İ.

⁴ Ez-cümle U: E ve İ nüshalarında yoktur.

⁵ anıñ eşer-i kalemidür E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁶ Ġinâyî ‘Abdulġanî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Ez-cümle U: E ve İ nüshalarında yoktur.

⁸ Bu na‘t-i şerîf āşâr-ı şî‘riyyesindendir E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁹ Hâsib Meġmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ bir emr İ ve U: ber-murâd E.

¹¹ āşârından bir güftesidir E: āşârından bir güfte-i laţîfidür İ: anlarıñ güftesidir U.

Derūnum maḥzen-i rāz-ı Ḥudādur yā Resūlallāh
Vücūdum ḥāk-i pāy-i Muṣtafā'dur yā Resūlallāh

Hezārān 'āşık-ı āvāresi var kūy-ı vuşlatda
Birisi daḥi anıñ Ḥāsibā'dur yā Resūlallāh

(E 76b, İ 139, U 66b-67a)

Ḥudāyī Şālih Dede Efendi

Ḥudāyī Şālih Dede Efendi,¹ Menteşe'den zuhūr idüp vilāyetinde ḥilāfetle sākin iken *ḥālet-i mevt 885* tārīhinde vefāt eylemişdür. Eş'arı vardur. Ez-cümle Mevlānā Celāleddīn-i Rūmī ḥazretlerinin² medḥinde bu gāzeli dimişdür:³

Ey dil isterseñ eger kāmīl ola noḳşanıñ
Secdegāh it eşigin Ḥazret-i Mevlānā'nıñ

Şevk-ı Şems ile Ḥudāyī göge çıksa n'ola sūz
Zerre-i ḥāk-i rehisin ḳamu dervīşanıñ

(E 76b-77a, İ 139-140, U 67a)

Şāhidī Seyyid İbrāhīm Dede Efendi⁴

Şāhidī,⁵ meşhūr lügat şāhibi es-Seyyid İbrāhīm Dede İbnü's-şeyḥ Şālih. Muğla'da Mevlevihāne şeyḥi iken tarīkatde şeyḥ olan Dīvānī Meḥmed Dede Efendi'yi ziyārete niyyet idüp Ḳaraḥişār'a varduḳda ziyāretten⁶ soñra birkaç gün mizācsız olup vefāt eyledükde şeyḥi yanında defn olunduḡı lügat-i mezbūrıñ içinde olan bu mışra' tārīḥ olmak ḡarā'ibindendür.⁷ *Ez çı neden çün nete niçün çerā 957* tārīhinde⁸ seksen iki yaşında medfūn olınmışdur.⁹ Āşār-ı ṭabī'atiniñ¹⁰ şāhidī mezbūr *Tuḥfe*'dür.¹¹ Mezbūr lügatden ḡayrı *Gülşen-i Vaḥdet* ve sâ'ir manzūmesi vardur.

¹ Ḥudāyī Şālih Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

² Celāleddīn-i Rūmī ḥazretlerinin E ve U: Celāleddīn İ.

³ dimişdür İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ Şāhidī Seyyid İbrāhīm Dede Efendi İ: Şāhidī E: Şāhidī Dede U.

⁵ Şāhidī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ varduḳda ziyāretten İ ve U: varduḳdan E.

⁷ ḡarā'ibindendür İ: ḡarā'ibindendür E ve U.

⁸ tārīhinde U: vefātı E ve İ.

⁹ yaşında medfūn olınmışdur U: yaşındadır E ve İ.

¹⁰ ṭabī'atiniñ E ve İ: ṭabī'atinde İ.

¹¹ Tuḥfe'dür E ve İ: Tuḥfe'dendür U.

(E 77a, İ 140, U 67a-67b)

Şühüdî Seyyid Kâsım Dede Efendi¹

Şühüdî Seyyid Kâsım Dede,² pederi Şâhidî Dede'den aḫz-ı ʿarîkat ve cā-nişin-i hilâfet olmuştur. Otuz sene kadar mu'ammer olup vefât eyledükde ceddi yanına defn olunmuştur. Āşâr-ı şi'riyyesinden bu rubâ'î bu maḥalle kayd olundu:³

Her ki ola şehd-i Şühüd-ı Şâhidî'niñ bî-mezâk
Ger şehîd olsa⁴ odur hem-seng senüñ şehedi
Hâl ü kâli kııl Şühüdî şâhid ü meşhüd eger
Olmaḫ istersen şehâdetde şühüdün eşhedî

(E 77a-77b, İ 140-141, U 67b)

Nādî Aḫmed Efendi

Nādî Aḫmed Efendi,⁵ Kaştamonı'dan gelüp ba'de't-taḫşîl ḥvâcegāna idḥâl ile tebcîl olunmuş idi. Başra kethüdâsı iken *el-Muḡnî 1131* târiḫinde vefât eylemişdür.⁶ Yâdigâr-ı eş'ârından⁷ bu güfte ber-güzâr olmaḫ üzere⁸ bu maḥalle kayd olundu:

Vücûduñ maḫla'-ı nür-ı hidâyet yâ Resûlallâh
Zuhûruñ cümle-i nâsa sa'âdet yâ Resûlallâh

İrişür lâ-cerem ser-menzil-i maḫşûdına Nādî
Olursa ḫâzretünden ger şefâ'at yâ Resûlallâh

(E 77b, İ 141, U 67b-68a)

Yetimî Seyyid Meḫmed Efendi

Yetimî Seyyid Meḫmed Efendi,⁹ ʿarîk-ı ʿulemāya dâḫil Burusa ve Ġalaḫa manşiblarına nâ'il olmuştur. *Şeref-yâfte 1076* târiḫinde vefât idüp Üsküdar'da defn olunmuştur.

¹ Şühüdî Seyyid Kâsım Dede Efendi İ: Şühüdî Seyyid Kâsım Dede E ve U.

² Şühüdî Seyyid Kâsım Dede İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ kayd olundu E ve U: kayd u taḫrîr olundu: İ.

⁴ olsa E ve İ: ola U.

⁵ Nādî Aḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ eylemişdür E ve İ: itmişdür U.

⁷ Yâdigâr-ı eş'ârından E ve İ: eş'ârından U.

⁸ ber-güzâr olmaḫ üzere E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁹ Yetimî Seyyid Meḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Bu güfte-i na't-i şerîf âşârındandır:¹

Ķudümüñ başduğı ħâki görem mi yâ Resûlallâh

Aña rûy-ı siyâhumı sürem mi yâ Resûlallâh

Yetimî'yim yüzi ħare şefâ'at ħıl bu nâçâre

Elüm boş kendüm âvâre ħalam mı yâ Resûlallâh

(E 77b-78a, İ 141, U 68a)

Mevcî Meĥmed Paşa

Mevcî Meĥmed Paşa,² ħ'âcegândan olup defterdârlığında vezâretle daĥi ikrâm olunup *Zü'n-nüreyn 1053* târiĥinde vefât idüp Üsküdar'da defn olunmuşdur. Âşâr-ı şî'riyyesi olmağla bu na't-i şerîf yâdigâr ħılınmışdur:³

Güneĥkâr pür-ĥaĥâyum ben şefâ'at yâ Resûlallâh

Giriftâr-ı hevâyum ben şefâ'at yâ Resûlallâh

Ķuluñdur Mevcî-i bîmâr firâĥuñdan olupdur⁴ zâr

Sen eyle derdüme tîmâr şefâ'at yâ Resûlallâh

(E 77a, İ 142, U 68a-68b)

Şâhib-i Târîĥ 'Abdî Paşa⁵

'Abdî Paşa,⁶ şâhib-i târiĥdür. Sarây-ı ĥümâyûna çerâğ, İstanbul ħâ'immaĥamlığı ile toĥuz senede taşra çıĥmışdur. İki kere ħâ'immaĥâm ve iki kere Başra vâlîsi ve Ķandiye'[yi] daĥi zabt eylemişdür. Saĥız muĥâfızı iken *Ĥiĥâb-ı Elest 1103* târiĥinde Recebde⁷ anda vefât eylemişdür. Âşârından,⁸ Sulĥân Meĥmed Ĥân-ı⁹ Râbi' cülüsünden toĥsan üç târiĥine ħadar¹⁰ târiĥi ve *Pend-i Örfî* ve *Bânet-i Su'âda* şerĥleri ve divân-ı eş'arı vardur. Bu na't-i şerîf daĥi ol cümledendür:¹¹

¹ Bu güfte-i na't-i şerîf âşârındandır E ve İ: Âşâr-ı şî'riyyesinden bu na't-i şerîf anlarıñdur U.

² Mevcî Meĥmed Paşa İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ yâdigâr ħılınmışdur E: andandır İ: anlarıñdur U.

⁴ olupdur İ ve U: oladır E.

⁵ Şâhib-i Târîĥ 'Abdî Paşa İ: 'Abdî Paşa E ve U.

⁶ 'Abdî Paşa İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Recebde İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ Âşârından İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁹ Ĥân-ı U: E ve İ nüshalarında yoktur.

¹⁰ ħadar E: dek İ ve U.

¹¹ daĥi ol cümledendür E: daĥi anıñdur: U nüshasında yoktur.

Ḳarīn-i cürm ü ‘iṣyānum¹ ṣefā‘at yā Resūlallāh
Enīs-i āh u efgānum ṣefā‘at yā Resūlallāh
Resūli Ḥayy-ı Ğaffāruñ ṣeff‘isin günehkāruñ
Recāda ‘Abdī-i zāruñ ṣefā‘at yā Resūlallāh

(E 78b, İ 142, U 68b-69a)

Lāğarī Şeyḫ Mehmed Efendi Nakşibendî²

Lāğarī Şeyḫ Mehmed Efendi,³ Nakşibendiyyedendür. *Efđalı’l-‘ulemā 1093* tārīhinde vefāt idüp Şāh Sulţān Tekyesi muḳābilinde vāḳi‘ kendi zāviyesinde medfūndur. Āşārından ba‘z-ı eṣ‘arı vardır. Anlardan bu beyt yādigārdur:⁴

Ḳıṣ kıyāmet yağmur āfet ḳara yel⁵ balçık belā⁶
Yār-ı cennet⁷ uyḳu rāḫat gölge ni‘met tebtilā (?)

(E 78b-79a, İ 143, U 69a)

Şeyḫ Kelāmī Muştafā Efendi Ḳuddise Sirruhu⁸

eş-Şeyḫ Kelāmī Muştafā Efendi,⁹ Cihāngiri Fethullāh Efendi’den ḫilāfetle Oḫabaşı Çarşusu ḳurbünde tevḫide meşğül iken *el-Keşret 1151* tārīhinde vefāt idüp Merkez Efendi’niñ mezāristānı dā’iresinde medfūndur. Āşār-ı şeyḫānesinden bu na‘t-i şerīf anlarıñ ber-güzāridur:¹⁰

Ben ol nālende şeydā-yı hevāyum yā Resūlallāh
Ğariḳ-ı baḫr-ı ‘iṣyān-ı cefāyum yā Resūllallāh

Ne mümkün ola meddāḫuñ Kelāmī gibi bir mücrim
Hemānā ḫālib-i ‘afv [ü] ‘aḫāyum yā Resūlallāh

(E 79a, İ 143, U 69a)

¹ cürm ü ‘iṣyānum U: cürm-i ‘iṣyānum E ve İ.

² Lāğarī Şeyḫ Mehmed Efendi Nakşibendî İ: Lāğarī Şeyḫ Mehmed Efendi E ve U.

³ Lāğarī Şeyḫ Mehmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ vardır. Anlardan bu beyt yādigārdur E ve İ: olup bu beyt anıdır U.

⁵ ḳara yel İ: fitne bil E ve U.

⁶ belā İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁷ Yār-ı cennet İ: Mār-ı cennet E: U nüshasında yoktur.

⁸ Şeyḫ Kelāmī Muştafā Efendi Ḳuddise Sirruhu İ: eş-Şeyḫ Kelāmī Muştafā Efendi E ve U.

⁹ eş-Şeyḫ Kelāmī Muştafā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ anlarıñ ber-güzāridur E: anıñ eşeridir İ: anlarındur U.

Çizmeçi Şeyh Aḥmed Efendi Ƙuddise Sirruhu¹

eş-Şeyh Aḥmed Efendi,² Çizmeçi³ demekle ma'rūfdur. Muḥyiddīn-i Ƙaraḥiṣārī kolından Ƙaracekli Şa'bān Efendi'den aḥz-ı tarīkāt eyleyüp Aḳbıyık Tekyesi şeyhi olmuştur. *Heft 1080* tārīhinde vefāt idüp Üsküdar'da Saḳız Ağacı nām maḥalde medfūndur. Seng-i mezārı yoḳdur. Bu manzūme anlara mensūb olmaḡla bu maḥalle naḳl olındı:

İşit bī-namāz olana ol yüce Mevlā ne dimiş

Çıksun yirümden gögümden ġayrı Tañrı bulsun dimiş

Çizmeçi miskīn ne dimiş Bārī'ye şükr eyle dimiş

Bu sözleri 'acep dimiş vay ne ġāfildür bī-namāz

(E 79a-79b, İ 144, U 69a-69b)

Şeyh Maḥmūd Bedreddīn Efendi⁴

eş-Şeyh Maḥmūd Bedreddīn Efendi,⁵ şehridür. Savāk Tekyesi şeyhi Seyyid⁶ Celāleddīn Efendi'den aḥz-ı tarīkāt eylemişdür ve Keçecilerde, Ḥurrem Çavuş Cāmi'i⁷ muḳābilinde kendüye bir zāviye binā olup anda sākın iken⁸ muḥterik olmuş idi. Çok zamān geçmeden *da'vet-i behişt 1197*⁹ tārīhinde vefāt idüp zāviyesine defn olındı. Ba'dehu zāviye binā olınmışdur. Dīvān tertīb idüp lākin ḥarīkde zāyi' olmuşdur. Āşārından bu güfteler anlarıñ ber-güzārıdır:¹⁰

Zuhūruñ 'āleme 'ayn-ı 'ināyet¹¹ yā Resūlallāh

Ṭulū'uh bā'iş-i luḡf-ı hidāyet yā Resūlallāh

Senüñ dergāh-ı 'ālīne sürer āsūde yüz¹² Bedrī

Diler dā'im cenābından şefā'at yā Resūlallāh

(E 79b-80a, İ 144-145, U 69b-70a)

¹ Çizmeçi Şeyh Aḥmed Efendi Ƙuddise Sirruhu İ: eş-Şeyh Aḥmed Efendi E ve U.

² eş-Şeyh Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoḳtur.

³ Çizmeçi İ ve U: Çizmeçi-zāde E.

⁴ Şeyh Maḥmūd Bedreddīn Efendi İ: eş-Şeyh Maḥmūd Bedreddīn Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyh Maḥmūd Bedreddīn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoḳtur.

⁶ Seyyid İ ve U: E nüshasında yoḳtur

⁷ Cāmi'i İ ve U: E nüshasında yoḳtur

⁸ iken İ ve U: E nüshasında yoḳtur

⁹ Bedreddīn Efendi'nin ölüm tarihini belirtmek üzere verilen terkibin sayı deġeri 1187 olduġu halde eserde 1197 olarak verilmiştir.

¹⁰ bu güfteler anlarıñ ber-güzārıdır İ: bu güfteler anlarıñdur E: bu güfte U.

¹¹ 'ayn-ı 'ināyet U: 'ayn-ı sa'ādet E ve İ.

¹² yüz İ: yüzüñ E: yüzün U.

Na'ti Muştafâ Beg Efendi¹

Na'ti Muştafâ Beg,² vezâretle defterdâr olan Hüseyn Paşa'nın ferzend-i şâgîridür.³ Pederi sarây-ı hümâyûna çerâğ olduğdan sonra silâhdâr kitâbetiyle taşra çıkup hâcegândan olmuştur. *Hareket-i beşer 1130* târihinde vefât idüp Sinân Paşa Medresesi hâricinde birâderi 'Afvî Efendi yanında medfûndur. Nazm u neşrde âşâr-ı⁴ keşîresi olup bu na't-i şerîf anıdır:⁵

Cemâlün âfitâb-ı 'âlem-ârâ yâ Resûlallâh
Cebînün nûridur kıadr-i hüveydâ yâ Resûlallâh⁶

Esîr-i derd-i 'aşkuñdur bu Na'ti 'âcize rahm it
Nigâh-ı şefkatünle vir tesellâ yâ Resûlallâh

(E 80a, İ 145, U 70a)

Nazîf 'Abdullâh Efendi

Nazîf 'Abdullâh Efendi⁷ bin 'Abdülmü'min. Burusa şu'arasından ve müderrislerindendir. *Ravza-i cinân 1115* târihinde anda vefât idüp⁸ Buñarbaşı'nda medfûndur. Âşârından bu güfte anlarıdır:⁹

Oķunsun dergehünde 'arz-ı hâlüm yâ Resûlallâh
Bilinsün derd-i tab^c-ı¹⁰ pür-melâlüm yâ Resûlallâh
Ziyâret eyledüm çün Ravza-i pâkûñ Nazîf-âsâ
Cenâbuñdan şefâ'atdür su'âlüm yâ Resûlallâh

(E 80a-80b, İ 145, U 70a-70b)

Luţfi Luţfullâh Efendi

¹ Na'ti Muştafâ Beg Efendi İ: Na'ti Muştafâ Beg E ve U.

² Na'ti Muştafâ Beg Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ şâgîridür E ve İ: şâgîri olup U.

⁴ âşâr-ı İ ve U: E nüshasında yoktur

⁵ bu na't-i şerîf anıdır E ve İ: bu na't U.

⁶ Bu beyt E nüshasında bulunmamaktadır.

⁷ Nazîf 'Abdullâh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ vefât idüp İ ve U: E nüshasında yoktur

⁹ anlarıdır U: anıdır E ve İ.

¹⁰ tab^c-ı İ ve U: tığ-ı E.

Luţfî Luţfullâh Efendi,¹ Kıırım'dan zühür idüp Rümili kuzâtından olmışdur. Kâsım Paşa'da sâkin iken *şîr-i Hudâ 1115* târihinde bir gice Kâsım Paşa mezâristanında maqtûl bulinup defn olınmışdur. Bu güfte anıñdur:²

Şifâ-i derd-i dildür âsitânuñ yâ Resûlallâh

Anıñçün Muştafâdur nâm u şânuñ³ yâ Resûlallâh

Ġarîķ-ı bâhr-ı ‘işyânum meded Luţfîye luţf eyle

Elin al [bu] Ġarîb-i bî-nevânuñ yâ Resûlallâh

(E 80b, İ 146, U 70a)

Nâ’ilî Muştafâ Efendi

Nâ’ilî Muştafâ Efendi,⁴ pederi Pîrî Hâlîfe kendi gibi anı dahi ma’den kâlemi kâtiblerinden eylemişdür. Şâbit ü Nazîm⁵ merhûmların üstâdidur. Vefât eyledükde bu mışra‘-ı Fârisî târih olmışdur:⁶

*Nâ’il-i firdevs bādâ Nâ’ilî el-Fatiha 1075*⁷

Dîvân-ı eş‘ârı olup ez-cümle⁸ bu na‘t-i şerîf anlarıñdur:⁹

Gönül bigânelerle âşinâdur yâ Resûlallâh

Der-i devlet-me’âbuñdan cüdâdur yâ Resûlallâh

Ne deñlü Nâ’ilî şâyân-ı tertîb-i cezâ olsa

Cenâbuñdan şefâ‘at mültecâdur yâ Resûlallâh

(E 80b-81a, İ 146, U 70b-71a)

Hakânî Meḫmed Beg Efendi

Hakânî Meḫmed Beg Efendi,¹⁰ şadr-ı esbaķ Ayas kerîme-zâdesidür. Re’îs kâlemi kâtiblerinden iken *iltifât-ı beķâ 1015* târihinde rihlet idüp Edirneķapusu’nda Mihr-i mâh

¹ Luţfî Luţfullâh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur

² anıñdur E ve İ: anlarıñ güftârindandır U.

³ nâm u şânuñ U: nâm şânuñ İ: nâm E.

⁴ Nâ’ilî Muştafâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Şâbit ü Nazîm İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁶ olmışdur İ ve U: söylemişdür E.

⁷ Nâ’ilî’nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1055’tir. Hemzeler “i” olarak okunduğunda her birisi “y”nin sayı değeriyle hesaplanırsa eserde verilen 1075 tarihi tam çıkar.

⁸ olup ez-cümle U: vardır E ve İ.

⁹ anlarıñdur U: ma’rûfdur E: anıñdur İ.

¹⁰ Hakânî Meḫmed Beg Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Sultān Cāmi'ine muṭṭaşıl mektebiniñ şuffe penceresi hāricinde tārīhsiz bir müdevver seng-i mezārı vardır. Āşār-ı şı'riyyesinden *Hilye-i şerīfesi* ma'rūfdur. Dīvān-ı eş'arı daḫi¹ vardır.

(E 81a, İ 146-147, U 71a)

Bükāyī 'Abdullāh Efendi

Bükāyī 'Abdullāh Efendi² bin Meḫmed Reşīd. Pederi, Şeyḫülislām Tiryākī Feyzullāh Efendi'niñ oğlıdur. Yeñişehir'den ma'zūlen ḥannāḫdan *ca'le'l-cennet-i mişvāh 1139* tārīhinde vefāt idüp Eyyüb'da Yaḫyā-zāde Tekyesi'nde ecdādı yanında medfındur. Şeyḫülislām Debbāğ-zāde'niñ oğlı Aḫmed Yaḫya'niñ dāmādıdur. Bu na't-i şerīf anıñdur:

Derūnum āteşi yaḫdı cihānı yā Resūlallāh
Ḥayālūñ tā-be-key dilde nihānı yā Resūlallāh

Bükāyī ḫāk-i pāyuña yüzüñ sürmek diler dā'im
Şalāt ile selām eyler dehānı yā Resūlallāh

(E 81a-81b, İ 147, U 71a-71b)

Ḳuşūrī 'Ömer Efendi

Ḳuşūrī 'Ömer Efendi,³ vilāyeti 'Ayntāb'da maḫkeme kātiblerindendir. *Rıḫletü'l-āşık 1140* tārīhinde anda rıḫlet eylemişdür. Ṭab'-ı şı'rīsi vardır. Şāhidī lügatini min evvel ü [ilā] āḫir taşṭir eylemişdür ki her mışra'ına daḫi rabṭ u zamm eylemekdür. Bir cüz'inden iki beyti i'lām için bu maḫalle derc olındı:

Git berü söyle begü gel begü
Ḥāl-i dili cümle 'ıyān it baña

Tā bu ḫadar terk-i şıla eylemek
Ez çı neden çün nite niçün çerā

(E 81b, İ 147-148, U 71b)

¹ daḫi İ ve U: E nüshasında yoktur.

² Bükāyī 'Abdullāh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Ḳuşūrī 'Ömer Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Hıfzî Mehmed ‘Abdülbâkî Efendi

Hıfzî Mehmed ‘Abdülbâkî Efendi,¹ Anaṭolı kuzâtından olup Anaṭolı kâzî-‘askeri La‘lî-zâde Şeyh Mehmed Efendi’ye hem imâm ve hem dâmâd olmuştur. Tekmîl-i tarîk idüp ma‘îşet ile tekâ‘üd eylemişdi.

Beḳāya göçdi Hıfzî āh 1160

târîhinde ‘azm-i beḳā eyleyüp Topkapusu’nda Şarı ‘Abdullâh Efendi dâ’iresinde defn olunmuşdur. Ez-cümle² bu na‘t-i şerîf âşâr-ı ṭabî‘atidür:³

Vücûduñ şem‘-i pür-nür-ı Hudâdur yâ Resûlallâh

(E 81b-82a, İ 148, U 71b-72a)

Şeyh Maḥmûd Rızâyî Efendi⁴

eş-Şeyh Maḥmûd Rızâyî Efendi,⁵ Filibe’den zühür idüp Hekîm Çelebi Efendi’den aḫz-ı tarîkat-ı Nakşibendiyye idüp Rüstem Paşa anı babalık eylemekle, Baba Efendi diyü ma‘rûfdur. *Sûretü’l-Fâṭır 987* târihinde rihlet idüp Ebü Eyyüb el-Enşârî⁶ raḳıyallâhu ‘anhu’l-Bârî türbesi ḫâricinde medfündür. Süleymâniyye Câmî‘i kurbünde medresesi ve evkâfi ve resâ’il ü eş‘ârı meşhûr Bâbâyî ‘âlim idi. Āşârından bu na‘t-i şerîf yâdigâr olmağla bu maḥalle kayd u derc⁷ olundu:⁸

Kerem kânı mürüvvet ma‘denisin yâ Resûlallâh

Füyüzât-ı şefâ‘at maḥzenisin yâ Resûlallâh

Emîn eyle Rızâyı ṭabîş-i germiyyet-i ğamdan⁹

Cemî‘-i kâ’inâtiñ me’menisin yâ Resûlallâh

(E 82a-82b, İ 148-149, U 72a)

Vaşfî Muştafâ Efendi

Vaşfî Muştafâ Efendi,¹ Ḥinnâvî-zâde Kâzî-‘asker ‘Alî Efendi’niñ birâder-i kirâmınıñ oğlıdur. Anaṭolı kuzâtındandır.² *Beşâşet 1003* târihinde vefât eyleyüp

¹ Hıfzî Mehmed ‘Abdülbâkî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Ez-cümle U: E ve İ nüshalarında yoktur.

³ âşâr-ı ṭabî‘atidür E: anıñdur İ: U nüshasında yoktur.

⁴ Şeyh Maḥmûd Rızâyî Efendi İ: eş-Şeyh Mehmed Rızâyî Efendi E: eş-Şeyh Maḥmûd Rızâyî Efendi U.

⁵ eş-Şeyh Maḥmûd Rızâyî Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Eyyübu’l-Enşârî E: Eyyüb-ı Enşârî İ ve U.

⁷ u derc İ: E nüshasında yoktur.

⁸ Āşârından bu na‘t-i şerîf yâdigâr olmağla bu maḥalle kayd u derc olundu E ve İ: ez-cümle bu na‘t-i şerîf U.

⁹ germiyyet-i ğamdan İ ve U: germiyyet E.

Edirne’de ‘ammîsi ‘Alî Efendi’niñ yanında medfündür. Āşârından bu na‘t-i şerîf bu maħalle kayd olındı:³

Ruħuñ mir’ât-ı vech-i lem yezeldür yâ Resûlallâh
Cemâlûñ maṭla‘-ı mihr-i ezeldür yâ Resûlallâh

(E 82b, İ 149, U 72a-72b)

Āgâh Hâfız Meħmed Bulak Efendi⁴

Āgâh Hâfız Meħmed Bulak,⁵ Semerkand’dan zühür idüp Şevket’den taḥşîl-i ma‘ârif ve ħüsn-i haṭṭ ve tezhibde daħi kemâli olup tarîkat-ı Naķşibendî’den daħi intisâb eylemiş idi. Diyârbekr’de sâkin iken *şâ‘ir-i haķķâniyet 1140* târiħinde anda vefât eylemişdür. Müretteb dîvânı vardır. Bu na‘t-i şerîf andandur:⁶

Egerçi zülmet olur günâhum yâ Resûlallâh
Senûñ nûruñla reşk-i mihr ü mâhum yâ Resûlallâh

Sevâd-ı ‘anber-i deryâ-yı raħmet cürm iken Āgâh
Revâdur dir isem nâme-siyâhum yâ Resûlallâh

(E 82b-83a, İ 149-150, U 72b)

Şun‘î Şeyhü’l-İslâm Şun‘ullâh Efendi

Şun‘î Şeyhü’l-İslâm Şun‘ullâh Efendi bin Ca‘fer. Dört kerre şeyhü’l-İslâm olup ba‘de’l-‘azl vefâtında MinberķoruĖı Ĥüsâm Beg Mescidi’niñ dâ‘iresinde defn olındı ki Kırķçeşme kurbündedür. Târiħ-i vefâtı:⁷

İlâhî eyle Şun‘ullâh’a raħmet 1021

Ṭabî‘at-i şî‘riyyesi olup bu na‘t-i şerîf anlarıñ âşâr-ı güzîdeleridür:⁸

Lisânuñ ‘andelîb-i bâğ-ı vaħdet yâ Resûlallâh
Dehânuñ menba‘-ı lü’lü-i ħikmet yâ Resûlallâh

¹ Vaşfî Muştafâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² kuzâtındandır İ ve U: kuzâtından E.

³ Āşârından bu na‘t-i şerîf bu maħalle kayd olındı E ve İ: ez-cümle bu na‘t-i şerîf U.

⁴ Āgâh Hâfız Bulak Meħmed Efendi İ: Āgâh Hâfız Meħmed Bulak E ve U.

⁵ Āgâh Hâfız Meħmed Bulak İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Bu na‘t-i şerîf andandur E: Bu na‘t-i şerîf anıñ güftelerindendir İ: U nüshasında yoktur.

⁷ Târiħ-i vefâtı İ: vefâtı E: U nüshasında yoktur.

⁸ olup bu na‘t-i şerîf anlarıñ âşâr-ı güzîdeleridür İ: vardır. Āşâr-ı kalemidür, bu na‘t-i şerîf anlarıñdur E: ez-cümle bu na‘t-i şerîf U.

Sezāvār-ı ‘ināyet eyle Şun‘î bir faķırüñdür
Şefā‘at kııl ola şāyān-ı raħmet¹ yā Resūlallāh
(E 83a, İ 150, U 72b-73a)

Ƙara elebi-zāde Şeyhü’l-İslām ‘Aziz Efendi²

Ƙara elebi-zāde, Şeyhü’l-İslām ‘Abdül‘aziz Efendi’dür.³ Fetvādan ma‘zūlen Burusa’da sākın iken vefāt idüp Deveciler Mezāristānı’nda *rızāen li’llāh 1068⁴* tārīhinde defn olındı. Müdevven tārīhi ve āşār-ı şī‘riyyesi olup bu na‘t-i şerīf ol zāt-ı latīfün teberrükidür.⁵

Hayāt-efzā-yı dildür la‘l-i nābuñ yā Resūlallāh
Şafā-baħşā-yı cāndur her ħiṭābuñ yā Resūlallāh

Ĝarīk-ı ma‘şıyyet ‘Abdül‘aziz’ün ‘arz-ı ħālidür
‘Ināyet kııl buyurılsa cevābuñ yā Resūlallāh

(E 83a-83b, İ 150-151, U 73a)

‘Ālī Muştafā Efendi

‘Ālī Muştafā Efendi,⁶ ħvāceġāndandır. Āşārı çokdur. Ĥuşūşā tārīhi ma‘rūfdur. Bākī Efendi ile bir senede vefāt idüp bu tārīhi dimişlerdür:

Māte’l-‘Ālī ve kııs ‘aleyhe’l-Bākī 1008

Gelibolu’da Yazıcı-zāde ħabri civārında türbe-i maħşūşasında medfūndur.⁷ Āşār-ı şī‘riyyesinden bu ġüfte anlarıñdır:⁸

Derün-ı fikr-i dil dā’im vişālūñ yā Resūlallāh
Ümīd-i şem‘-i ruħsār-ı cemālūñ yā Resūlallāh
Umarum idesin ‘Ālī faķiri luṭfuña maḗhar
Nigāh-ı merħametdür⁹ hep ħişālūñ yā Resūlallāh

(E 83b-84a, İ 151, U 73a-73b)

¹ raħmet İ ve U: E nüshasında yoktur.

² Ƙara elebi-zāde Şeyhü’l-İslām ‘Aziz Efendi İ: ‘Aziz Efendi E ve U.

³ Efendi’dür İ ve U: Efendi E.

⁴ ‘Aziz Efendi’nin ölüm tarihini belirtmek üzere verilen terkinin sayı değeri tenvin dahil edildiğinde tam çıkmakta dahil edilmediğinde 1067’ye tekabül etmekte olup eserde 1068 olarak gösterilmiştir.

⁵ bu na‘t-i şerīf ol zāt-ı latīfün teberrükidür E ve İ: ez-cümle bu na‘t anlarıñ ġüftāridür.

⁶ ‘Ālī Muştafā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Bu cümle İ ve U nüshalarında bulunmamaktadır.

⁸ anlarıñdır E ve U: anıñdır İ.

⁹ merħametdür E ve İ: ma‘rifetdür U.

Nāmık Meḥmed Efendi¹

Nāmık Meḥmed² bin İsmā‘īl Burusavīdūr³ ve pederi şu‘arādan Derzi-zāde dimekle ma‘rūf⁴ bir çeledür. Qırk yaşına vāşıl olmadan *naḥl-i tecellī 1123* tārīhinde anda vefāt eylemişdür. Āşār-ı kalīlesinden bu güftār-ı ābdār anıñdur:⁵

Göñül bülbül gibi nālān-ı ḥüsnüñ yā Resūlallāh
Ola mānend-i gül şāyān-ı ḥüsnüñ yā Resūlallāh

Yüzi yok dergehüñde ‘arz-ı ḥāle Nāmık-ı zāruñ
Meger şefkat ide iḥsān-ı ḥüsnüñ yā Resūlallāh

(E 84a, İ 151-152, U 73b)

Vesīm ‘Abbās Efendi⁶

[Vesīm] ‘Abbās Efendi,⁷ eṭibbādandur. Sulṭān Selīm Çarşısı’nda dükkānı vardur. Tıbda ve nücūmda ve fiḫıhda⁸ te’lifleri olup müdevven dīvānı daḫı vardur. Ḥacc-ı şerīfden ‘avdet idüp vaṭanına geldükde vefāt idüp Edirnekapısı ḫāricinde medfūndur. Bu beyt⁹ iki tārīḫ Müstaḫīm-zāde Efendi’niñ yādigārdur. İki tārīḫdür:

Derdüñe dermān ṭabībüm bāz-ı encüm 1173

Ömrinüñ mihri bu gün ‘Abbāsum oldı münkesif 1173

Ez-cümle¹⁰ bu na‘t-i şerīf āşārından yādigārdur:¹¹

Cem‘ī-i enbiyāniñ efḫalisin yā Resūlallāh
N’ola āḫirde gelseñ evvelisin yā Resūlallāh

Günāhı çok Vesīm’iñ kıl şefā‘at rüz-ı maḫşerde¹²
Şeff‘-i müznibiniñ ekfelisin yā Resūlallāh

(E 84b, İ 152, U 73b-74a)

¹ Nāmık Meḥmed Efendi İ ve U: Nāmık Meḥmed E.

² Nāmık Meḥmed İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Burusavīdūr İ ve U: Burusa E.

⁴ ma‘rūf E ve İ: ma‘rūfdur U.

⁵ bu güftār-ı ābdār anıñdur İ: bu güftār andan yādigārdur E: bu na‘t-i şerīf U.

⁶ Vesīm ‘Abbās Efendi E ve U: Qāsım ‘Abbās Efendi İ.

⁷ Vesīm ‘Abbās Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ ve fiḫıhda İ ve U: vefḫde E.

⁹ Bu beyt E ve İ: U nüshasında yoktur.

¹⁰ Ez-cümle U: E ve İ nüshalarında yoktur.

¹¹ āşārından yādigārdur E ve U: andañdur İ.

¹² Günāhı çok Vesīm’iñ kıl şefā‘at rüz-ı maḫşerde İ ve U: Günāhum çok Vesīm’iñ kıl şefā‘at yā Resūlallāh E.

Şerif Mehmed Efendi¹

Şerif Mehmed² bin Seyfullāh Efendi. Pederi, Mesîh Paşa kırbünde Seyrek-zāde Mescidi'niñ imāmı idi. Kendi müderris olup ba'dehu *intikāl-i şerif* 1172 tārîhinde vefāt eylemişdür. Edirnekapusı ħāricinde medfūndur. Ba'z-ı āsār-ı şî'riyyesi olup bu güfte anlarıñ eşeridür:³

Zuĥūruñ bā'ış-i 'izz ü sa'adet yā Resūlallāh
Vücūduñ cümleye 'ayn-ı ināyet yā Resūlallāh

Başında tāc-ı *mā evĥā* senüñ şānuñdadur *Ṭā-Hā*
Şerif'e şefkatüñ ħālā kerāmet yā Resūlallāh

(E 84b-85a, İ 152-153, U 74a)

'Askeri Mehmed Efendi

'Askeri Mehmed Efendi⁴ Edirnevî, zu'emādandur. Müdevven dīvānı vardır. *Baĥr-ı ma'rifet* 1000 tārîhinde vefāt idüp⁵ güftelerinden bu na't-i şerif bu maĥalle kayd u derc olındı:⁶

Günehkār ümmete idüp şefā'at yā Resūlallāh
Meded eyle meded eyle yā Resūlallāh

Özüñdür 'Askeri'niñ cānda cānı
Meded eyle meded eyle yā Resūlallāh

(E 85a, İ 153, U 74a-74b)

Şeyh 'Alî Vāhidî⁷

eş-Şeyh 'Alî Vāhidî,⁸ Kaşamonı'dan gelüp Mestci-zāde'den taĥşil-i 'ulūm-ı şerî'at ba'dehu Şāh Sultān şeyhi 'Abdullāh Efendi'den ve Şeyh Maĥmūd Kādirî'den aĥz-ı tarikat [eyledi]. Topĥāne şeyhi Seyyid Ĥalîl Efendi'ye dāmād olup Piyāle Paşa'da

¹ Şerif Mehmed Efendi İ ve U: Şerif Mehmed E.

² Şerif Mehmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ anlarıñ eşeridür U: anıñ eşeridür E: anıñdur İ.

⁴ 'Askeri Mehmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ idüp Eve U: eylemişdür İ.

⁶ bu na't-i şerif bu maĥalle kayd u derc olındı İ: bu na't bu maĥalle naql olındı E: bu na't-i şerif yādigārdur U.

⁷ Şeyh 'Alî Vāhidî İ: eş-Şeyh 'Alî Vāhidî E ve U.

⁸ eş-Şeyh 'Alî Vāhidî İ: E ve U nüshalarında yoktur.

vāki‘ ‘Arabacı-zāde Tekyesi’ne şeyh olmuş idi. Nefy olunup yedi sene mürürında ıtlāk ve ḥānesinde sākin iken *vişālū’ş-şeyh ‘Alī 1178* tārīhi Recebinde intikāl idüp Cihāngir kurbünde Aḳarca¹ Tekyesi’nde medfūndur. Āşār-ı tabī‘atinden ilāhiyyātı ve na‘t-i şerīfleri vardur. Ez-cümle bu güfte anlarıñ āşār-ı ḳalemidür:²

Felekler şem‘-i rüyuñda yanarlar yā Resūlallāh³
Anıñçün ṭurmayup dā’im dönerler yā Resūlallāh

Semālar ile devrān ṭura mı Vāhidī bir ān
Cemālūñ vaşf idüp sūzān iderler yā Resūlallāh

(E 85a-85b, İ 153-154, U 74b-75a)

Rāşih Meḫmed Sa‘id Efendi⁴

Rāşih Meḫmed [Sa‘id] Efendi⁵ bin Eyyūb. Vāni-zāde dimekle ma‘rūfdur. Yeñişehir’den ma‘zūlen *mümtāz-ı beşer 1190⁶* tārīhi Şaferinde rihlet ve Şāh-zāde Cāmi‘i cirminde defn-i türbet⁷ olmuşdur. Müretteb dīvānı olup ez-cümle bu na‘t-i şerif anlarıñdur:⁸

Reh-i ‘aşḳunda cān u dil fedādur yā Resūlallāh
Senūñ ḳurbānuñ olmaḳ bir şafādur yā Resūlallāh

Bu ‘abd-i aḳḳarūñ muḫtāc-ı luṭfuñ Rāşih-i nāçār⁹
‘İnāyet-ḥvāh bir ‘āşī gedādur yā Resūlallāh

(E 85b, İ 154, U 75a)

¹ Aḳarca E ve İ: U nüshasında yoktur.

² anlarıñ āşār-ı ḳalemidür İ: anıñdur E: anlarıñdur U.

³ yanarlar İ: yanar pervāne olmuşlar E ve U.

⁴ Rāşih Meḫmed Sa‘id Efendi E ve U: Rāşih Meḫmed Seyyid Efendi İ.

⁵ Rāşih Meḫmed [Sa‘id] Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Sa‘id Efendi’nin ölüm tarihini belirtmek üzere verilen terkinbin sayı değeri 990 olduḡu halde eserde 1190 olarak gösterilmiştir.

⁷ defn-i türbet E ve İ: defn U.

⁸ anlarıñdur E: anlardandır İ: U nüshasında yoktur.

⁹ nāçār İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Reʿfet Aḥmed Beg Efendi

Reʿfet Aḥmed Beg Efendi,¹ Maḥmūd Beg'iñ oğlıdur. Zeʿāmeti münāsebetiyle ordu-yı hümāyūnda bulunup *każā-i mübrem 1104* tārīhi Şaʿbānında Edirne'de vefāt eylemişdür.² Āşār-ı ṭabīʿatinden bu naʿt-i şerīf münteḥabdur:³

Vücūduñ ʿāleme luṭf-ı Ḥudādur yā Resūlallāh
Ki zātuñ nūr-ı pāk-i Kibriyādur yā Resūlallāh

Ne rütbe rū-siyehse bir ḳuluñdur Reʿfet-i zāruñ
Ümīdi senden iḥsān u ʿaṭādur yā Resūlallāh

(E 85b-86a, İ 154, U 75a)

Nazīrā İbrāhīm Efendi

Nazīrā İbrāhīm Efendi⁴ bin Muştafā. Edirneli Kāmī Efendi'niñ birāder-zādesidür. Ḳuzātdan iken *Nazīrā-yı edīb 1188* tārīhinde Edirne'de vefāt eylemişdür.⁵ Āşār-ı keşīre-i ḳalemi vardur. Ṭabʿ-ı şiʿrisini işbāt için bu naʿt-i şerīf ḳayd olındı:⁶

Der-i luṭfuñ bize dārü'l-emāndur yā Resūlallāh
Saʿādet [ü] reʿfet anda rāygāndur yā Resūlallāh

Teraḥḥum ile luṭf eyle⁷ Nazīrā derdmendüñdür
Şefāʿat ilticā eyler zamāndur yā Resūlallāh

(E 86a, İ 155, U 75b)

Mucīb Muştafā Efendi

Mucīb Muştafā Efendi⁸ bin Aḥmed.⁹ Manşūrī-zāde dimekle maʿrūfdur. Şām ḳāḳīsı iken *sāʿat-i hicret 1139* tārīhi Şevvālinde vefāt ve Bilāl-i Ḥabeşī raḳıyallāhu

¹ Reʿfet Aḥmed Beg Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² eylemişdür İ ve U: itmişdür E.

³ Āşār-ı ṭabīʿatinden bu naʿt-i şerīf münteḥabdur E: Āşār-ı ṭabīʿatinden bu naʿt-i şerīf intiḥab olındı İ: Ez-cümle bu naʿt-i şerīf U.

⁴ Nazīrā İbrāhīm Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ eylemişdür İ ve U: itmişdür E.

⁶ ḳayd olındı İ: ḳayd E: U nüshasında yoktur.

⁷ eyle İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁸ Mucīb Muştafā Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ Aḥmed İ ve U: E nüshasında yoktur.

te‘ālā¹ ‘anhu yanında defn olunmuşdur. Āşār-ı ṭabī‘ati ma‘rūfdur.² Bu na‘t-i şerīf anıñ olmağ üzere mevşūfdur:³

Benüm ḥasretle bīmār-ı tebābum yā Resūlallāh
Dem-ā-dem sūz-ı hicrūñle kebābum yā Resūlallāh

Ne deñlü cürme müstağrağ isem redd itme sulṭānum
Mucīb’üm nādimüm üftāde-bābum yā Resūlallāh

(E 86b, İ 155, U 75b)

Sūzī Ḥalıcı-zāde Muştafā Efendi⁴

Sūzī Ḥalıcı-zāde Muştafā Efendi,⁵ Edirne’de maḥkeme kātibi ve Dāye Ḥatun Mescidi’niñ imāmıdır. Bu ḥāl üzere iken *en-Nebeü’l-‘azīm 1136* tārīhinde anda vefāt eylemişdür. Āşār-ı ṭabī‘atinden müdevven dīvānı olup andan bu güfteler yādigār qalmışdur:⁶

Gül-i bāğ-ı sa‘ādetdür ‘izāruñ yā Resūlallāh
Ki bülbüldür zebān-ı dūr-nişāruñ yā Resūlallāh

Şefā‘at ilticā eyler kapuñda ‘abd-i ‘ācizdür
Ġarībūñ Sūzi-i zār ü nizāruñ yā Resūlallāh

(E 86b-87a, İ 156, U 75b-76a)

Sulṭān Meḥmed Ḥān-ı Şāliş⁷

Sulṭān Meḥmed-i Şāliş⁸ bin Murād-ı Şāliş.⁹ Fātiḥ-i Egri dimekle ma‘rūfdur. Toğuz sene salṭanatdan şoñra *Ġayb 1012* tārīhi Recebinde otuz sekiz yaşında vefāt idüp Cebḥāne muḳābilinde küşede vāḳi‘ müstaḳil türbede āsūdedür. Ṭab‘-ı şif‘rīsi daḥi¹⁰ olup bu güfte anıñdur:¹¹

¹ te‘ālā E ve İ: U nüshasında yoktur.

² Bu cümle U nüshasında yoktur.

³ Bu na‘t-i şerīf anıñ olmağ üzere mevşūfdur E ve İ: Ez-cümle bu na‘t-i şerīf anlarındur U.

⁴ Sūzī Ḥalıcı-zāde Muştafā Efendi E ve İ: Sūzī Muştafā Efendi

⁵ Sūzī Ḥalıcı-zāde Muştafā Efendi İ: Ḥalıcı-zāde U: E nüshasında yoktur.

⁶ andan bu güfteler yādigār qalmışdur İ: andan bu güfte na‘t-i şerīfdür E: ez-cümle U.

⁷ Sulṭān Meḥmed Ḥān-ı Şāliş İ ve U: Sulṭān Meḥmed-i Şāliş E.

⁸ Sulṭān Meḥmed-i Şāliş İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ Murād-ı Şāliş İ ve U: Murādu’l-Şāliş E.

¹⁰ daḥi İ: E nüshasında yoktur.

¹¹ Bu cümle U nüshasında yoktur.

İmtisāl-i cāhidū fi'llāh olupdur niyyetüm
Dīn-i İslāmiñ mücerred ğayretidür ğayretüm

Fazl-ı Hakk u himmet-i cünd-i ricālullāh ile
Ehl-i küfri ser-be-ser qahr eylemekdür himmetüm

Enbiyā vü evliyāya istinādum var benüm
Luṭf-ı Hakkdandır müdām ümmid-i fetḥ u nuşretim

Nefs ü mālümle cihānda n'ola kılsam ictihād
Hamdülil'lāh var ğazāya şad-hezārān rağbetüm

Ey Muhammed mu'cizāt-ı Aḥmed-i Muḥtār ile
Umarum mağlūb ola a'dā-yı dīn ü devletüm

(E 87a-87b, İ 156-157, U 76a-76b)

Tā'ib Aḥmed Efendi

Tā'ib Aḥmed¹ bin 'Oşmān Efendi.² Mısıır kādīsı iken³ Ramazānda vefāt eylediği bu mışra' ile mazbūṭ u muḳayyeddür:⁴

Ölince Tā'ib Aḥmed buldı mesken şadır-ı me'vāyı 1136

Āşār-ı keşiresi vardır. *Meşārık Tercümesi* ve *Hümāyün-nāme* ve *Naşihatü'l-mülük* bunları ihtisār eylemişdür. Müdevven dīvānı olup ez-cümle⁵ bu na't-i şerif kayd olındı:⁶

Ġarık-ı baır-ı 'işyānum şefā'at yā Resūlallāh
Ümid-i 'afv [u] ğufrānum şefā'at yā Resūlallāh

Sürüp dergāhına yüzler düçār olmağ diler gözler
Kuluñ Tā'ib bunı gözler şefā'at yā Resūlallāh

(E 87b, İ 157, U 76b)

¹ Tā'ib Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Efendi E ve İ: U nüshasında yoktur.

³ iken İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ mazbūṭ u muḳayyeddür U: mazbūṭdur E ve İ.

⁵ dīvānı olup ez-cümle U: eş'arından E ve İ.

⁶ kayd olındı E ve İ: U nüshasında yoktur.

Muṣāhib Muṣtafā Paşa

Muṣāhib Muṣtafā Paşa,¹ Bolevî'dür. Harem-i hümayûna dâhil ve vezâretle çıkup muṣāhib-i şehriyârî ve dâmâd-ı pâdişâhî olup Hâdîce Sulţân'ı tezevvüc eyleyüp kapudan daḥi olmuşdur. Ba'de'l-'azl Boğazhişâr muḥâfızı iken *devlet-ḥâne 1096* târiḥinde vefât idüp sa'âdetḥâne-i cinâna vâşıl olmuşdur.² Maḥlaşdan 'ârî eş'ârı olup bu na't-i şerîf anıñdur:³

Hevâ-yı nefse cānum mübtelâdur yâ Resûlallâh
İşüm hep cümleten cürm ü ḥaṭâdur yâ Resûlallâh

Yüzün ferş eyleyenlerden der-i devlet-me'âbuñda
Biri de ümmetüñden Muṣtafâ'dur yâ Resûlallâh

(E 87b-88a, İ 157-158, U 76b-77a)

Raḥîmî 'Abdurrahman Beg Efendi

Raḥîmî 'Abdurrahman Beg Efendi,⁴ pederi Muṣtafā Paşa Habeş vâlisi olmağla Habeş-zâde diyü ma'rûfdur. Tezkire-i evvel iken *rıḥletü'l-'âşık 1140* târiḥinde vefât idüp Kocamuṣtafâ Paşa'da defn olındı. Āşâr-ı şî'riyyesinden müdevven dîvânı olup andan bu na't-i şerîf münteḥabdur:⁵

Yüzüñ âyîne-i nûr-ı Hudâdur yâ Resûlallâh
Zuhûruñ 'âleme maḥz-ı 'aṭâdur yâ Resûlallâh

N'ola ḥvâhende-i luṭfuñ olursa rûz-ı maḥşerde
Raḥîmî ümmetüñden bir gedâdur yâ Resûlallâh

(E 88a, İ 158, U 77a)

Sâlim Meḥmed Efendi

Sâlim Meḥmed Efendi,⁶ Şeyḥü'l-İslâm Mîrzâ Muṣtafâ Efendi'niñ oğlıdur. Şadr-ı Rûm'dan ma'zûlen *intikālû'l-mürşid 1156* târiḥi evâḥirinde irtihâl ve Kalendarḥâne

¹ Muṣāhib Muṣtafā Paşa İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² sa'âdetḥâne-i cinâna vâşıl olmuşdur E ve İ: U nüshasında yoktur.

³ anıñdur E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁴ Raḥîmî 'Abdurrahman Beg Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ andan bu na't-i şerîf münteḥabdur E: bu na't-i şerîf andandur İ: ez-cümle U.

⁶ Sâlim Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

ittişālinde Emīrcü Mektebi hāricinde pederleri cenbinde ‘āzim-i dārü’l-cemāl oldu. Āşār-ı pesendīdelerinden bu na‘t-i nebevī iḥtiyār olındı:¹

Reh-i ‘aşkuñda ben ol hāk-i pāyüm yā Resūlallāh
Ki zīrā pāy-ı ‘aşka çehre-sāyüm yā Resūlallāh

Der-i luḫfunda Sālim bendeñüm ben zār u giryānum
Egerçi tābi‘-i nefis ü hevāyüm yā Resūlallāh

(E 88b, İ 158-159, U 77a-77b)

Emnī Süleymān Efendi²

[Emnī] Süleymān Efendi,³ Selīm-zāde dimekle ma‘rūfdur. Firārī Ḥasan Paşa’ya dīvān efendisi olmuştur. *Sūretü’t-Tevebe 1110* tārīhinde vefāt eyleyüp Mısr’da⁴ medfūndur. Āşār-ı ṭabī‘atinden⁵ bu na‘t-i şerīf kayd olındı:⁶

Firākuñ āteşiyle sūz-nāküm yā Resūlallāh
Dem-ā-dem tiğ-ı hicrūnle helāküm yā Resūlallāh

Ümīdüm merhem-i elṭāfuñ eyler Emnī-i⁷ zārem
Ġarībüm bī-nevāyüm sīne-çāküm yā Resūlallāh

(E 88b-89a, İ 159, U 77b)

Dāniş ‘Alī Dede Efendi⁸

Dāniş ‘Alī Dede Efendi,⁹ şehridür. Ādem Dede’den aḫz ve Lefkoşa ba‘dehu Ḳudūs-i şerīf Mevlevīhānesi şeyhi iken *Allāhu’l-ḫafīz 1095* tārīhinde anda¹⁰ vefāt eylemişdür. Bu na‘t-i şerīf anıñ āşār-ı laṭifīndendür:¹¹

Yüzünden şu‘le buldı şems-i devlet yā Resūlallāh
Sözündan zāhir oldu nūr-ı ḫikmet yā Resūlallāh

¹ Āşār-ı pesendīdelerinden bu na‘t-i nebevī iḥtiyār olındı: Āşār-ı pesendīdelerinden bu na‘t-i şerīf anıñdur İ: Ez-cümle bu na‘t-i şerīf U.

² Emnī Süleymān Efendi E ve U: Ümmetī Süleymān Efendi İ.

³ [Emnī] Süleymān Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ Mısr’da İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Āşār-ı ṭabī‘atinden E ve U: Āşār-ı şī‘riyyesinden İ.

⁶ kayd olındı E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁷ Emnī-i E ve U: Emmetī İ.

⁸ Dāniş ‘Alī Dede Efendi İ: Dāniş ‘Alī Dede E ve U.

⁹ Dāniş ‘Alī Dede Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ anda U: E ve İ nüshalarında yoktur.

¹¹ Bu na‘t-i şerīf anıñ āşār-ı laṭifīndendür İ: Bu na‘t-i şerīf āşār-ı ṭabī‘atindendür E: Ez-cümle bu na‘t-i şerīf U.

uludur Dni-i bireden lufu diri itme
Aa rz-ı maerde kıl Őef'at y Reslallh
(E 89a, İ 159-160, U 77b-78a)

Őey Hasan Feyzi Efendi¹

eş-Őey Hasan Feyzi Efendi² bin³ Memed. Pederi, ŐirmakeŐbaŐı⁴ olmuşdur. Hekim Çelebi Zviyesi Őeyi Bosnev 'OŐmn Efendi'den az-ı tariat-ı NaŐibendiyye ve Hric-i Sur'da Emr Buari Tekyesi Őeyi olmuşdur. Şaferde veft idp zviyesi civrında defn olunduuna RŐdi Amed Efendi bu tarii dimiŐdr:

İde Feyzi cinnı c-yı me'v 1102

Yerine *Zeyl-i Ay* tertib iden olu Memed Őeyi Efendi zviyedrı olmuşdur. Őr-ı tabi'atinden⁵ bu mstezad-ı kebrden⁶ iki beyt bu maalle tezkr in⁷ kayd olundu:

Ey pdŐeh-i mihter-i ilim-i rislet
Ey⁸ sye-i Sbhn
Ser-cmle sipehdr saa aŐb-ı nbvvet
Sen anlara suln
Geldi kapua 'acz ile Feyzi-i dil-figr
Kıl aa teraum
Yokdurur kerem u lufua n add  nihyet
İsnua pyn

(E 89a-89b, İ 160, U 78a-78b)

Muim Memed Efendi

Muim Memed Efendi⁹ bin DervŐ 'Al bin Amed, mderrisndendir. Ceddi Amed Efendi, Őey'ı-İslm Bahy Efendi'ni birderidir. *Leylet'l-işneyn 1112*

¹ Őey Hasan Feyzi Efendi İ: eş-Őey Hasan Feyzi E: eş-Őey Hasan Feyzi Efendi U. Ayrıca Őey Hasan Feyzi Efendi eserinde ilk olarak E 39b, İ 160, U 34b'de gemektedir.

² eş-Őey Hasan Feyzi Efendi İ: E ve U nshalarında yoktur.

³ İbn İ ve U: bin E.

⁴ Őırma-keŐbaŐı E ve İ: Őim-keŐbaŐı U.

⁵ Őr-ı tabi'atinden E ve İ: Őrından U.

⁶ bu mstezad-ı kebrden E ve U: İ nshasında yoktur.

⁷ bu maalle tezkr in İ ve U: E nshasında yoktur.

⁸ Ey İ ve U: V'ey E.

⁹ Muim Memed Efendi İ: E ve U nshalarında yoktur.

tārīhi Şaferinde vefât idüp Eyyüb'da¹ Yaḥyâ-zâde Zâviyesi'nde ecdâdı yanında medfûndur. Tab'-ı şîrîsi olmağla² kadem-i şerîf ḥaḳḳında bu rubâ'iyi dimişdür:³

Hâzret-i faḫr-i cihân ḳadrine 'aciz olsa sözüñ
Ḥâk-âlûd ide gör başduğı yirlerde yüzüñ
Göreyiñ 'arîzüñ maḫlab-ı kevnini Muḳîm
Ḳıl mücellâ ḳadem-i pâki ğubârıyla gözüñ

(E 89b, İ 161, U 78b)

Şeyḫ Pertevî Aḫmed Efendi⁴

eş-Şeyḫ Pertevî Aḫmed Efendi,⁵ Ḥaḳḳı İsmâ'îl⁶ Efendi'niñ ḫalîfesidür. Tekfur Tağı meşâyîḫındandır. *Râḫat-ı 'âḳıbet 1182* târiḫinde rıḫlet eylemişdür. Dîvân-ı eş'ârı olup bu na't-i şerîf daḫi anlarıñdur:⁷

Cemâlûñ ḳible-i beytü'l-ḫaremdür yâ Resûlallâh
Ḳaddûñ Ṭübâ ḳaşuñ nûn ve'l-ḳalemdür yâ Resûlallâh

Der-i luḫfuñda bîkes Pertevî bîdâr-ı 'aşḳuñdur
Temennâ-yı vişâle ḫayli demdür yâ Resûlallâh

(E 90a, İ 161, U 78b-79a)

Ülfetî Ḥasan Efendi

Ülfetî Ḥasan Efendi,⁸ Bağdâdî'dür.⁹ Ba'z-ı vüzerâ dîvân kâtibi olup *naḳşu'l-ḫayâl 1122*¹⁰ târiḫinde İstanbul'da vefât eylemişdür. Bu na't-i şerîf zâde-i ṭab'ıdır. Sâlim Efendi Tezkiresi'nde daḫi¹¹ yazmışdur:

Cenâbuñdur sebab bu kâ'inâta yâ Resûlallâh
Şefâ'atdür işüñ dâ'im 'işyâna yâ Resûlallâh

¹ Eyyüb'da İ ve U: E nüshasında yoktur.

² Tab'-ı şîrîsi olmağla E ve İ: Âşârından U.

³ dimişdür E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁴ Şeyḫ Pertevî Aḫmed Efendi İ: eş-Şeyḫ Pertevî Aḫmed Efendi E ve U.

⁵ eş-Şeyḫ Pertevî Aḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Ḥaḳḳı İsmâ'îl E ve İ: İsmâ'îl Ḥaḳḳı U.

⁷ Dîvân-ı eş'ârı olup bu na't-i şerîf daḫi anlarıñdur E ve İ: Dîvân-ı eş'ârından bu na't-i şerîf anlarıñ güftârıdır U.

⁸ Ülfetî Ḥasan Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ Bağdâdî'dür U: Bağdâdî E ve İ.

¹⁰ naḳşu'l-ḫayâl 1122 İ: naḳşu'l-cinân 1122 E ve U.

¹¹ daḫi İ ve U: E nüshasında yoktur.

Umar maḥşerde senden Ülfeti biçāre sultānum
Ola manzūr niğāh-ı iltifāta yā Resūlallāh
(E 90a, İ 161-162, U 79a)

Lebīb Hüseyn Efendi

Lebīb Hüseyn Efendi,¹ Anaḫolı kuzātındandır.² Şāmī Şeyḫ İbrāhīm Efendi'den tarīkat-ı Sa'diyyeyi aḫz eylemişdir. İstanbul'da Zī'l-ka'dede vefāt idüp kendi vaşiiyetiyle vefātına bu tārīḫ Müstaķīm-zāde'niñdür:³

Didüm tekbīr ü istircā ile tārīḫ-i teslīmin

Lebībāniñ şefī'i ola 'uḫbāda Resūlullāh 1181

Üsküdar'da Seyyid Aḫmed Deresi'nde medfūndur. Dīvān-ı eş'arı olup bu na't-i şerīf daḫi aniñ eşer-i kalemleridür.⁴ Teberrüken bu maḫalle kayd u derc olındı:⁵

Kitāb-ı nuşretüñ *innā fetehnā* yā Resūlallāh

Nişāb-ı rif'atüñ *naşran 'azīzen* yā Resūlallāh

Meded Derviş Lebīb iḫsānuña dil-teşne sultānum

Zülāl-i merḫametle eyle irvā yā Resūlallāh

(E 90a-90b, İ 162, U 79a-79b)

Hāletī 'Azmi-zāde Muştafā Efendi⁶

Hāletī 'Azmi-zāde Muştafā Efendi,⁷ şaḫr-ı Rūm'dan ma'zūlen *ḫatm 1040* Şa'bānında vefāt idüp ḫānesi muḫābilinde 'Alāeddīn Efendi Tekyesi dā'iresinde defn olınmışdır. Āşār-ı kalemi keşret üzeredür.⁸ Dīvān-ı eş'arı olup⁹ bu na't-i şerīf anlarıñ eşerlerindendir:¹⁰

Bize eyle kıyāmetde şefā'at yā Resūlallāh

Ḳoma bizi melāmetde şefā'at yā Resūlallāh

¹ Lebīb Hüseyn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² kuzātındandır İ ve U: kuzātından E.

³ İstanbul'da Zī'l-ka'dede vefāt idüp kendi vaşiiyetiyle vefātına bu tārīḫ Müstaķīm-zāde'niñdür E ve U: Müstaķīm-zāde vaşiiyeti üzerine bu tārīḫi söylemişdir İ.

⁴ daḫi aniñ eşer-i kalemleridür İ: aniñdür E: anlarıñdır U.

⁵ Bu cümle E ve U nüshalarında bulunmamaktadır.

⁶ Hāletī 'Azmi-zāde Muştafā Efendi E ve İ: Hāletī Muştafā Efendi U.

⁷ Hāletī 'Azmi-zāde Muştafā Efendi İ: 'Azmi-zāde'dür U: E nüshasında yoktur.

⁸ üzeredür E ve İ: olup U.

⁹ olup E ve İ: daḫi vardır U.

¹⁰ eşerlerindendir İ: eşeridür E: U nüshasında yoktur.

Murādı Hāletî'niñ bu qapuñdan olmaya ayru
Qıla müjgānını çārüb şefā'at yā Resūlallāh
(E 90b-91a, İ 162-163, U 79b)

Rüşdî Aḥmed Efendi¹

Rüşdî Aḥmed Efendi,² qızātandur.³ Dört elifde vefāt idüp Merkez Efendi Cāmi'î dā'iresinde defn olunup Qāḍî-‘asker ‘Ārif Efendi didügi târiḥ seng-i mezārında yine ‘Ārif Efendi’niñ ḥaṭṭıyla budur:

Meded kim yüz on birde cihāndan geçdi Rüşdî āh 1111

Eş‘arı olup bu na‘t-i şerīf anlardandur:

Senüñ ‘aşkuña dü ‘ālem fedādur yā Resūlallāh
Bürüc-ı şevketüñ rif‘at-fezādur yā Resūlallāh

Yüzine urma ‘işyānuñ quluñdur Rüşdi-i şeydā
Şefā'at derdine ‘ayn-ı şifādur yā Resūlallāh

(E 91a, İ 163, U 79b-80a)

Neylî Aḥmed Efendi⁴

Neylî Aḥmed Efendi,⁵ Şeyḥü'l-İslām Mīrzā-zāde Şeyḥ Meḥmed Efendi'niñ birāderidür. Şadr-ı Rūm ili⁶ qāḍî-‘askeri olup ba‘de'l-azl *Vāḥidiyyü'z-zāt 1161* târiḥinde vefāt idüp Üsküdar'da birāderi yanında medfūndur. Fużalādan olup āşār-ı qalemi çoqdur.⁷ Müretteb dīvānı vardur. Bu güfte daḥi anıñdur:⁸

N'ola şerm ile düşsem ıztırāba yā Resūlallāh
Ser-i mü gitmedüm semt-i şavāba⁹ yā Resūlallāh

¹ Rüşdî Aḥmed Efendi İ ve U: Rüşdî Aḥmed E.

² Rüşdî Aḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ qızātandur E ve İ: qızātandur olup U.

⁴ E nüshasında Neylî Aḥmed Efendi'ye ikinci kez yer verilmemiştir. Neylî Aḥmed Efendi'ye ilk olarak İ nüshasında s.125'te, U nüshasında 59b'de rastlanmaktadır.

⁵ Neylî Aḥmed Efendi İ: U nüshasında yoktur.

⁶ Rūm ili İ: Rūm U.

⁷ çoqdur İ: keşret olup U.

⁸ Bu güfte daḥi anıñdur İ: ez-cümle bu na‘t U.

⁹ semt-i şavāba U: rāh-ı şavāba İ.

Düşürme keşmekeş-i intizāra merḥamet eyle
Çü Neylī muntazırdur feth-i bāba yā Resūlallāh
(İ 163-164, U 80a-80b)

Dervîş Hüseyn Efendi

Dervîş Hüseyn Efendi,¹ Mevleviyedendir.² Yekçeşmdür. Sulṭān Maḥmūd Ḥān ihzār u ikrām eyledi. Aşḥāb-ı ma‘ārifden olup huşūşā müsikīde kemālī olduğu *Kār-ı Nāṭık* nām eserinden ma‘lūmdur. İmām-ı sulṭān Ebū Bekr Efendi’de misāfir iken *Ḥayru’r-rāḥimīn 1150* tārīhinde rıḥlet ve Üsküdar’da defn-i türbet olındı. Bu na‘t-i şerīf ol zātın eseridir:

Cemālūñ mihr-i evc-i intiḥābdur yā Resūlallāh
Kelāmuñ ḥikmet-i faşl-ı ḥiṭābdur yā Resūlallāh

‘Aceb mi ‘azm-i bāğ-ı vaşf-ı ḥüsnūñ eylese Dervîş
Tehī ḳalmaz varan bir ḥōş me’ābdur yā Resūlallāh
(E 91a-91b, İ 164, U 80b)

Ṭāhirī ‘Abdullāh Efendi³

Ṭāhirī ‘Abdullāh Efendi,⁴ Burusa şu‘arāsındandır. *Vaḳt-i intiḳāl 1088* tārīhinde anda vefāt eylemişdir. Bektāşiyedendir.⁵ Müretteb dīvānı vardır. Bu güfte anıdır:⁶

Şıfātuñ ‘addine yoḳdur nihāyet yā Resūlallāh
Şalātuñ emrine çoḳdur sa‘adet yā Resūlallāh

Zünübuma nazār itme kerem senden ḳuşūrum çoḳ
Bu Ṭāhirī faḳīre it şefā‘at yā Resūlallāh
(E 91b, İ 164-165, U 80b-81a)

¹ Dervîş Hüseyn Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Mevleviyedendir İ ve U: Mevlevîdür E.

³ Ṭāhirī ‘Abdullāh Efendi İ ve U: Ṭāhirī ‘Abdullāh E.

⁴ Ṭāhirī ‘Abdullāh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Bektāşiyedendir E ve İ: Bektāşiyeden U.

⁶ Bu güfte anıdır E ve İ: Ez-cümle bu na‘t-i şerīf U.

Va'dî Meḥmed Efendi

Va'dî Meḥmed Efendi,¹ Burusa'da maḥkeme kâtiblerindendir.² *Ḥayru'l-beriyye* 1058 târihinde vefât idüp Şerefeddîn Câmî'î'nde defn olınmışdır. Eş'ârından bu güfte bu maḥalle kayd olındı:³

Ḳapuñda şâhlar kemter gedâdur⁴ yâ Resûlallâh
Gedâ-yı âsitâneñ pâdişâdur yâ Resûlallâh

Ne ḥaddüm var ki na'tüñ nazm idem Va'dî gibi ancak
Ḥuzûruñda hemân ḥüsn-i edâdur yâ Resûlallâh

(E 91b-92a, İ 165, U 81a)

Şehri Meḥmed Efendi

Şehri Meḥmed Efendi,⁵ müderrisindendir.⁶ Dürri-zâde etbâ'ındandır. *Kevşer-i cennet* 1179 târihinde vefât eyledi. Bu güfte-i laṭîf anıñ eşerindendir:⁷

Hevâ-yı nefisle taḳvâ-yı Ḥudâyum yâ Resûlallâh
Cenâbuñdan talebkâr-ı devâyum yâ Resûlallâh

Kerem kıll ey şeh-i taḥt-ı risâlet Şehri-i zâra
Şefâ'at sâ'il[i] müflis gedâyum yâ Resûlallâh

(E 92a, İ 165, U 81a)

Mecdî Meḥmed Efendi

Mecdî Meḥmed Efendi⁸ Anaṭolı ḳâzî-'askeri olup dîvâna giderken ḥânesi nerdübânından bi-ḳazâ'illâhi te'âlâ düşüp⁹ bir ḳaç mâh¹⁰ mürûrında *sülûkü's-şerî'at*

¹ Va'dî Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² kâtiblerindendir E ve U: kâtib idi İ.

³ güfte bu maḥalle kayd olındı E ve İ: güfte-i na't-i şerîf U.

⁴ gedâdur İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ Şehri Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ müderrisindendir E ve İ: müderrisinden olup U.

⁷ güfte-i laṭîf anıñ eşerindendir İ: güfte anlarındır E: U nüshasında yoktur.

⁸ Mecdî Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁹ düşüp İ ve U: E nüshasında yoktur.

¹⁰ mâh U: gün İ: E nüshasında yoktur.

1128¹ tārīhi Rebī'ü'l-âhîrinde vefât idüp Üsküdar'da defn olınmışdır. Āşār-ı şî'riyyesinden bu güfte anıñdur. Bu maħalle taħrîr olındı:²

Ƙanı bir 'aşık-ı şādık ki diye dā'imā Allāh
Ƙanı bir tālib-i fā'ik ki diye dā'imā Allāh

Bu Mecdî vaşl-ı dildārı o miskîn ki ide zārı
Dilinde hem olup cārî ki diye dā'imā Allāh

(E 92b, İ 166, U 81a-81b)

Şehsüvâr-zāde Meħmed Paşa³

Şehsüvâr-zāde Meħmed Paşa,⁴ maħlaşı Ġāzî'dür.⁵ Harem-i hümâyûndan vezâretle çıkup Muşul, Şam ve Mışır vālîsi olup *ġāzî-i mücâhid 1071* tārîhinde ħatlı olındı. Tab'ı şî'rîsi olup bu beyt anıñ tab'ı nüvâzındandır:⁶

Sûd-ı seved Egri-i naķş-ı vişâl
Ġāziyâ bir ħayâl-i ħâm oldı

(E 92b, İ 166, U 81b)

Şu'ürî Ĥasan Efendi

Şu'ürî Ĥasan Efendi,⁷ Haleb'den gelüp mâliye ħalemine kâtib olmışdır. *Ferheng-i Cihāngîrî* 'yi tercüme idüp kendi nāmına meşhûr olmışdır. *Sûhte-dil 1105* tārîhinde vefât eyleyüp Üsküdar'da medfûndur. Āşār-ı tabî'atinden bu güfte anıñdur:⁸

'Alîl-i 'illet-i cürm ü ħaĥâyum yâ Resûlallāh
Esîr-i re'fet u luĥf u 'aĥâyum yâ Resûlallāh⁹

Şu'ürî 'aşiyim gümkerde-râh-ı deşt-i 'işyānum
Meded-ĥvâh-ı delîl [ü] reh-nümâyum yâ Resûlallāh

(E 92b-93a, İ 166-167, U 81b-82a)

¹ Mecdî Meħmed Efendi'nin ölüm tarihi için verilen terkinbin sayı değeri 1127 olduğu halde eserde 1128 olarak gösterilmiştir.

² Āşār-ı şî'riyyesinden bu güfte anıñdur. Bu maħalle taħrîr olındı E ve İ: Āşârından bu güfte taħrîr olındı U.

³ Şehsüvâr-zāde Meħmed Paşa E ve İ: Meħmed Paşa U.

⁴ Şehsüvâr-zāde Meħmed Paşa İ: Şehsüvâr-zāde'dür U: E nüshasında yoktur.

⁵ Ġāzî'dür E ve U: ħāđî'dür İ.

⁶ anıñ tab'ı nüvâzındandır İ: anıñdur E: anlarıñdur U.

⁷ Şu'ürî Ĥasan Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ Āşār-ı tabî'atinden bu güfte anıñdur E: Āşârından bu güfte intiĥâb olındı İ: Āşârından bu güfte anıñdur U.

⁹ Bu mısra E nüshasında makta' beytinde mahlasın bulunduğu mısradan sonra gelmektedir.

Şināsī Meḥmed Efendi

Şināsī Meḥmed Efendi,¹ Rūz-nāmece-zāde.² Hōş-liḳā olmağla Küçük Hünkār dimekle ma'rūfdur. Faşih-i Mevlevî'niñ şäkirdidür. Edirne'de vefāt [eylemiştir]. Bu mıſra'ı tārīhidür.³

Cihānıñ hiç ma'ārif-şināsı kalmadı eyvā 1114⁴

Bu na't-i şerif anıñ güftesidür.⁵

Yoluñdur aşfiyāya hep mesālik yā Resūlallāh
Kaḫuñ ervāh-ı 'ulvīye memālik yā Resūlallāh

Şināsī bendeñe dāru'ş-şifā ḫāk-i derüñ besdür⁶

Yüzüm sürsem gider 'iſyān-ı hālik yā Resūlallāh

(E 93a, İ 167, U 82a)

Şabih Aḫmed Efendi

Şabih Aḫmed Efendi,⁷ Müneccimbaşı 'Abdullāh Efendiniñ birāderidür. Ğalaṭa'da vāḳi' Frenk gümrüğünde baş kātib idi. Tarikat-ı 'aliyyede Hvāce Meḥmed Emīn Tokadı'niñ müntesiblerindendir. *Üstādu'l-eşer 1198* tārīhi Muḫarreminde füc'eten vefāt eyleyüp Üsküdar'da defn olındı. *'Örfi Dīvāni'*nı şerḫ eylemiştir. Müretteb dīvānı vardır.⁸ Bu güfte anlarıñdur:

Bütünüñ maṭla'ı şubḫ-ı hüviyyet yā Resūlallāh

Şü'ünüñ mihr-i 'ālem-tāb-ı raḫmet yā Resūlallāh

'İnāyet kıl Şabih-i maşiyet-kārı şefā'atdan

Meded maḫrūm kılma eyle şefkat yā Resūlallāh

(E 93b, İ 167-168, U 82a-82b)

¹ Şināsī Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Rūz-nāmece-zāde E ve İ: U nüshasında yoktur.

³ Bu mıſra'ı tārīhidür E ve İ: ārihidür U.

⁴ Şināsī Efendi'nin ölüm tarihi için verilen terkibin sayı değeri 1123 olduğu halde eserde 1114 olarak gösterilmiştir.

⁵ anıñ güftesidür İ ve U: anıñdur E.

⁶ derüñ besdür İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁷ Şabih Aḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ vardır E ve İ: olup āşārından U.

Medhî Muştafâ Efendi

Medhî Muştafâ Efendi,¹ Hüdâyi Maḥmūd Efendi'niñ Burusa'da ḥalîfesi olan Eyyüb Efendi'niñ oğlu Yūsuf Çelebi'niñ oğlıdur. Tarîkı üzere Mekke kâdîsı olup anda *le'alleküm tettekün 1146* târiḥinde vefât eylemişdür. Eş'arı vardır. Bu güfte anıñdur:²

Cebînüñ³ âyet-i nūr-ı Ḥudādur yâ Resûlallâh
‘İzâr-ı tâb-nāküñ *Ve’đ-duḥâ*dur yâ Resûlallâh

Ne deñlü mücrim ise yine kendi ğarîbüñdür
Kuluñ Medhî şefâ‘at müdde‘îdür yâ Resûlallâh

(E 93b-94a, İ 168, U 82b)

Muḥliş Mehmed Paşa⁴

Muḥliş Mehmed Paşa, pederi⁵ Şarı ‘Alî Paşa 1085 senesinde fevt ve kendi ḳubbe-nişîn iken fevt 1099, ikisi daḥi Edirneḳapısı'nda medfûnlardur. Muḥliş-i mezbûruñ şi‘ri vardır. Bu beyt anıñdur:

Merḥabâ ey feyzbaḥş-ı sîne-i aşḥâb-ı dil
Pertev-i ḥüsnüñ nigârâ mihr-i ‘âlem-tâb-ı dil

(E 94a, İ 168-169)

Hindî-zâde ‘Abdurraḥman Efendi⁶

Hindî-zâde ‘Abdurraḥman Efendi,⁷ şehridür. Hindî-zâde diyü ma‘rûfdur. Şu nâzırı olup vaḳtinde nâzırlara irâd-ı küllî peydâ olmağla vesîle olmışdur. *‘Allâmü’l-guyüb 1190* târiḥinde vefât ve Üsküdar'da ‘azm-i cennât⁸ eyledi. Bu na‘t-i şerîf ol zât-ı laṭîfün eşeridür.⁹

Görinür ḳâmetüñ nūr-ı dıraḥşân yâ Resûlallâh
Olurdu başduğüñ yirler dür-efşân¹⁰ yâ Resûlallâh

¹ Medhî Muştafâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Eş'arı vardır. Bu güfte anıñdur E ve İ: Tabî‘at-ı şi‘riyyesi olup ez-cümle bu güfte anlarıñdur U.

³ Cebînüñ U: Ḥabîbüñ E ve İ.

⁴ Muḥliş Mehmed Paşa ile ilgili U nüshasında bilgi yoktur.

⁵ Muḥliş Mehmed Paşa pederi İ: E nüshasında yoktur.

⁶ Hindî-zâde ‘Abdurraḥman Efendi İ: Ebâ ‘Abdurraḥman Efendi E ve U.

⁷ Hindî-zâde ‘Abdurraḥman Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ ‘azm-i cennât E ve U: ‘azm-i cinân İ.

⁹ Bu na‘t-i şerîf ol zât-ı laṭîfün eşeridür İ: Bu na‘t-i şerîf eşer-i ṭab‘-ı laṭîfidür E: ez-cümle bu na‘t-i şerîf U.

¹⁰ dür-efşân U: dıraḥşân E ve İ.

Temennā-yı şefā‘atdür ‘ğaraż çün na‘t-i pākūñden
Meded kı1 Ebā-i¹ zāra perişān yā Resūlallāh
(E 94a-94b, İ 169, U 82b-83a)

Hāzık Meḥmed Efendi

Hāzık Meḥmed Efendi² bin Ebū Bekr. Erzurūm müftisi olup ba‘de’l-‘azl İstanbul’da *eş-Şeyḫu’l-muḫaddes 1076* tārīḫi Leyle-i Ḳadir’de vefāt eyleyüp Üsküdar’da defn olınmışdır. Müretteb³ dīvānı vardur. Bu na‘t-i şerīf anıñ⁴ eşer-i kalemidür:⁵

Ser-ā-ser olmışum cürm ü ḳabāḫat yā Resūlallāh
Baña senden olur olsa ‘ināyet yā Resūlallāh

Faḳirūñ derdmendūñ bir gedā-yı müstemendūñdür
Ḳapuñda Hāzık pür-cürm ü ‘illet yā Resūlallāh
(E 94b, İ 169, U 83a)

Faḫīḫī Ḥasan Efendi

Faḫīḫī Ḥasan Efendi,⁶ Ṭosyalı’dur. Müderrisinden iken *miḫnethāne*⁷ 1154 tārīḫinde bu miḫnethāneden⁸ ‘azm-i rāḫathāne-i cennet eylemişdür. Bu na‘t-i şerīf anıñdır:

Cemālūñ pertevi⁹ mir‘āt-ı ‘ālem yā Resūlallāh
Ziyā-yı pertevūñdür rūḫa ādem yā Resūlallāh

Seni medḫ itmeyüp daḫi Faḫīḫī kimi medḫ itsün
Yaradılmış mı var senden mükerrerem yā Resūlallāh
(E 94b-95a, İ 170, U 83a-83b)

¹ Ebā-i E ve U: Ümmī-i İ.

² Hāzık Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Müretteb İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁴ anıñ İ: E nüshasında yoktur.

⁵ Bu na‘t-i şerīf anıñ eşer-i kalemidür E ve İ: ez-cümle bu na‘t-i şerīf U.

⁶ Faḫīḫī Ḥasan Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ maḫabbethāne E ve U: İ nüshasında yoktur.

⁸ bu miḫnethāneden E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁹ pertevi İ: pertevdür E ve U.

Şeyh Halef Mehmed Efendi¹

eş-Şeyh Halef Mehmed Efendi,² Bağdâdî'dür. Tarîk-ı Kâdiriyyeden hilâfet ve Kûbbe Tekye'de şeyh olmuştur.³ Şeyh Süleymân Efendi-zâde el-hâc Mehmed Emîn vefât eyledükde cā-nişin-i irşâd u tarîkat olmuştı. *Şeyhu'l-mağbûleyn 1179* târihinde rihlet ve Kâsım Paşa'da şeyh-i mezbûruñ yanında defn-i türbet oldı.⁴ Bu na't-i şerîf anıñ yâdigârıdır:

Göñülde âteş-i 'aşkuñ nihândur yâ Resûlallâh
Velî nâr-ı maħabbet bî-emândur yâ Resûlallâh

Halef kurbānuñ olsun bendegānından şümār eyle
Senüñ kurbānuñ olmağ aña şāndur yâ Resûlallâh

(E 95a, İ 170)

İzzî Mehmed Efendi

İzzî Mehmed Efendi,⁵ Van'dan zühür idüp ba'z-ı vüzerāya dīvān kâtibi olup seyr [ü] seyâhat üzere iken Şirvān vālîsiniñ yanında bulunduğı eyyāmda, *sūhte-dil 1105* târihi Şevvālinde vefât eylemişdür. Bu na't-i şerîf anıñdur:⁶

Kemāl-i hüsn ile bedrû'd-dücāsın⁷ yâ Resûlallâh
Celāl [ü] 'izz ile fevka'l-alāsın yâ Resûlallâh

Yoluñda İzzî-i bî-dil yanur hacletle maħv olmuş
Senüñdür luğf u ihsān pür-sehāsın yâ Resûlallâh

(E 95a-95b, İ 170-171, U 83b-84a)

Reşid Hasan Efendi

Reşid Hasan Efendi⁸ bin Rüşdî Aħmed Efendi. Kuzâtdan idi. *Şeref-i tevķi' 1156* târihinde hammāmda füc'eten vefât idüp Merkez Efendi dā'iresinde pederi yanında defn

¹ Şeyh Halef Mehmed Efendi İ: eş-Şeyh Halef Mehmed Efendi E. Şeyh Halef Mehmed Efendi ile ilgili U nüshasında bilgi yoktur.

² eş-Şeyh Halef Mehmed Efendi İ: E nüshasında yoktur.

³ olmuştur E: İ nüshasında yoktur.

⁴ oldı İ: olındı E.

⁵ İzzî Mehmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Bu na't-i şerîf anıñdur E ve İ: ez-cümle U.

⁷ bedrû'd-dücāsın E ve U: bedr-i dücāsın İ.

⁸ Reşid Hasan Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

olunmuşdur. Lüğazda maḥāreti vardır. Müretteb dīvānı daḥi¹ vardır. Bu na‘t-i şerīf andan yādigārdur:²

Kerem kıl bendeñe mihmānuñ olsun yā Resūlallāh
Ne var şāyeste-i iḥsānuñ olsun yā Resūlallāh

Reh-i ‘aşkuñda cān virmek baña bīmār-ı şıḥḥatdūr
Reşīd-i ḥaste-dil³ ḳurbānuñ olsun yā Resūlallāh

(E 95b, İ 171, U 84a)

Şıdkī Süleymān Efendi

Şıdkī Süleymān Efendi,⁴ Ḳanlıca’da yaz u ḳış kendi yalısında ārām üzere iken ḳayıḳdan deryāya düşüp ḡarḳ olmuşdur. Cesedini iḥrāc ve defn eyledükleri bu mışra‘ ile mażbūtdur:⁵

Ṭaldī⁶ yemm-i raḥmete Şıdkī Süleymān 1152

Ṭab‘-ı şī‘rīsi olup ez-cümle⁷ bu na‘t-i şerīf anlarıñdur:⁸

Sen ol maḥbūb-ı Rabbü’l-‘ālemīnsin yā Resūlallāh
Resūl-i muḥterem şāh-ı güzīnsin yā Resūlallāh

Niçün maḳbūl-i Ḥaḳḳ⁹ olmaz niyāz-ı ümmetüñ Şıdkī
Ḥabīb-i Kibriyā vü nāzenīnsin yā Resūlallāh

(E 95b-96a, İ 172, U 84a-84b)

‘Ārif ‘Ābdulbāḳī Efendī

‘Ārif ‘Ābdulbāḳī Efendī,¹⁰ pederi Meḥmed Efendi tersānede maḥzen kātibi idi. Şadr-ı Rūmili olup def‘a-i şānīde ‘azlinden bir sene mürürında Şevvālde vefāt eyleyüp Eyyūb Türbesi ittişālinde ḳabri ma‘rūfdur. Vehbī Seyyid Ḥüseyn Efendi rıḥletine [bu] tāriḥi demişdür:

¹ daḥi E: İ ve U nüshalarında yoktur.

² Bu cümle U nüshasında yoktur.

³ ḥaste-dil E ve İ: dil-ḥaste U.

⁴ Şıdkī Süleymān Efendī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ mışra‘ ile mażbūtdur E ve İ: mışra‘-ı tāriḥidür U.

⁶ Ṭaldı İ ve U: Ṭaḫdı E.

⁷ ez-cümle U: E ve İ nüshalarında yoktur.

⁸ anlarıñdur U: anıñdur E ve İ.

⁹ Ḥaḳḳ İ ve U: E nüshasında yoktur.

¹⁰ ‘Ārif ‘Ābdulbāḳī Efendī İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Gidüp ‘Arif Efendi kaldı ismi dehrde bâkî 1125

Āşârından *Mi‘râciyye* ve sâ‘ir ber-güzârı vardır. Bu beyt-i laţif anıñ eşer-i kalemidür:¹

Ken‘āniyān hasreti itmiş zelil ü h‘ār
Ol Yūsuf-ı melāhati Mışra ‘aziz iden

(E 96a-96b, İ 172, U 84b)

Hızır Beg Efendi

Hızır Beg Efendi,² pederi Celāleddīn Efendi ve cediti Naşreddīn H‘āce’dür. Kendileri taḥşīl-i ‘ulūmdan soñra bir emr zımnında Burusa’ya Ebū’l-fetḥ Sultān Meḥmed Ḥān iḥzār idüp Yıldırım Ḥān Medresesi’ne müderris eylemiş idi. İstanbul fetḥi müyesser olduḡda ibtidā ḡādī olup ḡayd-ı ḡayāt ile ḡıdmet eyledi. Vefātında Vefā ḡurbünde Vanıḡ Şücā‘ Mescidi’niñ miḡrābı önünde defn olınuḡına *lā zāle ‘aleyhi’-rahmete 863* tārīḡ olmuşdur. Hızır maḡlaşıyla ‘Arabī ve Fārisī ve Türkī eş‘arı vardır. Türkī eş‘arından bu beyt intihāb olındı:³

Gülleşkeri ḡaberlerini⁴ lāleden şoruñ
Kim şimdi geldi tozu ayaḡundadır yüzi⁵

Āşār-ı kaleminden *Tefsīr-i Şerīf* ve ma‘rūf *Ḳaşīde-i Nūniyye* ve sâ‘ir te’lifleri vardır. Üç oḡlı olup biri H‘āce Sinān Paşa’dur. İsmi Yūsuf’dur. Tārīḡ-i vefātı budur:

Ve’s-selāmü ‘alā men ittebe‘a’l-hüdā 891

ve biri daḡı Aḡmed Paşa’dur. Tārīḡ-i vefātı budur:

Mevtü’l-maḡabbet 891⁶

ve biri daḡı Ya‘ḡūb Paşa’dur. Tārīḡ-i vefātı budur:

Tebdīl-i ḡalāvet 891

(E 96b-97a, İ 172-173, U 84b-85a)

¹ vardır. Bu beyt-i laţif anıñ eşer-i kalemidür E ve İ: ez-cümle bu na‘t-i şerīf U.

² Hızır Beg Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ vardır. Türkī eş‘arından bu beyt intihāb olındı E ve İ: olup ez-cümle bu na‘t-i şerīf U.

⁴ ḡaberlerini İ ve U: ḡaber E.

⁵ yüzi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ Aḡmed Paşa’nın ölüm tarihini göstermek üzere verilen terkibin sayı değeri 927 yaptıḡı halde eserde 891 olarak gösterilmiştir.

Baldır-zāde Selīsī Şeyh Meḥmed Efendi¹

Baldır-zāde Selīsī Şeyh Meḥmed Efendi² Baldır-zāde bin Muştafā. Toḡat'dan zuhūr ve Burusa'da tavattun idüp pederinden Cāmi'-i Kebīr ḥiṭābeti ve Ḥişār Cāmi'i'niñ imāmeti ḡalmıř iken terk idüp müderris olmuřdur. Mekke'den ma'zūlen teḡā'ud idüp Burusa Yeñiřehri ma'ıřet olmuř idi. *ez-Zikru'l-ḡakīm 1060* tārīhi Recebinde vefāt eylemiřdür. Maḡrüse-i Burusa'da intikāl iden³ 'ulemā vü meřāyih[1] cem' ü taḡrīr idüp vaḡtine dek bir eřer olmuřdur. Ṭab'-ı ři'risi olup bu beyt anıñdur:⁴

Şu rütbe Ḥüsrev-i rey-sīm barkı itdüñ niřāra (?)

Eşigin itdi gümüşden cemī'-i bāy u gedā⁵

(E 97a, İ 173-174, U 85a-85b)

Müstaḡīm-zāde el-Hāc Meḥmed Efendi

Müstaḡīm-zāde el-Hāc Meḥmed Efendi,⁶ pederi Meḥmed Müstaḡīm Efendi Edirne'den ma'zül olduḡdan řoñra rışlet *inne ekrameküm 'ındallāh 1124* tārīhinde Şırt Tekye ḡurbünde defn olındı. Kendiler, Mürekkebciler ḡapusunda vāḡi' Şadr-ı a'zam Ḥasan Paşa'nıñ binā eylediḡi medreseniñ müderrisi iken vefāt ve pederi yanında *Müstaḡīm-i cemā'at 1164* tārīhi Muḡarreminde defn olındı. Ez-cümle⁷ bu dört beyit anıñ āřār-ı ber-güzīdelerinden olup teberrüken bu maḡāmda derc ü taḡrīr olındı.⁸

Cismini itmez telef ḡabrinde bālī⁹ olmaya

On gürüḡı ḡıfḡ ider Raḡmān tā rüz-ı cezā

Enbiyā ile řehīdān oḡıyan Ḥur'ān müdām

'İlmi ile 'āmil olan zıkr idenler dā'imā

¹ Baldır-zāde Selīsī Şeyh Meḥmed Efendi İ: Selīsī eş-Şeyh Meḥmed E ve U.

² Baldır-zāde Selīsī Şeyh Meḥmed Efendi İ: Baldır-zāde E ve U.

³ iden İ: idüp E ve U.

⁴ Ṭab'-ı şi'risi olup bu beyt anıñdur E ve İ: ez-cümle U.

⁵ İ nüshasında bu beyitten farklı olarak 2 beyit vardır:

'Ālem-i tecrīdi de řahbā-yı ḡam nūř itmiřüm

Bu 'alāyıḡdan özüñ 'alāyıḡdan bi'l-emre medḡuş itmişüm (?)

Bulmazam bu neş'eyi de dünyā vü mā-fihā nedür (?)

Mülk [ü] māli ḡānümānı hep ferāmūř itmiřüm

⁶ Müstaḡīm-zāde el-Hāc Meḥmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ Ez-cümle U: E ve nüshalarında yoktur.

⁸ āřār-ı ber-güzīdelerinden olup teberrüken bu maḡāmda derc ü taḡrīr olındı İ: eşeridür E: U nüshasında yoktur.

⁹ bālī E ve İ: yālī U.

Eyleyen hâliş maḥabbet okıyan li'llāh ezān
Hem murābıṭ ṭa'n ile meyyit olanlar bī-mūrā

Hem ḫayırlı dōst olanlar ondur anıñ cümlesi
Yazdı büşri'l- mü'mininde baḫ yerine zāhidā

(E 97a-97b, İ 174-175, U 85b-86a)

Rāşid Meḫmed Efendi

Rāşid Meḫmed Efendi,¹ pederi Burusa'dan ma'zül Malāṭī Muştafā Efendi'dür. Kendileri müderris olup ešnā-yı tederisinde vezāret pāyesiyle devlet-i Şafeviyye'ye sefāretle irsāl olunmuşdur. Geldükde vaḫ'a-nüvīs-i devlet olup Na'īmā'nıñ zeyli olan tārīḫ bunlarındur. Ṭarīḫı üzere Anaṭolı ḫāzī-'askeri olup birāderi Esedullāh Efendi gibi füc'eten *sa'ādetü'l-intikāl 1148* tārīḫi Şaferinde rıḫlet-i āḫiret ve Zincirlikuyu muḫābilinde İdrīs Efendi Mezāristāni'nda defn-i türbet olunmuşdur. Müretteb dīvānı olup bu güfte Sālim Efendi'niñ tezkiyesinde zıkr olunmuşdur:

Naḫd-i ḫulūş kimseye 'ālemde ḫalmamış
Āşār-ı şıdk şıme-i ādemde ḫalmamış

Rāşid ḫuşūr zaḫm-ı nemek-perverindedür
Te'sşir-i nef' şanma ki merhemde ḫalmamış

(E 97b-98a, İ 175, U 86a-86b)

Şā'id 'Ubeydullāh Efendi

Şā'id 'Ubeydullāh Efendi,² Rāşid Efendi'niñ küçük birāderidür. Ṭarīḫı üzere şadr-ı Anaṭolı olup *mu'īnü'z-zu'afā 1152* tārīḫinde birāderi gibi füc'eten intikāl eylemişdür. Üsküdar'da medfündür. Ṭab'-ı şı'rısı olup bu güfte anıñ³ eşeridür:⁴

Ey Ḥudā-yı lā-yezāl ve'y Kerīm-i zü'l-celāl
Vāhid ü Ferd ü Şamedsin bunda yoḫdur ḫıyl ü ḫāl
Vaşf-ı pākūñ dilde virdümdür benüm fı külli ḫāl

¹ Rāşid Meḫmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² Şā'id 'Ubeydullāh Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ anıñ E: anıñdır İ.

⁴ Ṭab'-ı şı'rısı olup bu güfte anıñ eşeridür E ve İ: ez-cümle bu güfte anlarnıdır U.

Ƙıl zebānum zıkr ü tevĥīdūñle her dem ber¹-maĥāl

Her nefesde luĥf u iĥsānuña maẓhar ĥāşş u ‘ām

Ĝarĥ olupdur ni‘metūñle günbegün ĥalk-ı enām

Şā‘id’ūñ budur recāsı ey Ĥudā her şubĥ u şām

Ƙıl zebānum zıkr ü tevĥīdūñle her dem ber²-maĥāl

(E 98a-98b, İ 175-176, U 86b)

Maĥmūd Bāĥī Efendi

Maĥmūd Bāĥī Efendi,³ pederi Ebū’l-fetĥ Cāmi‘i’niñ mü‘ezzini idi. Kendi sirāc şākirdi olup ‘ilm-i şerīfe sa‘y üzere iken tarīķı üzere⁴ üç kere şadr-ı Rūmili olup ba‘de’l-‘azl Ramazāniñ āĥirinde cum‘a gicesi vefāt idüp Şeyĥü’l-İslām Şun‘u’llāh Efendi namāzını ĥılmışdur. Edirneĥapusu’nda La‘lī Efendi Çeşmesi yanında defn olup ziyāretgāh-ı mü‘minīndür.⁵ Hādī-i Bağdādī söylediĝi tārīĥ seng-i mezārında mezkūrdur ki budur.⁶

Bāĥī Efendi ĝitdi ‘uĥbāya biñ sekizde 1008

Mevāhib-i Ledünniye küll (?) ve *Ƙuĥb-ı Mekkī* tārīĥiniñ daĥi tercümelere vardur.⁷ Müretteb dīvānı vardur. Bu beyt anıñ eşeridür:⁸

Cihān bāĝında ey ĝāfil budur maĥbūl-i ins ü cin

Ne kimse senden incinsin ne sen ĥiç kimseden incin

(E 98b-99a, İ 176-177, U 86b-87a)

Veysī Efendi

Veysī Efendi,⁹ ismi Üveys’dür. Pederi Alaşehri’nde sākin ĥuzātdandır.¹⁰ Şi‘ri sebebiyle def‘aten Mışır ĥāđısı olup ba‘de’l-‘azl Anaĥolı ĥaleminde Aĥĥişār ve şoñra Rūmili ĥaleminde, Siroz ĥāđısı olmuşdur. Ordu ĥāđısı daĥi olduĝdan şoñra Üsküb’de te‘ehhül ve tavaĥtun eyledi. Saĥız ĥāđısı daĥi olup şoñra Üsküb’e naĥl olındı. Yedi kerre

¹ ber E ve U: pür İ.

² ber E ve U: pür İ.

³ Maĥmūd Bāĥī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ tarīķı üzere İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁵ ziyāretgāh-ı mü‘minīndür E ve İ: ziyāretgāh olmuşdur U.

⁶ ki budur E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁷ vardur E ve İ: olup U.

⁸ Bu beyt anıñ eşeridür E: Bu beyt anıñdur İ: U nüshasında yoktur.

⁹ Veysī Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

¹⁰ Alaşehri’nde sākin İ: Alaşehri’nde E: Alaşehirde sākin U.

Üsküb kâdîsı olup ba‘de’l-‘azl yine anda yetmiz sekiz yaşında *gazel 1037* tārîhinde vefât eylemişdür. *Siyer*¹ ma‘rûfdur. Sâ‘ir âşarı dahi vardır.¹ *Vak‘a-nâme*‘si mecmû‘alarda meşûr olup ma‘tla‘ı bu beytdür:²

Elâ ey kavm-i İstanbul bilûñ taḥkîk oluñ âgâh
İrişür nâgehân size bilûñ qahr ile hışmu’llâh

Üveysî çekme ğam tārîhdür elbette şâhib-i seyf
Zuhûr itmek muqarrerdür bi-emrillâh bi-‘avnillâh

(E 99a-99b, İ 177, U 87a-87b)

Kâtib Çelebi el-Hâc Muştafâ Efendi³

Kâtib Çelebi el-Hâc Muştafâ Efendi,⁴ *Taḫvîmü’t-tevârîḥ* ve *Fezleke* ve *Esâmî-i Kütüb* ve *Mizânü’l-ḥaḳḳ* ve sâ‘ir eserleri vardır. *İntikâlü’l-cennât 1067* tārîhi Zî’l-ḥiccesiniñ evâhirinde Edirne’de vefât eylemişdür.

(E 99b, İ 177-178, U 87b)

Na‘îmâ Muştafâ Efendi

Na‘îmâ Muştafâ Efendi,⁵ Halebi’dür. İstanbul’a gelüp Baltacı Ocağı’na çerâğ olmuşdur. Qalaylı Aḥmed Paşa ocağdaş olmağla vezâretinde dîvân efendisi olup⁶ şâhib-i mühr olduqda Anaḫolı muḥâsebesi ve teşrifâtı ve defteremîni ve sâ‘ir münâşebetle bekâm olmuşdur. Vaḳ‘a-nüvîs-i devlet-i ‘aliyye olup Mora seferinde Balyabadra’da vefâtına bu beyt tārîhdür:

Ne zîbâ düşdi tārîḥ-i vefâtı

Na‘îmâ gitdi firdevs-i na‘îme 1128⁷

Şâriḫü’l-Menâr-zâde’niñ müsveddelerini beyâz eylemege me’mûr olup bir miḳdâr daḫi zeyl eyledükde *Na‘îmâ Tārîḫi* demekle ma‘rûfdur. Ṭab‘-ı şî‘risi olup bu beytler anıñdur:⁸

Göñül ḫüsnuñ añar ki ma‘tla‘u’-l envârından⁹ söyler

¹ vardır E ve İ: olup U.

² ma‘tla‘ı bu beytdür E ve İ: ma‘tla‘ıdır

³ Kâtib Çelebi el-Hâc Muştafâ Efendi E ve İ: Kâtib Çelebi Muştafâ Efendi U.

⁴ Kâtib Çelebi el-Hâc Muştafâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁵ Na‘îmâ Muştafâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ olup U: idüp E ve İ.

⁷ Na‘îmâ’nın ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1120 olduğı halde 1128 olarak gösterilmiştir.

⁸ Ṭab‘-ı şî‘risi olup bu beytler anıñdur E ve İ: Ez-cümle bu güfte anlarıñdur U.

⁹ ma‘tla‘u’-l envârından İ ve U: ma‘tla‘u’-l envârın E.

Gehi zülf-i 'izārın kâşifü'l-esrârından¹ söyler

Na'imā sırr-ı 'aşkı sūziş-i pervāneden gör kim

Ne hicr-i yārdan ağlar ne sūz-ı yārdan söyler

(E 99b-100a, İ 178, U 87b-88a)

Rahmî Muştafâ Efendi

Rahmî Muştafâ Efendi,² Bâğcesarây'dan zühür itmekle Rahmî demekle ma'rûfdur.³ Şadr-ı a'zam Maqtûl İbrâhîm Paşa'nın oğlu Meḥmed Paşa vezîr ve dâmâd olduğda bunları devâtdâr eylemiş idi. H'âcegāndandır. Vefâtına 'İzzî Süleymân Efendi bu târiḫi demişdür:

Ḳonaḡ gel bunda İmâsıyla Rahmî caydı firdevse 1164⁴

Müretteb dîvânı olup laṭifeye mebnî eş'âra ma'il idi. Ḥattâ Râşid Efendi devlet-i Īrân'a me'mûr olduğda Şâhidî'den bir bahri anıḡ hakkında meşṭûr eylemişdür ki budur:⁵

Çünkü 'Acem elçisisin Râşidâ

Git birüsüyle begöñül beyâ

Eyle 'Acem⁶ şâhına bizden selâm

Ez çi neden çün nite niçün çerâ

Maḡta'ı daḡi⁷ budur:

Müfte'ilün Müfte'ilün Fâ'ilün

Vezniledür işbu sūḡan Rahmîyâ

'Avretine diyeler ehl-i cihân

Ey şeh-i ḡübân-ı cihân merḡabâ

Şâhidî'den bu bahır on iki beyit olup⁸ Rahmî'niñ on iki beyti daḡi cümlesi yigirmi dört beyitdür.⁹ Bu beyt daḡi anıḡdur:

¹ kâşifü'l-esrârından İ ve U: kâşifü'l-esrârın E.

² Rahmî Muştafâ Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

³ Rahmî demekle ma'rûfdur E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁴ Rahmî'nin ölüm tarihini bildirmek üzere verilen mısranın sayı değeri 1172 olduğ halde 1164 olarak gösterilmiştir.

⁵ budur E ve İ: bunlardur U.

⁶ 'Acem İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁷ daḡi E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁸ beyt olup İ: beyitdür E.

⁹ Bu cümle U nüshasında yoktur.

Qazā-yı meclisi devr eyleyen piyāle midür
Gül-i şüküfte-i bāg tūbā-i lāle midür

(E 100a-101a, İ 178-180, U 88a-88b)

Şubhî Meḥmed Efendi

Şubhî Meḥmed Efendi,¹ şehridür. Pederi Ḥalîl Fehîm daḡi ḡ'ācegāndan idi. Darbhāne ve şehremîni olmuştur. Tekrār yeñiçeri efendisi olup ordu-yı hümāyūn ile Babaḡaḡı qaşabasında *mübāşir-i irtihāl 1183* senesi² Muḡarreminde vefāt ve anda 'azm-i cennāt³ eyledi. Vaq'a-nüvis-i devlet olmuştur idi. Dārü't-tıbbā'a'da 'İzzî Süleymān Beg Efendi'niñ tārîḡleri başılmışdur. Cild-i vāhîde vaz' olunmuşdur. Oḡlı 'Abdül'azîz Efendi re'îsü'l-eṡṡbā ve Üsküdar Efendisi daḡi olmuştur. Ṭab'-ı şî'rîsi olmaḡla Şubhî maḡlaşıyla āsāri olup bu manzūme anıñdur:⁴

Ehl-i 'uşşāḡiñ selāmet olması mümkin midür

Her qaḡā bakmaḡda cān almaḡ ḡayālūñdür senūñ⁵

(E 101a, İ 180, U 88b-89a)

Şeyḡ 'Atṡār Şāhib-i Pend⁶

'Atṡār,⁷ meşāyiḡden iki kimesne anıñla meşḡurlardur. Evvelki eṡ-Şeyḡ Ferîdüddîn Meḡmed bin İbrāhîm, Hemedān'dan zuhūr idüp Şeyḡ Mecdüddîn Baḡdādî'den aḡz-ı tarîḡat eyledüḡi *Tercüme-i Nefeḡāt* de mezkürdur. Nişābur'da yüz yigirmi dört yaştında Hülāḡū vaq'asında *tedbîr 616* tārîḡinde şehîd olmuştur. Ba'zılar *rāh-ı fakr 576* tārîḡinde şehîd olmuştur, didiler.⁸ *Tezkiretü'l-evliyā* ve sā'ir āsāri vardur. Ḥattā *Pend-nāme*'niñ meşḡur olan manzūmesi ṡalebeniñ merḡubudur ki bu beyt andandur:⁹

قرب سلطان اتش سوزان بود

با بدان الفت هلاك جان بود

¹ Şubhî Meḡmed Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

² senesi E ve İ: tārîḡi U.

³ 'azm-i cennāt İ ve U: 'azm-i cinān E.

⁴ Bu cümle U nüshasında yoktur.

⁵ Bu beyt sadece İ nüshasında vardır.

⁶ Şeyḡ 'Atṡār Şāhib-i Pend İ: Şeyḡ 'Atṡār U: 'Atṡār E.

⁷ 'Atṡār İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁸ şehîd olmuştur, didiler U: E ve İ nüshalarında yoktur.

⁹ ṡalebeniñ merḡubudur ki E: te'lîfātınıñ merḡubudur ki İ: U nüshasında yoktur.

Mezbür *Risāle-i Pendi* tercüme eylemişlerdür ki biri *Ferheng* şāhibi Ḥasan Şu‘urī’dür ki beyti beytine tercüme eylemişdür. Beyt-i mezkūruñ mefhūm-ı Türkisi budur ki pādīşāha ḳurbiyet zāhirde ḥōş ve nāsīñ ḥasretkeş oldukları emr-i mergūbdur. Lākin ehl-i başıret nazarında bir āteşdür ki yakıcıdur. Zīrā Lā vefā’e li’l mülūki dimişlerdür ve bed-meşreb ve nā-sāz ya‘nī kötü ṭabī‘atlı olanlar ile ülfet ü iḥtilāṭ rūḥıñ helākine sebebdür ki sıḳlet virür. Bes kişi kendi mevtini temennī ider, dimekdür.¹

(E 101b-102a, İ 180-181, U 89a-89b)

Şeyḥ ‘Aṭṭār-ı Şānī²

Şeyḥ ‘Alāeddīn Meḥmed bin Meḥmed el-Buḥārī ḥazretleri, Bahāüddīn-i Naḳşibend ḥazretleriniñ ḥalīfesi ve hem dāmādıdur. Rıḫleti *‘Ārif-i hidāyet 806*³ tārīhindedür. Molla Cāmī merḥūmuñ şeyḫi olan Sa‘adeddīn-i Kāşgārī’niñ mürşidi olan Nizāmüddīn-i Ḥāmūş zıkr olınan ‘Aṭṭār’ın ḥalīfesidür.

(E 102a, İ 181, U 89b)

Vāsi‘ ‘İsā‘ ‘Alī Efendi bin Şālih Efendi⁴

Vāsi‘ ‘İsā,⁵ *Hümāyūn-nāme* şāhibidür. Pederi Filibeli’dür. Kendi şehridür. ‘Abdülvāsi‘ nām bir ḳāzī-‘askeriñ ḥıdmetinde olmağla böyle şöhet bulmuşdur. Ya‘nī ‘Alāeddīn’dür. Müderrisinden olup ba‘dehu Burusa ḳāḏısı iken *zāf 950* tārīhinde vefāt idüp⁶ anda medfūndur. İstanbul’da Ḥalıcılar Köşki ḳurbünde vāki‘ kilisāyı cāmī‘ eylemişdür. Mezbür kitāb, ḥükemā-yı Hind’den Dābeşlīm nām ḥakīmiñ eşer-i ḳalemidür. Şoñra Büzürcmihr Pehlevī luğatine tercüme idüp ba‘dehu İbn Muḳaffa‘ ‘Arabī’ye naḳl ve Fārisiye daḫi tebdil olunup ol nüşadan mezbür ‘Alī Efendi Türkiye tercüme eylemişdür. Ba‘dehu ‘Oşmān-zāde Tā’ib Aḫmed Efendi iḥtişār eylemişdür. Fī’l-aşl ol kitābıñ ismi *Kelīle vü Dimne* dimekle ma‘rūf idi. Bir def’a daḫi cümlesini Düregī nām şā‘ir nazm eylemişdür ve Ḥüseyn Bayḳara vüzerāsından Emīr Süheylī iltizāmiyle Ḥüseyn Vā‘iz daḫi tertib idüp *Envār-ı Süheylī* diyü şöhet bulmuş idi. *Hümāyūn-nāme* ise mezbür ‘Alī Efendi’niñ ḥıdmetiniñ nāmıdur. Kelīle çaḳal ve Dimne dilküdüdür. Ṭab‘-ı

¹ dimekdür U: dimek ola E ve İ.

² Şeyḥ ‘Aṭṭār-ı Şānī U: E ve İ nüshalarında yoktur.

³ Şeyḥ ‘Alāeddīn Meḥmed’in ölüm tarihi için verilen terkinin sayı değeri 771 olduğu halde eserde 806 olarak gösterilmiştir.

⁴ Vāsi‘ ‘İsā ‘Alī Efendi bin Şālih Efendi İ: Vāsi‘ ‘İsā E: Vāsi‘ ‘İsā Efendi U.

⁵ Vāsi‘ ‘İsā İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁶ idüp E ve İ: U nüshasında yoktur.

şî'risi olup *Hümâyûn-nâme* dâhilinde yazduğı Türkî ebyât anıñ zâde-i tab'ıdır. Bu maħalle Müstaķîm-zâde'niñ *Tuħfe-i Ĥattâtin* nâm eserinden iħtişâr olındı. Raħimehullâh 'aleyh.¹

(E 102a-103a, İ 181-182, U 89b-90a)

Acı Muşluklı Şeyh Ĥasan Vuşlatı Efendi²

Şeyh Ĥasan Vuşlatı Efendi,³ Acı Muşluklı dimekle meşhûrdur. *Nevvera'llāhu Te'ālā merķadehu 1182* târiħi Zî'l-ka'desi evâ'ilinde rıħlet ve şeyħi olan Tabutçılar şeyħi Ĥüseyn Efendi'dür. Kıırķ gün muķaddem vefât ve şeyħiniñ tekyesinde medfûndur ki şeyħi daħi yanındadır. Müretteb dîvânı olup bu güfte anlarıñ eseridir:⁴

Göreldeñ vechüñi cān içre cānum yâ Resûlallāh

Fedâdur yoluña cān u cihānum yâ Resûlallāh

Muħaķķaķ Vuşlat'uñ ĥâli saña ma'lûm iken cānâ

Şefâ'at ilticâsıdır beyānum yâ Resûlallāh

(E 103a, İ 182, U 90a-90b)

Dürri Aħmed Efendi⁵

Dürri Efendi,⁶ ismi Aħmed'dür.⁷ İki birâderi daħi⁸ vardır. Biri Sa'dî ve biri Feyzî'dür. Başrıyyü'l-aşl olmağla birâderine 'Acem Sa'dî dirler idi. Kendi yekçeşmdür. Anaṭolı muħâsebecisi olmışdır. Şıķķ-ı şâni pāyesiyle 'Aceme irsâl olunup ĥıdmeti muķâbili baş muħâsebe ĥvâcesi olmuş idi. *Yūfûne bi'n-nüzür 1135* târiħinde vefât idüp Vefâ Câmî'î dâ'iresinde medfûndur. Dîvân-ı eş'ârı vardır.⁹ Bu beyt andañdur, teberrûken bu maħalle kayd olındı:¹⁰

Murg-ı cān u dil-i uşşâķa 'aceb ĥayf olmuş

Şâhinim bâde-i noħûdla çağır keyf olmuş¹¹

¹ 'aleyh İ ve U: E nüshasında yoktur.

² Acı Muşluklu Şeyh Ĥasan Vuşlatı Efendi İ: Şeyh Ĥasan Vuşlatı Efendi E ve U.

³ Şeyh Ĥasan Vuşlatı Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ bu güfte anlarıñ eseridir E: bu anıñdur İ: Ez-cümle na't U.

⁵ Dürri Aħmed Efendi İ ve U: Dürri Aħmed E.

⁶ Dürri Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁷ ismi Aħmed'dür E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁸ daħi İ ve U: E nüshasında yoktur.

⁹ vardır E ve İ: olup U.

¹⁰ andañdur, teberrûken bu maħalle kayd olındı İ: anıñdur E: andañdur U.

¹¹ Bu beyt U nüshasında yoktur.

Bu dağı anıñdur:¹

Germ olma germe gögsini sen gözle dā'ireñ

Şaķın zamāne sille urur saña def gibi²

(E 103a-103b, İ 182, U 90b-91a)

Hemdemī Meħmed Aġa

Hemdemī Meħmed Aġa,³ Üsküb'den pederiyle gelüp pederi şolaķbaşı olmuşdur.⁴ Kendi mişķālīdür. Tab'-ı şirisi vardır. Hattā *Fihrist-i Şāhān*'ı nazm eylemişdür. *Rızāen lillāh 1068* tārīhinde vefāt idüp Üsküdar'da, Dedeler yanında medfūndur. Dīvān-ı eş'arı vardır.

(E 103b, İ 183, U 91a)

Ķaraķaş-zāde Şeyħ 'Ömer Efendi⁵

Ķaraķaş-zāde Şeyħ 'Ömer Efendi,⁶ Celvetī (bi'l-cīm) tārīķındendir. Halebiyyü'l-aşldur. Edirne'de *sūretü'n-naşr 1047*⁷ tārīhinde vefāt eylemişdür. Te'liflerinden *Nūru'l-hüdā* ve *Mir'ātü'l-uşşāķ* meşhūrdur. Tab'-ı şirisi olup bu murabba' anıñdur:⁸

Hemān bir şey'-i lā-şey'im bu demde

Keennehu olmuşum beyne 'ademde

Hemīn yokluk durur varlık 'azizim

Bu ķavli tutdı şeyħim de dedem de

(E 103b-104a, İ 184, U 91a)

Meħmed Müstaķīm Efendi

Meħmed Müstaķīm Efendi⁹ taħşil-i 'ulūmdan şoñra bī-imtiħān müderris olup tekmi'l-i tārīķ eyledükde ibtidā Medīne-i Münevvere ķāķısı, şoñra Şām Efendisi, ba'dehu

¹ Bu dağı anıñdur E: İ ve U nüshalarında yoktur.

² Bu beyt İ nüshasında yoktur.

³ Hemdemī Meħmed Aġa İ: E ve U nüshalarında yoktur.

⁴ olmuşdur E ve İ: U nüshasında yoktur.

⁵ Ķaraķaş-zāde Şeyħ 'Ömer Efendi İ: eş-Şeyħ 'Ömer Efendi E ve U.

⁶ Ķaraķaş-zāde Şeyħ 'Ömer Efendi İ: Ķaraķaş-zāde E ve İ.

⁷ 'Ömer Efendi'nin ölüm tarihi için verilen terkinin sayı deġeri 1037 olduğu halde eserde 1047 olarak gösterilmiştir.

⁸ bu murabba' anıñdur E ve İ: bu murabba' ez-cümle bunların güftarındandır U:

⁹ Meħmed Müstaķīm Efendi İ: E ve U nüshalarında yoktur.

Edirne mollâsı olup ba‘de’l-‘azl İstanbul’a rihletine küçük oğlu Muştafâ Vefâ¹ Efendi bu bu târihi demişdür:

Dil-i şâf-ı Vefâ târih-i fevt-i vâlidin yazdı

Muhammed Müstaķim’i hem-dem ide dâr-ı me’vâda 1124²

târihinde Edirneķapusu hâricinde Emîr Buķârî Tekyesi ķurbünde Şirt Tekye civârında medfündür:

Ehl-i hâlüz dilâ sâza meyyâl olmazuz

Her hevâsıyla tayana bād u hem-hâl olmazuz

Ma‘rifetle Hâķķ rızâsın virmezüz ‘âlemlere

Hâşılı güm-rehlerüñ yolına pā-mâl olmazuz

Şâhid-i ma‘nî³ yüzüñ göstermezüz nâ-ehle hiç

Râh-ı hâķķı görmeyen a‘mâlara dâl olmazuz

Füls-i aķmerle ķanâ‘at eyleyüp dîn şatmazuz

Dünya için râh-ı ‘uķbâyı ķoyup dâl olmazuz

Manşıb [u] câhını câhil başına çalsun müdâm

Bize ‘irfân manşıbbı bes cezb-i cühhâl olmazuz

(E 104a-104b, İ 184-185, U 91a-91b)

KAYNAKÇA

Abdurrahman Hibrî, *Enîsü’l-Müsâmirîn*, (haz. Ratip KAZANCIGİL, *Edirne Tarihi - Enîsü’l-Müsâmirîn*), Edirne Valiliği Yayınları, İstanbul 1999.

¹ Vefâ E ve İ : U nüshasında yoktur.

² Mehmed Müstaķim Efendi’nin ölüm tarihi için verilen mısranın sayı değeri 1063 olduğu halde eserde 1127 olarak gösterilmiştir.

³ ma‘nî İ ve U: müftî E.

- ABDÜLKADİROĞLU, Abdülkerim, “Baldırzâde Mehmed Efendi”, TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1992, C.5.
- _____, “Güldeste-i Riyâz-ı İrfân”, TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, C.14.
- _____, “Folklorun Bilinmeyen Bir Kaynağı Olarak Vefeyat-nâmeler ve Bursa Vefeyat-nâmelerinde Folklorla İlgili Unsurlar”, *Türk Halk Edebiyatı ve Folklor Yazıları*, Akademi Kitabevi, İzmir 1997.
- Ahmed Rifat, *Lügât-i Tarihiyye ve Coğrafiyye*, I-VII C., Tıpkıbasım Ankara 2004.
- AKAY, Hasan, *İslâmî Terimler Sözlüğü*, İşaret Yayınları, Ankara 1995.
- AKBAYAR, Nuri, *Osmanlı Yer Adları Sözlüğü*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 2001.
- ATEŞ, Ahmed, “Metin Tenkidi Hakkında (Dâsıtân-ı Tevârih-i Mülûk-ı Âli Osman Münasebeti İle)”, *Türkiyat Mecmuası*, C. VII-VIII, 1942.
- ATLANOY, Kadir, *Bursa Şairleri*, Asa Kitabevi, Bursa 1998.
- Azmî Pîr Mehmed, *Divan*, (haz. Âdem CEYHAN, *On Altıncı Asır Osmanlı Âlimlerinden Azmî Pîr Mehmed Bey ve Dîvânı*), Manisa 2006.
- BABİNGER, Franz, *Osmanlı Tarih Yazarları ve Eserleri*, Çev. Coşkun Üçok, Kültür Bakanlığı Yayınları, Mersin 1992.
- Baldır-zâde Selisî, *Ravza-i Evliyâ*, (haz. Mefail HIZLI - Murat YURTSEVER, *Ravza-i Evliyâ Bursa Vefeyât-nâmeleri: 1*), Arasta Yayınları, Bursa 2000.
- Bursalı İsmail Belig, *Güldeste-i Riyâz-ı İrfân ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân*, (tıpkıbasım, haz. Abdülkerim ABDÜLKADİROĞLU)Anıl Matbaa ve Ciltevi, Ankara 1998.
- Bursalı Mehmed Tâhir, *Osmanlı Müellifleri*, Matbaa-i Âmire, İstanbul 1342.
- CEBECİOĞLU, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Rehber Yayınları, Ankara 1997.
- ÇAPAN, Pervin, “Biyografik ve Edebi Değer olarak 18.y.y. Tezkirelerinde Vefat Kaydı”, *Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Manisa 1997.
- DEVELLİOĞLU, Ferit, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1999.
- DİLÇİN, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009.

- ERGUN, Sadettin Nüzhet, *Âşık Ömer Hayatı ve Şiirleri*, Semih Lütfi Matbaa ve Kitapevi, İstanbul 1936.
- EYİCE, Semavi, “Hüseyin Ayvansarâyî”, TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1998, C.18.
- Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî, *Vefeyât-ı Selâtin ve Meşâhir-i Ricâl*,(haz. Fahri Ç. DERİN) İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1978.
- _____, *Mecmuâ-ı Tevârih* (haz. Fahri Ç. DERİN - Vahid ÇABUK), Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1985.
- Hâfız Hüseyin Ayvansarâyî - Ali Satı Efendi - Süleyman Besim Efendi, *Hadîkatü'l-cevâmi'*,(haz. Ahmed Nezih GALİTEKİN, *Hadîkatü'l-cevâmi'* ve *Zeylleri - İstanbul Câmileri ve Diğer Dînî-Sivil Mimârî Yapılar*), İşaret Yayınları, İstanbul 2001.
- İPEKTEN, Haluk, *Türk Edebiyatının Kaynaklarından Şuara Tezkireleri*, Erzurum 1988.
- İPEKTEN, H.- İSEN,M.- TOPARLI, R.- OKÇU, N.- KARABEY, T., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1988.
- İSEN, Mustafa, *Ötelerden Bir Ses*, Akçağ Yayınları, Ankara 1997.
- KARATAY, Fehmi Edhem, *Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu I-II C.*, İstanbul 1961.
- KAVAKCI, Yusuf Ziya, *İslâm Araştırmalarında Usul*, Emel Matbaacılık, Ankara 1976.
- KORTANTAMER, Tunca, “Genç Edebiyat Araştırmacısının Yanlışıları”, *Türklük Araştırmaları Dergisi*, Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yayını, İstanbul 1993, C. VII.
- KUT, Günay, “Vefeyât-ı Ayvansarayî ve Nüshaları Ya da Tezkire-i Ayvansarayî”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, Volume 24/III, 2000.
- KUT, Günay - Turgut, “Ayvansarayî Hafız Hüseyin bin İsmail ve Eserleri”, *İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Tarih Dergisi*, S: 33, İstanbul, Edebiyat Fakültesi Basımevi, 1982.
- LEVEND, Agah Sırrı, *Türk Edebiyatı Tarihi*, TTK Yayınları, Ankara 2008.
- Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmânî I-VI C.*, 8haz. Nuri AKBAYAR), Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996.

- Muallim Nâcî, *Lugat-i Nâcî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1987.
- ONAY, Ahmet Talât, *Eski Türk Edebiyatında Mazmunlar*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1992.
- PAKALIN, M. Zeki, *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, I-II-III C., Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1983.
- PALA, İskender, *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Akçağ, Ankara 1995.
- REDHOUSE, Sir James, *Turkish And English Lexicon*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992.
- SERTOĞLU, Midhat, *Osmanlı Tarih Lûgatı*, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986.
- STEİNGASS, F., *A Comprehensive Persian-English Dictionary*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2005.
- Şemseddin Samî, *Kāmûsu'l-a'lâm I-VI C.*, Kaşgar Neşriyat, Ankara 1996.
- _____, *Kāmûs-ı Türkî*, Çağrı Yayınları, İstanbul 2007.
- ŞENTÜRK Ahmet A. - KARTAL, Ahmet, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Dergâh Yayınları, İstanbul 2009.
- ŞÜKÜN, Ziya, *Farsça-Türkçe Lûgat*, I-II-III C., Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1984.
- Tahirü'l-Mevlevî, *Edebiyat Lûgatı*, Enderûn Kitabevi, İstanbul 1973.
- TÜRER, Osman, "Gazzizâde Abdüllatîf Efendi", TDİA, Diyanet Vakfı Yayınları, İstanbul 1996, C.13.
- ULUSOY, Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-ı Şemsî* (haz. Mustafa Kara – Kadir Atlansoy, *Bursa Dergahları Yadigar-ı Şemsi I-II*), Uludağ Yayınları, Bursa 1997.
- UNAT, Faik Reşit, *Hicrî Tarihleri Milâdî Tarihe Çevirme Kılavuzu*, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1984.